

ANDREAS.
BALINTFFY

1. 7. 0. 3.

Ex Libris Pauly ordachy

2002.

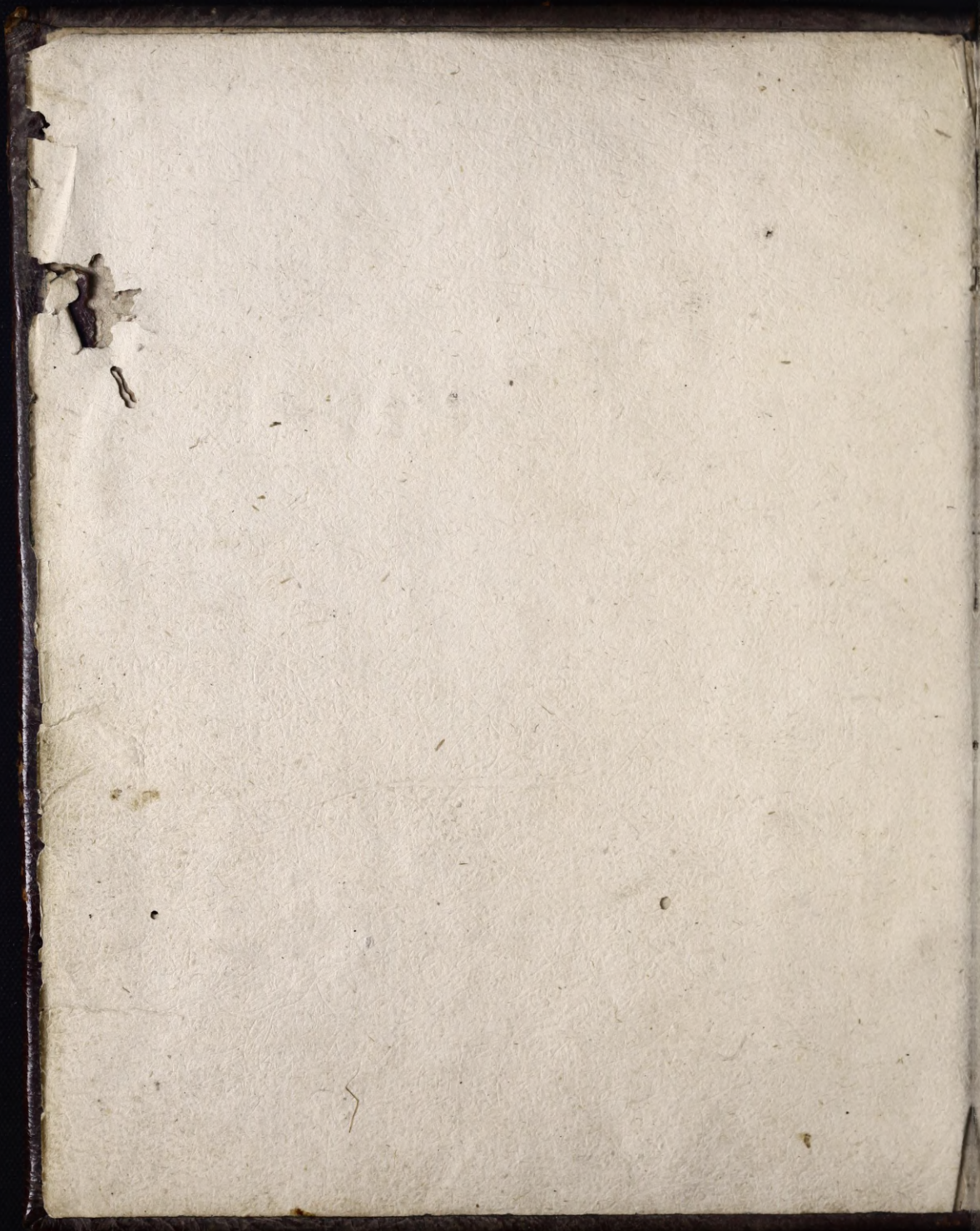
16/9

"A" - varians.

1. peld. (teljes)

Bibl. Hung. Janhovichiana
I. ord. 8vo

169

JUS CIVILE,
^{S I V E}
STATUTA, PRIVILEGIA,
PRÆROGATIVÆ QVÆ
^{A C}
CONSVETUDINES MUNICIPALES
REGIÆ AC LIBERÆ CIVITATIS
CASSOVIENSIS,
DE PRÆSENTI & AB ANTIQVO CONTINUO USU
ROBORATÆ & MANUTENTÆ,
PRO RATIONE STATUS CIVIUM,
ET INCOLARUM PRÆFATÆ,
ALIARUM QVÆ
CIVITATUM,
OPPIDORUM, & LOCORUM PRIVILE-
GIATORUM, JUS GLADII HABENTIUM,
ET SE HIS CONFORMANTIUM.

Sub Auspicijs

*Generosorum, Prudentum ac Circumspectorum DD. NN. Judicis &
Senatus, nec - non Tribuni Plebis, Seniorum, & Electæ Communitatis
Juratorum Civium præfate Lib. Regiæq; Civitatis
CASSOVIENSIS*

Ad

BENE VIVENDUM,
ALTERUM NON LÆDENDUM,
SUUM CUIQUE TRIBUENDUM,
accommodatæ.

ET

Novo hoc Sæculo M. D C C I. cum Tractatū de Divisi-
one Bonorum Civilium Fundamento in Re permanente
modificata,

Luci publica data & Typis mandata.

BARTPHÆ, Typis Civitatis impressit Thomas Scholtz.

APOSTROPHE

ad

J U D I C E S.

Jerem. 22. v. 3.

Facite Judicium & Justitiam,

2. Paral. 19. v. 5. & 6.

Videte quid faciatis; non enim hominis exercetis
Judicium, sed DOMINI, & quodcumq; judicaveritis;
in vos redundabit,

Jacobi 2. v. 13.

Judicium finè misericordia illi qui non facit miseri-
cordiam,

Psal. 81. v. 3. & 6.

Ego dixi Dij estis vos, & Filij Altissimi omnes;
DEUS in medio Deorum Deos dijudicabit,

Rom. 13. v. 1.

Qui Potestati resistit, DEI ordinationi resistit.

INSCRIPTIO LIBRI.

Hæc Lex odit, } } amat, } } punit, } } conservat, } } honorat
Nequitiam, } } pacem, } } crimina, } } Jura, } } probos.

GENEROSIS, PRUDENTIBUS, & CIRCUM-
SPECTIS DOMINIS,
DOMINIS,

JUDICI Primario, cæterisq; Senatoribus, nec-non
Tribuno plebis, toti deniq; Communitati Jura-
torum Civium, Regiæ ac Liberæ
Civitatis

CASSOVIENSIS,
DD. & FAUTORIBUS COLENDISSIMIS,
OBSERVANDISSIMIS.

*Salutem & omnem Felicitatem, ab eo, qui est
nostra Salus.*

Aradoxum fortassis cuipiam videbitur, à
tot Sæculis humi serpens & quasi sepul-
tum resuscitare Typisq; mandare præsens
PROMPTUARIUM CIVILE, Tractatus nem-
pè in Corpus Juris Civilis manu ductrices:
ac quia teste codice Sacro, *Nemo accendit*

D E D I C A T I O.

candelam, & ponit eam sub modio, verum ad candelabrum, ut luceat hominibus: Quis inficias ibit è pulvere resuscitari Lazarum? si enim positiva Lex est? legat REX & GREX: si municipalis, tenetque unaquæq; Civitas suum Krytirion, STATUTAQUE condere valet, inveteratâ consuetudine usu roborata, vimq; Legis redolentia, aboleri Lex per impressionem non potest. quin in statum transit perfectiorem: si norma Juris Corporis Civilis, utique non solum gnarus dirigat se, & cognoscat, sed etiam ignarus: peritus erudiatur, & imperitus.

Evidens est mundum DEUM subjecisse Disputationibus Sapientum, aut inquam Procuratorum; Erit igitur norma & quasi forma, ut aberrantes reducat, dubitantes dirigat Judices & Causidicos, mortalibusque innatam Ignorantiam, quæ Juris maximâ innuente Noverca est Justitiæ, procul dispellat.

Alphonsus dicere solebat, optimos esse Consiliarios & Jurisperitos mortuos; non quod Juris & Justitiæ Administratores, sub caliginosa mortis umbra delitescerent; sed Libros intelligendo, qui tacent sine erudita lingua, scientiam juridicamq; Disciplinam ac Orthodoxam Doctrinam veritatis eruente, & ab imagine mortis eos, qui ut mortui jacent quasi vivificant, & ambagibus definitivam eliciente sententiam & determinationem.

Jacebat & Jus Civile tot retroactis Sæculorum decursibus mortuum, solo ferè Judicum & Magistratum conclusum ergastulo, & jaceret fors ad præsens,

si cum

D E D I C A T I O.

si cum Novo Sæculo Emeritorum nonnullorum fidere felici exorientium Industriâ & Promotione anonymorum in publicum non prodiisset Theatrum; & ea Lex, quæ tot Provincias Imperij hætenus feliciter gubernavit, in Extractuali Tractatu nostra tempestate Typis non fuisset mandata.

Et licet exporrectæ Patriæ Leges Civitatum Jura hæc in eo tantum valere, in quo eisdem concordare viderentur, assererent; adiaphorum tamen minus videbitur expressisse, si & receptus Kytonits quartum Executionis Rei superadderet modum, in Regni Legibus non contentum; præsertim, quod hæ Civitates Liberæ Privilegijs piarum recordationum Imperatoriarum Majestatum, Divorumque Hungariæ Regum munificentia, ad normam Juris Corporis Civilis, Legum duntaxat Imperij, sint dotatae, Authoritateque servandi adornatae. Nemo igitur emortuos resuscitari codices (spero) observabit; nisi memoriam sui, (quæ vivat, & in omni ore quasi mel dulcoretur, voveo,) delitescere & mori anhelet.

Ne igitur scripta pereant, aut ij quorum interest descriptione fatigentur, expensasque faciant; Jus hoc Civile hætenus scripto solum comprehensum, Typisque nusquam mandatum, prout reperi, curavi imprimi, & **GENEROSIS, PRUDENTIBUS, ac CIRCUMSPECTIS DD. VV.** tanquam harum octo Lib. ac Reg. Civitatum Capitibus & Primoribus dedico laborem, pro directione non solum suorum Civium, sed & quorumvis Cau-

D E D I C A T I O.

santium profuturum. Si igitur modicum erit in hoc Compendio, ut ex integro in dubiis dirigant se Prætit. DD. VV. Juripeta pariter Consul & Judex recurrant ad fontem Juris Civilis, haurireq; poterunt ad satietatem. Interim hoc modico ad exigentiam Justitiæ quisq; utatur, ut dum beneficio hujus Tractatus Juris Triumphabunt in Judicio coram Tribunali omnis Carnis competentem, quisq; (voveo) recipiat prout gessit in Corpore suo remunerationem. His me Favori & Gratiae AMPLISSIMI MAGISTRATUS demissè immolans maneo

*Generosarum, Prudentum;
& Circumspect. DD. VV.*

Cliens humillimus

Thomas Scholtz, Typogr.
Bartphenfis.

AD

A D L E C T O R E M.

Non comperto est, *Artem & Linguam* quò ulterius excoluntur, in maiorem *Saculus* re-volutis transire perfectionem, *Saculoq;* eruditior *Veterum* reprobari persapè sententiam. Ne igitur mirare *Lector* benevole, si primò nunc sub prælum sumptum *Tractatum Juris Civilis*, præsertim in *hungarismo*, eâ fors quâ nunc *Incolæ Pannoniæ* gaudent nati-vâ impressum non fuisse, aliquosq; fors accentuum aut debite connexionis *Hungaricæ Eloqvientiæ*, multam ab alijs lingvis in se continentis differentiam, *Elocutionisq;* gravitatem *Orthographicos Typo* mandatos esse *Errores*, parce *Typographo*, ea taliter ab antiquis reperienti, suâq; virtute tanquam eâ non callenti nati-vâ imprimenti, Ac siquidem idem dictum, eademq; sententia eleganter & ad amussim contineatur in *Latino*, Ideâ ejusdem utere, aut *Veterum Scriptorum Hungarorum Errata* corrige ad nutum, dumq; altera Editio erit, emendatiori Typo reimprimenda relinque, neq; hanc devotionem *Imprimientis* observa. Valeat interim pro humilibus, Elatiores mente novam expectent.

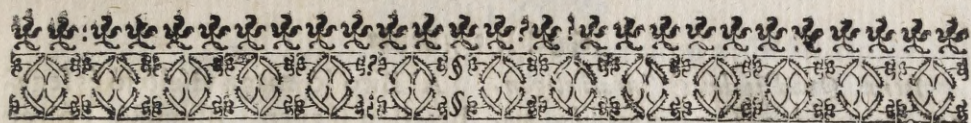
Et siquidem ipsamet etiam *Fundamenta Juris Civilis* in eo solum valere, in quo *Regni Legibus* concordare viderentur, *Articulus XV. A. 1649.* indigiteret, necdum tamen hæc *Lex à Privilegiatis Locis & Regijs Liberisq;* *Civitatibus* *Articulariter* sublata esset, quin ex eo *Municipalis* diceretur, quod manutenta sit, & in *Legem usuroboratione* transisset absolutam, secundum eamq; à tot

A D L E C T O R E M.

Sæculis sine Contradictione aliquali judicatum exstisset; devotionem & inseruendi Indigenis Regni zelositatem Imprimētis, rogo, bono animo ferre velis, reimprimere correctum paratus, dum expensas suppedita veris, si placet, eme, venale, per Regni Leges uti est approbatum & repertum, ita impressum, dum nova Constitutiones cudentur, nova Impressioni stimulus & calcar additur; In ea interim Lege acquiesce, quæ posita est, si hæc Civilis non sufficit tibi, sequere Regni, non plures Leges, sed voluntas conformandi se ad Leges positas requiritur: una Lege Natura totum comprehendente: (declina à malo & fac bonum,) est multis Sæculis benè victum, si obseruaueris eam à DEI Nemesis, Politicorum obseruatione, vulgi opinione sinistra, pænâ Judicium & Executione sententia te præseruabis. His omnem, Lectori, precatur felicitatem

Typographus.

DE
LIBERTATIBUS
CIVITATUM.

AZ
VAROSOKNAK
SZABADSAGOK.

CAPUT I.

De Electione Centum Personarum, ac Judicis & Juratorum, & de judicio fi-
endo in hebdomada.

*Nie omnia, & Electio-
nem Judicis, & jurato-
rum Civium, Centum
Personae eligantur ido-
nea, de omnibus Offi-
cijs. Item: quod libe-*

*ram habeant Electionem e medio eoru
quem voluerint in Judicem eligere;
qui Judicatum post Anni revolutionem
in manus Centum personarum teneatur
resignare. Item: quod Judicium sit
duabus diebus in qualibet Septimana;
die Martis & Veneris, die vero Jovis
intercedit supplicatoria.*

CAPUT. II.

**De Electione Judicis, vita,
moribus, & honestate judicum &
Juratorum Civium.**

*Item: quod Judex & Jurati per Anni
circulum constituendus una cum Ju-
ratis eligi & erigi debeant.*

Item:

I. RESZ.

*A' Kösség, Biró és Polgarok vá-
lasztásáról, és minden hétben
a' Törvénynek kiszolgál-
tatásáról.*

*Indenek előtte, az Bi-
ró és Tanácsbéliek vá-
lasztása előtt; száz il-
lendő személy min-
den Tisztekből választás-
sék-el. Ismét, szá-
bad választások legyen azok köz-
zül a' kit akarnának Biróvá választani,
a' ki Biróságot Észendő mul-
va, a' Kösségnek kezébe adgya-
Ismét: hogy a' Törvények folyása
minden hétben két nap szolgáltat-
sék ki, úgy mint Kedden, és Pénteken,
Törtörtökön pedig suppli-
cans nap foly közben.*

II. RESZ.

*A' Birónak választásáról, és an-
nak erköltsiről életéről, és az Eskötek-
nek Polgaroknak tífességéről.*

*Item: Hogy a' Biró és Esköttek
Észendeig állattattnak és választattnak
a' Kösségből.*

A

A' Biró

Item: Quod Iudex & Jurati eligantur devoti & bona fama, in omnibus moribus & factis compositi, Deum habentes pra oculis suis. Iudicium faciant cum honore DEI, causas discutientes cum magno honore, & reverentia, non cum derisione, ut unicuique secundum suos excessus causarum, meram & condignam justitiam impendere valeant, non sint honoribus amissi, proditores suorum fratrum, aut proditores rerum innocentium, pro blandimento suarum susurrationum nequitiosarum, non detractores & derisores utriusque sexus, non perjuri Ecclesiam turbantes, non detrahentes honorem Spiritualibus & secularibus, non reprobi, palpantes indefinenter verbis & factis iniqua & inhonesta, imò nec tales consimiles ad consilium intromitti debent.

nem méltók, hogy a' Törvény ítélőszékben üllyenek avagy legyenek.

CAPUT III.

De Electione Plebani per Cives & non per Dominum terrestrem.

Item: Quod liberam habeant electionem Plebani quem volunt, dum Ecclesia eorum Parochialis caruerit Plebano.

CAPUT IV.

Quod violentus descensus Dominorum non fiat super ipsos Cives.

A' Biró jó maga viselő jó és fegyveretlen legyen. Istenféltő, Pólgártársai legyenek kik Istent leg kíváltképen tükörről mindenkor tartsák, és az ítéletet nagy félelemmel viselleyék, a' kik törvény szerint dolgokat forgassák előtök, azoknak Isten szerint való személy válogatás nélkül Deliberatiót prononciálnak. Magok tisztességét előtök viselvén és betsületeket, felebarátjának igaz causáját hamisra ne fordítsák, igaz lelki esmérőcük legyenek, az Anyaszentegyháznak Pásztorit nagy bősületben tartsák, és azokat mód nélkül ne háborgassák, hanem szentül és fegyveretlenül, mind beszédiben mind penig tselekedetiben éllyenek, és a' kik külömben tselekesznek, olyanok

III RÉSZ.

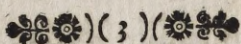
Az Plebánust nem a' földes Ur hanem Városbéli Polgárok választják.

A' Szabad Király Városoknak, szabad választások vagyona' Plebanus választásra, valamellyeket akarják, ha Ecclesiájok vacálna.

IV. RÉSZ.

A' földes Urnak hatalmáról az Városbéliéken.

Sem-

Item: Quod nullus Dominorum super eos violentum descensum facere possit contra eorum voluntatem; & descendens ab eis nihil violenter accipere possit aut valeat, sed iusto pretio necessaria comparet.

CAPUT V.

De illis qui sunt acceptandi in consortium Civitatis & qui non.

Item: Quod nemo acceptetur in Civile consortium eorum, nisi sit Pater, familias & bona fama. Et quicumque cum eis habitare voluerit, tam in prosperis quam in adversis contribuere tenetur, & cum eisdem debita servitia exercere.

rentsétlen állapattában egygyer érteni szolgálni.

CAPUT VI.

De acceptandis personis pro testimonio inter Cives, & quod duellum non iudicetur.

Item: Quod nullum Testimonium extraneum in medio eorum acceptetur, nisi ex ipsis aut alijs consimilem habentem libertatem. Item: quod duellum inter eos nequaquam iudicetur, sed juxta qualitatem causæ se suis juramentis purgabit.

mutatodik,

SEmmi úton a' földes Urnak hatalma nincsen a' városbélieken, az ő akarattok ellen és semmitőlök hatalmasúl el nem idegeníthet, hanem illendő árral, meg-szerezhet az mi szükségesek.

V. RESZ.

Azokról a' kiket a' Város bévégyen társaságok közé, és kiket nem vészenbe.

SEnkit a' Város Társaságában bé nem vészen, hanem ha nemzetét levélel, avagy élő jámbor személyekkel bizonyítja meg, hogy igaz ágyból való származott légyen, és a' ki az ő társaságokban akar lakni, tartozzék a' Várossal, mind jó és sze-

VI. RESZ.

A' Város semmi idegen bizonyságot bé nem vészen, és a' hadakozás (fegyverre egymás ki-hívás) meg nem ítélik.

HOgy az idegen bizonyságokat semmiképpen bé nem vészik, hanem a' magok között való, avagy az kiknek egyenlő szabadságok vagy. Item: Egymás között való őszve vészést meg nem ítélnék, hanem a' dolog a' mint közöttök ki hit választja-el őket egymástól.

CAPUT VII.

Delibertate testādi, quamvis absq; hæredum solatio decedat.

Item: Si quis ex ipsis sine hæredum solatio decesserit, de rebus suis mobilibus & immobilibus liberam habet facultatem legandi cui vellet secundum arbitrium.

CAPUT VIII.

De divisione bonorum illorum qui sine hæredibus intestati decedunt.

Item: Si quis ex ipsis sine hæredum solatio decesserit intestatus, talium res & bona per Iudicem & juratos Civiles pro tempore constitutos in tres æquales partes dividantur, quarum una pars in Eleemosynas pauperum videlicet orphanorum erogetur. Secunda pars pro edificatione Ecclesiæ conscientiosè administretur. Tertia verò pars pro reparatione murorum ipsius Civitatis conferretur, & debitoribus.

falainak építésére, és az adóssok megfizetésére.

CAPUT IX.

Delibertate fori, & de violentia non fienda per Officiales.

Item: Quod forum quotidianum liberum in medio eorum absq; violentia
Offici.

VII. RESZ.

A Testamentom szabad tételről, ha szintén maradéki nélkül vagyon-is.

Valaki közülök Testamentomot akar tenni, és ha szintén maradéki nem volpának-is, szabad véle valakinek akar testálni, az ő maga akarattya szerént.

VIII. RESZ.

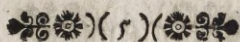
Az javok megosztásáról az ki maradékok, és Testamentom nélkül múlnak ki.

Hogy ha valaki az Városbéliék közül, magtalan és testamentum nélkül meg-hal, annak javokat Bíró és Polgárok által három részre kel osztani igazán, és egyenlőképen, annak egyik része a Spítálnak lévő szegényeknek táplálásokra, az második része az Ecclesiának épületekre, jó lelki ísmérettel deputáltassék. Az harmadik részt pedig fordítsák a Városnak megromlott kö-

IX. RESZ.

A Város piacának szabadságáról és a tiszteviselők hatalom megnevezéséről.

Hogy a piacon mindennapi vásárbá a tiszteviselők hatalmat ne tsele,

*Officialium celebretur. Circa dicta Ci-
uitatis & forenses cum mercibus & re-
bus suis quibuscumq; universalium libe-
ri sint & existant, ne dicti Officiales aut
nostri dispensatores presentes & in futu-
rum constituti bona & res ipsorum Ci-
vium & forensium non solum foro, sed
etiam in vicis & plateis aut domibus u-
bicumq; existentes nostram ad rationem
recipere auferre & auferri facere ne-
quaquam possint & valeant sine iusto
pretio prius persoluto. Et si ydem Offi-
ciales dispensatores transgredi attentare
presumpserint, extunc Iudex cum Ju-
ratis & electis personis inhibere valeant
& possint, nostra in hac parte eisdem
attributa facultate.*

CAPUT X.

De Nundinarum liber- tatibus.

*Item: Quod descendentes & ascen-
dentes cum navibus & curribus non
in minori Pest, sed in Civitate Budensi
condescendant tempore fori.*

CAPUT XI.

*De Testamento non judi-
cando in foro Ecclesiastico, sed tan-
tum ea quæ concernunt pias
causas.*

*Item: Nullum Testamentum inter ipsos
pro amicis & fratribus consanguineis
& proximis factum, in foro Ecel. siastico
judicetur, sed solum ea quæ concernunt
pias*

tselekedgyenek, mindennemű ap-
rólikor a' vásárban mind a' Város-
ban lévők s' mind pedig a' kívül va-
lók szabadon adhasanak és ve-
hesenek, a' vásár Birák pedig, senkit,
sem városbélleket, sem pedig a' kü-
vül valókat, sem piaczon, sem utzá-
kon meg ne háborgassák, felettéb
való rovással és illetlen fizetéssel ne
bántsák, és mellyet senki számára
semmit, pénz és fizetés nélkül ne
vegyenek, ha pedig ez ellen tsele-
kednének, tehát akkori Bíró a' Vá-
rosban a' tiszt-vífelőket meg. bűn-
tesse érdemek szerint, mint a' kik az
edictum és a' piacznak szabadsága
ellen vétetrenek,

X. RESZ.

*A' Sokadalmoknak szabadsá-
gokról.*

VAlakik vagy fel vagy alá men-
nek vagy hajón avagy szekere,
nem Pesten hanem Budán, mutassa
meg magát vásárláskor.

XI. RESZ.

*Az Testámentom ítéletéről az
Szent Széken, hogy nem illeti
a' Szent Széket.*

VAlamely Testámentom néz va-
lakinek valamely jó akarójára,
vagy szolgájára, vagy pedig idegen-
re, az nem illet Szent Széket, hanem

pias causas, videlicet, quæ legata fuerint pro fabrica Ecclesiarum, vel in usum pauperum erogantur, ac ad sacramina peragenda.

CAPUT XII.

De Birsagio aperientis Sigillum Judicis.

Item: Si quis Civium Sigillum Judicis vilipendendo aperuerit, talis debet in persona sua detineri, sit cuiuscunque status, debetque Judici solvere absque remissione unam Marcam.

CAPUT XIII.

De præscriptionibus hæreditatum venditarum videlicet rerum immobilium.

Item: Si quis eorum à medio possessiones aut portiones possessionarias emerit, & eas sine quovis impedimento per annum & diem in possessione habuerit, de cætero eas in pace possidebit quiete.

benne, és annak utánna senki sem turbálhattya, hanem a' vévő békeséggel birhattya.

CAPUT XIV.

Quod bona fugientium pro causis criminalibus non devolvantur ad Dominum terrestrem.

Item: Si quis ex ipsis pro homicidio, furto, ac latrocinio, vel falsa moneta, seu

valamelly Testámentom szól valamelly Ecclesiának épületére, vagy Spítálba lévő szegényekre, az Istennek tisztességére, az ilyen illeti a' szent széket.

XII. RESZ.

A' Pecset fel-szakasztásáról és annak birságáról.

HA valaki az Biró pecsétét fel-falkodásból fel-szakasztja, az olyant a' Biró meg-foghattya személyében, akár ki légyenis, és mind addig fogva tartása, még a' Birónak egy girát le nem téssen.

XIII. RESZ.

Az álló örökségnek idő múlásáról.

HOgy ha valaki közzfűlök valami álló örökségeket el adna, vagy venne, és a' vévő egy Esztendő tölt. het benne, és ha addig sohonna ti-lalom nem lészzen, idő múlás lészzen

XIV. RESZ.

Az vétekekben esset és el-szökteknek já-vairól nem a' földes Urookra Szálásáról.

VAlamely közzfűlök valami nagy vétekek miat ugymint latorságért, lopá-

seu quacunq; alia mala perpetratiōe de-
prehensus fuerit, judicialiterq; succu-
buerit, tales in corpore pœna debita ples-
cantur: resq; & bona talium non ad
manus Domini peculiorum aut ejus Of-
ficialis derivare valeant quovomodo,
sed indemnitè heredibus remaneant, &
ut laeso vel lafis secundum excessus de
eisdem bonis satisfaciant.

CAPUT XV.

Quod Cives non vendant
possessions ac domos
forensibus.

*Item: Quod nullus hospes ex ipsis suas
domos & possessiones ipsos concernentes
vendere valeat alicui extraneo, nisi
inter eos voluerint habitare.*

CAPUT XVI.

Si fugiet reus interfecta vel
relicta uxore, bona ejus in
quot partes dividantur.

*Item: Si quis uxorem interfecerit &
fugerit, heredibusq; caruerit, Bona
talís profugi in tres partes dividantur,
ut supra cap. 8.*

CAPUT XVII.

De falsis mensuris & eorum
birsagio.

*Item: Si quis inventus fuerit cum
falsa mensura, ulna & statera, primò
solvat Judici unam Marcam argenti.*

lopásért, gyilkosságért el-szaladna,
és el-szőknék, azoknak javok a' föl-
des Urakra; vagy az ő Felesége Fí-
cussára szál, de ha meg kaphattya,
tehát arra törvényt szolgáltattván,
meg-büntetődvén, annak java és
minden öröksége maradikára ma-
rad, és Attyafiára, de az meg-sérült
félnek, javából igazat kell minde-
neknek tenni.

XV. RESZ.

Az Városbeliek ki-vül valóknak
házokat és örökségeket el-nem
adhattya.

SENKI az Városbeliek között házát
és örökségeket idegenek vagy ki-
vül valónak el nem adhattya, ha-
nem ha az vévő városbā akar lakni.

XVI. RESZ.

A' ki feleségét meg-öli és el-sút,
annak örökségéről, és hány részre
el-osztatték.

HA valaki feleségét meg-ölné és
el-szalad, és maradéki nintse-
nek, annak javai három részre osz-
tatnak, az mint oda fel cap. 8. meg
vagyon írva.

XVII. RESZ.

Az hamis mértékről és annak meg
büntetéséről.

HOGYHA valakit hamis mértékkel
kapnak, vagy hamis lingel, fon-
tal, tehát a' Birónak adgyon birsá-

Si secundario fuerit inventus, nomen Mercatoris amittat, & amplius non mercabitur, & ea quae mensuravit amittet.

CAPUT XVIII.

Quod Cives non molestantur per Principes & Nobiles ac Officiales Dominorum terrestrium.

Item: Quod nullus Principum aut Nobilium extraneorum vel Officialium nostrorum eosdem Cives in Civitate nostra vel eorum proximos & consanguineos forenses detinere, verberare, aut quovis modo molestare, nec de rebus eorundem quicquam ab eis auferre aut auferri facere audeant vel presumant. Si quis autem quidquam actionis vel questionis contra ipsos habuerit, ex tunc eundem in praesentia Iudicis & Juratorum ipsorum à medio electorum & pro tempore constitutorum juridicè prosequantur. Qui si in reddenda justitia tepidi inveniuntur aut justitiæ non administratores, tunc non Cives, sed Iudex ipsorum in Nostri praesentiam evocetur, & de eo meram rationem efficaciter est redditurus.

CAPUT XIX.

Quod nullus exerceat artem quam ignorat.

Item: Quod nullus alterius opus manuale exerceat, quod ignorat, sed unusquisque officio suo proprio sit contentus.

CAP. XX.

gul egy Girác. Ha másodszor rajra kapják, tisztességet veszti el, és azt a' mit mért, és tovább nem kereskedhetik, avagy kalmárkodhattik.

XVIII. RESZ.

Hogy a' Városbeliek a' Fejedelmektől, Nemesektől, és Tiszteviselőktől ne háborgattassanak,

AZ Városnak lakosai, sem Fejedelelem, sem Nemesleg, sem Tiszteviselők, az ő Városokban sem kívül, vagy Attyok fiait meg tartoztatni, fogni, verni, vagy valami marhájoktól meg fosztani ne mérésszellye. Ha pedig valakinek valamellyikkel dolga és perü vagy rövidsége vagyoni, tehát az kereső a' város Birája és Polgárok eleiben hivattatván; igaz törvény szerint láttassék meg a' controverzia. Hogy ha pedig a' Biró negligencia által az igazságot nem akarná szolgáltatni, úgy nem az Polgárok, hanem akkori város fő Birája evocaltassék in Personalem praesentiam, és ott adgyon dolgairól számol.

XIX. RESZ.

Az ki mely Mesterséget nem tud, azt ne gyakorolliya.

Minden ember az ő tanult mesteriségét űzze, és a' más ember mesteriségében az mellyet nem tud, magát ne avassa.

XX. RESZ.

CAPUT XX.

Quod Cives Mercimonia non emant ab extraneis hominibus.

Item: Quod nullus Civium alicui extraneo emat mercimonia, tanquam sibi, transgressor huiusmodi qui fecerit, amittet ea quae emit, & unam Marcam argenti fini: & si propter inopiam Marcam solvere non poterit, per mensem à consortio segregabitur. Si vero negare intenderit, cum duabus personis se expurgabit, tertio se existente.

gagná dolgát, két bizonyossággal magát mentheti.

CAPUT XXI.

Quod secreta Consilia extra Prætorium non revelentur.

Item: Omne Consilium arduum, ipsorum Civium, sive Secretum, factum in Prætorio, sit absconditum. Et si quis Juratorum vel consulum quicquam revelaverit alibi, extra Prætorium, defacto consulto extunc Officium & honorem amittet sive perdet eo facto.

CAPUT XXII.

Quod Mercatores extranei non vendant ipsorum mercimonia aliis extraneis mercatoribus.

Item: Nullus Mercator extraneus alius adventitius Mercatoribus etiam de una

XX. RESZ.

A' Városbéli Emberek semmi sém allat semmit ne vegyenek idegeneknek

SEnki a' Városbéliék között, hogy a' szénallat mint magának, idegeneknek, semmi máhát ne vásárollyon, ha pedig valakiker rajta kapnának, tehát el-veszti, azt az mit vásárolt, és egy Gyra finum ezüstöt, és ha az ezüstnek szűk voltamiat meg nem adhat egy holnapig fogságban tartásék. Ha pedig tagadná dolgát, két bizonyossággal magát mentheti.

XXI. RESZ.

A' Város titkait vagy a' Tanácsét senki ki ne jelenese.

A' Városnak mindenféle titok az ő Tanács. házokban titkon legyen, és ki ne nyilatkoztassék, és valaki azt a' Tanácsbéliék között időknek előtte ki nyilatkoztattya, a' Becsületet és tisztességet vagy Búr. gerechter-is el-veszti.

XXII. RESZ.

Az idegen áros Emberek a' Városban hozott marhájokat idegeneknek ne adják.

SEnki az idegen emberek árosok között a' vásároak gyarló voltamiat

de una Provincia venientes cum eodem, dum in Civitate essent constituti, & cum recedere voluerint, quamquam festinatione accedente merces suas vendere non presumant, alijs adventitijs, nisi Civitatensibus. Transgressor perdat vendita. & insuper in duabus Marcis Judici condemnatur.

CAPUT XXIII.

Quod Mercatores extranei non emant cutes, nisi ad certam summam.

Item: Nullus Mercator extraneus qualescunque cutes per se, vel per mediam personam in toto comparare presumat, sed licitum sit & ipsarum cutium quartam partem emere. Transgressor huiusmodi perdat tales res emptas.

cselekedék el. vesztiük vött marhájokat.

CAPUT XXIV.

De Telonijs non solvendis per Cives.

Item: Cives non solvant tributum, qui sunt privilegiati intra Regnum.

CAPUT XXV.

Quod Mercatores non vendant, infra valorem duarum Marcarum.

Item: Nullus Mercator extraneus de suis mercimonijs infra valorem duarum Marcarum possit quovomodo vendere;

miat, avagy pedig házokhoz fietség miatt idegen áros embereknek marhájokat el ne adhassák, hanem a' Városbélieknek, adgyák illendő árron, és valaki az kívül cselekezik, el. veszti az el-adot marháját, és aző kívül a' Birónak birságul két Gira ezüsttel tartozik.

XXIII. RESZ.

Az idegen áros embereknek bizonyos számú bűr vételéről.

CSak egy idegen áros ember is akar minémű bűreket maga számára mindenestül ne merien megvenni, hanem a' mennyi bűr akkor jelen vagyon, csak negyed részétt legyen szabad megvenni, az ellen

XXIV. RESZ.

Az Vámoknak fizetéséről az Városbéliektől.

A'Szabad Királyi Városbéliék, az kiknek szabadságok vagyon, arról vámot nem tartoznak adni.

XXV. RESZ.

Az idegenek árujoknak mogyáról hogy fellyeb ne legyen két Gíránál.

AZ idegen árosok között senki az ő marhájokat forint számra ne adgyák, és singel ne mérjenek, ez ellen

*vendere. Violator hujus statuti in tri-
bus Marcis condemnatur Judici.*

CAPUT XXVI.

**Quod perpetrantes Crimi-
nalia extra Civitatē & in Ci-
vitate reperti, per Judicem
judicentur.**

*Item: Quicumq; ratione furti, latro-
cinij, homicidij, extra Civitatem vel
intra exorti, si inventi fuerint, per Ju-
dicem & Juratos judicentur.*

CAPUT XXVII.

**De venditione Mercimo-
niorum in locis deputatis,
& non in domibus.**

*Item: Cives de panibus & alijs rebus,
inuisibilibus numeratis, in domo vel
hospitio ipsorum licentiam non habeant
vendendi, nisi inter Cameras rerum
vendendarum. Transgressor hujus-
modi in duabus Marcis Judici condem-
natur.*

CAPUT XXVIII.

**De Judice, qui non facit ju-
stitiam forensibus.**

*Item: Si Cives aliquod nocumentum
vel gravamen Nobilibus & ignobili-
bus inferrent, & Judex eisdem facere
justitiam recusaret, extunc Judex, non
Cives in praesentiam Domini seu ipsius
Officialis evocetur, in persona ejusdem*

Domini.

ellen cselekedők, három Girán ma-
radnak a' Birónak.

XXVI. RESZ.

*A' latrok büntetéséről, az kik az
Városban vagy ki-vül tanál-
koznak.*

V Álamely lopót, latort, gyilkost,
a' Városban avagy Város hatá-
rán kaphatnak, az Város Törvénye
szerint meg-büntessék a' Biró és Ta-
náts által.

XXVII. RESZ.

*Az Kalmárok áruinak nem házok-
nál hanem a' piacon való
helyéről.*

A Z Városbélieknek bizonyos hel-
lyek ugy-mint Patikájok és Bol-
tok lévén árulni, és egyéb helyeken
ugy-mint házokban és szállásokon
nem szabad. A' ki ez ellen csele-
kezik, két Girával tartozik a' Biró-
nak.

XXVIII. RESZ.

*A' Biróról, a' ki idegeneknek igaz-
sággal nem szolgál.*

H Ogy ha a' Városbéli a' ki-vül
valóknak Nemessékek és e-
gyéb rendbélieknek valami injuri-
át cselekednének, és a' Biró felőle
igafságot nem akarna tenni, tehát
a' Biró és nem a' Városbéli evocat-

Domini instituti.

CAPUT XXIX.

De licentia danda Mercatoribus ad consortium Civitatis intrantibus.

Item: Nullus de novo superveniens, cum & ipsos Cives civitatenſes mercari audeat, niſi habita licentiâ ipſorum mercatorum, & ſit bona fama, & fide dignus, dans ipſis decem Marcas, qua tripliciter dividantur, una pars Judici, alia mercatoribus, & tertia Jura- tis.

CAPUT XXX.

Quod mercatores forenſes non vendant ſuo hoſpiti reſiduū mercimoniorum.

Item: Nullus Mercator hoſpes, vendat ſuo commercatori hoſpiti reſiduū pannorum, aut aliarum rerum quarumcunq;. Transgreſſor hujusmodi is qvi emit dabit qvingt. Marcas pro pœna, & is qvi vendidit, totidem argenti fini.

CAPUT XXXI.

Quod peremptores non emant peremptoria in diſtãtia decem miliariorum.

Item: Quod nulli peremptorum officium peremptionis liceat exercere, inter eos vel extra Civitatem etiam,

caſſék a' földés Urhoz, avagy tiſzt. viſelő eleiben.

XXIX. RESZ.

Az Kalmárok igazságáról az kik a' Város Társaságában adgyák magokat.

SEnki a' kalmarságot a' Városban bejövén ne űze, hanem ha arol a' kalmároktól igazsága léſzen, és a' kalmár társaságában adgya magát, de igaz tőkélleſes embernek kel lenni, adván nékik tiz Gírat, az kik három részre el-oſztatnak, Birónak, kalmároknak és polgároknak.

XXX. RESZ.

Hogy az ki-vül való kalmároka' gazdáknak a' meg-maradott marhát el ne adhásák.

SEnki az idegen ároſok közzül, az meg-maradott marhát el ne adhaſſa gazdájának, ſem pedig egyéb féle marhát, a' ki ez ellen cselekeſzik, a' ki meg-veſzi, őt Gíra ezűſtön marad, és a' ki el-adgya, haſonló Gíra-
val tartozik.

XXXI. RESZ.

*Az kik nagy nyereségnek okáért drágára várván akarnak vala-
mit vásárlani.*

AZ kik nagy nyereségre nézvén, a' ſzegény kalmárok előt a' marhát mind meg-veſzik, ez ok által
hogy

in distantia decem miliarium. Transgressor huiusmodi res emptas amittet, & fersonem.

földen inen a' Vároftól ne légyen semmi marhát azoknak szabad veñi, a' ki ez ellē jár, el-veztik még marhájokat. is, és kalmári szabadságokat.

CAPUT XXXII.

Quod hospes expressare debeat suo hospiti Jura Civitatis & universitatis.

Item: Quicumq; Civium Statuta Civitatis & universitatis hospiti suo non expresserit, pro ipso unam Marcam solvet, si hospes curret in reatum.

CAPUT XXXIII.

De Pellificibus, falsificantes opus ipsorum.

Item: Si pellifex opus suum falsificaverit, pelles amittet & unam Marcam.

CAPUT XXXIV.

Quod Pistorum bonū & congruum panem faciant.

Item: Quicumq; Pistorum panem fecerit incongruum ac non coctum, panem perdet cum uncia.

CAPUT XXXV.

De Sutoribus, qui falsificant artem cum malis cutibus.

Item: Si Sutores suas artes falsificaverint, in calceamenta mala & incongrua aut subfolia & perpendia scutulares de Sutoribus cutibus vel equis; extunc Iudici unum storem solvat divisum, & si secundo fecerit, de consortio segregabitur,

hogy osztán a' szegény kalmárok 8 tölök nyereséggel vegyik, azok ellen ez a' Statutum hogy tiz mély

XXXII. RÉSZ.

Hogyminden gazda szállójának a' Város Törvényét megjelenesse.

Minden gazda, há az ő szállójának a' Város szokását meg nem mondgya, és az ellen vékezik, a' gazda egy Gira ezüsttel büntetessék meg.

XXXIII. RÉSZ.

A' Szöcsöknek mesterségéről.

Hogy ha a' Szöcs az ő Mesterséget hamisán csinálja, el-veztik munkáját és egy Girat.

VXXIV. RÉSZ.

Hogy az Süttők jó és illendő kenyereket süssenek.

HA valamely Süttő a' kenyeret jól meg nem süti, el-veztia a' kenyeret, és maga is büntetés be essik.

XXXV. RÉSZ.

A' Vargákról a' kik az ő Mesterségeket meg vesztegetik ugymint a' bűrt.

Hogy ha a' Vargák az ő Mesterségeket meg-veztegetik ugymint a' bűrt kimulván szűksarut csinálnak, vagy rozé égeit talpott, vagy bőrt mivelnek fel, vagy dög, ló bőrből, a' Város Birájának egy Giraval tartozik, ha másodszor a' mesterségből ki-veztik.

JURA CIVILIA, SZABAD VÁROSOK
E T
CONSVETUDINES
A N T I Q V Æ.

A Z
TÖRVÉNYI,
E S
RÉGI SZOKÁSOK.

Ex quo enim omnes causa litigiosa, primò & principaliter ex quatuor habent originem, sui processus, de ipsis tractandum:

- I. Super factis Hæreditatum.
- II. Super effusione Sanguinis.
- III. Super factis Testamentarijs.
- IV. Super factis Debitorum.

Mellyben mindennemű ellenkező casusok és viszszavonnások között négy kiváltképpen való dolgokról tractalunk, úgy mint:

- I. Örökségnek dolgáról.
- II. Az vér ontásról.
- III. Az Testamentomról.
- IV. Adósságokról.

TRACTATUS I.
SUPER FACTIS HÆ-
REDITATUM.

TIT. I.

De modo & forma sub quorum fassionibus hæritates possidendæ sunt perpetuales.

Si quis super alienatione domus, vel vineæ aliquod jus habere prætendit, id literis

ELSŐ RESZE.
AZ ÖRÖKSÉGNEK
DOLGAROL.

I. TIT.

Az álló örökségnek jó mogyáról való bírásáról.

Hogy ha valaki álló örökséget, házat, földet, avagy pinzen vagy

id literis Civitatis Sigillo autentico roboratis, vel testimonio juratorum civium probare tenetur. Ultra hoc nullas hæreditates, videlicet res immobiles possidere valeat, quovomodo.

Mert külbmben álló örökséget senki nem birhar.

TIT. II.

De præscriptionibus hæreditatum immobilium, & qualiter inhibitiones earum fiendæ sicut.

Item: Si quis jus aliquod se in aliquam hæreditatem sperat habere, id ante expirationem prosecvi debeat & tenebitur, terminui videlicet unius Anni & diei. Ita tamen, quo prohibitio nem faciat, prima faciendæ in præsentia Judicis & juratorum Civium, de positis in sui prohibitionem Judici den. 40. Moneta pro tempore vigentis, & ipsa prohibitio prima durat per spatium 15 dierum. Item: Secunda & tertia vicibus, modo simili, prohibitiones facere tenebitur, toties, quoties ipse prohibitiones sicut, præscriptos den. 40. Judici solvere tenebitur. Judex unum specie Regestrum sui Judicatus tempore habere tenebitur, in quo ipsa prohibitiones conscribentur. Et si Actor ipsam causam post expirationem illorum trium terminorum prohibitionum prosecvi intra annum & diem dimiserit: de cætero eidem perpetuum silentium imponetur.

Nota.

II. TIT.

Az álló örökségnek idő mulásáról, és mi módon kell azt ellenzeni.

Hogyha valaki valami álló örökséget házat, földet, el akarja maga jussával vagy verséggel prætendálni, és azt akarja, hogy idő múlás ne legyen abban, még észlendő és egy nap el nem mulik, addig mennyen Biróhoz, és annak Tanácsa elõtt, tegyen, a' Városnak szokás szerint való onust, és ellenző tilalmat reá téven, den. 40. és az első ellenzés tart 15. napig. Item: Másodszor és harmadszor hasonlóképpen cselekedgyek, de mindenkor beírassa a' Város könyvében, az prohibíciót. Az mely könyvnek a' Birónak kezében kell lenni, a' minémü prohibíciók lesznek az ő bíróságában beírassa. Es az idő alatt oltán az Actor dolgát Törvény szerint nem keressi, és csak el halgattya az észlendő és egy nap, el telvén annak utánna a' keresőnek minden keresi semmiben mulik el. III. TIT.

Nota. Inter Fratres condictionales nunquam fieri solet neq. admittitur ulla praescriptio.

TIT. III.

Quod cōsanguinei & commetanei primum admonendi in venditione rerum immobilium.

Item: Si domus, vel vinea, terra arabiles, prata & cetera quacunq. res immobiles venditioni exponerentur, primum & principaliter fratres & consanguinei debent in praesentia Iudicis vel juratorum admoneri super eo, utrum ipsi ipsas hereditates domum vel vineam emere voluerint, primum ipsis debet adjudicari. Deficientibus vero amicis vel facultatibus eorum amicorum, tunc vicini & commetanei sui propinquiores ipsas hereditates valeant sibi ipsis appropriare pro condigno precio, prout forum facere voluerit emptionem. Si autem ipsi vicini emere noluerint, tunc venditor ipsarum hereditatum habeat potestatem, cui volet, vendendi.

TIT. IV.

De poena evertentium metas alicujus possessionis.

Si quis Metas ipsius vineae, quae sunt per erectionem lapidis, seu aliter quovomodo, vicinorum everterit, aut in alium locum posuerit, ratione ampliatio-
nis suae vineae: tunc certi jurati, ad mi-

nus duo

III. TIT.

Az Attyafiai és Szomszidok elsőben is az el-adott örökségről megkínálásáról.

Hogy ha valaki, vagy házat, szőlőt, szántó-földet, rétet és valamiféle örökséget el akarja idegeníteni és el adni, tehát tartozik mindeneknek előtte Attyafiait rokonit és szomszidgyát is megkínálni, és a' Bíró előt öket admoneálni, mert ugyan azokat illeti Törvény szerint. Hogy ha pedig az Attyafiai nem akarnának és elégségesek nem lévén arra, tehát a' Szomszidságnak illendő árron illik magokhoz kapcsolni. Ha azok sem akarnak megvenni, tehát szabadsága léfzen így az el-adónak akarattya szerint a' kinek akarja el adni örökségét,

IV. TIT.

A' mesgye követ felbontásáról és büntetéséről.

Hogyha valaki szőlője között való mesgét követ kibont helyéből, és más helyben helyhez teti, hogy az ő határát azzal meg bővítse, és szaporítsa. Akoron a' Bíró

két ef-

nus duo ipsam ad conspiciendam ire debent, quibus conspectis reus, sen persona rea judicari in tribus Marcis, & laeso similiter in tribus Marcis debet, eoq; facto solvere convincetur, & ipsam metam, à sui loco semotam, iterum in pristinum suum statum locare tenebitur.

TIT. V.

De extractione terræ à vinea vicini ad vineam suam.

Si quis habens vineam ad cacumen cunjungunt, montis jacentem, in descensu vel ejusdem vineæ si quidpiam declivius habuerit, ipsam terram superioris vineæ absq; ulla terra inserit; ita quod ipse vites propter defectum ipsius terre ad inferiorem vineam declinaverit, si id modo præscripto ipsi jurati conspicientes similimodo comperierint, reus reformare tenebitur, insuper Judici & parti adverse similiter vel laesa cuilibet, singulas tres Marcas solvere tenebitur.

TIT. VI.

De descensu aquæ pluvialis de vinea vicini ad vineam alterius vicini per semitas scienter factas.

Item: Si quis vineas in montibus habens, semitas pro cursu aquæ pluvialis ex

két esküt Polgár társát ki küldvén hogy a' dolgot meg-lásák, meg-látván és meg-bizonyítván valamelyik félre a' Birónak három Gira ezüstön marad, a' más félnek is három Girán, és a' mesgye követ azon Esküt személyek viszont az előbeni helyben helyheztessek.

V. TIT.

Az egyik szomszéd az másiknak szőlőiből földet az magáéban szakadásáról.

Hogy ha valamely félnek magasab helyen szőlője vagyon az másiknál, és onnan az alsó szőlőnek az Ura, az felső szomszédgyának szőlőiből szakasztana földet, az ő szőlőinek földének szaporaságáért, és a' felső szomszéd az ő földének fogyatásá miat, az ő szőlő tövei ki száradnak, it is a' Polgárok meg-látván az kár tévőt, meg-büntethetik három Girával, és az meg-férült félnek az ő kárát viszont helyiben állatni el ne mulassák.

VI. TIT.

Az első víznek zápora által való kár-vallásról.

Hogy ha valakinek oly helyen, vagy hegyen vagyon szőlője, C hogy

lis ex ipsis fecerit, ita ut ipsa aqua in vineas sui vicini meatum habuerit, & ex ipso suo vicino damnum evenerit, modo simili ipsas tres Marcas Iudici, & tres, persone laese solvere tenebitur, ac ipsum cursum aqua pluvialis à vinea sui vicini removere cum propriis suis sumptibus tenebitur.

marasztyák, ugyan maga költségével, ismét az árkot jó helyre kell állatni.

TIT. VII.

De poena illata damni per foveas factas ad capiendas feras.

Item: Si quis foveas ad capiendas feras foderit circa vineam suam, & debita custodia non praeiunxerit, si quis vicinorum aut quispian hominum in ipsam foveam inciderit, & morte obierit, vel fractis cruribus laesus fuerit, tunc foveam fodiens plenarium valorem eorumdem solvere tenebitur, ac ipsam foveam cum terra denuo replebit.

TIT. VIII.

Quod nemo semitas faciat per vineam sui vicini.

Item: Si quis vicinorum per vineam sui vicini incolligatas semitam fecerit, ita videlicet, quod ad locum sui torcularis propinquiores possit habere accessum, damnum per collectores illatum solvet, &

hogy a' zápor első kár tétele miatt árkot kellenek ásni, meg lássa, hogy úgy ássa, hogy a' maga meşgyéjén mennyen alá szomszédgyának kára nélkül, a' víz; mert ha úgy bocsátja az árkot, hogy az alfo szomszédgyának kárára léşzen, tehát hasonlóképpen a' Polgárok három Gírán

VII. TIT.

Az árok miatt, vadászásnak miatt kár tételről.

HA valaki az ő Szőlői mellett vadászásnak okáért áfo: volna valami vermet, és valaki abban nem tudván történet szerint belé esnék, és nyakát szakasztaná, vagy lábát eltörné, tehát az a' ki azt ásta minden szerentséclenségért meg kell az megsebültet elégíteni; hogy így tovább másan ne eslék, az árkot is bé töltetni tartozik.

VIII. TIT.

Hogy senki a' más ember szőlőin általutat ne csinállyon.

HA valaki szomszédgyának szőlőiben utat csinál, csak azért, hogy sajtojához közelebb jusson, minden kárát valami az megsebütt fél prætendál tartozik éppen megfizetni;

vet, & fortionem, i. e. quartam partem
unius Marce, Judici solvere tenebitur.

a' kerteken, mikor a' fű vagy on útat által csinálván kell érteni.

TIT. IX.

Quod nemo domum ampli-
et versus plateam sine li-
centia Judicis.

*Si quis domum habens, & ipsam do-
mum versus plateam ampliare nita-
tur, ita quod domus vicinorum exce-
deret, itaq. aspectus platearum ipso adi-
ficio facto frangi videretur, absq. con-
sensu Judicis & juratorum minimè fa-
cere valeat atq. possit.*

TIT. X.

De canalibus imponendis
ad tectum, ne aqua pluvia-
lis noceat vicino.

*Item: Possidens domum, tectum sua
domus cum canalibus præmunire tene-
bitur, ne per aquam pluvialem seu den-
sitatem nivium suo vicino damnum ori-
ri videatur.*

TIT. XI.

De canalibus parandis inter
duos vicinos.

*Item: Si dua domus aut plures in con-
tiguitate strictæ vicinitatis extite-
rint, tunc tales vicini unum canalem
mutuo (in juncturis domorum) invicem
erigere & facere tenebuntur, mutua o-
pera*

zetni, a' Birónak is egy Gira ezüster.
Hasonlóképpen a' kerteken, mikor

IX. TIT.

Hogy az uczára senki ne szapori-
csa házát az építéskor Biró
hire nélkül.

V Alaki házát épít a' Városban,
az uczára akarván házát bőví-
teni, úgy hogy a' szomszédgyának
házának világosságának elvétele
miat senki ne szaporicsa, a' Biró hi-
re nélkül, hogy így a' szomszédság-
nak is ablakáról való ki nézését el
ne foglallja.

X. TIT.

A' csatorna házokra való fel-vo-
násáról, hogy a' víz a' szomszéd-
nak ne ártana.

*M*inden gazdának legfőb gond-
gya azon legyen, hogy házát
csatornával és sendelezéssel tartsa,
hogy az első víz szomszédságának
kárt ne tegyen folyás által.

XI. TIT.

Az köz csatorna csinálásáról
a' szomszédok közt.

*H*ogy ha két avagy több házak egy
máshoz vadnak ragasztva, tehát
a' csatornát is közönségesen ve-
gyék hozzá, hogy így egyik az má-
siknak gondviseletlensége miat
kárt

pera & impensis. Quod si autem alter vicinorum per suam incuriam & negligentiam huiusmodi operi auxilio esse nollet: vicinus adificare volens, & damnum patiens per oscitantiam sui vicini, talem negligentiam coarctare & auxilio sibi esse in exigendis canalibus semper potest & debet. Similis est ratio habenda etiam maceriarum & sepium vel murorum inter vicinos erectione, unus alterum debet adigere ad preparationem huiusmodi communium inter se laborum adificationum, maceriarum ac sepium. Etsi pars negligens per suam incuriam alteri parti damnum intulerit, de refusione damni convinci semper debet, ad adificationemq; adigi, pœna etiam debita imposita.

TIT. XII.

De mensura terræ concedendæ versùs plateam domibus præparatis.

Item: Postquam domus perficietur, & platea suo modo disponentur, tunc Dominus cuiuscunq; domus versùs plateam iuxta morem Civitatis non habeat plus de terra platea, quam vestigium unius pedis cum dimidio vestigio.

TIT. XIII.

De cellariis fodiendis absq; damno vicinorum.

Item:

kárt ne tegyen. Ha pedig az egy szomszéd a' másíknak olyan do-logban nem akarna segítség-gel len-ni, és az, a' ki kárt vall, építeni akar-ja, az ő gondviseletlen szomszéd-gyát, hogy a' csatornát egyűt fel vo-nathassák az épületre, mindenkor reá kinszericheti, s' tartozik. Haso-nló rend tartás légyen az palánkok és fővény, avagy kő-faloknak szom-szédok közöt való épületiben, hogy egyik a' másíkot, kinszerichesse ol-lyan kőz munkának ugy- mint pa-lánknak és fővéennek meg-csínálása-ra. Es ha az gondviseletlen fél mi-at a' másíki kárt vall, am az a' kárt meg-elegíteni tartozik szomszédgyát, s' mind az építésre, az meg-érdemlet büntetést reá vetvén, erőltessik.

XII. TIT.

Az úczán az ház előtt meddig en-gedtetik a' ház gazdájának a' föld tulajdonúl.

A' Mikor az háznak épülete el vé-geződik, és az úczák el rendel-tetnek, az házak előtt, akkoron az háznak gazdájának az ház előtt töb-bet nem engednek az úczán való földében, más fél talp nyománál, a' mig az háznak csepegése vagy on.

XIII. TIT.

A' Tinczék ásásáról a' szomszéd-ságnak kára nélkül.

Vala-

Item: Si quis cellarium faciens in sua domo, foveamq; facere niteretur pro conservatione vini, versus propriam suam curiam, aut sub propria domo, & non sub domus vicinorum fodere poterit, quovomodo etiam si quid fodere voluerit, in propria sua domo & ejus pertinentiis fodere valeat atq; possit, sine tamen damno & injuria vicinorum.

TIT. XIV.

De terminis deputatis & conditionibus eorum in solutione rerum immobilium.

Si quis domum, vineam, jugera, fenestram, sive quacunq; alia immobilia emerit, & si precium earum in certis terminis deputatis solvere debebit & tenebitur, conditionibus seclusis & postpositis. Si primum terminum exolverit, & secundum insolutum omiserit, & si venditor ipsius hereditatis seu hereditatum Judici & juratis Civibus non protestatus fuerit, & repetere noluerit, si plures termini restant, ad solutionem faciendam, tunc venditor hereditatum v. hereditatis, tenetur in ipsis terminis supervenientibus ipsam pecuniam suae hereditatis tollere, & hereditatem cui vendiderit, efficaciter appropriare. Si autem venditor hereditatis in ipso termino insoluto Judicem & juratos proabnegata solutione accesserit, per viam juris hereditatem suam liberare: Tunc

Judex

VAlamely gazda ember pinczét akar áfatni, háza allat, avagy maga fundussán, arra szorgalmatos gondot viselleyen, hogy szomszéd-ságának kárára ne legyen, valamit akarna maga határán áfatni szabad véle, de ha a' szőszédságnak kárára volna, azt meg nem engedtettherik nékie a' pincze áfsás.

XIV. TIT.

Az álló örökségeknek mellyet el-atanak, annak meg-fizetésének

Terminusáról.

VAlaki házat, szőlőt, földet, rétét, és akar mely álló örökség, mely a' Város határán vagyon meg-veszen pinzen, es annak meg-fizetésé bizonyos terminusokra fogadgya bizonyos körés allat. Hogy ha az első terminust meg-fizeti, és a' másikat negligállyá; és ha az el-adó fél az örökségnek a' Bíró és Tanács előtt nem protestál, és az örökséget viszsza nem akarná foglalni, ha még több terminus vagyon hátra, a' fizetésben akkor az el-adó fél a' vévőtől a' terminusokban az örökségnek árát fel venni, és a' vévőnek az örökséget sajátul prononciálni. Hogy ha pedig az el-adó, a' vévőnek második terminus meg nem tartása végett, a' Bíró és Tanács eleibe megyen, és a' meg nem fizet- is miat,

C 3

prote-

Judex & jurati advocato illo, qui terminum insolutum omiserit, ipsam pecuniam insolutam deponere tenebitur, & sic hereditatem suam liberabit. Sin autem, quod ipsam pecuniam deponere noluerit, tunc venditor usque ad ultimum terminum solutionis expectare tenebitur. Et si in ultimo termino plenarie solvere recusaverit, tunc pecuniam in primo termino solutam, emptor amittit, & hereditas ipsi venditori debebit eo facto liberè adjudicari. Si autem ipsum forum conditionaliter fuerit factum, ita videlicet, quod coram testibus fide dignis de voluntate ambarum partium emptoris scilicet & venditoris fuerit deliberatum, quod si primò solutio facta fuerit, in termino deputato, & si secundam negligeret, tunc ipsa pars soluta deberet ab emptore pendere, & in sortem venditoris cedere. Et si in secundo termino solveret, & tertium negligeret, modo simili. Si autem primum, secundum, & tertium solveret, & quartum vel ultimum terminum negligeret, tunc ipse conditiones, ad quas partes se spontanea voluntate coram certis testibus fide dignis obligaverunt, in ipsorum juribus sunt conservanda.

protestálván, az örökségét vizsgál magához akarná venni, és occupálni. Akkor a' Biró eleiben citáltatván a' vévő reá erőltetnék, hogy az praefigált terminus szerint a' pinzt letegye, és így az örökségét magához veheti. Holott pedig a' vévő azon terminuson le nem akarná tenni, tehát az el-adónak meg-kezel vární, mind az utolsó terminusig. Ha pedig azt sem praestálhatná, tehát az vévőnek első terminusban adót pinze el-vész, és az el-adónak el-adót öröksége vizszozt vizsgál. Hogy ha pedig az alkovás conditionalis volt volna, az az, bizonyos emberek előtt, vagy a' kötés levélben oly kötések volnának, tehát a' kötés levélnek contentiája szerint az bírától avagy a' mint a' bizonyságok bé hozzák, mind a' két fél igazságokbá meg tartassanak. Hogy ha az első terminuson a' pinzt leteízi, és az másodikon el-mulatná, vagy nem akarná, tehát az megfizetett rész az el-adó félnek marad; hasonlóképen ha az másodikon fizetne, és harmadikot el-mulatná: De ha az első, másodikat, és harmadikat meg-tartaná, és negyediket

ker vagy az utolsó terminust el-mulatná, akkor az conditiók szerint, azmellyekre mind a' két fél reá állott, bizonyos emberek hitess bizonyságok előtt, procedálni kell,

TIT. XV.

De revocatione fori facti,
putans hæreditatem suam
dedisse levi foro.

*Si autem quispiam hominum domum
vel vineam seu quascunq; hæredita-
tes emerit, in duobus, tribus, vel plu-
ribus terminis per ipsum solvendas. Et
si venditor ipsum forum factum leve
existimans, ipsam pecuniam in nullo
termino levare volens, ita ut ipsum fo-
rum factum modis omnibus revocare in-
tenderet; Tunc emptor in ipsis terminis
sine omni dilatione coram juratis seu Ju-
rato Civium venditori satisfaciat. Quod
si venditor ferre recusaverit, tunc ipsa
pecunia non circa emptorem valeat re-
manere, sed relicta ipsa pecunia circa
juratum Civem, demum in sequenti
termino proximo Juridico in præsentiam
Judicis & juratorum Civium personali-
ter tenebitur comparere, eisdem de so-
lutione in ipso præfixo termino per ipsum
facta, & ipsi Jurato præsentata tenebitur
præstolare, & in Librum Civitatis mi-
norem conscribi facere, & sic persolutis
singulis terminis hæreditatem emptam
obtinebit.*

el telvén a' terminusok,
tartván mint fajáttyc,

TIT. XVI.

Quod hæreditates extrane-
is non vendantur, sed tantum in
medio ipsorum habitare volentibus.

XV. TIT.

*Ha valaki örökségét el-adván
meg-ocsollya, annak viszszá-
viteléről.*

Hogy ha valaki el-adott álló ö-
rökséget pinzen el-adta volna,
és terminusokat kötött volna, ke-
tőt, hármat, csinálván az vivővel.
Az mikor a vévő az örökségnek á-
rát terminusok szerint le akarná ten-
ni, és az el-adó a' pinzt meg-ocsol-
ván az el-adot örökségért, fel nem
akarja vehni, és az alkuvást tellyes-
ségessen el akarná bontani, akkor az
vévő mennyen a' Biróhoz, vagy ta-
nács eleibe, és protestálván tegye
ott le minden terminusokon a' pinzt
a' Tanács házon. Hogy ha az el-
adó fél fel nem akarná viñi, tehát a'
pinz nem a' vévőnél, hanem a' pol-
gárnál vagy Tanács házon maragyó
meg, és következendő terminuson
a' Biró és Tanács eleiben személye
szerint tartozik compareálni, és a'
bizonyos vigezés szerint, az mint
a' terminusok lészén meg fizetni, és
a' Tanács házon bé íratván a' vásos
könyvében Protocolumban, az után
a' vévőnek ítéltessek az örökség.

XVI. TIT.

*Hogy semmi álló örökséget idege-
neknek el nem adhatni, hanem az kik a'
hárossal egygyütt akarnak lakni. Item*

Item: St. quis Civium domus seu vineas, aut alias res videlicet res immobiles alicui extraneo qui non est de membro Civili Civitatis ipsius in cuius territorio seu promontorio sita, locata, aut plantata existerent, ipsa hereditates, non obstante, quia frater, consanguineus, & amicus esset; si idem emptor in medio ipsorum Civium habitare venire recusaret; tunc ipsas hereditates per ipsum civem venditas, incolae ipsius Civitatis & concives pro ipso pretio vendito poterint emere, & sibi ipsis appropriare, ne ipsa hereditates ab eisdem civibus & incolis ad manus extraneas devenire valeant atq. possint.

nyen, és a' Városból el ne idegenedgyék.

TIT. XVII.

De alienatione hæreditatū per executores post recessū orphanorum de patria propria.

Si quis ex filiis civium in tenera aetate constitutus defunctis Parentibus, erga executores seu commissarios sui Testamenti cum suis hereditatibus per Parentes sibi legatis, derelictus fuerit, virgām quoq. correctionis eorum sustinere noluerit, ab eis recedens ad exterarum partem Regni abierit, aut in Regno ad distantiam decem miliariorum, viginti vel citra habitaverit, ibiq. ad aetatem adultam pervenerit, recordatus sui pristini status, in patriam propriam re-

meatus

XVII. TIT.

Az ár-váknak távol létebben örökségek el idegenitésekknek recuperatiojokról.

HOgy ha valamely városbéli embernek gyermeki maradnak, az kiker az édes Attyok Testamentom által mint örökségestől és marhástól Tutorok alá adnak, és az Ár-vák az Tutorok keménysége miatt idegen helyekre mennek, és el-vándorlanak idegen országokban, a-vagy ugyan az Országban, tiz a-vagy husz mély földre: Annak-utánna mikor emberi kort érvén, és ezek vévén, az előbbi állapotot visszont

meatus fuerit, & si medio tempore Executores Testamenti Parentum suorum hæreditates ab eo abalienaverit, etiamsi præscriptionis ipsius Civitatis consuetum tempus fuerit, & literis super eo emanatis, non obstanciaibus illis si executores Vice-Comites fuerint. Tunc ipsa hæreditates, per ipsos, ut præfertur alienatos ipsorumphano remeato reddi & restitui & in specie adjudicari debent. Executores autem de proprijs ipsorum bonis, illi vel illos, cui vel quibus ipsa hæreditates fuerant, per ipsos vendita, debetur plena & omnimoda satisfactio impendi. Si autem executores medio tempore obierint, tunc de rebus per ipsos, eorum hæredibus derelictis debebit ipsa satisfactio fieri quoad plenum.

TIT. XVIII.

De venditione hæreditatum Orphanorum in Patria existentium per Executores eorum.

Item: Si ipse Orphanus de sua Patria moraturus non extiterit incola loci ipsius existens, ubi ipsa hæreditates sibi relicte sita vel locata fuerint, & per ipsos executores vendita & alienata existant, ipso ad ætatem adultam pervento, in nullo contradixerit, tunc ipsa hæreditates per ipsos Executores vendita, & alienata, erga manus illorum, qui ipsas emerit,

szont hazájokban viszsza térnek, tehát azoknak testált marhájak és örökségek minden fogyasztás nélkül meg-adattassanak az Tutorok által az ő Attyok Testamentomájnak vigóra és ereje szerint: Hogy ha pedig a Tutorok az Árva örökségekben vagy marhájakban valamit elidegenítettek volna, tehát a Tutorok önnön saját örökségekből és marhájokból tartoznak mindent helyére állatni, és refundálni. Es ha az Tutorok azon közben megholtanak is, tehát azoknak maradéki, önnön magok vagy saját örökségekből tartoznak a tutorságról minden képpen számot adni, és a szegény árvákat mindenekről contentálni,

XVIII. TIT.

A mely árvák hazájokból idegen földre nem mennek örökségek el-adásáról.

HA valamely Árva az ő hazájából idegen helyre ki nem menne förtöthon lakos abban az helyben, az mely örökség ő reája maradt, maratt lakojúl, és azon örökség az árváknak tutori által el-adattatik és el idegenítettik, hogy ha az árvák idegeneknek tellyeségekben nem prohibeályák és nem tiltják, tehát

D

annak

emerit, vel emerint, salva remane-
bunt.

TIT. XIX.

De fassionibus hæreditatū
per vim aut coactè factis.

Si quæpiam Virgo habens hæreditates
Aviticas Paternas, Parentibus de-
functis Viro copulata fuerit, Virg, ejus
lufor & confeñator ebrietatis & gula re-
rum extiterit, inutilem vitam ducen-
do, res & bona ipsius mulieris inutiliter
consumens, vel consumere volens, quod
suo modo vicinis constaret, ipsam ver-
beribus afficiendo, affligeret in tantum,
ut fassionem super alienatione hæredita-
tum paternarum vel aviticarum in præ-
sentia Judicis & juratorum Civium fa-
cere adstringatur. Licet ipsa fassionem
illam, ut præfertur coacta & compulsæ;
tamen ipsa fassio nullius debet esse valo-
ris, imò nec debet acceptari per Judi-
cem & juratos Cives quovismodo, qua-
si ipsa proles habuerit, extunc, ipsa hæ-
reditates in ipsos & ipsarum hærede,
sunt devolvende. Ferd. I. Anno
1542. art. 42.

tálni a' Bíró által, mert ha gyermeki és maradéki lejendnek az
Aszfzonynak, tehát az ő östől marat öröksége ízál a' gyermek-
kire.

TIT. XX.

De cultura Vinearum per
fratres indivisos vel
divisos facta.

annak utánna a' vivők szabadossan
bírhattyák és békével.

XIX. TIT.

A' kinfzerítésből lött fassiorúl és
Vallásról örökség dolgában.

Hogy ha valamely Leányzónak,
valami Attyai vagy Annyai, úgy
mint östől marat öröksége vagyon,
Attya és Annya meg-bólta után az
Leányzó férhez menne, a' Férje pe-
nig. járékos, kártyás, és vesztegető,
részeges és mindent torkára költe-
ne haszontalan életert viselvén, min-
dent el-vesztegetne, mellyet alkal-
matossága szerint szomszédgyában
hordani láratnék, a' feleségét penig
veréssel és taglással erőltetné mind
addig hogy vallást tenni erőltetné
a' feleségét, örökségének el idege-
nitésére és el-adására, az Attyai és
östől marat örökségnek a' Magi-
strarus előt: Bátor vallást tegyen a'
Bíró előt, a' felesége erőltetésből,
és féltéből mindazonáltal nem állan-
dó az a' fassiója és vallás tétele az
Aszfzonynak, és nem is kell accep-

XX. TIT.

A' Szőlő építéséről, a' megosztat-
lan Attyafiak között.

Ha

SI hereditates Vinearum per obitum Parentum in sorores vel fratres condescendent, & unus illorum, vel illarum, ipsas vineas colificerit ceteris consentientibus nulla divisione facta, inter eos fructus illarum vinearum, qui coluerit, debet tollere, & sibi ipsi appropriare. Si autem divisione facta, quispiam illorum sine consensu alterius colere fecerit, nullam partem eorum de fructibus ipsarum habere poterit. Sed salvo illo, vel illi cuius partem ex quo non ipsorum voluntate coluerit, remanebit, quia temeraria sua presumptione ipsam culturam vinearum fecerit.

épéter helyben maradván, mivel erőszakkal kezdet volt az építéshez.

TIT. XXI.

De debitis vel aliis quibusvis rebus post mortem aliquis repetitis.

SI quis hominum quempiam post obitum suorum Parentum ratione debiti impediverit, asserens parentes ipsius in certa quantitate pecuniarum summis, aut alijs quibuscunq; rebus, cujuscunq; nominis sint aut existant: Si literalibus instrumentis & Testimonio sufficienti Actor caruerit, in Causam attractus à talium impetitionibus, absq; aliquo juramento liber & salvus pronunciabitur. Si autem quasdam res ipsius decessi quispiam haberet, & ipsas ratione sui debiti erga ipsum retinere vellet, & si super

HA valami Szőlő örökség az Attyok és Annyok halála után maradna valamely Attyafiakra, és azok között egyik (osztatlanok lévén) a' szőlőt építené, a' több Attyafiaknak akarattyokból, akkor az szőlőnek hasznát az építő Attyafi magának sajától tarthattya meg. Ha pedig az osztás Attyafiak között meg lévén, és valamely a' szőlő építéshez fogna, a' több akarattyok ellen, tehát semmi részt annak gyümölcséből magának nem tulajdoníthat, hanem a' részt mellyet nem a' több Attyafiaknak engedelméből

XXI. TIT.

Az adósságról mellyet holtá után valakin keresnek és kérnek.

HA valakin Attyának vagy Annyának holtá után valami adósságot keresnének, hogy élteben maradt volna adóssá valami summa pénz, avagy akár mi nével nevezendő marhával: Hogy ha a' kereső valami írásbéli avagy élő bizonyossággal meg nem bizonyíthatja, tehát az a' kin kereskednek, minden hitezés nélkül abszolvasassék, és szabadon mondassék. Hogy ha a' meg holt embernek valami marháját mutathatná a' kereső, mel-

si super eo per heredes impetiretur, & si ipsas res sibi loco vadij assignatas retulerit; nullo habitore testimonio sufficiente, super eo solo suo juramento, quantitate debiti pro quo ipsas res erga ipsum fore repositas invadiando affirmabit, & sic assequetur.

nák vizsgálja, s' meg nem bizonyíthatná pedig a' kereső írásbéli vagy élő bizonyossággal mennyi summában legyen nála a' zálog. Akkor a' kereső csak maga hitivel affirmálhattya quantitását a' summának mennyiben vetteté az zálog kezében, és az Árva a' szerint recuperálhattya vizsgálja a' zálogot.

TIT. XXII.

De teste nolente fassionem facere hæreditatum venditarum post decessum alicujus.

Item: Si quis testium fassiones ratione hereditatum venditarum coram eo factas fateri recusaret, allegato per eum quia nollet fateri decessum, in quibusdam alijs rebus debitorem asserens, & si plures ipsi testimonio ex Civibus ibi fuerant, non obstante, quia fassionem sola illa persona facere recusaret, cæteris fatentibus, dummodosint duo vel tres, ipsa fassio pro rato acceptetur.

nem akar tenni, a' többének úgy mint két avagy három tisztességbéli személyeknek bizonyossága acceptaltassék.

TIT. XXIII.

Quod bona illorū qui sunt condemnati pro causis Criminalibus, indemnitè serventur hæredibus suis.

Item;

XXII. TIT.

Az bizonyosságról nem akarván vallást tenni az el-adot örökségről valaki halála után.

HA valamely bizonyosságok között egyik nem akarna vallást tenni valamely meg holt ember örökséginek el-adásá felől, az mely ő jelen létében is lőtt volna állatván azt, hogy az meg-holt ember más egyéb dologban is adós volt volna, hogyha azért több bizonyságok találtnak az egy kivől is, az egy bizonyság maga személlýében ha vallást

XXIII. TIT.

Az halálra ítéltetett embernek marhája és öröksége minden kár nélkül maradikénak megtartásék.

Ha

Item: Si quis ex ipsis, pro homicidio, furto, latrocinio, vel falsa moneta, seu quacumque mala perpetratione deprehensus fueris, judicialiter succubuerit, talis in corpore penam debitam plegetur, resque & bonatalium non ad manus Domini aut ejus Officiales derivare valeant, quovomodo, sed indemniter hereditibus remaneant; sed ut laeso vel lesis secundum qualitatem excessus, de eisdem bonis satisfaciant.

Havalamely ember lopásért gyilkosságért, hamis pénz verésért, avagy akar minémű gonoszságért megfogattatik, és igaz törvény szerint fejére sententia módatik, azoknak marhája és öröksége nem a földes Urának avagy helybéli Tisztviselőnek marad, hanem minden kár nélkül maradékára szállanak a meg-sententiázot embernek, de a meg-sérült félnek abból meg elegíteni tartoznak az árva.

Sequitur

Következik

TRACTATUS II. A' MASODIK

R E S Z.

SUPER EFFUSIONE A' VÉR-ONTASROL
SANGVINIS. ES RAGALMAZASROL.

TIT. I.

I. TIT.

De verbis vituperosis simplicibus.

A' közönséges szitkozódásról.

Si quis Virorum quempiam hominum verbis vituperosis simplicibus dehonestaverit, ipsum filium canis nuncupando, aut mentiri dicens; Non probum appellans, aut malitiosum asserens, vel dolo sum traditorem, nequitio;

Ha valaki egy-mást gyalázatosan ékelesen szókkal meg-rutitaná, eb fiának szidná, avagy hazudolná embertelen embernek nem jámbornak, árulónak, ember-gyalázónak hamisnak, avagy akar minémű

qvotiosum, calumniosum, flagitiosum detractorem, vel aliter qvovomodo dehonestans, qvovod in sua propria persona cedi videretur, hac ipsa testimonio sufficienti approbato, persona laesa attractus, pro qvovolibet verbo vituperoso in uno fertone solvere vincetur, similiter & Judici. Si autem sufficienti testimonio probare neqvot, aut non poterit, tunc in termino proximo Juridico pro qvovolibet verbo se attractus solo suo juramento purgabit, in terminis post se se sequentibus. Quia qvovolibet persona solum unum juramentum una dierum facere potest & non ultra.

TIT. II.

De verbis vituperosis ex quibus fama detrahitur.

Item. Si qvovis verbis vituperosis meretricibus, qvovibus fama laudis & honoris detrahi videbitur, asserendo qvovem. *piam hominum filium meretricis aut filium furis, vel latronis, incendiarij, sacrilegi, falsarij, sacerdotis vel monachi & adulteri, cujuscunq; homicida, incantatoris vel incantatricis, haeresum impingens, alijq; qvovibus fama laudis Parentela aut Genealogia ipsius obfufcari seu maculari videretur, si ipsa praescripta testimonio sufficienti approbare poterit, tunc persona rea stabit in ostio praetorij, aut ubi major fit congregatio populi, videlicet in ostio Ecclesiae ab extra,*
vel

némű tisztességtelen szókkal élléné, szemben, ezt meg bizonyítván a' panaszló fél, a' szidkozodó convinctassék mindennik szaváért egy egy fertonon, hasonlóképpen a' Birónak is tartozik a' büntetést le tenni. Hogy ha pedig elégedendő képpen meg nem bizonyíthatja, avagy nem bizonyíthatná, a' következő Törvény székben, vagy bizonyos terminusokon, tehát mindennik szókról csak magahitivel az attractus mentheti magát. Mert az egy személy egy nap többször nem esküthetik egy szernél.

II. TIT.

A' szitokról mely miat ember hírében kissébbítettik.

HA valaki rút szitokkal illet valakit, mely miat hírében nevében sértődik meg, szidalmazván őt, tett, kurva fiának, vagy lopó fiának, latornak, égétőnek, szentség terőnek, hamisnak, Pap fiának, vagy Barát fiának, eretnek fiának, parázának, gyilkosnak, boszorkánynak, ördöngősnek és akar mi gyalázatos szitok légyen, a' ki Genealogiának vagy nemzetségnék becsülete ellen volna, avagy esnék, hogy ha az rajta lőtt gyalázatot elégedendő bizonyossággal bizonyíthatja, akkorő az Attractus a' gyűlekezernék az hol

vel in foro inibi majori hebdomada celebrato, ubi major sit concursus populi, illuc per praconem ducatur, ibiq; praco altâ voce populi ad audientiam ter clamet, qvo clamato, persona rea altâ voce dicat cunctis audientibus, recitando ipsa verba enormia vituperosa qvæ honori detrahendo dixerat, habito stercore canino in manibus suis, trines dicat: Omnia qvæcunq; in istius boni Viri ignominiam dixi caniliter mentitus sum, qvia inutiliter & pessime & detractivè dixi, & singulis tribus vicibus os suum cum ipso stercore canino percutiendo. Si autem id facere recusaret, & hæc ipsa suo modo ordinariè non fecerit, qvæ superius scripta sunt, extunc lingua sua forpice ferreo extrahatur, & abscindatur. Si a. hæc ipsa probari testimonio sufficienti non poterit, tunc interminis tribus semet tertius purgabit, ipforum juramentis Judicys post se sequeventibz.

fogóval ki vonattársék, és csiptetsék. Es ha az Actor elegendendő képpen meg nem bizonyíthattya az In causam attractus harmad magával meg esküvén hitri által menekedik meg.

TIT. III.

De verberationibus cum livoribus & plagis ac sanguinis effusionibus.

Item: Si quis hominum quempiam Virorum verberaverit, & verberando eidem livores & plagas intulerit, aut inferri fecerit, palam vel occultè, & ipsa testimonio sufficienti probari pote-

rit, aut

lott leg-nagyob gyűlekezete vagyó, úgy mint a' Templom udvara kívől avagy Vásárkor a' piacon, a' holott leg-nagyob népek gyűlekezete vagon, a' Bertenvel oda vétefsék, és akkor a' Berren nagy fel szóval őszve kiálcsa a' népet harószor, akkor a' szitkos ember ebszart vévén kezébe elő számlállya minden szitkait mindenek hallatára mellyel meg-motskolta felebarátyát, háromszor kiáltván: Ebből hazuttam benne valamit a' tisztességbéli (a' panaszlóc nevezvén) ember ellen mődottam, mint haszontalanul, és gonosz akaratból mondottam, és mind a' háromszor a' száját a' kezében tartott eb-szarral meg-ütvén. Ha pedig azt nem cselekedné, az Attractus és ez szerint rendel nem akarná végben vinni, a' mint oda fel meg-vagon irva, akkor a' nyelve egy vas

III. TIT.

Az verekedésekből esset kik helyekről és vér mutatósról.

Hogyha valaki valakit meg-vér, hogy azon verés által kiker vagy sebet ejtett titkon, vagy nyilván, és hogyha azt a' meg-vért ember elegendendő bizonyságokkal meg-

rit, aut citatus trines, vel ad tres terminos juridicos venire per se vel per legitimum Procuratorem suum parere noluerit, aut non curaverit, extunc parti læsa pro quolibet livore & plaga vel sanguinis effusione singulas tres Marcas & Judici pro tempore constituto totidē solvere tenebitur. Si autem testimonio sufficienti probare non poterit, & ipsi livores & sanguinis effusiones post perpetrationem juratis Civibus ostensa fuerint, juxta passionem ipsius, jurati Cives, quot & quanta ipsa plaga livores & sanguinum effusiones fuerint, pro quolibet illarum in terminis post se sequentibus, semet tertius purgabit suis juramentis. Si autem ipsos livores, plagas & sanguinum effusiones jurato Civis vel juratis Civibus non ostenderit, & loca seu cicatrices plagarum, livorum vel sanguinis effusio non apparuerint, penitus & omnino; tunc Attractus se solum in proximo termino juridico purgabit suo Juramento, juxta quantitatem & divisionem causarum.

TIT. IV.

De longitudine & profunditate vulnerum, & qualiter dolus committitur.

Item: Si quispiam hominum vulnera resauciaverit, & vulnus debet esse unius digiti medij membrum longitudinis ad minus & unius membrum minoris digiti

meg bizonyittya, avagy citatus három izben nem compareal maga vagy Proccator által az Attractus, az Actornak akkor vagy læsa parsnak minden sebbeért három Girával tartozik, a' Birónak hasonló képen. Hogyha pedig elegendő bizonyossággal meg nem bizonyíthatják, és azon sebet kéket és vérontást két rendbéli Polgároknak meg-mutassák, azon két Polgároknak bizonyosságtételekre mennyi sebek és kékek meg. bizonyosodnak, a' törvénynek következendő napjában harmad magával az egy hittet le. tévén purgálhattya vagy mentheti meg magát. Hogyha pedig azon útéleket, kéket és sebet meg-nem mutattya, tehát csak maga hitével is az In causam Attractus meg. mentheti magát, az legelső törvényszéken az Causának és a' Törvénynek módgya és quantitása szerint.

IV. TIT.

Az sebnék mi vóltáról, és az orozva való hossz-állás mint történnik.

HA valaki valakit úgy sebesít meg, a' sebe egy újnak hosszúságnira vagy on, a' sebnék mélysége fél ujnira, vagy pedig kissébb, és erre

digiti articularis profunditatis, & hac si sufficienti testimonio probare poterit, quia hoc ipsum ex rancore vel litigio fecerit, non ex dolo. Dolus autem ita committitur, postquam habet persona contra aliquid contrarietatis, etiam ipse malitiosus se occultans, à retro dolositer aggrediendo vulnus in mente machinans perpetrat, tunc reus persona laesa in tribus Marcis pro quolibet vulnere solvere convincitur, & Judici protempore constituto similiter pro quolibet vulnere in tribus Marcis solvere tenebitur. Si autem hac ipsa praescripta testimonio sufficienter probare non poterit, & non poterit, dum modo ipsa perpetratio facta fuerit, & post perpetrationem ad juratum Civem seu ad juratos Cives accesserit, unde iterum ejusdem ostenderit, personam ream nominando, & super eum protestando, tunc persona rea pro quolibet vulnere se Judici mei quartus decimus presentabit, in sua innocentia puritatem per menseptimus se purgabit, suis ac suorum testimonium Juramentis.

TIT. V.

De vulnere quod per vestimenta cooperitur, & de offitiam extractionibus.

Item: Si quis hominum quempiam vulneraverit, sive sauciaverit, in capite vel in alijs membris, quod per vestimenta cooperiri poterit, & de ipso vulnere seu vulneribus particulose offi-

um

és erre elegendendő bizonyosága vagyó hogy valami ranehorból vagy borszuságból, vagy egymással való veszekedésből eslet, nem csalárd. ságból: Mert a' csalárdságból eslet dolog, úgy effik, mikoremben más felebarátyát tickon és csalárdul akarja meg. ejteni, akkor az I. három Girán marad mindenik sebert külön külön, akkori Birónak hasonlóképpen. Ha ezek pedig elegendendő bizonyságokkal meg nem bizonyítatik, és a' sebes a' Bírálkhoz menvén sebeit meg mutatván, a' sérült személyt meg nevezvén, ki által eslet rajta a' seb és verés és az ellen protestálván, akkor az In causam attractus mindenik sebert magát a' Bíró előtt tizen negyed magával praesentállyá, és az ő ártatlanságát heted magával meg bizonyítván, és meg esküdvén menti meg önnön magát.

V. TIT.

Az ollyan sebről mellyet ruhájával bé fedezhet, és csontok szedéséről.

HA valaki olly sebet ejt másra, sején vagy egyéb testén, hogy ruhájával bé fedezheti, és a' sebből apró csontok szedettetnek ki, mellyről a' Borbély teher bizony-

E

ságos,

um exierint, quod Chilolago probare poterit. & testimonio sufficienti contra *Attractum* approbatum fuerit; Tunc *attractus* pro qualibet particula ossis ex ipso vulnere vel ex ipsis vulneribus, excepto vel exceptis seu extractis lasa, singulis decem *Marcas*, solvere tenebitur: & *Judici* pro tempore constituto similiter totidem solvere tenebitur.

TIT. VI.

De vulnere quod per vestimenta non cooperitur,
& de ossium fractione ex
ipsis.

Item: Si vulnus ceciderit in tali loco corporis, ubi vestimentis cooperiri non valuerit, videlicet fronte, facie, naso, genis vel collo ac manibus, tunc pro talibus vulneribus, persona rea, persona lasa, pro quolibet vulnere singulas decem *Marcas* solvere tenebitur, & *Judici* pro tempore constituto, similiter totidem dare tenebitur. Si autem Testimonio sufficienti probare non poterit, tunc persona rea, pro quolibet vulnere in locis prius specificatis perpetrato, imò etiam uti in priori Articulo dixi, ubi narratur, de extractione ossium, similiter uni & eisdem sententia subjacent, videlicet, quo ipsa persona rea, pro qualibet ossium extractione seu vulnere, in locis specificatis perpetrato in terminis Juridicis post sese sequentibus, semet vigesimus quintus in

ságot, és hogy ha elegendendő bizonyosságokkal meg bizonyítottatik; tehát minden csontotrskáért, az melly a' sebből ki-vittetetik avagy szagattatik, tartozik a' vétkes tíz *Gira* ezüsttel, és akkori *Birónak* is hasonlóképpen tartozik annyit büntetésben fizetni.

VI. TIT.

A' sebekről melly ruházattal
bé-nem fedeztetetik, és csontok ki-szedéséről.

Hogyha a' seb olyan helyen törénnék elni, hogy ember a' maga ruházattal bé nem fedezheti, ugymint orczáján, homlokán, orrán, nyakán, kezén, az olyan sebert mindennékért, a' vétkes tartozik tíz *Girát* fizetni, a' még sérült félnek, a' *Birónak* hasonlóképpen, annyit kel fizetni. Hogyha pedig azt elegendendő bizonyosságokkal meg nem bizonyíthatatik, tehát a' vétkes mindennik sebert az előbeni meg. nevezet és cselekedett helyen, és a' mint az előbeni Articulusokban is meg-mondottam, az hollozt szóllottam, a' csontok szedetéséről, azon egy sententzia alatt léfzen, tudni illik, hogy a' vétkes személy mindennik csont kivoná-

ius in sua innocentia puritatem iudicio presentabit, & semet sedecim tredecimus purgabit suis & testimonium suorum iuramentis; quia talia vulnera in talibus locis emergentia, semper pro mutilatione membrorum judicialiter haberi debebunt.

ki magát; mert afféle helyeken lévő sebek tagaiban lévő csonkításnak ítéltetik igaz törvény szerint.

TIT. VII.

De evulsione barbæ alicuius ex rancore, & ipso bursagio.

Item: Si quis barbam cuiuspiam rancore interveniente extraxerit evellendo, & Testimonio sufficienti probare valuerit; tunc pro quolibet crine barbæ evulsa tenebitur parti adversa & lasa unam Marcam solvere: quia hoc scandalosum & opprobriosum vitium perpetratur. Si autem testimonio sufficienti probare nequiverit, A in iudicio professans in causam attracto negante, tunc 1. tenebitur se purgare, eâ quantitate Testimonii mediantibus quibus supra in mutilatione membrorum profertur in pluribus Art. Si autem actor causam contra 1. causam attract. obtinerit, tunc Iudici p. t. constituto tantum solvet, quâsum persona lasa tenebitur singulariter solvere.

VII. TIT.

Az kinek szakállát ki-szagattyák borszűréségből és haragból s annak büntetéséről.

A kinek szakállát ki-szagattyák, haragból, és az meg-bizonyosodik elegendő bizonyossággal, tehát a' vétkes a' sérelmes félnek, mindennik hajszállért, melyet ki-szagattott tartozik egy Girát fizetni, mert ez cselekedetivel botránoztát és rút fertelmesleget cselekeztik. Hogyha pedig meg nem bizonyítottathatik az meg-sérült által, tehát az vétkes az 3. és 6. Articulus szerint bizonyos számu személyekkel mentheti meg magát. Ha pedig meg-bizonyosodik, tehát hasonlóképpen akori Birónak is annyit kell fizetni az meg-mondott Articulusok szerint mint az meg-serült félnek.

TIT. VIII.

De evulsione capillorum
capitis alicujus ex rancore,
ac ejus birsagio,

Item: Si quis alium ex rancore invaserit, & ei capillos capitis sui evulserit, non obstante de quantitate, & si hoc testimonio sufficienti probare voluerit, tunc persona laesa in decem Marcis birsagiorum convincitur. Si autem probare nequiverit, testimonio sufficienti & si jurato Civi de capillatione non ostenderit, tunc se solo suo purgabit juramento, in proximè sequenti termino Judiciario. Si autem ostenderit, & si Juratus locum ipsius evulsionis efficaciter conspexerit, tunc se purgabit, ut praefertur in mutilatione membrorum.

ki menti magát az mint fellyől meg-irtam az tagainak csonkításáról.

TIT. IX.

De excussione oculorum,
ac abscissione nasi, aut
manus ac pedis.

Item: Si quispiam oculum per quemcunq; ictum excusserit, aut nasum per ictum bacelli absciderit, quodcunq; illorum singulariter fecerit, & sic testimonio sufficienti probari poterit, solvet persona laesa decem & sex Marcas, & Judici pro tempore constituto similiter. Si autem testimonio sufficienti probare nequiderit, I. se praesentabit in Judicio

more

VIII. TIT.

Az üstökének haragból való ki-
szagattatásáról, és annak bün-
tetéséről.

HOgy ha valaki valakire másra-
haragból támad és üstökét ki-
szagattya, akár menyli légyen és ha
az meg bizonyosodik, tartozik a'
meg sérült félnek tíz Girával. Ha
penig meg nem bizonyíthattya, és
üstökét a' kit ki szaggattak Eskü-
személynek nem mutathattya, te-
hát csak maga hitivel is a' vétkes
meg mentheti magát, legelső tör-
vény terminuson. Hogy ha penig
meg bizonyíthattya és meg mutat-
tya, hogy az Polgár az ki vont ü-
stöknek helyét látta volna, tehát
ki menti magát az mint fellyől meg-irtam az tagainak

IX. TIT.

A' szem kiütéséről, avagy az orr,
fül, kéz, és láb elvágás-
sáról.

HOgy ha valaki valakire másra-
haragból támad, és valami mó-
don szemét ki-üti, avagy orrát, fü-
lét, késsel avagy valami egyéb szer-
számmal el-metzi, és vala hán-
nyan egy társaságban azt cseleke-
szik, tartozik az meg-sérült félnek
tizen hat Girával, és akkori Birónak
hasonlóképpen. Hogyha pedig
elegeden-

met quinqvagesimus in sui innocentia puritatem, & se purgabit met vigesimus quintus, suo & suorum testium iuramentis in proximo termino juridicè sequenti.

zonyitani, és huszon öttöd magával menteni.

TIT. X.

De perpetrato homicidio & ipsius processu contra captivum homicidam, ac ejus sententia per Præconem pronuncianda.

Item: Si quis homicidium perpetraverit, & hoc sufficienti testimonio approbari poterit, sententia capitis sui subiacebit, Actor prosequenter de jure debet appellari, & processus hoc modo debet fieri, quod termino decisivo adveniente, Judex cum suis Juratis pro Tribunali sedens, Actorem prima vice requisitum habebit, utrum sua jura contra homicidam petit effectuui mancipare? qui si responderit quod vult; Judex, tanquam misericordia motus, compatiendo debet dicere: Bone Vir, aut bona Mulier, quid tibi auxiliabitur de morte hujus viri, numquid resurget eò facto vir tuus, vel frater tuus. Et his dictis Judex pausare debet, per parum intervallo. Item secunda vice, Judex modo simili tenebitur resumere, si vult prosequi jura sua contra homicidam effectuui, si dixerit iterum quod vult,

iterum

X. TIT.

A' gyilkosságot és ember ölést, miképpen kell meg-büntetni, melly immár fogságban vagyon, miképpen kellestik meg-senten.

kezéni.

HA valaki embert öll, és bizonyos bizonyosságokkal a' meg-bizonysosodik, és kezében vagyon, igaz törvény szerint, annak feje halálra ítéltetik, hogy viszont el essék. Annak a' processusát így kell véghez vinni, a' mikor a' gyilkosnak törvényének napja jelen vagyon, akkor az helybéli Biró az ő Tanácsiközt ülven, nagy felszóval a' fel-perest ekképpen szolissa meg; Jó Attyámfia, jó Aszszony, véghez akarodé vinni ez törvényt minden részében e' gyilkos ellen, vagy nem? a' ki ha azt feleli, hogy véghez akar-ná vinni; Akkor a' Biró irgalmas-ságra indítván, szíve meg-ésvén, szóllyon ilyen képpen, a' fel-peres-nek: Jó Attyámfia, mi hasznod lé-szen, e' szegény embernek halálá-ban, avagy meg-elevenedéké, avag'

Iterum debet Judex mitis sermonibus obviare Actori, ut non festinet in morem ipsius homicida. Iterum tertia vice, pausato modico, longius quam primum, Actori debet dicere: vis producere causam tuam in effectum contra hunc hominem per viam Juris? Si dicet tertia vice quod vult, tunc Juratus Civis, cui ipsa causa per Judicem est commissi, ille assurgat, & contra homicidam proferat hoc modo sententiã: Domine Judex, sum requisitus per viam Juris pro sententia contra istum hominem, & prout interfecit & quomodo comprobatum sit testimonio sufficienti contra homicidam, illud homicidium esse perpetratum suo modo declarabit de verbo ad verbum; quo declarato, debebit Juratus Civis dicere: Ex eo Domine Judex, Domini Viri Jurati, & ego pariter cum ipsis deliberavimus, ut Præco huic homini proferat sententiam & Præco debebit dicere, adstando circa homicidam: Domine Judex, & Domini Jurati, ex quo ego debeo Sententiam proferre, contra & adversus istum homicidam, Sententia hæc est: Ut ducatur ad talem locum: id est, ad locum ubi consueverunt homines decollari, & ibi decolletur, & de cætero sanguis innoxius per eum non effundatur. Qui cum ad locum ductus fuerit, ubi decollari debebit, Præco alta voce acclamet, populo silentium imponendo, ipsi proferat:

fel támadé ezzel, az ő halálával a te ő általa meg-öletet Actyád fia, Battyád, vagy Urad? Ezeket szólván halgasson egy kevesse a' Bíró, ismét nagy fel szóval, kérje a' fel-perest, ha végben akarja. é a' gyilkosnak törvényt vinni avagy nem? Es ha viszontag continuállyá előbeni szándékát, akkor-is incse a' fel-perest, hogyha egyéb módot találna abban, ne siessen halálára, és veszedelmére, a' meg. eset embernek. Hasonlóképpen ha a' fel-peres ugyá véghez akarja vinni a' gyilkosnak törvényt, harmadszor-is kérje a' Bíró, és ha akkor-is continuállyá a' fel-peres akarattját, akkor osztáng egy a' Polgárok között egyik fel állván, a' kire a, Bíró bizza a' sentenciának ki mondását, referállyá eképpé: Bőcsületes Bíró Uraim, megtaláltam igaz törvény szerint való uton, a' gyilkos ember ellen, hogy bizonyos bizonyságokkal meg. vagon bizonyítván, hogy ez jelen való ember gyilkos, és ő ölte-meg az embert: Mellyet mikor elegendő-képpen declarált; akkor mond tovább: Bőcsületes Bíró Uram, az egész Bőcsületes Esküt Tanács kéri velem egygyű, deliberáltuk ezt: hogy ez gyilkos adarassék az hóhér kezében, és a' Berten melléje állván kiáltsa. ki a' Ködségnek

proferat: Quicumq[ue] hominum sangvini-
nem innocentem effuderit, tali turpi
nece interimetur, sicut iste. Postquam
autem decolatus fuerit, caput decollati
ponatur ad posteriora ejus.

lészen fézetése, akkor osztán ütessék ell a' meg senten-
tíázot embernek a' feje, és tétessék a' lábaihoz.

TIT. XI.

De præsentatione homi-
nis interfecti antè prætori-
um, & qualiter procedatur con-
tra homicidam.

Item: Si quispiam hominum inter-
emptus fuerit, debet portari antè
prætorium, priusquam sepeliatur, &
ibi uxor ejus & fratres debent aliâ voce
homicidam quem nuncupare nituntur,
adstantibus juratis Civibus nominando
eum, quia per ipsum sit interemptus.
Postquam sepeliatur, visis primùm vul-
neribus, plagis in corpore mortuo, sic
acclamatus pro homicidio jurè repræ-
hensus fuerit, & contra ipsum hoc ho-
micidium perpetratum appellari appro-
bari nequiverit, & attractus fortè ne-
gaverit, se in omnibus immunem &
innocentem affirmando, attractus vel
detentus se Juri præsentabit, met cen-
tesimus in sua innocentia puritatem,
& se purgabit met quadagesimus ocla-
vus sui ac suorum testium juramenti,
in proximo termino Juridico sequenti;

& se

nek az ö gyilkos voltát, és akkor ki-
vitetvén, suppliciumnak helyére,
a' Berten ismét kiáltván e' szókot
mondgya a' köz népnek: Valaki
ugy mond: ártatlan vért ont, és
embert öll bűntelen, ekképpen

XI. TIT.

A' meg-holt embert, ha találta-
nak annak meg-mutatásárául
azzal mint kellyen csele-
kedni.

Hogyha valamely latroktól meg-
ölt embert talált valaki, azt fel-
kel hozni a' Tanács-ház eleibe, mi-
nek előtte el-temetnék, és annak a'
meg-ölt embernek Felesége, Attya
vagy Anyja vagy Attyafiai az Es-
kü Polgároknak jelen létekkor,
nagy fel szóval kell a' gyilkost
meg nevezni: ki által öletett - meg
ez az ember. Az után meg néze-
getvén, a' meg-öletett embernek
sebeit el-temethetik, és ha idővel a'
zon meg-nevezet gyilkost meg-fog-
hattyák, és ezzé gyilkosságot arra a'
meg-nevezet emberre meg-nem bi-
zonyíthattyák, és a' fogoly is tagad-
gya a' gyilkosságot, ártatlansággal
prætendálván; akkor az I. század
magával álván elő, hitivel, menti
magát hogy nem ö cselekedte a'
gyilkos,

Et si ipsa aut testium quovispiam fefellerit vel fefellerint, tunc ipso facto sententiam capitis subiacebit, modo superius specificato.

szelen, oltalmazással akarják oltalmazni, akkor az ember melly megfogatott igaz törvény szerint fejét veszti el, mellyet egyvalmivel, bizonyos terminált napon a' szerint, a' mint fellyeb. is vagyon emlekezet reá.

TIT. XII.

De mulieribus, Dominum & Maritum suum interficientibus clandestinè.

Item: Si qua Mulierum Dominum & Maritum suum cum auxilio famuli sui, cui famulo pariter commixta fuerit, interfecerit, & hoc sufficienti testimonio probato; imò propter majoris rei experientiam tam ipse quàm ipsa debent ligari, & per penas dolorum exterriti, debeant perquiri; quibus sic peractis & compertis videlicet quomodo & qualiter Dominum suum ac Maritum ipsius mulieris interfecerint, ipsa debet sub patibulo viva sepeliri, famulus vero, qui non veritus est honorem suum defædare, ac sanguinem Domini sui innocentem tam nequiter effundere, debet nudus ad unum currum ligari, & in curru modo erecto stare ligatus, & supra currum debet poni focus cum carbonibus recentibus: circa carbonem debent forpices fabri poni, ut semper for-

gyilkoságot, és melléte negyven nyóltz embernek kell hitet letenni, jóvendő prafigált törvény napon, Hogyha penig meg nem mentheti magát, és az bizonyságok is helyy-

XII. TIT.

A melly Aszszonyember, Urát titkon vagy nyilván megöli.

Hogyha valamely Aszszonyi állat Urát, valamely szolgájának segétsége által, mellyel meg egygызett immár megölné, és azt elégedendő bizonyossággal megbizonyítván, de még is nagyobb bizonyoságnak okáért, mind a' kettőt erőssen megbizonyítván, és megkötözvén a' kénző házban kell vitéteni, és ott kinok által kel examinalni, mind addig vala meddig meg nem vallyák, mint és miképpen ölték meg a' szegény férfiat, és ha meg vallyák: tehát az Aszszonyi állatot az akasztó fa állat elevenen kel eltemetni, a' szolgáját penig egy székre kel mezéelen megkötözni fenálva: (a' kinek az ő Urát megörfözt és oltalmazni kellett volna inkább, hogy sem mint elveszteti; és a' sze-

forpices igniti valeant de ipsis carbonibus excipi, & cum iisdem ignitis forpibus debeat corpus interemptoris Domini sui laniari, & per omnes plateas Civitatis ipse currus duci, quibus peractis debeat sub patibulum duci, & ibi decollari.

TIT. XIII.

De Mulieribus Maritum suum interemptibus per intoxicationem veneni, & de poena ipsorum.

Item: Si quis hominum viros vel mulieres per intoxicationem veneni interimerit, tunc Judex & Jurati debent tali nequitioso crimini per viam Juris obviare, & hoc tali modo: Debent certos exploratores in arcana dirigere, in eo scrutinium habere speciale, quod si signum habentes per exploratores comperti apparuerint, tunc illum vel illam, illos vel illas mox detinentes in chordis per tormenta inquiri debent, quia tale nefas cum dolesissimo animo fieri consuevit, & si culpabiles reperti fuerint, sententia super eos pronunciata, palam & manifeste ad locum supplicij videlicet patibuli ducantur, & ibi igne comburantur in exemplum.

mindenek láttára nyilván az akasztó fához vicsesék, és ott mindeneknek példájára égeressék-meg.

a' szekéren lévén tűz, azok mellyek kénzó szerszámok és fogók, az mellyel az háláadatlan szolgának és gyilkosnak teste szaggattassék, és utákra hordoztatván, mindenűt a' tűzes fogóval fogdoztassék, annak utánna eleget kénoztván az akasztó fá alatt a' fejét el-kel űtni.

XIII. TIT.

Az melly Aszszonyi-állatok az Urokat méreggel ölik meg, és azoknak büntetésekről.

HA valaki a' férfiak között, feleségét, vagy Aszszonyi-állat Urát méreg által el-veszténé, akkora' Bíró és a' Tanács afféle latorságnak törvény szerint kel eleit venni, és illyen-képpen tickon kémfiget kell hozzája küldeni, és mintha valamely jel által vették volna, avagy vennék ezekben, hogy ezek se-ezek nyilatkoztattak volna még. És hogy ha ezekben vehették volna, eszközök által, tehát azt a' bűnöst avagy azokat meg-fogván, a' kénzó házban kel vicselni, és meg-kénnoztartván kel examinálni, ha ugyan ő dolgoké, mert illyen dolog gyűlölségből szokot esni, és hogyha megbizonyosodván osztráng a' dolog,

TIT. XIV.

XIV. TIT.

Quod Judex debet prosequi causam hominis interfecti, cui non sunt consanguinei, quærendo sanguinem interfecti.

Item: Si advena in medium Civitatis veneris, & ibi cum quopiam hominum ratione suarum rerum, aut quacumq; occasione ipsum interimerint, & homicidam delinuerint, quod Judex detecto tenebitur & debebit causam prosequi, (si nullus ex consanguineis erit, qui prosequatur effusionem sanguinis ejus) hoc modo: Homicida ducetur ad Prætorium, in termino Juridico Judice & Juratis Civibus, pro Tribunali sedentibus, Judex debebit assurgere, & officium Judicatus sui Judici pecuniarum, aut uni ex Juratis resignare; Interim assurgens de loco suo dicet: Domine Judex & Domini Jurati, congruor contra homicidam istum, quia fratrem meum interfecit, peto sententiam vestram contra istum homicidam pronunciari. Quod si negare vellet, in ipsa perpetratioe est detentus, & per sententiam latam debebit decollari.

A' Birónak tiszte mutattya, hogy a' meg-ölt embernek Attyafiai nem vólnának maga keressé annak a' vérét.

HOgyha valamely jövevény jövend a' Városban, és azon embert valamely lator marháért, vagy pedig valamely más okáért, meg-ölelndi, és a' gyilkost meg kaphattják a' Biró arra köteles, hogy őriztesse, és hogy ha valamely vér szerint való Attyafia nem vólna, az meg-öletett embernek, tehát tartozik az Magistratus, és a' Biró igaságot szolgáltatni, a' gyilkos ellen ilyenképpen: A' gyilkos meg-nevezet és præfigált napon vitetessék a' törvény-szék eleiben, mikor a' Tanács törvényt ülnek, akkor a' Biró a' Tanács közzül kellyen fel, és az ő Biróságának tisztét hagyja mellette, üldö egyik tanácsára. Azonban felkelvén, helyéről szóllyon ilyenképpen: Biró Uram, és Nemes Tanács, panasgom vagyon erre a' gyilkosra, mert az én felebarátomat meg-ölte: azért méltó és megérdemlet büntetésre sententziát kívánok.

Hogyha tagadást tenne is a' gyilkos, mivel a' vérén fogták meg fejére itéllye a' törvény, a' Biró azért fejét vitesse a' gyilkosnak.

TIT. XV.

De Mulieribus filios adulterij interficientibus, & de tradentibus propriam filiam ad prostibulum.

SI Mulier tempore viduitatis, aut quacunq; feminei sexus existens, adulterando vel machando conceperit, conceptum pepererit, ac partum interimerit. Aut quæ mulier propriam filiam prostibulo per pecuniam tradiderit, & hoc sufficienti testimonio, videlicet testimonio oris proprii, ipsorum aut aliorum fide dignorum & honestorum virorum, approbatum fuerit, tales debent duci sub patibulum, & ibi debent eos igne comburi.

Afszonyi-állatott az akálztó fához kel vitetni, és porra égetni a^o tűz által.

TIT. XVI.

De abducentibus virgines aut juvenculas Dominas, hinc inde adulterantes pro pecunia.

Item: Si quæ vetula juvenculas Dominas seu Virgines ad adulterium luxuriantes, pro pecuniâ, aut in favorem domicillâ, clientibus, aut alijs quibuscunq; personis extra matrimonium existentibus, abduxerint, tales vetula debent viva in saccum ligari, & in aquis

XV. TIT.

Az Afszonyi-állatokról a' kik paráznaságokban lótt gyermekeket el-vesztik, és leányokról, kik paráznaságra adgyák magokat büntetéséről.

HA valamely Afszonyi-állat, a' ki az ő özvegyiségben, avagy leányzó paráznaságban terhben esvén, és gyermekeket el-hozván, az féltekben meg-ölvén el-vesztvén. Avagy pedig valami Afszonyi-állat hajadon leányát pénzért, avagy egyéb ajándékiért, szabad akaratyából paráznaságra adgya, és meg bizonyosodik a' tselekedet, vagy maga vallása által, avagy más tisztességbeli emberek által, az ilyen

XVI. TIT.

Az Afszonyi-állatok és kirétők, az kik szűzeket és Afszonkákat paráznaságra kerétnek büntetéséről.

HOgyha valami Bábák, és vén Afszonyok, valamely leányzókat és iffiú menyetskéket kivől elkerétnek, és paráznaságra ingerelnek, azoknak, a' kik házasság kivől élnek, az olyan vén Bábákra meg-bizonyosodván az gonosz tselekedet,

quis vehementibus suffocari.

derék, igaz törvény szerinti ságban
dugottassanak és a' vizben meg-fojtassanak.

TIT. XVII.

De adulterio commissio per
legitimam mulierem, vel
legitimum virum.

Item: Si Mulier, habens legitimum
Virum, & Vir, habens Uxorem le-
gitimam, mutuo invicem adulterium
perpetraverint, & Vir legitimus pari-
tèr ipsos commiscere reperierit, de jure
ambos interimere debebit; si ipsos viri-
bus superare valebit; sin autem, eos re-
cludere debebit, ipsosq; captivitati man-
cipando ydem per varia tormenta inqvi-
ri per viam Juris Judici & Juratis Ci-
vibus assistentibus, rei q; gesta experien-
tiam habentibus. Tales debebunt duci
ad patibulum, & ibi fossa sepulchri fa-
cta, in ipsum sepulchrum vivi supra
invicem poni debebunt, & palum per
ipsorum medium percutere, & sic vivi
debebunt sepeliri. (Vel utroq; capite
truncari.)

TIT. XVIII.

De violentia & oppressio-
ne facta honestis mulieri-
bus in domibus ipsarum.

Item: Si quis hominum honestam Do-
minam, Viduam, vel legitimam, ubi
hospitio descendit, aut clam subintrans,
ipsam violentèr oppresserit; si clama-
re potu-

XVII. TIT.

Az házassági és Ázsónyi-állá-
tok között való paráznességnek
büntetéséről.

HA valamely férfiúnak házassági fe-
lesége, ellenben visszont az
Ázsónyi-állatnak házassági férje va-
gyon, és a' férfiú az ő feleségét, a-
vagy a' felesége az ő férjét paráz-
nátkodván helyben tapasztalja,
valamellyik fél a' másikat a' paráz-
nával együtt, meg-ölheti, ha birnak
egymással; hogyha pedig nem bír
véle, tehát rekesze bé együtt őket,
és az után törvény. szék eleiben ad-
ván őket, a' Bíró méltán sentenci-
át téven fejekre, jól meg-bizonyo-
sodván a' dolog, és az akasztó fa al-
lat vermet ástván, és őket tövéstet-
rakván közöttök egygyüvé fectet-
vén középen beűk egy karót által
űrvén elevenen el temetessenek. vagy

XVIII. TIT.

A tisztességi Ázsónyi-állatokon va-
ló hatalmaskodásról, és bün-
tetéséről.

HOgyha valamely ember, tisz-
telességbeli személyt vagy titkon
vagy nyilván, hatalmassul valamely
szálláson meg-haborgat, és erőszak
szerint

re poterit vicinis audientibus, erit testimonium sufficiens: Si autem, idem minas mortis metuens, clamare non praesumpserit; si mox exire poterit; suis vicinis lachrymosis oculis protestata fuerit, demum Judicem vel Juratos accedendo, lamentabiliter lachrymosis oculis sua violentiae oppressionem declarando: mox idem jure debet detineri, captivitati mancipando, aut per gravia tormenta debet inquiri, quibus sic compertis, idem violator cum pedibus suis ad caudam equi ligari debet, & per omnes vicos civitatis trahi, demum ad patibulum, ac sub patibulo decollari.

is meg-vallathattya az hatalmaskodót, hogy ha tagadná gonosz tselekedetét, meg-bizonyosodván a' dolog igaz törvény szerint, az olyan hatalmaskodóra és sententzia pronounciálthatik, hogy ló farkára kötelessék lábainál fogva, és minden utzákon hurczolván, ki vitéssék az akasztó fa allá, és feje vételessék.

TIT. XIX.

De violatoribus Virginum,
& de processu earum
contra eos.

Item: Si quis hominum Virginem violaverit, si ipsa clamaverit, & signa sua violationis ediderit, ut decet in suis camisiis, aut aliter, qualitercunq; factis, pro sufficienti testimonio habebitur. Si autem clamare negaverit, vel non audietur per quempiam, sed ipsam includendo servaret, si mox exire poterit, & ad

XIX. TIT.

Az Leányzókön való erőszak tételéről és azoknak processusáról.

HA valamely ember szüzesség-béli leányzón erőszakot téstén, az ha kiáltand, és az rajta tört hatalmaskodásnak jeleit meg-mutatandgya: úgy-mint, a' maga also ingén, avagy akar hogy másképpen történt legyen a' dolog, elégséges bizonságnak tartatik. Ha pedig

& ad honestos viros exiuerit, eisdem lachrymosis oculis lamentabiliter conqverendo: postremo iudicem accedendo, similiter conqvesta fuerit talia, tunc violator mox captivitati debebit mancipari, & gravissimo tormento perqvi. Quibus sic compertis ad caudā equi debebit ligari, & modo praemisso per omnes plateas trahi, demum sub patibulo decollari.

nyolodik az történt hatalmaskodás, tehát ló-farkára kötöcsék lábaiál fogva, és a' fellyül meg-irt mód-szerint minden utczákon meg-hurtzolván, az után vitesék ki az akasztó-fa alá, és feje vitesék.

TIT. XX.

De violentia facta virginibus ac honestis mulieribus in campis.

Item: Si violatio tam virgini quam honestae mulieri, legitima aut viduae, in campis fuerit perpetrata; tunc mox si Civitatem intraverit, aut Oppidum seu villam, de suorum vel sui violatione tenetur protestari perfusis lachrymis lamentabiliter: quisi clamaverit, & ad nudius auditum evenire valuerit, quibus perceptis, iudex & Jurati, imò tota Communitas tenetur talem pro tali re sceleratissima insequi, & modo praemisso tormentis gravibus inqvi. Quibus sic compertis, si reperiri & inveniri poterit, pro tunc aut imposte-
rum,

nem kiálthatna vagy kiáltását senki nem halhatná, mivel hogy bé zárva tartaná, ha pedig el-szaladhatna, avagy meg-szabadulhatna, és bösületes emberekhez mégyen nagy sírással, és nékiek meg-panaszolván, az után a' Biróhoz menvén hasonlóképpen, panaszt venne előre. Akkor az erőszak tévőt mindgyárt kell véterni, és nagy kín által meg-kell vallatni. Ha reá bizo.

XX. TIT.

Az Aszßony embereken és Leányzókon lévő hatalmaskodásról a' mezőn.

HA valamely Aszßonyi-állatott vagy Leányzót, valaki hatalmassul erőszakot tévén rajta, megháborgattya, azonban, hogyha senki vagy kiáltásokat nem hallaná, avagy senki nem látná, őket a' megháborgatott személy, rajta lőtt hatalmon panaszolkodik, tehát annak az helynek bírása tartozik az megsérült félnek instantiájára utánna küldeni, és ha az hatalmaskodót meg-kergetetvén, meg-kapván, törvény szerint meg-kénóztatni, a' dolgot bizonyossan kiévén tőle, ha ugy

rum, ad caudam equi debet ligari, & per omnes vicos Civitatis trahi, & sub patibulo cum rotis per crura frangi, & supra rotam plecti membratim, ut terror incutiat omnibus maleficientibus.

és fel tétessék, másoknak meg-rettentésére, a' kik gonofságot igyekeznének tselekedni.

TIT. XXI.

De virgine alicui adolefcenti consentiente, sub spe ut in legitimā uxorem ducatur.

Item: Si Virgo cuiquam Adolefcenti consentiendo, sub spe, ut in legitimā uxorem ducatur, commixta fuerit, quibuscumque verbis, donis, aut promissionibus insertis, & ipsa ornatis crinibus aut peplo, temeraria presumptione in verecunda facie Judicem accesserit, vel Juratos, proponendo taliter: Domine Iudex & Domini Jurati, ecce iste talis dedit mihi fidem, quia vult me in legitimam uxorem ducere, in tantum suis blandis sermonibus circumvenit me, & ego consensi ei, ipse me clauistro virginis tatis prius vavit, & nunc me legitime in uxorem ducere renuit; peto super eo iudicium, & Iustitiam impertiri. Quo percepto, si Adolefcentis responderit, promississe ipsam ducere in uxorem, tamen nunc ipsam recipere non posse, occasiones quascumque, inquirens, tunc tenetur eam recipere in uxorem, nec secus facere valebit. Si autem negaverit Adolefcentis,

XXI. TIT.

A' Leányzóról, a' ki valamely férfinak enged reménység allat, hogy őtet feleségül el-vészi.

Hogyha valamely férfinak valamely leányzó enged ez ok allat, hogy házas társul fogadgya hogy el-vészi, mellyet fogadásával s' ajándékával hozzá hajtana, és közősülne véle, és a' leányzó szépen fel ekesítvén magát, hajadó formán avagy patyolatban lévén, nagy vakmerő képpen a' Biró eleiben meñe, avagy a' Tanács előtt compareálna, a' dolgot ekképpen elő számlálván: Biró Uram, és Nemes Tanács, ez jelen lévő iffiú legény az ő sok szép igiretivel, és szép szavaival engemet meg-csalván, és magához hajtván, ez ok allat, hogy engemet házás társul el-vészzen, az én szűzeségemből meg-folztott, mostan immár fogadásának nem akarván eleget tenni, el-nem akar házas társul venni, Törvény szerint kívánnom azért, hogy énnékem igazságot Urasságtok szolgáltatasson.

lescens, solo se purgabit suo juramento, quod non promiserit eam ducere in legitimum uxorem, & sic liber ac solutus ab ea pronunciabitur.

gáltasson. A' Biró és Tanács meg-
értvén a' dolgot volna képpen.
Hogyha az iffiú legény meg-felel,
és vallyá, hogy fogatta volt, törvény
szerint való házasságul el-vefzi, de

immár mostan nem akarná el-veñi, és előbbi fogadásának em-
bere lenni, és a' külömb-külobb okokat akarnna prætendálni,
akkor a' Biró és Tanács reá erőlteti az iffiú legényt, hogy el-
vegye az ő tőle meg-szeplősített leányzót házasságul. Hogy ha
pedig az iffiú legény tagadná hogy nem fogadta volna, azt hogy
el-vefzi, tehát csak a' maga hitivel, mentheti meg magát az iffiú
legény, és mentessék meg a' leánytól.

TIT. XXII.

XXII. TIT.

**De opprimentibus publicā
meretricem potentio-
naliter.**

*A' nyilván való kurván tött erő-
szakról.*

*Item: Si quis publicam meretricem
per potentiam opprimeret, ipsa clamore
facto pro illata potentia protestata fue-
rit, probato sufficienti testimonio, talis
sententia capitis subiacebit, tractus in-
cauda eque sub patibulo decollabitur.*

HA valaki nyilván való kurván-
hatalmat tselekeszik, és az az
erőszak alatt nagy kiáltással, a' rajta
tött erőszakért protestálna, elege-
dendő bizonyossággal meg bizonyít-
ván, az olyan hatalmaskodó fejét
vefzi-el, és a' ló farkára kötve, és

az akasztó-fa alá hurrzoltatván, ütették el a' feje igaz tör-
vénye szerint.

TIT. XXIII.

XXIII. TIT.

**De irruentibus in aliquem
in domo vel vinea.**

*A' Házokra vagy Szőlőjekre ro-
hanásáról.*

*Si quis cuiuspiam Civium in domum su-
am irruerit, eidem lesionem quam-
piam per genus armorum intulerit, pro
vulneribus, plagis, livoribus, mutilati-
onibus*

HA valamely városbéli ember-
egyik a' másik házára ütne, az
házban lévőknek fegyverrel véce-
ne, a' sebért, vereségért; tagjaiban
való

onibus membrorum solvet juxta definitionem per prius declaratam, si ipsa testimonio sufficienti probare voluerit imò si solum cum duobus vicinis, qui illum clamorem audiverunt, probari voluerint, pro sufficienti testimonio probatum accipietur: & pro eo, quia potentialiter in domum suam irruerit, sententia capitis subiacebit, & ipsam redimet à persona lesa, cum triginta duobus Marcis, quas ei exsolvet, & Judici pro tempore constituto similiter dire tenebitur triginta duas Marcas, & pro quali, bet Marca solvet Quatuor flor. auri, minus quartam partem unius flor. auri. Et si hominem in Vineâ existentem & laboribus inhaerentem invaserit, & si hoc ipsum probare voluerit cum vicinis, ut profertur, pro testimonio rato firmo qve habebitur, & sententia superius specificata per omnia subiacebit.

hallád elegedendõ bizonyáságnak ítélvén, a' fellyől megírt sententzia vagyon a' fején, és azon büntetés követi.

TIT. XXIV.

Quibus modis, & cum quibus probatur violentia vel potentia facta in domibus vel vineis propriis.

Item: Si Actor causam præscriptam contra Incausam attractum testimonio sufficienti probare nequiverit, se ipsum purgabit super lesione vel lesionibus per ipsum

való szerelméért kell fizetni, a' megmódorok szerint, hogyha pedig az az hatalmaskodást meg bizonyíthattya, két avagy három szomszédgyával is, hog' a' kiáltástis hallották, elegedendõ bizõyságnak ítélhetetik, és azért a' hataloméért, az hatalmaskodó, hogy az házra menvén, ötet fején maraszthatni, és a' megsérült féltől válthattya - meg fejét 32. Girával, és mindennik Giráért fizet negy forintot, az mellyet néki meg kell fizetni, és akkorbeli Birónak hasonlóképpen annyit kell adni harmincz két Girát, és mindennik Giráért fizet négy forintot arannyul, legalab negyed részét egy forintnak. Es ha valakit a' ki az õ szõlõiben munkálkodván hatalmassul meg háborgat, és hogyha elége meg bizonyíthattya a' szomszédságokkal, a' mint ide fel meg-

XXIV. TIT.

Mitsoda okokból tettzik ki, és mint próbáltatik meg az hatalmasság, valaki Házán, vagy Szõlõiben,

Ismét: Hogy azok az okok az álpéres ellen bizonyos és elegedendõ az A. meg nem bizonyíthatók, akkor magát megmenthetiaz

G

õ ál-

ipsum perpetratis contra A. cum totidem testibus & personis, ut ipsum in praescriptis Articulis & Legibus specificatum est. Demum vero profecto potentia pro qua ipsum in domo aut vinea sua invaserit, si diurno tempore vel nocturno factum fuerit, cum omnibus se purgare valebit suis juramentis, quos ad id habere potuerit: qui solum ut sint de fide Christiana, sit vir cum viris. Si autem hoc idem nocturno tempore perpetratum fuerit, tunc cum incolis ipsius Civitatis prospera & adversa cum ipsis tolerantibus se purgare juramentis debebit, & tenebitur in terminis Juridiciis, post sese sequentibus.

TIT. XXV.

De non custodientibus puteum ante domum fossum.

Si quis puteum ante domum suam foderit, & ipsum debitam custodiam non praemunierit, & si bos vel equus vel quaecumque animalia in ipsum inciderint, cruraque fregerint, aut morte praeveniente submergi, vel quocumque modo in ipso puteo interierint; Dominus putei ante cujus domum ipsum puteum haberetur, valorem eorumdem solvere tenebitur, plene cum effectu, & ipsum animal offensum aut morte privatum manebit Domino putei.

TIT. XXVI.

ő általa lőtt bántásról, háborgatásról, az A. ellen anyi bizonsággal és személlyekkel, a' mint idefel megirattatott. Azért annak utánna az meg. lőtt hatalomért, a' mellyet házán vagy szőlőiben tselekedett, ha nappali időn történt a' hatalmaskodás mindenikkel valamennyit kaphat, hitek által mentheti meg magát, a' mennyinek akkor szerit tetheti. De úgy hogy igaz helybéli keresztyén emberek legyenek, férfiú férfiúval. Hogyha pedig éjzának ideint történt a' hatalmaskodás, tehát azon városbéli emberekkel a' kiket jót és gonoszat egygyűt törvén, magát mentheti meg hiti által, a' törvénynek folyása szerint.

XXV. TIT.

A' kútnak háza-előt való gondot nem viseléséről.

HA valaki háza előtt, kútat ássat, és arról jó gond-viselésfél nintsen, és ha valakinek ökre, s' lova belé esnek, és lábait el-rontanak, avagy belé hálnának, és akar mi módon belé esvén el-vesznének, akkor a' kútnak gazdája, a' kinek háza előtt vagyon a' kút, annak az árrát éppen meg-kell fizetni, és azon kútban eslett marha éeltettik a' kútnak gazdájának.

XXVI. TIT.

TIT. XXVI.

De poena imponēda hospiti, si homines ceciderint in puteum ante domum fossam.

Tem: Si puer, vel homo adultus vi-
no gravatus, aut infirmitate praeven-
tus, ex quibuscunq; casibus eveniendis,
si in ipsum puteum inciderint, & laeso.
nes quascunq; vel qualescunq; pertule-
rint: Dominus putei, pro ūdem laeso-
nibus solvere tenebitur, ac si manibus
proprijs ipsas lesiones fecerit. Solutio
verò juxta formam per superius decla-
ratam. Si sunt plagae, sanguinum effu-
siones, vulnera, mutilationes, aut cru-
rum fractiones, plenariè solvere tene-
bitur, & si incidentes morte praeveni-
fuerint, sententia capitis subiacebunt.
Et si cum persona laesa fœdus pacis inie-
rit, tunc Judici pro tempore constituto
solvere debet Marcas triginta duas,
pro sui capitis redemptione.

TIT. XXVII.

Quod si volens interficere
aliquem in domo sua, &
per Dominum domus interficietur,
tunc interfectus perdet sui san-
guinis effusionem.

Siquis Civium in domum sui Concivis
venerit, eundem interficere machi-
nando: & suffragante fortuna Domi-
nus in

XXVI. TIT.

Azoknak büntetéséről, az kiknek
kútjában ember belé-
esik.

Ismét: Hogyha valamely gyer-
mek, vagy öreg ember részeg, vag-
beteges, vala miképpen történnet
szerint efféle kútban találna esni, és
hogyha valami bontakozás esnék
az esés miat a' testben: akkor a'
kútnak gazdája tartozik a' szerelmes
embert szerelméről meg-elégéteni,
mint ha maga kezével sértette vol-
na-meg. A' fizetés pedig legyen az
felől meg-irt mód szerint. Ha sér-
tések, vér-ontások, sebek, tsonkítá-
sok, vagy láb törések esnének, e-
gelen tartozik meg-fizetni, ha a'
bé esset emberek meg-találnának
halni, fej vételnek sententziája alá
vettetik. Es ha a' meg sérült félel
meg-békélik, az akkori Birónak is
az rendelt időbē tartozik harmincz
két Gát a' feje váltásáért le tenni.

XXVII. TIT.

Ha valaki más házára megyen a'
végre, hogy a' gazdáját meg-öl-
lye és ha a' gazdája azt meg-talállya
ölni, annak büntetéséről.

Hogyha valaki a' városbéliek köz-
zül, más szomszédgyának há-
zára megyen, a' végre, hogy meg-öl-
lye azt.

nus in Virum potentialiter aggressum prævaluerit, ipsumq; interfecerit, & hoc vicinis audientibus & videntibus, Virq; potentialiter aggressus ac interfectus fuerit, sanguinis sui effusionem perdet. Insuper, illud mortuum corpus debet ad caudas equi ligari, & ad patibulum duci, ibi deniq; debet ad rotas poni, & nullus amicorum suorum nec in Iudicio, nec extra Iudicium super ipso poterit quovomodo prosequi.

TIT. XXVIII.

De pœna interficientis aliquem in vinea, ac possessione interfecti.

Item: Si quis hominum aliquem in vinea sua, terris arabilibus, fœnetis, & sylvis suis aggrediendo, manibus armatis irruerit, ipsumq; interfecerit, dolo præconcepto, & hoc testimonio vicinorum probari poterit, talis Juri deventus tali sententia est subjiciendus, quod in termino Juridico ad caudas equi erit ligandus, ac sub patibulum trahendus, ibiq; decollandus, sapè tamen per Praconem declamandus, quod quicumq; hominum in tali sceleratissimo crimine fuerit depræhensus, sententia huic simili subjacebit. Si autem probari contra eum testimonio sufficienti non poterit, tunc Iudicio sese præsentabit, met censuræ

lye azt: és a' szerentse az gazda részérül szolgálva, azt meg-talállyá ölni, és azt a' szomszédság láttya és hallya, a' meg holt hatalmasnak vére el-vész, es annak utánna, annak a' testét, a' Hohér a' lova farkára kösse, és az akasztó-fa alá hurozzollya; és ott kerékre vessé. Es annak se szűlői, se pedig atyafiai soha vérét nem kereshetik, sem az háznak gazdáját pörben nem foghattya, sőt örökké való el-felejtésben marad.

XXVIII. TIT.

Azon büntetésről, a' ki valakit maga fundussán talál meg-ölni.

Ismét: Hogyha valaki valakire, a' maga fundussára, szőlőre, szántó földeire, rétéire, erdeire, fegyveres kézzel reá megyen, és azt meg-öli valami boszszúságból, és azt szomszédsággal meg-bizonyíthattya, az meg-fogatassék, és ilyen sententziával convíncáltassék, hogy a' törvény és sententzia után adattassék a' Hohér kezében az, és ötet a' lo farkára kötözvén, a' törvény fa alá hurozzollya-ki, és a' fejét el-űsse; de eléb a' Berten által a' kösségnek meg-kell kiáltani, és az embereket meg-inteni; hogy ha valaki afféle vétekben ez után találtaik, hasonlő bünt

testis, & se purgabit met quadragesimus octavus, suis & suorum testium Juramentis, ita videlicet ut A. ipsam causam semper prosequatur.

ló büntetése lészzen Hogyha pedig az ember meg-ölésé, meg-nem bizonyosodik; tehát a' Rab század magával állyon elő a' Birónak eleiben, és negyven nyoltz magával

mentse-még ártatlanságát, és magok hitivel, úgy pedig, hogy az A. az ő caufait tovább prosequvalhassa.

TIT. XXIX.

XXIX. TIT.

De Latronibus & spoliatoribus ac ipsorum processu, & qua morte moriantur.

Az Latrok úton áloknak processjáról és mitsoda halálal büntetődgyenek.

SI quis aliquem hominum more latrocinio invaserit, eumq. suis bonis spoliaverit, & vulneribus affecerit, talis omnibus modis est prosequendus, qui cum detineri valuerit, mox durissimis tormentis est afficiendus, & de suis sceleribus perquirendus, de sua societate, hospite & hospitio diligentissime perscrutandus, ubi locorum ipsa mala spolia perpetraverit, quos homines interfecerit, & quo ipsa corpora per ipsum interempta posuerit, quibus ipsa spoliata bona tam causa vendendi quam servandi assignavit, quos socios habuerit, ubi vel quibus sunt locus, in quibus convenire consueverit, & nomina omnia talium quos nominaverit, singula singulariter sine omni diminutione conscribuntur. Quibus sic habitis, in termino Juridico sententia lata primò pracone clamante, quod quicumq. tale crimen flagitiosum perpetraverit, tali sententia sub-

HA valaki valami jámbor útonjáró embert úrában meg-háborgat, és marháját el-fosztja, meg-ís sebesíti, ez ide alá meg-irt formán meg-fogattassék, és erős képpen meg-csügztassék az kénzás által, és minden latorságát hogy meg-vallya examináltassék, társait, szálásit, orr gazdáit igen szorgalmatosan meg kell tudakozni, mitsoda helyentolvajjól fosztot, és hány embert ölt, és kicsodát ölt meg; és azoknak testeket hovátete-el, és az el-prádált jószágot kinek adta-el tenni, mitsoda rendbéli társai vóltanak, hól és mitsoda helyen szoktanak együbe jönni, és azoknak neveket es kiknek nevezi igen figyelmeressen minden fogyasztás nélkül bé kel írni, és ha inár ezek meg-lésznek, a' törvénynek szinnyén és terminussán a' sententzia ki-mon-

tia subiacebit. Quo proclamato, si Dominum suum interfecerit, forpicibus ignitis laniandus, pro solo autem latrocinio ad caudas equi ligabitur, & per omnes vias Civitatis trahetur, in pluribus plateis cum ipso pausato, & Praecone semper proclamante, prout superius declaratum est. Demum sub patibulum trahatur, & ibi cruribus fractis ad rotam ponatur, ut de cetero facere similia nequeat, & cæteris in exemplum cedi videatur.

dása után: a' Bertennek elsőben ki kel kiáltani, hogy valaki ennek utánna ilyen s' ilyen vétekben találhatik, ilyen sententzia lesz ennak a' fején, a' mikor o'fztáng ki kiáltotta a' Berten, hogy az Urát megölte, tűzes fagókkal szagattassék meg a' teste a' gyilkosságért, a' Városnak utzáin ló farkon hordoztassék, és az utzakban megálván véle a' Berten, a' felől megírt mód szerint, ki kiáltsa bűneit, gonosz teledet. Végezetre az akasztó fához

hurtzoltassék, és ott kerékben törvén tagjait, a' kerékre vetessék, hogy ennek utánna afféle gyilkosságot ne tselekedhessék, és példajul légyen másoknak.

TIT. XXX.

XXX TIT.

De facientibus incendia
segetum Domini sui.

Si quis hominum vel famulorum ratione sua mercedis quam Dominus suus retinuerit, & per viam Juris à Domino suo non repetierit; sed maligno fretus Spiritu, per voraginem ignis segetes Domini in horrea congregatas combusserit, talis cum deprahensus fuerit, sufficienti habito documento, debet sub patibulo igne comburi.

TIT. XXXI.

De ponentibus signa incendij
in domos aut horrea divitum
ut taxentur ex timore

ignis.

Item:

A' ki az ő Uroknak veteményeket tűzzel elvesztegetik.

*H*ogyha valaki en berek és szolgák között, az Urra által megtartott béreirt, és az Urát törvény szerint nem requirálna, ha az Urnak veteményit csűrben vagy mezőn megégette volna, az ollyant ha bizonságokból kitétzik, hogy azt tselekedte az akasztó fa alatt hasonlóképpen megégetessék.

XXXI. TIT.

A' tűzes szerszámokról, a' kik titkon titetnek házakban, csűrökben, hogy annak féltelme által szantzoltassanak.

Ha vala;

Item : Si quis hominum maligno ductus Spiritu, ad domos, portas, horrea: vel alia notabilia loca, carbones, aut alia signa incendiꝝ appenderit, domibus segetalium, qui facultates in temporalibus possident, ut per eos taxentur homines, quod circa nos, ut communiter facere consueverant, & ipsa faciebant tali modo: Quod postquam ipsa præscripta appendebant, tunc ibant ad Monachum aut Sacerdotem, cui quasi in specie confessionis dicebat, talis homo tenetur mihi decem aut viginti floren. auri, & non vult mihi restituere, non cissabo, donec horreum aut domum ipsius per voraginem ignis consumi faciam.

Quibus sic obuiabitur: Ex quo Monachus vel Sacerdos veniens dicebat: Est unus homo, qui mihi narravit in specie confessionis, & ego non præsument ipsum nominare, timeo ne incidam in regularitatem, quoniam vos tenemini in tot & tantis florenis auri, si non dederitis ei, minatur vobis damnum inferre per voraginem ignis. Quibus perceptis, talis qui debet, veniens Iudicis & Juratorum in præsentiam, ipsis seriatim declaraturus, mittuntur cum eo certi homines, ut physiognomia & persona ipsius Monachi vel Sacerdotis noticia habeatur, quibus habitis, mittunt ad Ecclesias qui explorarent, cum quovis talis Sacerdos loquitur in secreto, quasi causa orationis illac transivissent, & fa-

ciens

HA valamely ember gonosz lélektől vífelteztvén, valakinek házában, kapuban, csűrében, avagy olyan bizonyos helyben tüzet, avagy egyéb tűznek gerjedesztetése-re való szerzszámot tfinálna, hogy az által az emberek tanálatnának, az mely dolog köztünk igen közönséges dolognak láttattanak lenni, és azok így löttének, mikor asféle dolog esset, tehát azon ember elment vagy egy baráthoz, vagy pedig valamellyik Paphoz a' kinek mint egy gyonásnak formája alatt meg-mondotta, ez az ember úgy mond énnékem tizen nyoltz avag' húsz forintal tartozik, és semmi képpen meg nem akar róla elégíteni, nem nyughatom addig míglen vag' házát, vagy csűrét tűz által meg nem emésztetem. Annak pedig így kell eleit venni: A' kitől a' Barát avagy Pap azon fenyegető szókat hallotta: Egy ember ugymond, a' ki én előttem mint egy gyonásnak szénye allat azt vallotta, de én meg-nevezni azt az embert meg nem merem, hogy ne essem ki az én érdemes méltóságomból, hogy te tartoznál néki ennyi-is ennyi sűma adósággal, és hogy ha meg nem elégéted, és az adóságot meg nem adod néki, fenyeget réged, hogy tűz által térszen öröksegedben kárt: Az

mellyet

ciant cum ipso homine partem florenorū in moneta Sacerdoti presentandam, ac si Monachus apperiet illum, qui minas imponebat, hoc modo ad experientiam deveniebatur. Imò postquam talis captivitati traditus, & tormentis inquisitus palam comprobatur, quod Monachus semper mediam partem de talibus pecunijs, quas sic malitiosè taxaverat, tulerit. Itaq; tales sub patibulo per voraginem ignis combusti. Ergò simile facientibus hoc modo est obviari.

ha imágságnak okáért mentek volna oda a' személyek, és végezzék el azon Baráttal, hogy egy részével meg-ajándékozzák a' pinznek, és így azon Barát meg-jelenti ki által esset a' tűzrel való fenyegetés, Akkor osztán hogy ha a' fenyegető meg találtaik, és meg-fogadtatik, s' kínzás által ki nyilatkozik, hogy a' Barát részt vett abban a' pénzben. Hasonlóképpen azok is meg érdemlik, hogy tűz által meg-émesztessék, az akasztó-fa alatt, ezt értesd minden hasonló latorságokról.

TIT. XXXII.

De incendio exorto, de domo boni viri & casu & damnum inferens vicinis suis.

Item: Si cuiquam homini probo, bona fama ac honesta vita, ex casu inopinabili domus per voraginem ignis comburi contigerit, & ignis à tali domo exiens, vicinis suis damnum quodcumq; inferret, & pro tali damno vicinis per voraginem ignis illato, à quo ignis originem acce-

XXXII. TIT.

A' tűz támadásáról, a' melly ember séges ember házából történet szerint esik, és a' szomszédságnak abból való kár vallásáról.

HA valamely ember házában történet szerint tűz támadna ki, és meg égne háza, és a' szomszédságnak hasonlóképpen azon tűz miat kára következik, és azon szomszédság azon embert, az kinek házából indult a' tűz, törvény eleiben citálna, kárát

nem acceperit judicialiter convenius fuerit, & responderit: Domine, verum est, quod ignis ex domo mea primum exortum habuerit, tamen neminem scio me offendisse, & constat vestris Dominationibus, quod nullus mei in contrarium ratione detentionis sue mercedis conqvasus fuerit, nescio enim ex cuius dolo, aut per quem eventum evenit; Etenim omnia mea consumpta, & perdita existunt; quæ suo modo fore, si de oculis conspicere poteris, teste Deo, cui constant omnia, quia absq[ue] scitu & voluntate mea exortum est. Si noluerint eum vicini supportare, tunc ipse pariter cum sua uxore se purgabit solum ipsorum iuramentis, quod non cum scitu & voluntate eorum ignis talis fuerit succensus.

tivel menthetik még magokat, hogy sem hírek, sem tanácsok, vagy akaratyok szerint lőtt a' tűznek támadása.

TIT. XXXIII.

De mercenarijs facientibus incendia, quibus Dominus ipsorum non solvit mercedem eorum.

Item: Si qui Concivium habuerint mercenarios, & eisdem mercedem ipsorum ad seip[s]imas eorum requisitiones reddere distulerint, qui cum ad spacia unius, duorum vel trium annorum aut citra servierint, & hac Judici, Juratis

ná, kárát rajta akarván keresni, és az így felelné: Biró Uram, igaz hogy a tűz elsőben az én házamból támadot, de nem az én akaratomból, és nem is tudom kinek mit vétettem, avagy igaz meg érdemlet, szolgálatyának bérét valakinek erővel hogy meg-tartottam volna, és nyilván lehetne Kegyelmetek előtt; hog'ha azért engemet valaki azért vádolt volna, nem tudom azért ki-tsoda tselekedte, légye bocszúság-ból, hog' így magam háza is és minden marhám porrá éget, bizonságom azért az Isten, és az én ártatlanságom, hogy oka e' veszedelemnek nem vagyok, hogy ha mind ezekkel az mentségekkel is sem elégednék meg a' szomszédság; tehát az az ember feleségestől magok hitivel menthetik még magokat, hogy sem hírek, sem tanácsok, vagy akaratyok szerint lőtt a' tűznek támadása.

XXXIII. TIT.

A' szolgákról, a' kiknek bérek meg-tartásáért Uroknak házokat meg-égetik.

HA valamely Városbéli ember szolgainak jámbor szolgálatyáért, való bérét meg-tartya erővel, és sok instalására, és kérésére meg nem fizet néki, a' ki két vagy három esztendeig szolgálta Urát, és

H

e' do-

tatis Civibus aut vicinis nota fuerint, qui spe frustrati, nequeuntes mediantibus quibus ipsorum Jura prosequerentur; & sic in desperationem positi per eos quicquam mali eveniret per voraginē ignis, aut alterius cujuscunque mali perpetratoris, de quibus vicinis & commetaneis damnum aliquod insurrexerit, talis retentor mercedum seu mercedis tenetur omne damnum vicinis & commetaneis ex tali causa illatum, plenarie persolvere ex suis rebus; non obstante si ille perpetrator illius mali captivitate manciparetur, quia tales cum deprehensi fuerint, in corporibus ipsorum debitā debebunt plenā pānā, videlicet ut sub patibulum ducantur, & ibi per voraginem ignis ipsorum corpora consumi curentur.

T I T. XXXIV.

De falsificantibus monetā Regni, & quid sit faciendum ipsam exercentibus.

Si quis hominum extra Decretum Regni hujus vel Regni Militibus Monetam auream quam argenteam falsificaverit, & erga ipsum de Moneta aureæ florenos sex vel ultra unius effigiet, & de una & eadem liga ac unius effigiet comperti fuerint, ad valorem unius floreni auri, talis si hominem per quem subidati fuerint ostendere nequiverit, dummodo talis habuerit notitiam Monetae justæ, tunc talis est jure detinendus, & deten-

e' dolog a' Birónak Tanátsíval, a- vagy szomszédságoknak hírével volna, és így azon szolgáltnak bérek megtartásáért bosszúságból valami tűz avagy egyéb valami gonosz szerentsétlenség miatt a' szomszédságnak károk következnek, az olyan szolgáltnak bére megtartó, tartozik azon kár vallott szomszédságoknak kár vallásokról contentálni minden javaiból; ha szintén a' Lator éghető vagy kártevő megfogattatnék-is; mivel afféle Latorok a' nélkül-is fejekkel és életerekkel szoktak latorságokért fizetni.

XXXIV. T I T.

A' kik az országnak pinzét megvesztegetik, és azoknak büntetésekről.

HOgyha valaki az országnak Decretoma ellen, arany, ezüst, és egyéb féle pinzt meghamisít, és az ellen megbizonyosodik, hogy afféle hámis pinzt az igaz pinznek formájával, köről való írásával egyez hat forintig, avagy csak egy forintig is, és azon ember emberét nem adhattya, hogy hol vette, és hogy ha azon ember az igaz pinzt esmeri, az olyan embert igaz törvény szerint meg-

& detentus, per pœnas inqviendus. Quibus peractis si comperitū fuerit de socijs suis, & ubi, & qvo locorum fecerint, & qvi instrumenta ad ipsa perficienda preparaverit, ac qvibus de talibus florens seu Moneta falsa ad cambiendum dederint, qvi ab ipsis scienter receperint, qvonia consentiens & faciens pari pœna puniendi sunt. Si hac ipsa prescripta, suo modo fuere comperit fuerint, tunc tales sub patibulo erunt comburendi. Combustio talium hoc modo debet fieri: Quod primò paratur crinale, ligentur ac super capita talium falsariorum ponantur falsæ moneta, & sic ligati educantur, & in illo loco prescripto tali facinoroso crimini congruente comburantur.

rint meg. fogattatik, és erõskénzodás által meg. examináltathatik. Az után, meg. tudván és értekezvén társait, kik voltak, és micsoda helyen tñálták, és kik voltak a' hoz való szerfzámnak tñálóit, és formáloit, és azon hamis plõzt kiknek adták, tudván hogy hamis pinz, el. költetni? mert az tselekedõ az egyezõvel egyenlõ büntetést érdemel. Ha ez a' dolog ilyen képpen meg bizonyosodik, tehát az ollyatén emberek az akasztó fa alatt tűzzel égeteslenek meg. Az ilyen meg. égetésnek pedig ilyen formán kell lenni: Fának az hajából egy tűveget kell formálni, és a' tűvegnek karimáján azon hamis pinzel, meg lyugatván körül kell fel fű-

gezteni, és azon hamis pinzel élő embereknek a' fejében kell tenni, meg kötözve úgy kel ki vinni, és mint ollyant hamis embert, érdeme szerint meg. kell égetni.

TIT. XXXV.

De furto in sacris rebus facto, & de pœna imponenda ipsas servantibus.

SI quis hominum Sacrilegium perpetraverit, hoc est, si calicem, crucem, monstrantias, casulas, cappas, dalmaticas indumenta Altarium, libros ad cultus Ecclesiarum pertinentes, furatus fuerit, & ipsam rem furatam cuiungq; ui, hospiti, ad alienandum dederit; Quibus

XXXV. TIT.

A' szent helyen való lopásról, és azoknak büntetések-ről.

HA valaki szentség törést tselekezik, úgy. mint, kelyhet, kereszter, monstranziat, papi öltözetet, könyvet, és egyéb szentegyházhoz és annak ékeslegihez való és rendeltetett eszközöket el. lop, és azon lopot márhát valamely orr gazdá-

H a nak ad;

Quibus sic per tormenta exquisitis & compertis, si detentus fuerit, tunc tam perpetrator scelerum, quàm hospes unâ cum ipsorum complicibus debebunt sub patibulum duci, proclamato primùm, pracone, quòd quicumq; talis rei scelerata perpetrator extiterit, simili sententia subiacebit, & ductus vel ducti igne debebunt comburi.

ságban találtatik, hasonló halállal büntetettnek-meg: az az, tűz által égetettessenek-meg,

TIT. XXXVI.

De facientibus incantationes diabolicas cum Sacramento, vel aliis modis.

Item: Si quæ vetula Corpus Domini ore sumendo retinuerint, causa cuiuscunq; incantationis, ex insigatione Demonum fiendo, aut si quæ imaginum oculos, videlicet Crucifixi, B. Virginis, S. Johannis, in parietibus, aut tabulis depictorum eruerint, & cum talibus incantationes fecerint, quascunq; quomodo vel qualiter, aut quibuscunq; modis excogitatis, mox ut comperti fuerint, tales debent per gravissima tormenta exquiri, & de perpetratis malis quibuscunq; talibus, quibus sic compertis, duci debent sub patibulum, pracone primùm proclamante, ut prescriptum est, & ibi debent per voraginem ignis consumi.

TIT. XXXVII.

dának adgya el-tenni, avagy el-adni, azon lopót erőssen meg-kinoztatván. ha meg-fogattatik, akkoron a' minémű sententziat a' lopó meg-érdemlet, azon sententzia lévén az gazdájának és a' véle egyűt a' társai-val, az akasztó-fa alá vitetvén, és a' Berteñel ki-kiáltatván latorságokat

elsőben, hogy valaki ilyen lator-

XXXVI. TIT.

Az ki a' Sz. Sákramentomokból boszorkánságot űznek.

HA valamelly öreg vén Aszfonyok, a' Sz. Sákramentomok szájokban vévén, és azt vilzontag ördögnek gonosz intselkedéséből és ingerlésiből, valami boszorkánságra meg-tartának, és ha a' mely Szentnek képeinek, úgy mint Feszületnek, Boldog szűz Mária képének falra, vagy egyéb féle eszközre felíratattaknak (szemeit ki vájné), hogy abból ördöngösféget űzne, avagy hogy másképpen ki gondolt módon, hogy ahhoz hasonlítottatnék, az ilyeneket erős kínzás által meg-kell vallatni, ha reá bizonyosodik, tehát az ilyenek az akasztó-fa alá ki kell vinni, és tűz által meg-kell égetetni.

XXXVII. TIT.

TIT. XXXVII.

De hæretica pravitate cō-
fensa in parentela aut con-
tra naturam si quis peccaverit.

SI qvi fuerint hæretica pravitate in-
fecti, qvò absurdum est declaratu,
avertat Deus, ne ipsa fieri debeant,
tamen diabolica pravitas non aliud i-
git nisi omne malum: Ex eo, qvicumq;
cum uxore coierit, frater cum fratri
Uxore, soror cum fratre, consanguineus
cum consanguinea, aut qvi fecerit pec-
catum contra naturam, & his similia,
qvorumcunq;, si deprehensi fuerint, &
de talibus solum fama communis divul-
gata, per varia tormenta debebunt in-
qviri, qvò præhabito & declarato, per
voraginem ignis debebunt consumi, mo-
do & loco præscripto.

menvén a' dolognak, és meg-bizonyosodván, a' meg-
írt mód szerint rúzzel égetessék-meg.

TIT. XXXVIII.

Qualiter sit procedendum
contra homicidā fugitivum
per proximos interfecti.

SI qvis hominem interfecerit, & fu-
gitivus evaserit, mortuumq; ante
Prætorium portaverit, & per juratos
Cives in homine mortuo vulnura facta
conspēcta fuerint, proximi hominis in-
terfecti super homicidam clamaverint,
& mortuo sepulto uxor interempti vel
proximi

XXXVII. TIT.

A' kik pogány módon véré-vel
vétkszik, avagy a' természet el-
len vétkszik.

HA valaki természet ellen vétk-
zik, mellyet meg-émléteni is
nagy vétek, mellytől Isten oltalma-
zon, minden Keresztyén embert;
de az ördögnek intselkedése nyug-
hatatlankodik, hanem hogy az hi-
veket gonoszra vezérellye: Azért
valaki mostohájával vétkszik, az
Attyafia az Attyafia Feleségivel, az
Nénye Ötslivel, vér szerint való Ac-
tyafia egy-mással, avagy a' ki vé-
kzik a' természet ellen, és ehez ha-
sonló vétket tselekeszik, és ha ez
még valami képpen csak hírrel hal-
latik is erős kínzás által végére

XXXVIII. TIT.

Miképpen kel élni a' gyilkos el-
len a' meg-ölnék Attya-
fiának.

HA valaki embert öl, és a' gyilkos
el-szalad, és a' meg-holt embert
a' Tanáts.ház eleiben hozzák, és a'
sebbe melly miat meg-kellet halni
az embernek, a' Polgárok által meg-
nézettetik, és a' meg-öletetett em-
bernek Attyafiái avagy a' Felesége

H 3 a' gyil-

proximi in proximo termino Juridico, presentibus Judice & Juratis Civibus dixerit: Domine Judex & Jurati, petimus ut sententia pronuncietur contra homicidam, qv̄i Maritum meum, (vel fratrem meum) interfecit. Tunc Judex tenetur per praconem in tribus terminis Juridicis tali modo facere, proclamare in pratorio, & ab extra, in ostio Pratorii, ut communis populus audiat. Primum Præco silentium faciat, postea clamando dicat: Talis homo interfecit talem, & Añtores tales ipsorum omnes nominibus nominando, dicunt ei ut veniat ad Judicium, responsurus ad ea, qv̄a sibi obijciuntur. Ipsis tribus terminis elapsis, si non comparuerit, inscribatur in Librum Civitatis, sub nota homicidij, & ubicunq; locorum reperietur, absq; strepitu Juris erit decolatus, ac juxta processum Juris Añtori dabuntur Literæ Civitatis super homicidam.

sék-el, és a' Felperesnek a' törvénynek folyása szerint a' gyilkosra sententzia levél a' Város perséti alatt adattasék.

TIT. XXXIX.

De Viro legitimo legitimā Uxorem interficiente,
& è converso.

Si quis hominum in legitimo thoro existens, alicui Vidua aut Maritata vel Virgini commixtus fuerit, primum colloquens

a' gyilkos után kiáltván, a' törvénynek első terminusára ezt fogják mondania a' Birónak: Betsületes Biró Uram, és Nemes Tanács, azt kívánnyuk, hogy a' gyilkosra sententzia mondatasék, a' ki az én Uramot (vagy Attyámfiát) megölyte. Akkor tartozik a' Biró véle, hogy a' Berten által a' törvénynek három terminusán ki-kiáltasék, a' Tanács-ház ajtaja előtt, kívől, ilyen képpen, hogy mind az egész község hallja: Elsőben a' Berten intse az népet hogy halgassanak, és az után nagy felszóval, hogy ezek s' ezek mindeneket névén nevezvén citálják a' gyilkost, hogy az ellen felelőknek adhasson vállaszt és álljon elő. Es ha az harmadik terminuson nem compareál, írják a' Város Könyvében, mint gyilkost, és annak utánna minden törvény nélkül, mint gyilkosnak sententzia fejeztvén, ha megkaphatják feje ütése

XXXIX. TIT.

A' Törvény szerint való házasságnak embernek mással való közösüléséről, és megöléséről.

Valamely törvény szerint való ember valami özvegy Afiszonnak avagy leányzónak szeretetiben adván

loquentes: Ecce, habeo malam uxorem, tædet me vivere cum ea, utinam esset mortua: ecce promitto tibi data fide, quod omnibus modis procurabo, se viendo in mortem ipsius, quæ omnibus modis excogitavi, quomodo faciam, & te recipiam in uxorem. Si ipsa maritata fuerit, cui abhaferit commiscendo, & ipsa diceret: Et vir meus vilissimus est, tædet me vitam meam cum eo ducere, ego etiam bene procurabo, quia laborabo me ab ipso liberare, & bonum modum ad ea perficienda reperi. Et ille uxorem suam legitimam de lecto ejiciendo, diris verberum & vulnerum plagis afficiet, & aliter per quamcunq; viam pessimè excogitatam, qualitercunq; ipsam interficiet. Eodem modo & ipsa Maritum legitimum, exquisitis artibus diabolicis intoxicando interficiet, aut alio modo exquisito, quæ vicini verberationibus constabit, cum etiam talia enormia facta non valeant diu celari, talis mulier est viva sepelienda sub patibulo, & talis vir, si quicunq; aut cujuscunq; status & præminentie, debet ad caudas equi ligari, & sub patibulo decollari. Si autem Vidua aut Virgo in mortem talis legitima consenserit, simili sententia subjacebit, si autem absq; scitu aliorum ipsam uxorem legitimam exosam habuerit, & præconceptâ malitiâ & animo, ut talem & talem vellet ducere in uxorem, ipsa

legiti

adván magát, és közöszülne véle ezt mondván: Enékem nagyon igen igen gonosz feleségem, azt akarnám hogy régen halva fekünnék, azért minden módon azon leszek, hogy meg-menekedgyem tőle, és fell keressem módgyát, hogy valamiképpen ki-végezem ez világból, és tégedet házas társul vészték, melyet hittel is fogadom, csak engedgy kívánságomnak. Hogy ha az Aszfonyiállatnak is hites Ura vagyok, és az is azt mondgya: Az én Uram is olyan rossz ember, és szánom életemet, hogy olyan rossz ember mellett kell végeznem, én is azért fel-keresem a' módgyát, miképpen válhassam-meg tőle, és az mint hogy fel is találtam a' módgyát, és amaz feleségét ágyából ki vetvén veréssel, és meg-sebesítvén meg ölli: Az aszfonyi-állat is az ő férjét az ördögnek mesterséges ingerlésiből akar minémű móddal meg-öli, és a' szöszédságnak az, valami formán értésekre lezend; melly ha reá bizoyosodik, az olyan Aszfonyi-állatot elevenen kell el-temetni az akasztó-fa alatt, és a' férfit is hasonlóképpen, akar minémű renden vagy állapotú ember legyen. is, a' ló farkára köttetvén, és azon helyre huroztatván, fejét vegyék. És hogy ha özvegy Aszfonyi avagy leány lé-

szénis,

*legitimam suam uxorem interfecerit, solus sententia primùm declarata subja-
cebit, proclamata semper primùm cum
præcone, & per omnes plateas trahi
debebit.*

lélektől víseltevé, hogy ollyant s' ollyant akarna ma-
gának házastársul el venni, és törvény szerint való házas-
társát meg-ölli, tehát maga a' sententziát fel veszi, hogy
utzakról utzakra ló-farkán által vonatásék teste.

TIT. XL.

**De actore vituperante aut
verberante attractum suū,
dum captivus ducitur, per
præconem aut Judicem.**

*S*l quis aliquem ratione vulnerum,
plagis & livoribus, sanguinum effu-
sionibus, aut verborum vituperosorum
detinere fecerit, & detentus privatis
suis armis, erga manus Judicis Jurato-
rumq; per præconem captus duceretur,
& altercando A. detentum verbis vi-
tuperiosis dehonestando, arma sua A. in
detentam personam sevierit, & ipsum
usq; ad effusionem sanguinis percusserit,
ipso facto omnem suam causam amittet,
pro qua ipsum detinere fecerit, insuper
pro perpetratâ malitiâ solvet Birsagium
Judici pro violatione treuge, ex quo no-
luit expectare viam Juris, sed temera-
riè illum erga manus Judicis existen-
tem invasit potentialiter, Judici solvet
triginta duas Marcas.

TIT. XLI.

XL. TIT.

*Az felperes hogyha az allperest
rút szitkokkal illeti avagy meg-
veri, a' mikor fogságba
vettetik.*

HA valaki valámí vékeért, vér-
ontásért, gonosz tselekedetért,
a' Bíró általmeg-fogattatik, és fegy-
verétől a' Berten által meg-fosztat-
nék, és a' fogoly a' Bíró kezében lé-
vén az felperes rút szitkokkal gya-
lázná avagy verné, avagy ragadván
fegyvert az felperes, és a' foglyot
meg-sebesetené, és vére ki-onaná,
mindgyarást azon orában minden-
kereset el-veszti ellene, a' miért
meg fogatta volt a' Bíró által; és
azon kívül a' Bíró-is az hatalmassá-
gért meg-büntesse, hogy törvény
után nem procedált volt; hanem
hatalmasságot tselekedvén a' Bíró
authoritása ellen: a' büntetes pe-
dig harminczké: Gira ezüst.

XLI. TIT.

TIT. XLI.

Quod nemo possit res suas perditas & penes aliquem inventas, sua propria auctoritate vi recipere.

Item: Si quis Civium erga quempiam Concivem de rebus suis ab eo alienatis vel perditis reperierit, easdē, nullomodo, & auctoritate propria aut temeraria praesumptione ab eodem auferre poterit, absq. Frepitu juris, & Judicem vel Juratos Cives accedendo eadem res detinere faciet, declarato per ipsum, quales ab eo alienatae sunt, aut fuerunt. Si attractum criminis furtivum scandalizare vel inculpate voluerit, tunc si tantum quantum intermino Juridico met tertius suis & suorum testium juramentis eadem suas res faciat; si attractus evidentiora documenta dare nequiverit, Si autē ipsas res seu temeraria sua praesumptione ab eo receperit, tunc talis ipso facto contra attractum in facto potentia convincetur, & solvet attracto marcas 32. & Judici pro tempore constituto.

TIT. XLII.

Quod si familiares venderint rem Dominorū suorum, ipsis cōfissam in levi foro tunc emptor non tenetur ad restitutionē rei emptae.

Item:

XLI. TIT.

Hogy senki az maga marháját az mellyet el-vesztett vólt, maga ereje által visszsa nem veheti

Hogy ha valaki valamelly szomszidgyánál és akar melly városbéli embernél is el-vesztet marháját meg találándgya, azt a maga erei. vel magához törvény nélkül nem veheti semmi képpen, hanem törvény szerint a' helynek Birájához menvén meg arestállya azon marhát, és meg nevezze nevezet szerint, micsoda marha légyen, melly tőle gonoszúl vesztet vólt-el; hogy ha az all peres elegendendő Bizonyossággal meg nem bizonyíthatná, azon marhát, hogy nem gonoszul jutott vólna hozzá; tehát az felperes harmad magával hitit le-tévén teheti sajáttává azon marhát; de ha vakmerőképpen és hatalmassul hozzá nyúl az all-peres, tehát harmincz két Girán marad, és az akkori Birónak is hasonló képpen el marad.

XLII. TIT.

A' melly szolga az ő Ura marháját másnak el-adgya, mellyet reá bízának vólt, a' vevő nem tartozik visszsa ani.

I

Ha

Item: Si quis Civium res suas venales cujuscunq; generis existant, per famulos suos venditioni exposuerint pro precio deliberato, & transiens famulus suus ipsam rem vel ipsas res pro media parte citra aut levius vendiderit, easdem nequaquam rehabere valebit. Sed emtor easdem pro ipso precio habere, pro quantis emerit habebit; nam si famulo suo de eisdem confisus fuerit, ab eodem famulo suo damnum illatum rehabere debebit, solum nisi ut fateatur, quia ipsas res famulo suo ad vendendum dederit, aut comiserit. Si autem per vim ab illo qui emerit abstulerit, in facto potentia vincetur.

erővel veszi el

TIT. XLIII.

De Mulieribus Nutricibus,
suffocantibus pueros suos
lactantes ex casu interveni-
ente.

Item: Si cui Civium Deus proles dederit, & propter debilitatem Matris nutricem ad fovendum puerum, seu infantem precio conduxerit, & nutrix qualitercunque dormiendo infantem oppresserit, aut de cunabulis cadere fecerit, ut morte praeventus extinctus sit, tum nutrix sententia Capitis subiacet.

TIT. XLIV.

HA valamelly Városbéli Ember, szolgájának marháját akarmi nevezendő is légyen adándgya kezébe, hogy az bizonyos árron eladgya, és az a' szolga vagy más ember a' kire bizta úgy el nem adhatja, azt a' marhát, hanem oltsóbban, avagy fél árron találná eladni; tehát a' védő azon marhát, ha szintén az eladó vizsgálja kívánná is, nem tartozik adni, hanem ha az eladó az szolgájára, avagy a' kire bizta volt az eladást, azon kereseti kárát; de úgy hogy meg bizonyosodgyék, hogy szolgájára bizta az eladást; mert hogy ha az eladó erőszakkal nyúl a' marhához, és

marháját, hatalmatságon marad.

XLIII. TIT.

Az Dajkákról, kik az szoptatásban gyermekeket történet szerint megfojtják.

HA valamelly Aszszonyi állatorr az Ur Isten gyermekekkel meg látogatgya, és az Anyja erőtlensége miatt gyermekinek Dajkát kell fogadni, és azon Dajka elaluván, valamiképpen megfojtgya, avagy az böltsöböl ki veti a' gyermeket, ki miatt a' gyermeknek halála történet; azért a' Dajka fejét veszi el.

XLIV. TIT.

TIT. XLIV.

Quibus casibus Carpentarij judicentur, si securis ceciderit de altis testuris in offensionem alicujus.

Item: Si Carpentarius labores domus cuiuscunq; Civis pro precio conventionem facta convenerit, & in altis testuris labores faciendo securis de manu Magistri Carpentarij exilierit, aut de manubrio ceciderit, & in ipso casu aliquem in mortem percusserit, sententia capitis subiacebit; aut si vulnus, mutilationes, plagas, sanguinis effusiones fecerit, sententia superius declarata subiacebit. Quia ergo Magister talis artis Mechanica, circumspiciendus esse debet, cum talibus attinerijs, quae in suis manibus ad labores perficiendas continud ferre debet. Si autem securim deposuerit ad afferes aut ad trabes, & medio tempore aliis laboribus inharet, aut in elevatione trabium lignorum sive asserum, & per casum unius trabis in alterum & his similia aut per se deorsum caderet, in aliquem securis vel ipso personaliter, tales casus sunt inopinabiles. Si talis casus ceciderit in mortem, alterius vel alicujus, aut quacunq; mutilationes, vulnera, livores, effusiones sanguinis, à talibus pronuntiabitur liber & solutus, ab impeditioe omnium.

Ats mester absolytattik, és megmenekedik minden keresetitol.

XLIV. TIT.

Az Atsokról, hogy ha fejszéjek le esvén az magos épületről, úgy hogy valakit meg-sért-nek.

HA valamelly Ats mester, valamelly háznak épületit meg-szegődi és az épülethez kezdvén, a' fejszéje a' kezéből a' magos helyről le-talál csuszni és esni, úgy mint az Ats mesternek kezéből, azon közbe történnét szerint, valamelly Emberre úgy talál esni, hogy meghal az Ember belé, tehát az Ats halálra íteltettik; avagy hogy ha sulyos sebet ejt rajta, úgy hogy az tagnak bontakozássa, bennasága történnék a' miat, azon fellyől megirt büntetéssel convincaltatik. Mert az Ats mester mihellyen fejszéjét kezében vészti, igen vigyázónak-kellenni, hogy akarva másnak ne ártson azzal. De ha fejszéjét valamelly deszkára vagy fára le-teszi, és más dologhoz fogván, valamelly fákát emelyne, vagy egyéb dolgot tselekedvén, és azomban az a' fa, avagy deszka s' gerenda, mellyen a' szekercze völt, történet szerint a' fejsze valakinek fejére vagy tagjára le-esné, meg-sebesítvén, vérét ki ontaná, és meg-ölné. Abból az

TIT. XLV.

De projicientibus lapidem
ex vesania propria, &
non coactus.

*Item: Si quis inter murum constitu-
tus non coactus, nec sui necessitate
compulsus, sed solum ex vesania lapidē
ultra murum projeceret, & ex ictu la-
pidis, hominem aut puerum in mortem
percussisset, sententia capitis subjace-
bit.*

TIT. XLVI.

Quibus modis lapidicidæ ju-
dicentur, si lapis de muro
cecidit in offensionem
aliorum.

*Item: Si quis muros accesserit, ubi
locorum in altitudinem sublevari de-
debit, nulla necessitate cogente, cum la-
pides omnino ad vel super murum poni
nequirent, sed in certis asseribus pro
ratione locorum aptatis locantur. Quo
loco sic in altitudinem locata ne com-
muniter multe varietates existant, si
lapis vel Lapides deorsum ceciderint,
& mortem cuiuspiam hominum genera-
verint, solus portabit peccatum suum.
Lapidicidæ pronunciantur liberi Juribus
requisitis & lege.*

TIT. XLVII.

XLV. TIT.

Az kővel való hajigásról, ma-
ga kényességéből, és nem
kényszeretésből.

HA valaki kőrakás meget, maga
kényességéből hajigálódik kő-
vel, senki nem kényszerítvén út-
rá, és a' falon kővel valamelly em-
bert, vagy gyermeket hajításával
meg sértene, és meg-ölné, ha rá
meg bizonyosodik, fejére senten-
tza láttatik.

XLVI. TIT.

Miképpen a' kőművesek ítélte-
nek, mikor a' falt rakván, kő-
le esvén meg-sértene vala-
kit.

HOgy ha valaki történet szerint,
avagy szabad akarattyaól, mi-
kor a' kőművesek valamelly falt,
vagy törnek, vagy pedig emelni
akarnak, és akkor senki kényszeré-
téséből ott jár valaki, és úgy az ál-
lásnak gyenge volta miatt, valamely
fal el-dőlne, és valamelly kő miatt
annak az Embernek nyavalyája és
halála történnék, magának kell tu-
lajdonítani, és a' kőművesek mivel
mások erejével azt a' falt vagy kő-
vet, meg-nem tarthatták igaz tör-
vény szerint.

XLVII. TIT.

TIT. XLVII.

De pœna sagitantium, si propter ictū sagittæ aliquis ex casu inopinato offenditur.

Item: Si quis arcubus & sagittis incesserit, & homines aut pueros à remotis conspexerint, eosq; clamore non premonuerint, illos procul pausantibus & sagitta post aviculas & feras jecerit, sagitta tacta lapide aut alio loco inde resiliaverit, si sufficienti probabitur testimonio, sententia capitis subiacet. Si aliquod mali alterius conditionis evenierit, ex eo vulnere, plagarum, livorum, & aliorum quorumvis, sententia superius specificata subiacet.

TIT. XLVIII.

De famelicis furantibus panem in foro & eorū pœna, si in usum converterint.

Si quis Civitatem intraverit famelicus, labores quaesierit, & si non invenerit, propter Deum rogaverit, & nemo ei dederit, si panem unum vel duos subtraxerit, aut violenter aripuerit, talis nulliter sententia subiacet. Si autem in usum converterit, & laborare noluerit, sed se cum talibus rapinis conservare voluerit, capit vitæ, mancipatus in termino juridico cum baculo est ex-

XLVII. TIT.

Az lövödözöknek büntetéséről, hogy ha valaki történet szerint meg-sértődik.

HA valaki kéz újból löni akar, és embereket avagy gyermekeket látván eldötte, és meg nem szólította és reájok nem kiált, hogy el álljanak, és a' madarak után bötösátván, tanál a' golyobis küre esni, és onnét emberre tanál löni, ha reá meg bizonyosodik elégséges bizonyságokkal, fejére sententzia láttatik. Hogy ha viszfzont más valami szerentsétlenség, úgy-mint vér ontás, halálos sebbe következik abból, ugyan azon fellyől meg-itt sententzia sül fejére.

XLVIII. TIT.

Az éhezökről, a' kik a' Város piacizán kenyeret ragadoznak és azt szokásul vészik.

HA valaki az Városban bé-mégyen, henye tunya vándorló ember dolgot keresvén, és ha nem találna munkát, lsten nevében kér, koldul, és senki nem adna neki semmit: hogy ha a' piacról egy kenyeret vagy el-lopna, vagy pedig szoval el-venne, az olyan ember meg nem sententziáztathatik azért; de ha rossz szokásból, nem akarván

*est excipiendus, & de civitate licenti-
andus ad distantiam 8. miliariorum,
& usq; Spacium centum annorum, &
unius anni diei civitatem intrare ne-
queat, nec præsumat, sub privatione
vita ipsius.*

földig, és az után száz esztendeig, és egy napig, a' Vá-
rosba be ne jöjön feje vesztése alatt.

TIT. XLIX.

**De poena imponenda pue-
ris, octo aut decem anno-
rum subtrahentium parvas res.**

*Si quis puerorum octo, decem, vel
duodecim annorum, atatis sue dispo-
lutam vitam agendo, cultellos aut alias
res 24. denariorum valentia subtraxe-
rit, & jure detentus fuerit, & sufficienti
testimonio probabitur, aut erga ipsum
furtum compertum fuerit; ducetur in
termino Juridico, & ligabitur ad Me-
diastrum Civitatis, & praeo cum virgis
manibus bene colligatis dabit sub corpo-
re nudo eidem viginti plagas, dicendo:
Parentes tui nulnerunt te bonis mori-
bus erudire & imbuerere, jam ego te vir-
gis informabo; quia si de cætero facies,
his duriora habebis, sustinere & talia,
qualia nondum vidisti.*

én helyettem más kézben adattatol, és az ollyat tselekezik
rajcad, melly az előt soha nem esset, nem is essik rajcad.

XLIX. TIT.

*Nyólcz avagy tiz esztendő gyer-
mek büntetéséről, hamit kereset
Lopna.*

HA valamelly, nyólcz, tiz, vagy
tizenkét esztendő gyermek,
feslet rosz életet viselvén, kést a-
vagy egyéb aprolikos marhat, hu-
szon négy pénz érőt el lopna, és
ha az a' lopás elegendő-képpen
meg bizonyosodnék, és meg fogat-
tatik; az első törvény terminusán
vitéssék a' város plengérihez, és ke-
zeit erőssen meg kötözvén, a' Ber-
ten a' mezételen testén veszfővel
sujcson hufzat, ezt mondván néki:
Te marczona gyermek, az Atyád-
nak intésével nem gondoltál, az én
kezem által kell meg büntetődöd,
és ha afféle latorságot többször kez-
desz cselekedni, és közben akacz,

TIT. L.

De poena subtrahentiū, ad
valorem 50. dena: auri.

*Item: Si quis furatus fuerit valorē
medij fl. auri, & apud ipsum res quas
furatus fuerit requirentur, vel reperi-
entur; tunc nudus ad mediastinum li-
gabitur, & praco dabit ei plagas cum
virgis bene colligatis quingvagina,
usq. ad effusionem sanguinis, in scapulis
dorso, avo, & infra, & praco comitabi-
tur eum ne de cetero similia facere
presumat, & licentiarum debet modo su-
periori capite declarato.*

TIT. LI.

De subtrahentibus, rem ad
valorem unius floreni.

*Item: Si Adolescens vel homo perfe-
cte atatis furatus fuerit, ad valorē
unius floreni auri, & erga ipsum reper-
ta fuerint, in termino juridico baculis
extra Civitatem verberabitur, licen-
tiatur à Civitate ad distantiam octo
miliariorum ad spacium centum anno-
rum, & unius diei, & de cetero, Civi-
tate ingredi non audeat, sub pœna sen-
tentiae suae capitis. Si vero furtum erga
ipsum repertum non fuerit, ac jure ip-
sam causam furti contra ipsum prose-
quente attracto verò negante, tunc ad*
proxi-

L. TIT.

*Azoknak büntetéséről, a' kik 50.
pénz érő marhát lopnak.*

HA valamelly Iffiu legény, a;
vagy öreg idős ember, egy fél
forint érő aranyat, avagy marhát el-
lop, és bizonyossan reá bizonyos-
dik, avagy magánál meg-talállyák,
mezételen az pléngérhez kötöztes-
sék, és a' jó veszővel ötven esapást
tégyen az válla között az hohér,
hogy a' vér ki jöjön a' testéből, hogy
mászor afféle vétekben ne avassa
magát. Az után, a' Bercen ötete
a' városból ki-mutassa, a' fellyől
meg-irt mód-szerint.

LI. TIT.

*A' ki egy forint érő marhát lop;
annak büntetéséről.*

HA valamelly Iffiu legény avagy
öreg idős ember, egy forint érő
marhát el-lop, és bizonyossan reá
bizonyosodik, akkor azt a' lopót
pálczákkal kell a' városból ki-verni
és űzni, és nyolcz mélyföldel el-
távozván, a' várost száz esztendeig
s' egy napig tiltatik meg, hogy az
Városban nem érezzen bé-men-
ni, feje vesztéséle alatt: hogy ha pe-
dig a' lopás az Aétortól reá nem
bizonyitathatik, az I. első törvény
széken saját maga hitivel mentheti-
meg

proximum terminum juridicum se purgabit solo suo juramento: si jurare nequiverit, praescripta sententia subiacebit.

TIT. LII.

De furto facto, ad valorem duorum vel trium florenorum auri.

Si quis furatus fuerit quamcunque rem, duorum vel trium floreni auri valentium: & apud istum repertum fuerit, aut de manibus projecerit, vel alicui ad observandum dederit, & ipsam rem furatam suam esse retulerit; & hoc per experientiam habebitur, de jure privari debet una aure in termino juridico, si autem Actore causam furti contra Attractum prosequente, nullo comperto evidenti documento; attractus se in proximo termino juridico purgabit solo suo juramento, si juramentum fefellerit, ex tunc sententia subjacebit.

TIT. LIII.

De furante rem valentem quatuor aureos florenos.

Si quis fuerit furatus, rem vel res quatuor florenos auri valentes, seu valentia, & apud eum vel in suo hospitio compertum fuerit, talis debet in termino juridico suspendi patibulo. Si autem negaverit, & aspectus nequaquam fuerit,

meg magát: ha pedig meg esküdni nem akar, a' felyől meg-irt sententia marad a' fején.

LII. TIT.

A' ki két avagy három forint értékű marhat lop.

HA valaki két avagy három forint értékű marhat el-lop, és az nálla meg tanáztatik, vagy el-hajítja magátul, avagy másnak adgya el-tenni, az olyanra ha reá bizonyosodik; igaz törvény szerint az egyik fülét el-veszti, az első törvény széken. Hogy ha pedig az Actor ellene a' causat ugyan szorgalmasan reá keresi, s' meg nem bizonyíthatná elégségesen, tehát az In causam attractus a' törvény előtt csak maga hitivel meg-mentheti magát; ha pedig az esküvéssel tévedalna, tehát a' felyől meg-mondott törvény szerint el-kell járni.

LIII. TIT.

A' ki négy forint értékű aranyat el-lop.

HA valaki négy forint értékű marhat el-lop, és azt meg-találják, vagy magánál, vagy házánál, vagy szálláson, leg első törvény széken fel akasztassék. Es hogy ha tagadná, hogy azon kívül ez előtt afféle gonosz

fuerit, aut fama talis sceleris de eo sonuerit; si tormento examinatus furti sceleris perceptor, non apparebit, talis absq. aliquo iuramento dimittetur. Si autem tormentis non fuerit inquisitus, & contra attractum fuerit crimen furti persecutus, tunc attractus, dum modo negativè responderit, in proximo termino Juridico se juri presentabit, met s. primus seq. purgabit suis, & suorum testium iuramentis. Si autem ipse vel quispiam jurare nequiverint, aut sefellerit: tunc attractus erit patibulo suspendendus.

TIT. LIV.

De aperientibus seras cum falsis clavibus, & eorum inquisitione.

Si quis seram aperuerit vel clam domos intrando, res de eadem subtraxerit, fama ipsius primum mala vigente, talis mox per durissima tormenta erit inquirendus de eo, qvaliter aperuerit, qvomodo intraverit, cum quibus ibi fuerit, quos socios habuerit, qui illi sunt, ubi morantur, quoties, aut quibus damna intulerint, quo ipsas res furatas fecerint, qui aut quis ipsorum hospes vel hospites fuerint, & tales non solum semel debeant tormentis inquiri, sed trines, sive tribus terminis, quia dolor major ex ipsis oritur. Postquam omnia fatebitur, ordinariè singula per

Notari-

gonosz hiriben nevében találator, tehát a' tortura, az az, kénra kell vinni, és meg kell vallattatni véle gonosz cselekedet, és ha abban az kénzásban sem vallana semmit, az olyan hici le-téttetett nélkül is el-botsáttatik, és az Actor ugyan törvény szerint procedálni akar véle, tehát az I. törvény előheted magával a' hici le-tévén menekedhetik meg. Hogy ha pedig meg nem mér esküdni, heted magával; tehát az Incausam attractus akasztófára ítéltetik.

LIV. TIT.

Az hamis kulcsokkal való lakas meg-nyitásáról.

Hogy ha valaki házában lakatya meg-nyitja, és titkon az házbán találhatik, és abból valamit marhát el vinné, és annak latorsága ki nyilatkozik ezennel, az nagy erőskínzás alá adván meg kel examinalni, mi formán nyitotta meg a' lakot, és a' házat, miképen ment bé, és kikel volt ott, s' kitsodák voltanak társai, kitsodák azok, és holot laknak, hányszor eskikket cselekedték azt a' latorságot, és kárt, hová tetrék azt a' lepor marhát, szállások és or gazdái kitsodák. Az ilyenek pedig nem csak egyszer kel-

K

lettik

Notarium conscribi debentur. Et si talis sceleratus nequam causa odij seu rancoris aut alicujus opprobrij super aliquem honestum virum passionem fecerit, qui à gradibus juventutis sue honestam vitam duxerit, aut fama laudis de eo fuerit, passio scelerati contra talem virum nullius reputabitur esse vigoris. Quibus sic experto, modis omnibus compertis, patibulo erit suspendendus.

lyan lator vallásra illyen embereséges ember ellen annihiláltatik, és így minden latorsága nyilván lévén akasztófára fügesszessék.

TIT. LV.

Quodsi furantes animalia civitatem intraverint, unusquisq; possit eos cum animalibus furatis detinere.

Item: Si quis boves, equos feroces vel domitos furatus fuerit, eosdem ad Civitatem depellendo aut ducendo, ipsos in levi foro exhibere solet, ut eò citius pecunia sua bursa includi poterit, & quod decem fl. valore solet vendi, pro quatuor fl. dabitur, vel quod valeat fl. viginti, vendit pro octo fl. Talia animalia mox per Judicem & Juratos, imò per totam communitatem, si quis ipsorum viderit vel audiverit, tenetur ipsa animalia pariter cum illo fure detinere, non obstante, quod non habeatur persona, cujus res sint furto ablata. Ipse verò fur pariter cum rebus Judici

lettik meg kinosztatni, hanem három terminuson, hogy nagyob fájdalmat szenvedjenek. Hogy ha mindeneket meg val, a' Város Notariüssa mindeneket szép renddel írjon, és fel jegygyezen, és ha ez ilyen lator bolzszerűségből és haragból valami emberséges embere val-lana, az ki gyermekégitől fogva jámbor életben nevedet fel, és dicséretessén viselte magát, az ol-

LV. TIT.

Ha valamilyen lopó lop, és a' Városban viszi, az ollyat mind bar-mostól meg-tartoztathatja akar ki-ís.

HA ki barmot, lovat, vad és szeléd marhát orozva el hajt, és a' Városban hajtván el adni, és oltson el akarja adni, hogy inkább az árát hamaréb erszinyiben rekeszthesse, tíz forint érő marhát csak négy forintó akar el adni, az ollyant ha az Város Birája, vagy az vásár Birák ezekben vesznek, tehát mind bar-mostól az ollyan embert meg-tartoztathat, ha szintén az káros ember az kicől az marha el. veszt jelen nem lévőnd. is, és az ollyatén embert az Város Birája kinzás által examinálhattya, hogy hol és kicől vette

vette

est presentandus, & per tormenta examinandus, super eo, de qua villa furatus fuerit, & cujus fuerunt? aut quibus primum talia furticia dedit, quot, & quos hospites habuerit, quoties talia mala fecerit, quibus, pro quantis talia vendiderit. Quibus sic habitis, fur debebit detentus cum ipsis rebus furatis quatuordecim diebus in captivitate detineri, quibus expiratis, fur debet patibulo suspendi, Actore non comparante. Si autem Actor advenerit, erit inquirendus de colore animalium, de aetate eorundem, de tempore, quando perierint, de loco, ubi perdidit, cujus fuerint, cum quibus ipsas res suas fore probare poterit. Quibus sic habitis, fur suspendetur, expensa solvet, & sic animalia sua rehabere de jure debet.

maga költségével, s így az marhája viszsza adattatik.

TIT. LVI.

Quo re Jure mediante quis possit rehabere animalia ab eo furata, si emptorem invenit animalium.

Item: Si quis Civium res furatas, ut sunt animalia quae fl. decem auri haberent, pro fl. quatuor aut quinque emerit, aut quae in viginti fl. valore essent, pro quatuor vel quinque florenis emerit, si fur cum ipsa pecunia abierit, & ille, cujus animalia ipsa seu res furtiva fuerint, suo

vette ő azt a' barmot, és mitsoda falubul avagy helyből hajította, és kié volt az a' barom, avagy marha, és több olyan lopót marhát kinek adott el, az előt kik voltak azok társai, és ott gazdái, hányszor tselekedte azt a' latorságot, és kiknek mint adta el. Ezek így léven, azt a' lopót tizen négy napig kellett a' fogságban tartatni, azzal a' kezében lelt marhával együtt, és így meg bizonyosodván, az lopó felakasztassék. ha szintén a' kárt valót jelen nem lehetne is. Es ha az kárt valót marháját kezdi keresni, meg kell examinálni, mitsoda ízűről legyen, és mennyi időse lehet, mitsoda időben veszt el, minémű helyen és kiél volt, és kikkel bizonyítaná meg. Ez így léven azt az lopót akasztassák fel

LVI. TIT.

Mitsoda utal juthat hozzá a' kárvalót ember marhájához, hogy az marhájának meg vévőjére talál.

HA valaki a' Városbéliék között lopót marhát, úgy mint, lovat, barmot, melly 10. fl. érne 4. avagy 5. fl. vót volna, avagy 20. fl. értékű marhát fl. 8. avagy 9. venne, és az eladó lopó a' pinzel el menne, és a' kárt valót emberrel találna, az

suomodo declaraverit, & super eo iustitiam sibi impertiri petierit, tunc in proximo Juridico termino Actor scilicet, cuius ipsa animalia seu res praefuerint, se Juri tertius mei praesentabit, & cum suo & suorum testium juramenti juraverit, super eo, quod ipse pecunia non vendiderit, nec aliquibus ad servandum dederit, aut accomodaverit, vel famulo, aut filio, aut amicis suis non dederit, sed ab eo absq[ue] scitu & voluntate sua furtim ablata sint & fuerint. Si sic jurare poterint, & non fefellerint, ipsas res obtinebit, expensa facta pro nihilo reputabuntur.

TIT. LVII.

Quod Laniones non mutant animalia furata incertis temporibus, quod si fecerint, & in leviforo emerint, habetur pro dolo.

Item: Si quis Lanionum animalia furata emerit, & tempore nocturno lucente Luna aut candelis incensis matando excoriaverit, talis Lanius postquam hac comprobabitur, cum suis vicinis jure mediante debet suspendi. Et si aliquis Lanionum aliquod animal furtim ablatum emerit, trium flor. auri valentem, uno floreno comparaverit, & si hoc ipsum saepius perpetrando in usum duxerit, tunc Lanius pro hospite furis reputabitur, eo facto & aliis debet suspendi

ő tőle el-lopot barmára, és bizonyos jelekkel meg-bizonyítaná, meg-ésmérvén marháját, tehát harmad magával reá meg-esküdvén azon marhára, ezt állatván, hogy ő azon marhát pinzen el nem adta, és senkinek tartani, avagy gondviselése alá nem adta, vagy költsön, vagy fiára, szolgájára nem bízta; de ő tőle gonoszul el-vevőszet légyen, és el-lopták, ha erre meg esküsznek, tehát akár valónak az barom meg adatattik, és az védő keresse pinzét, és költségét az kinek adta.

LVII. TIT.

A' Mészárosok lopot marhát hogy ha mészárlanak, és annak büntetésekről.

HA valaki a' Mészárosok között lopot marhát érczakának idein hold avagy gyertya világnál meg-ölli, és azt fel mészárollyá, ez ilyen mészáros hogy ha reá bizonyosodik a' szomszédság által, törvény szerint akasztófára íteltetik. Es ha az ilyen mészáros gyakorta lopot marhát véssen, az melly három fl. érne, egy forinton venne, és azt ő szokásul venné venne, tehát a' mészáros a' lopónak orr gazdájának íteltet.

pendi quàm fur.

TIT. LVIII.

Quod noctivagi detenti
per tormenta examinen-
tur, & qua morte mori-
antur.

Item: Si noctivagi deprahensi fuerint,
& si qui in diurnis temporibus dor-
miant, & nocturnis divagantur, qui
quoscunq; Forenses aut Advenas reperi-
erint, illos vel illum statim suffocando
ex abrupto interficerent, cum omnibus
rebus suis spoliarent, corpus postmodum
in puteum veterem, vel in fossatum an-
tiquatum, vel in cellarijs desertis seu
domibus desolatis sepeliunt; imò ad a.
quam trahentes mortuo corpori molam
collo ligantes sic demergunt, & tales non
solitarij incedunt, sed semper cum comi-
tativa sociorum. Ad tales Judex & Ju-
rati Cives diligenter debent adhibere
scrutinium & pervigilare, quia per ta-
les maximum solet oriri periculum.

Quosdam etiam sopore somni deditos do-
mum clam intrantes in lectis eorum suf-
focant & interficiunt. Qui cum deti-
neri poterint, in continenti durissimis
tormentis sunt inquirendi, de & super
omnibus, quæ, qualia, & quanta, cum
quibus, ubi locorum, quando, quomodo
ipsa mala scelera perpetrarunt. Post.
quam singula suo modo fatebuntur, e-

THUS

Itélcertik, és azért az lopónál fellyeb
kell akasztani.

LVIII. TIT.

Az étczaká járolatroknak bünte-
téjéről.

HA valaki étczakák idején ut-
házarul másikra járván latorsá-
gának végében, az kik nappal nyu-
gosznak és étczakán széllyel járnak,
hogy avagy idegen jámbor embere-
ket találnak, azokat mindgyárást
meg-fojtván, avagy hirtelen mor-
dálysággal meg-ölik, s minden-
marchájáról meg fosztrván, annak u-
tánna a' holt testet vagy ó kutba,
vagy pedig valami ó romlandozó
puszta pinczében árokban el ceme-
tik, vagy víznek mélységébe köve-
kőtvén nyakára vetik. Ez illyeté-
nek pedig nem csak magok hanem
röb efféle lator társai vadnak. Az
illyenekre a' Birónak és Tanácsnak
kell szorgalmazatosó vigyázatniok;
mert a' féléből sok öldöklések szá-
maznak. Némellyeket pedig há-
zoknál nyugalalmokban lévén, ez
illyen latorok titkon házokban bé-
lopván magokat, hogy meg-fojt-
hatnák és meg ölhetnék és marhá-
jokbá lákmánt tehetnének. Hogyha
afféle latorok azért kézben akadnak

K 3

mindgyárt

runt per Notarium Civitatis annotanda, posthac talis vel tales sceleratissimi ac nefandi homines debent ad caudas equi ligari, & super omnes plateas trahi, ac in singulis plateis per Praconem debet proclamari, quod quicumque mali homines similia nefanda fecerint, simili poena subjacebunt, postea trahentur sub patibulum, & ibi crura talium frangantur cum rotis, quibus fractis, ponantur ad rotas.

ban az Berten ki kiáltván, az akasztófa alatt kerékben törvén, és a testek a kerékre hanyatassék.

TIT. LIX.

De falsis Procuratoribus se in causis ambarum partium intromittentes, ac de poena ipsis imponenda.

Si quis Procuratorum se intromittit in causas ambarum partium, conventione facta agit perperam, causam justam verò opprimit, & causam partis sinistra in oppressionem justam inducit, nunc huic, nunc illi dolositer adulando. Tales enim Judae proditori merito assimilare poterimus. Talis in tali crimine si repertus fuerit, duci debet ad mediastrum Civitatis, & ad illud fortiter ligabitur, adportatusq; sigillo cum quo pintas ac alia vasa rempublicam concernentia signare consueverint, & illud signum cum carbonibus igneis ignitum reddetur, & sic in utramque maxillam ipsius sinistri & falsi

LIX. TIT.

Az hamis Prokátoroknak, az kik két részre adnak Tanácsot, azoknak büntetésekről.

A Mely Prokátor egy személynek causáját fel vévén, annak nagy kárára igyekezik, az ellenkező félnek tanácsollya, és az kinek fizetését fel vette, igazságában és igaz ügyében semmi módon elő nem mehet, ez ilyen prokátort, avagy avito Judás Iskarioteshez illethetjük, és hasonlíthatjuk. Azért, ha az ilyen prokátor efféle hamiságban találtatik, tehát az Város plengéribez kell erőssen meg kötözni, és az minénű jell vasal az Város él, az mellyel jegyeznek deszkákat, és egyéb fa edényeket, írzéket, tüzben erőssen

& falsi Procuratoris comburetur, ut sic cauteriatam hominis faciem, aut alijs similia facientibus cedere videatur in Exemplum.

igy mások is példát vévén tőle, effele tsalárdságtól meg ohassák, mindennek magokat.

TIT. LX.

Quâ poenâ puniantur furantes fructiferas juveniles arbores.

*S*iquis juveniles arbores, fructum optimum, de vineis seu hortis aliorum, lucente Luna aut quibuslibet alijs temporibus radicitus evellendo subtraxerit, sibi ipsis in ipsorum hortis plantaverint, aut alijs pro pecunia vendiderint, tales si comperti fuerint, captivitati debebunt mancipari, si apud ipsum solum unum palmitem hujusmodi arboris reperierint, aut si testimonio vicinorum vel aliorum proborum virorum fide dignorum probare voluerint, imò si solum unum palmitem reperierint, talis debet duci ad mediastrum Civitatis, ponaturque manus talis criminatoris ad unum truncum, & amputetur ei, nec ceteri

similia facere audeant seu præsument.

TIT. LXI.

De poena inferenda danti aliquid ad servandum, deinde ipsam rem fraudulentè & furtivè recipiendo exportaverit.

Si quis

LX. TIT.

A kik más ember kertéből fiatal fákat el-lopnak, azoknak büntetéséről.

HA vlakik másoknak kertéblő, vagy szőlőiből fiatal gyümölcs fákat éjczaka vagy nappal kiásván el-lop, és azt a maga kertében plantálja, avagy pedig másnak pinzen adgya-el, az olyanra ha reá bizo. nyosodik, meg kell fogattatni, és ha nála vagy kertében taláztatik, ha csak egy fiatal-is az el-lopot fiatal gyümölcs fában, az olyan az plengérhez kötöztessék, és az egyik keze egy tőkére kötöztvén el-vágattassék, másoknak példájára.

LXI. TIT.

*H*a valamely marhát valami jó akarójának el-hadgya tenni, és visszont vissza lopja a ládából, annak büntetéséről.

Hava-

SI quis hominum alicui Conciuiam res suas in sua cistula existentes ad seruandum dederit, ita ut videantur ipsae res, quales & quanta sint, quibus conspectus, si praesentator ipsarum rerum clavem cistulae apud se retinuerit, & in absentia hospitis ab hospite vel familia sua videlicet hospitibus ipsam cistulam erogaverit, & malo fractus spiritu, ex ipsa easdem res clam exceperit, & in locum ipsarum rerum res graves posuerit, quae nullius essent valoris, ut lapides & his similia, reponeretque in domum hospitibus, hospite vero vel hospite superueniente pensando, quia modo sinistro processit cum ipsis, mox si iuratum Civem accesserit, & ipsam cistulam cum sigillo iurati Civis sigillare fecerit, negotium ipso iurato declarans. Postremo, si res sic se habuerit & ita inventum fuerit, ille qui cistulam causa conservationis dederat, captivitate mancipandus, si fatebitur se sic processisse, audietur: si non, tunc tormentis examinetur, ut fateatur. Quibus sic compertis, ligatus extra Civitatem usque ad patibulum ducatur, & ibi per voraginem ignis consumi faciat, ne de caetero aliqui similia facere audeant, seu praesument.

lá viteflek, és ugy-is meg valathattyák vele, és ha meg vallya, az után meg kötözvén az akasztófa alá viteflek, és ott tűz által meg-égeteflek mások példájára.

HA valaki szomszédságának vagy jó akarójának marháját, pénzéc adgya el-tenni, és azt ládájában zárván, a' kulcsát magához vészti, és azon marhát annak előtte, micsoda marha és mennyi meg-mutattya, és így, a' gazdának itthon nem létele miatt, a' kié a' marha, azonban a' ládát meg-nyitván a' tselégétől ki kérvén, és gonosz lélektől veltetvén, a' marháját a' ládából ki vevén titkon, és más semmire kellő jószágot követ, vaslat, olmot, avagy egyéb nehéz marhát rakna belé, és így téritené viszont el ládáját a' gazdájának felesége vagy tselégye által. És azomban a' gazda feleségivel, ha ezekben vészik a' családságot, tehát a' gazda mindgyarást egy Esküt polgárhoz mennyen, és meg jelentvén neki a' családságot az esküt polgár által, azon ládát bépertséltetse és ugy hadgya annak utánna, ha a' marhának avagy a' ládának Ura el jő, és a' családság meg-bizonyosodik, tehát a' ládának az Urát a' gazda meg-foghattya, és ha meg-vallya, hogy ő tselekedte, meg-halgatásflek, és ha meg nem akarja vallani, tehát tortura a-

TIT. LXII.

LXII. TIT.

De poena inferenda vituperantis aut verberantis Mulierem, aut livorem vel sanguinis effusionem patientis: ac de mulieribus se mutuo verberantibus.

Si quis fæmineum sexum verbis vituperosis, verberum, plagis, sanguinis effusionibus, vulneribus, mutilationibus, affecerit: si per masculinum sexum fuerit factum, quod probatum fuerit testimonio sufficienti, tunc semper solvet penam cum duplo parti læsæ, & Judicis pro tempore constituto: si autem probare nequiverit, & ipsas læsiones juratis Civibus ostenderit, tunc in primo termino Juridico pro verbis vituperosis solo suo juramento se purgabit. Si verò pro plagis, livore, & sanguinis effusione, tunc pro una illarum se purgabit in duobus terminis Juridicis, semper tertius. Si pro vulneribus, similiter in duobus terminis, ut supra est declaratum, de verbis autem semper duplicabitur de sexu fæmineo. Si autem Mulier contra Mulierem, tunc servatur modus, tanquam excessus Viri contra Virum. Si autem quis Mulierem interfecerit, tunc juramentis suis & suorum testium se purgabit, sicut contra Virum, quia cum homicidium probare valuerit, collum pro collo, &

animam

Az ki Aszszony embereket megvér a vagy megvéresíti. és mikor az Aszszonyi állatok öszve verekednek.

A Kí az Aszszonyi-állatot szitokkal gyalázza, veri, rongálja, a vagy vért ki-ontya, hogy ha férfit tselekeszi, és reá meg-bizonyosodik, tehát a' törvénynek ítéleti szerint duplán büntetődik meg, mint az Aszszonyi-állat, s. penig a' Bíró ellen: ha pedig meg nem bizonyíthattya, és az meg sérültfél rajta tört vért, vért ontását, sebesítését, a' szomszédságoknak vagy eskű polgároknak meg-mutattya, a' törvénynek első terminusán maga személtye szerint, azon képen az második terminuson is maga hitivel mentheti meg magát az I. Ha pedig vér ontás vagy sebesítés esik, tehát az első terminuson, harmad magával kellek, az után magát az I. meg-menteni. Hogy ha pedig aszszony ember által esik a' vér ontás, vereség egy más közöt, tehát a' fiuknak törvényhöz kell szabni azoknak büntetéseket, és hogy ha az Aszszony emberek közül egyik a' másikat meg ölendő, tehát hiti által meg mentheti magát, tehát fe-

L

jért

animam pro anima, nam non est alia anima in Muliere, quam in Viro.

jért fejet, kézért kezét, lelkért lelket sententzia által vesznek. Mert az Alsíszony embernek-is hasonló és nem más lelke vagyó, mint színtén a' férfinak.

TIT. LXIII.

Quòd homicidium per plures perpetratum, nō omnes sunt pro homicida retinendi: sed unus illorum tantum.

Item: Quando homines plures in una societate existentes, homicidium perpetraverint, & ipsos jure detinendo captivitati mancipaverint, lessi vide licet illi, qui ipsos detinere fecerint, non poterunt, prater unum solum pro summo homicida inculpare, si probabitur testimonio sufficienti, incurret in sententiam sui capitis, aut si negaverit, se purgabit modo superius declarato. Secundum poterit inculpare proximum homicidam, si contra talem probabitur testimonio sufficienti, solvet medium Homagium, videlicet decem & sex Marcas, si non probabitur, tunc se purgabit Juri presentando met quadragesimus octavus, in sua innocentia puritatem, & jurabit met vigesimus quintus, seg. purgabit suo & suorum testium juramentis. Tertium poterit inculpare auxiliatorem specialem, & ille se purgabit, si non fuerit contra ipsum probatum testimonio sufficienti, met tertius, cum suis & suorum testium juramentis. Ceteros ve-

rò po-

LXIII. TIT.

Mikor a' gyilkosságban sokan vadenak, nem minnyájan hanem csak egy ítélítettik gyilkosnak.

AZ holot egy társaságban felesen és sokan találtnak, és köztök gyilkosság történik, akkor az meg holt embernek gondviselője, és halála keresője, nem mindeniket, vádolhattya, a' gyilkosságért, hanem azok közül csak egyiket, és hogy ha arra meg bizonyosodik, feje halálra íteltetik, és hogy ha meg nem bizonyosodik, tehát az ide fel meg. itt mód. szerint mentheti magát: és így a' másodikat vádolhattya gyilkosnak, hogy ha reá bizonyosodik elegendő képpé, tehát kívántattik, hogy fél homagiomon marad, és hogy ha reá nem bizonyosodik, elegendő képpé, tehát kívántattik, hogy a' törvény eleiben compareallyó negyven nyolcz magával, az ő ártatlanságaért, és meg kell eskünni huszon öttöd magával, és az által meg mentheti magát, hogy nem vétkes avagy nem részes a' gyilkosságban. Az harmadikat

id poterit solum complices ipsius homicidii perpetrati vocare, & pro eo vocare siue inculpate, & si non valuerit contra ipsos testimonio sufficienti approbare, tunc quilibet illorum se purgabit, solo suo juramento, Dum verò ille tertius non iurabit, solvet parti sua unam marcā, & Judici iterum tantum. Cateri verò si iurare non valuerint, aut noluerint, solvet quilibet eorum unum flor. auri, & unum fertonem, & Judici pro tempore constituto, similiter.

ni, egy Girával tartozik, a' meg-segőlt félnek, hasonló képpen a' Birónak-is. Es hogy ha a' többi-is meg nem akarnának esküdni, tartoznak egy arany forinttal egyen egyen, a' Birónak-is hasonlóképpen.

TIT. LXIV.

De Juramento imponendo illis, qui pro suspicionem inculpanitur, pro causis criminalibus.

Item: Si quis hominum pro quibus causis aliquem pro suspicionem inculparet, siue furto, aut pro quacunque causa criminali, in quibus quempiam suspectum habuerit, & pro ipsa suspitione ipsum juri detineri fecerit, si attractus negativè responderit; se semper talis in proximo Juridico sequenti se solo purgabit suo Juramento.

TIT. LXV.

LXIV. TIT.

A' kik suspicióban vadtak criminalis causában, miképpen kell hitet fel adni.

Hogy ha valaki az emberek közül, valami okáért gonofságból vagy lopásért, vagy valami nehéz dologért, a' ki fejére való volna meg-fogattatik, és az Actor semmit ellene nem bizonyitana, és hogy ha az Attractus tagadandó. képpen felel vagy tagadgya, tehát az I. első törvény széken maga hitivel magát meg-menti.

LXV. TIT.

TIT. XLV.

Quod fugientes de captivitate pronunciantur culpabiles eo facto.

Si quis hominum aliquem detinere fecerit pro verbis illicitis & vituperosis, livoribus, plagis, sanguinum effusionibus, vulneribus, mutilationibus, & alijs quibusvis causis criminalibus, & si de captivitate evaserit, qualitercunque, cum primum detentus fuerit, talis ipso facto, quia clam exierit, per se, vel per auxilium quorumcunque, mox se culpabilem reddit, & non indiget aliud de cetero, nisi ut juxta commissi qualitatem poenā debitā plectatur in corpore, aut solvat bursagia juxta delicti qualitatem.

TIT. XLVI.

De Judice, qui homicidam voluntariē emisit.

Item: Si Judex voluntariē homicidam emisit, extunc Homagium deponere tenetur partilasa, & Judex de suo officio deponetur, loco ejus alter eligatur.

TIT. XLVII.

Quod Electio Judicis & Juratorum est à Regia

Majestate concessa.

Item:

XLV. TIT.

Az rabokról, a kik az fogságból el-szaladnak, mellyel bűnösé teszi magát.

HOgy ha valaki az emberek közül, rabot fogadtat-meg ékten szók avagy versengés, vér-onítás és csonkítás miat, vagy penig gyilkosság miat, ha az rab maga vagy mások segítségék által meg-szabadulván el-méggyen, tehát, mivel titkon ment-el, mindenémő vétekben, a' miért meg-fogták volt, véteknek prononciáltatthatik, és semmi más út, és hozzá való felelés nem kívántatik, hanem a' véteknek mi volta szerint, testében meg-büntetessék, avagy a' mit rajta keresnek, rajta meg-vehessék.

XLVI. TIT.

A' Biró ha a' foglyot el-botsáttya maga akarattjából.

HA a' Biró magától a' gyilkost a' fogságból el botsáttya, tartozik annak a' Diát meg fizetni, és a' Biróságtól meg-fosztani, azért mást Birót érette kell választani.

XLVII. TIT.

A' Biró választás a' Királtól ajándékoztattott.

Noha

Item: Licet per Tribunal Judicialium, Iudex & Jurati eligantur per Communitatem, tamen ipsa libera ele. Etio est ipsis gratiosè donata per Regiam Majestatem.

TIT. LXVIII.

De poena imponenda, excedenti contra Iudicem, vel Juratos, verbo tamen.

Item: Quicumq; hominum excesserit contra Iudicem vel Juratos Cives verbis, debet lingua privari, vel decem Marcas tam persona laica, quàm Iudici, deponet.

TIT. LXIX.

De poena excedentis contra Iudicem & Juratos, de facto exiguitatis.

Item: Quicumq; hominum excesserit contra Iudicem, vel Juratos Cives, de facto cujuscunq; exiguitatis, debet truncari capite, vel solvet tam persona laica, quàm Iudici singulis triginta Marcas.

TIT. LXX.

Quod si Iudex vel Jurati excesserint contra aliquem, in duplo puniantur.

Item: Si Iudex vel Juratus Civis excesserit in aliquem, semper in duplo punietur: hoc est, partem quàm laici, eidem

NOha a' Biró az egész Község által választattik, mind azon által annak választásáa a' Fejedelemtől engedelméből kell megtenni. *Reggel messen aiaandikortatot nekik*

LXVIII. TIT.

A' ki Birája és Tanácsa ellen szóval vét, annak büntetéséről.

HA valamely Városbéli ember, Biró vagy Tanácsbéli Magistratusa ellen szóval vét ellene, nyelvéen marad, avagy 10. Girát fizessen, mind a' ki ellen véter, s' mind a' Birónak.

LXIX. TIT.

A' ki Birája ellen és Tanácsbéli esküt ellen vét, csak ketsiny dologban is, annak büntetéséről.

VAlaki az emberek között Biró és Tanácsbéli esküt polgár ellen, ketsiny dologért nagyot vét, a' vagy Magistratusa ellen, fején marad, avagy 30. Girát fizessen, mind a' Birónak, mind a' megsefűltnek.

LXX. TIT.

Ha valaki ellen vét a' Biró vagy Tanácsbéli ember, annak büntetéséről.

HA pedig a' Biró vagy Esküt polgár vét általa való ellen, tehát az ellen két annyival, az az:

eidem duplumolvere debet & tenetur.

T I T. LXXI.

De inobedientibus Judici aut Juratis, cum facta Civitatis in executionem demandantur.

Item: Dummodo Judex aut jurati Civis in factis communitatis occupati sunt, & executionem alijs demandarent, & si quispiam Civium resisterit, ut filius inobedientia, talis debet modis omnibus in persona detineri, non obstante si fuleiatur hereditatibus vel bonis, & pro merito puniatur.

T I T. LXXII.

De contemnentibus Sigillum Judicis.

Item: Si quis Civium vocatus per Sigillum Judicis venire contempserit, mox debet sigillari domus & omnes habitationes ipsius, pro obstinata rebellionem.

T I T. LXXIII.

De solutionibus fiendis Judici, Notario sedis, ac Præconi pro ipsorum laboribus & usualibus proventibus.

Hic inferius adscribentur plures solutiones, utpote: Citationum, pro institutione causarum, arrestationum, inhibi-

diplommal büntetessék-meg, az ide fel meg-irt mód szerint.

LXXI. T I T.

A ki Magistratussa ellen engedetlen, mikor Város dolgában vagon foglalatossága.

HA az Magistratus, az egész Városnak dolgaiban vagyő foglalatos, és valamely vár osbéli Emberek parantsol valamit végbenvenni, a' közönséges hasznóért, és az nem enged a Magistratusnak, az ollyá engedetlenléfiút, meg kell tömlöztözni, ha szinén gazdag örökséges ember volna is.

LXXII. T I T.

A ki a' Biró petsétit, avagy hivatallyat meg nem bötsséli.

A' Ki a' Biró Petsétivel, avagy szolgájával citáltatik, és az nem gondolván véle, annak mindgyárt házat el-petsécelvén minden marhájáról és örökségéről el-tiltattik.

LXXIII. T I T.

A' Birónak, Notariusnak, és Berckenek az szolgálattokért való bérekről.

IDe alá meg íratatik, mit kelljen fizetni az citálásért, causának beírásáraért, arestálásért, tilalomért, meg-

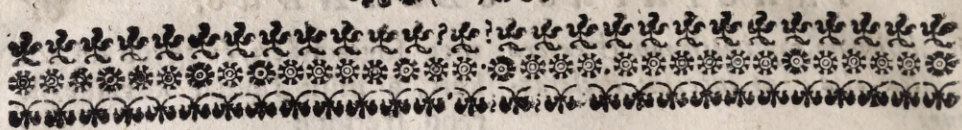
inhibitionum, captivationum, & cetera multa alia, ut inferius declarantur:

1. Praconi pro Citationibus solventur d. 2. Sed moderno tempore Satrapa d. 3. A. 1644.
2. Pro intitulatione causa obtenta; Judici den. 7. Moderno tempore den. 40.
3. Pro causarum intitulatione Notario den. 2. Nunc (4.
4. Pro intitulatione causa obtenta Notario den. 4. (40.
5. Si quis hominum per Praconem quempiam detinere fecerit, tenetur dare d. 6. (3.
6. Si Captivus emittitur liber, per quem, cunq³ modum, tenetur Judici dare den. 7. (4.
7. Si prohibitiones super rebus mobilibus in praesentia Judicis fient, den. 9. (12.
8. Si rei prohibita per Judicem liberari pronunciantur, tenetur den. 7. (40.
9. Si prohibitiones fient hereditatum, tenetur dare Judici den. 40 (12.
10. Si Index faciet dare Sigillum cera ap-pressum, tenetur Judici d. 1. Cives 24. Forensis denar. 48.
11. Si quis pro homicidio, aut profurto vel latrocinio, aut aliquo criminali facto fuerit detentus. & si cum adversario concordiam inierit, tenetur dare Praconi pro sui liberatione fl. 1. Nunc dicim pro die den. 4. & pro nocte 4. denar.
12. Si advenam quis arestaverit cum suis rebus, per Judicem, tenetur solvere denar. 40. (12.
13. Si advena liber pronunciabitur cum suis rebus, per viam Juris, solvit den. 40.

meg-fogtatásáért, és egyéb dólgo-kért, a' mint immár következik rend szerint:

1. A' Bertennek citalásáért, denar. 2. Mostani időben a' Darabantnak, d. 3.
2. A' meg-nyert caufanak, bé-íratásáért, den. 7. Mostani időben den. 40.
3. A' Notariusnak causa bé-írásáért den. 2. Most den. (4.
4. A' meg-nyert caufanak bé-írásáért, a' Notariusnak 4. den. (40.
5. Ha valaki valakit meg-fogat, a' Bertennek tartozik adni den. 6. (3.
6. Ha valaki valakit el-fzabadit a' fog-ságból, a' Birónak tartozik adni den. 7. (4.
7. Ha valaki valamire tilalmat téfzen, a' Birónak tartozik den. 14. (12.
8. Ha a' meg-tiltot marhát fel-fzabadit-tya, a' Birónak tartozik den. 7. (40.
9. Ha valaki örök-sigére tilalmat téfzen, tartozik a' Birónak fizetni d. 40. (12.
10. Ha a' Biró petsétel viafzal tart. d. 1 Burgertes den. 24. Nem Burgertes den. 48.
11. Ha valaki valami nagy vétkeért meg fogattatott, és pöréssel meg-alkodván, meg-fzabadúl, tartozik a' Bertennek 1. fl. Most napra den. 4. Ejtzakara is den. 4.
12. Ha valaki valami jövevényt meg-arestál, tartozik a' Birónak den. 40. (12.
13. Ha azon meg-arestáltatott ember meg-fzabadúl, tartozik den. 40.

Sequitur

Sequitur

Következik

TRACTATUS III. A' HARMADIK
D E R E S Z.
DISPOSITIONIBUS A' TESTAMENTO
TESTAMENTARIIS. MOKROL.

TIT. I.

I. TIT.

Quod unusquisq; poterit
res immobiles, quas suis la-
borib; acquisivit, cui vult alienare,
contra prohibitionem omnium
proximorum.

Mindenember maga kereset ja-
vait és örökségét az atyafiainak
tilalma ellen szabadon adhattya
valakinek akarja.

Si quis habens heredi-
tates ac res immobiles
cujuscunque generis
existant, quae vel quas
cum proprijs laboribus
fatigjs & expensis ac-
quisiverit, non obstante uxore, proli-
bus, fratribus, sororibus ac consangui-
neis quibusvis, liberam de eisdem ha-
bet facultatem dimittendi, dandi, le-
gandi, tam in vita, quam in morte,
cui voluerit, non obstantibus quibus-
cunq; prohibitionibus, vel factis vel fi-
endis. Part. I. tit. § 1.

Hogy ha valakinek
vadnak javai vagy
öröksége, akar mi-
némű nével neve-
zendő legyen, az
ki maga saját szolgálattyával, fárát-
ságával talált vagy szerzet, mind fe-
leségi, gyermeki bátyai, hugai at-
tyafiai és vér szerint való rokonsá-
gi ellen, szabadon el-adhattya,
legálhattya, mind élében, s
mind halálakor, az kinek akarja,
mindenneknek tiltása ellen.

TIT. II.

II. TIT.

TIT. II.

Quod hæreditates aviticæ & paternæ ad uxorem & proles condescendunt.

Si quis habuerit hæreditatem, sive hæreditates Aviticas & Paternas, & necessitate non coactus vel in casu, quod in redemptione sui capitis dare non debuerit, si usq; ad tempus vitæ suæ eadem hæreditates usus fuerit, tunc eadem hæreditates per obitum ipsius in uxorem, proles, quos hæredes habuerit, condescendant jure hereditario.

TIT. III.

De Marito dante Uxori suæ res immobiles, in signum dotis, quod statim devolvuntur in uxorem jure hereditario.

Si quis duxerit Uxorem, & in signum dotis res immobiles videlicet hæreditates quascunq; in præsentia proborum concivium dederit seu dare promiserit uxori suæ; de eisdem de cætero nullam habebit dandi seu dimittendi aut legandi facultatem, sed ipsa uxor possidebit ea jure hereditario perpetuo. Part. I. tit. 93.

TIT. IV.

De hæreditatibus uxori alicujus Legatis, ipsa poterit cui vulgo alienari tam in vita quam in morte.

Item:

II. TIT.

Az östül marat jószág és örökség az feleségére és gyermekire száll.

A Kinek östül jószága és öröksége vagyon, és azon jószágot valami nagy szüksége miatt, vagy penig feje válttságában el-nem lehetik adni, és ha egész életében azzon örökséggel él, azon örökség senkire egyébre nem szállhat, hanem feleségére, gyermekére örökösül.

III. TIT.

Az házasság Férfit, ha álló örökségből vall, és ad feleségének valamely részt, jegy ruhában, mingyárást száll a feleségére örökösül.

Hogy ha valaki meg-házasodik, és a jegy ruhában az álló örökségből emberféges személyek előlegál avagy ádd, vagy meg-adni ígér az ő feleségének, arról az örökségről annak-utánna senkinek semmit nem legálhat, hanem a felesége maga saját örökségének megtarthattya örökösül.

IV. TIT.

Az olyan örökségről, a melyet feleségének jegy ruhában adot, a felesége abból szabadon disponál.

M

A^o melly

Item: Si quis habens uxorem. & ipsi per Parentes suos fuerint hæreditates, ipsa fulciatur plena potestate seu facultate dandi, legandi, tam in vita, quam in morte, cuicunq; voluerit.

TIT. V.

Quòd hæreditates legatæ alicui viro, deipsis facultatem cui voluerit disponendi, habet.

Nam, si Marito cujuscunq; mulierum per parentes suos fuerint hæreditates, vel cætera res quacunq;, qualescunq; sint testamentarij de legatis, similiter plena fulciatur potestate, eisdem legare, dare, & ad sui libitum dimittere, tam in vita quam in Morte.

TIT. VI.

Quòd res condescendentes in virum vel uxorem, æquanimiter dividantur, exceptis utensilibus domus.

Item: Si quancunq; partem, in maritum vel uxorem, quæq; res condescenderint mobiles, & immobiles, demtis utensilibus domus, per mortem unius vel alterius viri, scilicet uxoris, si prolem habuerint, tunc in supra viri uxorem, vel uxorem ac proles
vita

A' Melly ember felesiginek Attyátul, Annyátul vagy urától legaltatott öröksége vagyon, abban mind élteben s' mind halálában szabadon disponálhat, és annak legálhattya, a' kinek akarja.

V. TIT.

A' férfinak ha valamelly örökséget legálnak, szabad dispositioja, és rendelése vagyon.

HA valamellyik részről, a' Fírfiura vagy Felesigére, valaminé n ű álló és ingó bingó marha (az ház eszközén kivől halálálal egy, gyik vagy másík félnek, és gyermekek maradnának) maradna, az meg maradot félnek gyermekivel együtt való közönséges oszlásra még, gyen, s' így örökösül bírhattyak,

VI. TIT.

A' melly örökség vagy marha, ha valakire száll, felesigi vel edgyüt egy aránt osztanak az házi eszközön kivől.

HA valamelly férfinak, az Attyától, vagy pedig akar kitől Testamentom szerint Legáltattak, valami örökség, avagy akarmi fél marha, annak a' férfinak tellyes hatalma vagyon, mind élteben s' mind pedig halálakor legálni, valakinek

vita comite aequanimiter condescendant, & jure perpetuo possideant.

TIT. VII.

De divisione fienda inter fratres nuptos, & in castitate manentes, mortuo Patre & vivente Matre.

Item: In casu, quod mortuo Viro prolibus in tenera etate constitutis, postquam devenerint in etatem adultam, nulla divisione facta, si quam vel quem nubere contigerit, ceteris in castitate manentibus, & ipsa nupta partim divisione facta habere voluerit. Primum & ante omnia cuilibet ipsorum vel ipsarum, tantam partem de ipsis rebus paternis dare debebunt, quantam ad nuptias maritate expensas fecerint, demtis utensilibus domus, quae semper spectant de Viro in Uxorem, & de uxore in virum, condescendere debent. Cetera quae sunt remanentis in aequales & directas Partes secundum quod sunt persona prolium, tam masculinorum, quam femininorum vel Matris, qui comites vita fuerunt, aequanimiter dividantur.

nyin vadnak az Anyokkal

TIT. VIII.

Qualiter fiat divisio inter fratres Conjugatos, quando parentes intestati decesserint.

Item:

lakinek akarja, ad anteced: pag: pertinet.

VII. TIT.

Az osztásról, az Attyafiak között, edgyik rendbéli házasság, az második pedig nőtelen maradván.

AZ Attyok halála után, az Anyok megmaradván, történet szerint, az holot az első meghalna, és apró gyermekek maradnának; és idővel (osztatlan lévén) az ő idejekre jutnának, és az edgyik közzülök meg-házassulna, és a' más rendbéli szűzességben megmaradna, és az házassuló az ő részét ki akarná venni; Azért az osztáskor a' szűzességben megmaradott fiúnak vagy leánynak, hasonlóképen az Attyai részből az lakodalmára való költséggel edgyüt ki kell mutatni, mint ha meg akarna házasodni, avagy férhez menni, az házson kívől, a' melly szállandó mindenkor az Uráról a' feleségire, és a' feleségéről az Urára, azon kívől, valami marad a' gyermekek között egy aránt kell osztani, valamen. együt, ha még élteben vagyon.

VIII. TIT.

Az házasság Attyafiak között, a' kiknek szülői Testamentom nélkül halnak meg,

M 2

Annak

Item: Divisione facta inter Fratres & sorores, Patrem aut Matrem: Si in pane segregati fuerint, ab invicem virgines nuptæ fuerint, & filij conjugati: tunc partes talium non ad Fratres aut Sorores, sed cuiusq. voluerint, liberam habebit cum eis faciendi voluntatem. Si autem neque uxorem neq. liberos habuerit, omnis portio talis condescendet in fratres. Si verò intestata vel intestatus decesserit, tam vir quàm mulier, tunc talis pars de marito in uxorem, & uxore in maritum: & si proles habuerint, in ipsos condescendent aequanimiter dividenda.

T I T. IX.

Quæ sint utensilia domus condescendentia de viro in uxorem, & è contra.

Item: Utensilia domus hæc sunt: vestimenta muliebria, quacunq. sint simpliciter virilia, unum baltheum argenteum, sive deauratum, pyxaria argentea, quatuor vel minus & non citra; cochlearia argentea duodecim, arma virilia, dolia, vasa, lectisternia quæq. cuiuscunq. conditionis sint universa, ad culturam vinearum pertinentia, & ad culturam agrorum concernentia, hæc ipsa per mortem Viri in Uxorem, & per mortem uxoris in virum condescendere debent, consuetudine

Annak felette, mikor az Atyafiak és Leányzók, azonképen Attyok és Annyok között az osztás meg volt, hogy ki ki maga kenyérre ment, és egy mástól elváltak, úgy hogy a' fiak meg házasodtanak és a' leányok férhez mennek, az után nem Attyafiakra, közönséges képpen, száll azoknak a' javok; hanem valakinek akarja legelni szabad véle. Ha pedig testamentom nélkül hal meg, vagy férfi vagy az Aszszonyi állat, tehát egyikről a' másikra marad, ha pedig gyermeki maradnak, egyenlőképpen azokra marad.

IX. T I T.

Mitsoda a' házi eszközök, melyek a' férfiurul feleségire marad, és viszont.

Az házi eszközök ezek, úgy mint, ruházattya az aszszony embernek, valaminéműek és valamennyit ír, hasonlóképpen, az férfiur ruházat, egy ezüstös pártá. ű, vagy aranyas, négy ezüst avagy keveslebb, tizenkét ezüst kalán, árfiúnak fegyvere, hordók, ágyban való párnák, lepedjek, akár minémű legyen, az minden-némű eszköz, melly a' szőlőnek és szántó földekhez, munkájához tartozók. Ezek a' férfiúnak halála után a' feleségire, és a'

dine requirente septem Liberarum Civitatum salvo reservato. Si vir in praesentia uxoris suae, aut uxor in praesentia viri sui, ipsa vel ipse legare voluerit, partibus consentientibus, & non contradicentibus, cuicunque legaverit de partium voluntate, legare potuerint quoscunque vel quibuscunque voluerit.

követné, azt szabadon el-hadhattya a' kiknek akarja.

T I T. X.

Quod quaecunque in Literis hæreditatum conscribentur, æqualem partem cum alijs ibidem conscriptis, jure hæreditario possidebit.

Item: Si quis hæreditates emerit, & ipsorum vel ipsarum cui vel quibus ipsæ hæreditates emptæ sint, nominatim, sigillatim, in Literis ipsius Civitatis conscriptæ fuerint, secundum intitutionem nominum ipsorum, non obstante qui ex ipsis emerint, quilibet ipsorum habebit æqualem partem de ipsis hæreditatibus, & si quis eorum testamentum facere aut alienationem quampiam niteretur, solum de sua parte facere valebit, de cæteris omnino tacebit.

T I T. XI.

De prohibitione facta per Uxorem contra Virum suum testantem, de bonis pariter acquisitis.

Item:

X. T I T.

Az örökség Levélben valakit bírának, azokkal a' kik abban bevadnak írva, egyenlőképpen bírhatják örököszen az örökséget.

HOgy ha valaki örökséget vészen, és azoknak neveket a' kitől az örökséget vette külön külön a' város előtt költ levélben beirattatnak, az önnön nevek Titulusa szerint, nem gondolván azzal ki közölők vette az örökséget, mindenik azok közül hasonló részre bírhatnak, abban az örökségben. Es ha valamelyik közölők Testamentomban el-akarna hadni, vagy el idegeníteni, csak a' maga része engetterik meg, és az mások részéhez, semmi közit nem avathattya.

XI. T I T.

Az együt kereset jöknak hasonló fele, az Uráról a' Feleségére száll örökösül.

M₃

Ha

Item: Si quis hominum in ultimis testatus fuerit, de rebus cum Uxore pariter acquisitis & aggregatis, presente Uxore & non prohibente illud testamentum, debet habere prorato. Sed Uxore audiente, & prohibitionem faciente, dum modo constabit fide dignis personis, quia honestè & fideliter mutuo acquisiverunt, tunc uxori directà & æqualis media pars omnium bonorum per ipsos ut præmittitur, acquisitorum debet adjudicari perpetuo possidenda.

séginek adjudicáltak az edgyütt kereset jóknak hasonló fele, és az ő néki örökösül marad törvény szerint.

T I T. XII.

Quòd bona relictà filijs vel filiabus dissolutam vitam ducentibus, condescendant ad alios fratres aut proximos, vitam laudabilem ducentes.

Si homo per sui obitum res & bona filijs filiabusq; reliquerit: & si filius nequitiosus, lusor, ebriosus, dissipator bonorum paternorum, & meretricator extiterit; aut filia inhonestam vitam ducens, famam laudis parentum maculando denigraverit; seipsam prostibulo submitiendo, aut adultera facta fuerit, tunc talium partes non in ipsos, nec in ipsas, sed in certos homines, fratres & sorores, honestam vitam ducentes, debent derivari, & devolvi, ex facto.

Caren-

HA valamely férfit, halála előtt Testamentomot akarna tenni, a' feleségivel együtt kereset javairól, és ha az Felesége nem contradical, hanem enged a' testamentomnak, tehát helyesnek pronunciatatik. De ha az Felesége nem anuál annak, az Ura által tett testamentom tévelének, és ellenzeni akarná, és tudva léfzen hogy az Urra véle együtt kereste. A' jámbor bethületes személyek által megbizonyosodik; tehát akkor a' feleségnek

XII. TIT.

Hogy az meg-maradott jószág, nem az gonosz életű maradikra, hanem a' több jámbor atyafiakra szálljon.

HA az férfiúnak halála után valami javai maradnak, a' fiura vagy Leányra, és ha az-fiú kártyás, koczkás, részeges, és tékozló, az Attya jószágának, és parázna életű volna, azonképpen az Leány is tiszteltetlen életben élén, Attyának s' Annyának jó híreket nevet meggyalázza, magát czégyeres paráznaságban adván: afféle maradéknak, úgy mint az Atyai jószágból semmi se szálljon rá; hanem egyéb

Carentibus verò fratribus vel sororibus, ceteri quicunq; sint consanguinei honestam vitam ducentes, ipsi de jure eadem debent possidere, jure hereditario perpetuo.

T I T. XIII.

Quòd uxor fornicatrix non possit facere testamentum
de bonis suis; sed omnia ad maritum condescendunt.

Item: Si homo habens Uxorem fornicatricem & adulteram, non obstantem, quia ipsa res mobiles & immobiles marito apportavit, dummodo hoc per famam in vicinos divulgatum fuerit, ipso marito considerante & conscientiam timente, si ipsa in lectum aegritudinis inciderit, nullum testamentum facere poterit, quia omne jus quod in ipsis hereditatibus habuerit, & bonis mobilibus, mediante ipso facinore ut praemittitur perpetrato; amisit, sed ipsa res salva in maritum condescendunt.

totta, azon jussát lator és parázna tselekedetiyei elvesztette, de azon jók præcisè az Urára szálnak.

T I T. XIV.

Quòd vilipendentes fidem Christianam, & laudantes fidem Paganorū & Schismaticorū, non habeant aliquid de Paternis reb;

Item:

egyéb vér szerint való Attyafiakra száll és marad. Azok nem livén, leg közeleb Attyafiakra kell szállani, a' kik jámbor tőkélletes életben foglalták magokat örökké.

XIII. T I T.

Az parázna Asszony testámentomot nem tehet az ő javaiból; hanem mindenek az Urára maradnak.

AZ kinek felesége paráznaságra adgya magát, avagy ugyan régen paráználkodik, és hogy há szintén mind ingó bingó, és álló örökségét az Urához hozza volna is; és az ő lator paráznaságának nagy hire nevededik, szomszédai, barátai és mások által is, tartván az Urától és lelki ésméreti fordulván, beteg ágyban talál esni, semmi némű testámentomot nem tehet, semmi marhájáról és örökségéről; mert minden jussát, a' melly az ő örökségében és marhájában tart-

XIV. T I T.

A' ki a' Keresztényen hit ellen vét, és a' Pógány hitett dicseri, az Atyjai és Anyjai jószág nem illeti.

Hogy

Item: Si quis hominum in suis testamentis filijs vel filio de suis hereditatibus & rebus mobilibus reliquerit aliquid, idemq; cum iisdem rebus mobilibus se ad perfidas nationes transtulerit, eisdemq; adharendo & communicando, videlicet qui sunt Schismatici, pagani, & fidem Christianam vili-pendentes, illam abusivam sectam laudaverit, & in medio eorum se transiturum retulerit; talis pars, talia legata, non debebunt ei relinqui. Quod si fratres habebit, vel Sorores carnales, quibus bona fama & honesta vita fuere narratur, eisdem debet attribui & assignari, jure perpetuo possidenda. Si autem ipsis fratribus caruerit, tunc alijs consanguineis suis honestam vitam ducentibus, eo facto possideri attribuitur.

T I T. XV.

Quod filij naturales non habeant partem cum filijs liberis in hereditatibus.

Item: Si quis legitimam uxorem habuerit, & ipse testans in ultimis naturalibus filijs, cum filijs legitimis hereditates relinquens, ut aequaliter sortirentur partem in possessionibus hereditarijs, antiqua requirente Civitatum consuetudine, filij naturales non possunt habere

Hogy ha valaki az ő testámen-tomában valamely gyermek-nek legált valamit, az ő ingó bingó javaiból, és az meg utálván az Keresztényi hitet, és meg vetvén, más pogány hitre magát adván, azt dic-sírvén, az keresztényi hitet gyalázván és semminek tartván, tel-lyességgel az Pogány hithez ragasz-kodik, Az ollyannak Testámen-tom szerint való legatitot meg nem kell engedni, hanem ha Attyafiai vadnak, huga vagy nénye, a kik-nek jó hírek nevek tündöklék, az keresztényen életben élnek, azoknak kell adni, és ezek birják örökké ő-rökösül. Hogy ha penig ollyan test szerint való Attyafiai nem vol-nának, tehát leg közeleb való ríztességgessen élő Attyafiaiknak kell adni.

XV. T I T.

Az természet szerint való fiak-nak, nintsen részek az törvény szerint való fiakkal edgyüt, az örökségben.

HA kiknek törvény szerint való felesége vagyon, és ő testálna az utolsó természet szerint való fi-jainak, az törvény szerint való fiat-val edgyüt hadna örökséget, egy-szersmind hogy egy aránt vennék részeket az jószágban az Nemés régi

habere partem cum filijs legitimis, non obstante testamentaria dispositione, quomodo vel per quempiam facta.

testámentom tétel, sem

régi szabad Városoknak dícsíretes szokása szerint, az természet szerint való fiakkal, edgy aránt részt nem vehetnek, nem használ semmi penig akarmi képpen való legatio.

T I T. XVI.

Quòd nullum Testamentū valeat, nisi principalitèr

Creditoribus solvat.

Item: Quicumq; hominum testamentum fecerit de suis rebus mobilibus & immobilibus, uxori, prolibus, pro reparatione Ecclesiarum, Hospitalium, in Eleemosynas pauperum, qualitercumq; aut quibuscumq; fecerit distribui: & si creditores habuerit, qui sufficienti testimonio super ipsorum debitis fulciti fuerint, literali videlicet vel juratorum Civium, aut caterorum fide dignorum ac honestorum virorum, aliarumq; personarum testimonio, debitum certificatum fuerit; illud testamentum nullius debet esse valoris, quod primum fecerit, nisi de eisdem bonis, prout executoribus & honestis viris, Juratis Civibus consonum, juri pariter & saluti videbitur suo modo, creditoribus solvatur, & quatur, utrum heredes debent possidere quicquam, aut in Eleemosinis pauperum distribuendo elargiri.

T I T. XVII.

De Testamento facto dolosè præconcepto.

Item:

XVI. T I T.

Hogy semmi-némű testámentom nem használ, valameddig a fõn lévõ adósságok meg nem fizetõdnek.

V Alaki testámentomottészen az õ álló és indulandó örökségétül és marhájáratul, feleségének, gyermekinek, szent-egy-ház épületire, spítályra avagy szegényeknek alalmisnájára, akarmi képpen légyen a' Testámentomnak rendelése. Es ha ell-hit emberi lésznek, a' kiknek adóssá marad; az adósságok penig bizonyoslan ki-tetozenek jámbor becsületes városbéli embereknek bizonyosságok által, tehát azok ellen, tudni illik, az creditor ellen, a' tõtt testámentum meg nem álhat, vala meddig azon creditorok nem contentatnak.

XVII. T I T.

Az csalárdságból tõtt testámentomról.

N

Hogy

Item: Si Testamentum factum fuerit, per quempiam Clientem forensē, Mercatorem aut Incolam, qui sibi præsupto dolo ut honorificē in superlativo gradu exequias funeris sui, propter sui obitum exhiberentur. Advocatis testibus in suo testamento legaret fratribus ubi locorum depositionis sui corporis deputasset, & dimitteret centum florenos auri legando, denotando quendam concivem bonæ facultatis, in ipsa Civitate residentem, asserens, quia circa ipsum haberet in deposito ducentos aut trecentos florenos auri, similiter denotando secundum tertium & quartum Concivem bonæ famæ & facultatis existentem, erga quos modo simili in tanta vel summa majori, ut prolatum est suam pecuniam fore repositam, & eidem omnia testamentaliter legaret, uni Ecclesie tantum, alteri tantum, Presbyteris tantum, & hoc ipsum testamentum fieret in absentia ipsorum concivium, erga quos suam pecuniam repositam fore allegasset. Demum ipso defuncto, hi quibus testamentaliter legaverit, accederent ipsos Cives, requirentes ut super summam pecuniariam per ipsum testamentum, ut præmittitur, factarum satisfactionem, deberent impendere, ipsis vero respondentibus: non novimus hominem, nec vidimus pecuniam ejus, potuit multa testari, sed non est, qui expediat testamentum: Ex quo si caret evidenti testimonio, frustra & in vanum debet haberi & pronunciari.

Hogy ha valaki, vagy városbéli ember, vagy penig kívől való testamentomot tenne, semmie nem lévén hanem csak azért, hogy holta után becsületesben lenne temetése, és az Legatoriusok jobb szível forgódnának körüllette, úgy mint, eliben hivatván halála előtt jámbor becsületes embereket, a' kik a' testamentomat meg halgatván, mondaná ezt: hogy ennél s' ennél a' jó akaróinál meg nevezvén azt, vagyon ennyi s' ennyiszáz arannya, vagy forintya, és másutis hasonlóképpen, és azokat a' sumákakat legálná külön külön Egy részét Szentegyház épületére, Spítályra, Scholára. Másodszor penig jó akaróinak, árváknak, szegényeknek, &c. Es e' Testamentom mellett azok nem volnának, a' kiknél pinzét hatta volna. Meg halván a' Testator a' Legatorivofok, a' kiknek nem testamentom szentelt legált vala temetése után, azoktól a' jámboroktól, elő kívánván az el-tört kincset, azok pedig elcsudálkozván ezeknek kívánságokon, mentvén magokat, hogy nem hogy pénzét látták volna; de még nem is ismérték azt az embert.

TIT. XVIII.

Quòd Parentes non possunt bonos & honestos filios ipsorum excludere ab hæreditate Paterna.

Item: Quicumq; hominum filios habens honestam vitam ducentes, famam laudis augmentantes, bona parentum feliciter gubernantes, & laboribus ad nutum Parentum suorum inharendo, ipsorum onera allevando, obediens extiterint laboribus singulis, quoad augmentationem hæreditatû paternarû in sudando insisterint, & de voluntate parentum suorum matrimonium conduxerint, quæ suo modo vicinis constituerint: salva ipsius portio de rebus paternis eis dari debet; imò per obitum parentum meritò bona talium in pios hæredes condescendere valeant; salvo tamen servato hoc: quod si qui parentes de bonis suis aliquid pro salute animarum suarum testamentaliter delegerint.

TIT. XIX.

Quòd honesti & boni filij remaneant in hæreditate paterna, quamvis cum noverca aut vitrico manere nequeant.

Item: Si talibus Filijs honestam vitam ducentibus, utrisq; Parentibus
patre

XVIII. TIT.

Az Attyák az jámbor erköltszű fiakat az ő jószágokból és örökségekből ki nem rekeszthetik.

HA kinek gyermeki vadnak, azok kik jószágos cselekedetekkel cündöklenek, és jámborul neveltetnek, és Attyok jószágát és örökségét; igazán segítik őrizni és szaporítani, az ő szüléjek nyugodalmára és szavok fogadására és az ő Attyok akarattyából adgyák magokat az házasságra, az szomszédságoknak hírekkel; az olyan fiak az Attyok jószágokból és örökségekből ki nem rekeszthetnek, ugyan is jobb efféle jámbor gyermekekre szállani Attyok jószága, hogy nem mint szófogadatlán roszszul nevelt fiakra. Ez ki vévén, hogy ha az Attyok lélek válttságában legaltanak volna valami portiot Szentegyházra, annak meg kell maradni.

XIX. TIT.

A jó erkölcsű fiak megmaradnak az ő Attyok jószágokban, hogy ha szintén a' mostohával meg nem alkudnak is.

AZ jámbor felnevelt fiak, azok kik jámbor életben vadnak, és

patre remanentes virum alium superduxerit, vel Matre remanente virum alium superduxerit. Et tales filij per Vitricum vel Novercam commanere nequierint, quia ut communiter solet fieri, tum ipsi partem meriti eorum, tam in hæreditatibus quam alijs rebus, quos sic mutuo laborantes acquisiverunt poterunt de jure habere.

T I T. XX.

Quòd vituperantes aut verberantes Parentes, excludantur à tota portione hæreditatum, tam mobilium quàm immobilium.

Item: Si quis Filiorum Patrem aut Matrem verbis vituperosis dehonestaverit, aut verberum plagis affecerit, & solum Parentes ejus Judici & Juratis Civibus conquarando retulerint; vicinis audientibus, omnem partem quam habere debuerat de bonis paternis, tam mobilibus quàm immobilibus, imò etiam Aviticis, si quæ vel quales fuerint cujuscunq; materiei existant, pro facto amittet, & debet de eisdem omnino alienari, parentes poterint ipsa dare & legare, quibuscunq; voluerint.

T I T. XXI.

XX. T I T.

A' melly fiak az ő Attyokat szidalmazták, avagy meg is verik, ki rekesztetnek minden némő örökségekből.

VAlaki az Fiak közzül, Attyát vagy Annyát rut szitkokkal szidalmazták, avagy meg verik, és az Attya nagy jó bizonysgot állar, a' Birónak vagy az Esküttönek meg panaszollya, a' dolog bizonyos lévén, akkor mindgyárt a' Biró erejével, nem csak Attyától Annyától maradott örökségéből, ingó és bingó marhából rekesztetik-ki, és hagyattatik; de még őstül marat örökségből is akarmi néven legyen nevezendő, és azon jószágokat az Attyok annak legalhattyák, az ki nek akarják.

XXI. T I T.

TIT. XXI.

De homine sene obligante
bona sua alicui, ut ab eo
absq; contumelia vel derisione
nutriatur.

SI quis hominum proventa atatis con-
stitutus, aut quibusvis infirmitatibus
oppressus, habens bona mobilia & bonas
hereditates, quas pro debilitate corporis
sui colere, facere nequierit, aut non
posset, eligeretq; sibi unum virum fide
dignum, in quem poneret baculum suae
senectutis, aut infirmitatis, dicendo:
Bone Domine aut bone frater: vel bone
amice! Ecce circumdatus sum senectu-
tis infirmitatibus, cetera etiam infir-
mitates oppresserunt me, in tantum,
quod meis hereditatibus praesse non
valeo, & ipsas à me alienare & vende-
re nolo: Praeconcepi ergo in animo meo,
si tibi placet, omnia legabo & locabo in
manus tuas, & sub potestate tua erunt,
ut eas in bona cultura serves; & dabis
mihi usq; tempora vita mea victui &
amictui meo necessaria, ut etiam sub-
portatus sim à te & tibi adhaerentibus,
ex quo plenus dierum sum, verbis illi-
citis, detrahentibus mihi & debonestati-
onem inferentibus; qua si feceris, post
mortem, seu meum decessum, volo & pol-
liceor, ut omnia bona mea tua sint, mo-
bilia & immobilia, perpetuò possidenda.
Si ipse promiserit se per omnia factu-
rum,

XXI. TIT.

Az öreg vén Emberről, mikép-
pen köti az ő örökségét valakire,
a' ki ötett vénységben mind
holtig tápláltja.

HA valamely Ember immár
vénségére jut; erőtelen, bete-
ges, és minden segítség és gyámoly
nélkül vagy, örökségei és javai
lévén, mellynek nagy vénségének
és erőtlenségének miatta gondgyát
nem viselheti, és az a' vén jámbor
keresne és vállasztana olly embert,
a' kire az ő gyámoltalan vénségé-
nek bontyát bizná, és erőtlenségét
gyámolyitaná, mondván: édes jó,
akaró Uram: avagy édes Attyám.
fia, imé környül vérettem vénség-
nek és betegségnek nyomoruságos
fájdalmival, testemnek erőtlensé-
gével, gondviselésére s' mind pedig
magam minden - napi táplálására
alkalmatlan vagyok, és jószágomat
és javaimat időnek előtte el-idege-
niteni nem akarom. Ezt gondol-
tam és végeztem azért magamban,
ha néked teczik mindenemet ke-
zedben adom, és vallom, és a' te
hatalmad alá ereszttem, hogy azok-
nak gondgyát jól viseljed, és épi-
tsed, és engemet azokból holtom
napjáig tisztességessen el-tartasz,
táplálsz, és az én szükségemet me-

rum, fassione facta in praesentia Iudicis & Juratorum Civium: & si postremò antequam moritur, propter suam senectutem aut suae infirmitatis debilitatem viliter & inhonestè servabitur, fame, siti, & nuditate oppressus fuerit, & de eo plerisq; vicibus protestatus fuerit: ipsum in praesentiam Iudicis & Juratorum Civium pro eo vocare fecerit, & si suo modo compertum fuerit, omnis fassio & Litera revocabuntur, & liberè pronunciabitur cum suis hereditatibus, ad sui placitum ipse plenus dierum.

adod. Estovábbá minden ellenem vétőnek, a' kik engemet háborgatnak, és gonosz szítekkel illetnének meg oltalmazsz, és videlmezsz. Hogy ha mind ezeket meg cselekedsz, és engemet meg nem kefe-ritesz; hanem csendes szível táplálsz, az én holtom után, minden álló és ingó marhámat és örökségemet, senkinek másnak, hanem néked hagyom, fiurul fiura, és nemzetségről nemzetségedre. Hogy ha mind ezekre reá felel, az az emberféges ember a' Bíró és Tanács előtt. Es hogy ha az után, az sze-

gény vén embernek az ő vénségében meg. utálatnék, és nem úgy viselné gondgyát, a' mint fogatta vala, úgy mint, ételét itallát, elegendő képpen meg nem adná, mezételenligiben meg nem ruházná, és a' vén jámbor mind ezekről panaszkodnék az emberek előtt, avagy még a' Bíró előttis Protestálna, az ő fassioi mellyett fatealt volt meg másoltathatik, és semmi ereje nem léfzen, és minden javait a' kinek akarja annak hadhattya.

Sequitur

Sequitur

Következik

TRACTATUS IV. A' NEGYEDIK
SUPER RESZ.
FACTIS DEBI. AZ ADOSSAGOK-
TORUM. ROL.

TIT. I.

I. TIT.

De Electione Minoris Ju-
dicis seu pecuniarum, &
modo observato in electione.

A' kisebb Birórúl, és annak vál-
lasztásáról.

Postquam Major Judex
cum duodecim electis
Juratis Civibus per cen-
tum personas electi. Ju-
ratiq; perficiuntur; tunc
Major Judex una cum
ipsis Juratis unum è medio illorum,
quem habiliorem ad ipsa perficienda vi-
derint, eligendo constituent, & loco
illi ut alium idoneum virum è medio
communitatis, vel centum electarum
personarum in juratum Civem eligendi
praeficiant, ut integer numerus
duodecim Juratorum in causis emer-
gentis, & discutientibus habeatur.

Inek. utánna a' Fő
Biró a' tizenkét ta-
nátsal vagy eskür-
tével a' kösség ugy
mint száz ember ál-
tal el. választatik,
akkor a' fő Biró a' tizenkét tanát-
sal edgyűt, magok közöttől válasz-
szon egy kisebb Birót, ollyat a' ki-
nek méltósága, és arra a' tiszte-
méltó alkalmas, és a' helyet az
száz Ember avagy kösség közöttől,
válaszszanak magok köziben mást,
a' kinek mind méltósága alkalma-
tos legyen, hogy így a' tellyes szám
meg legyen a' tanács között, min-

den törvényeknek discursusában legyen tudós.

TIT. II.

T I T. II.

Quòd Judex Pecuniarum in causis arduis intersit in Consilio, & de loco stalli ipsius, & quæ definiantur in domo sua.

Item: Quod Judex pecuniarum, seu minor Judex, in causis arduis, consilio majoris Judicis, & duodecim juratorum Civium interesse debeat & teneretur; locum stalli seu sessionis debet habere à dextris majoris Judicis, qui tamen per majorem Judicem, quàm per ipsos Juratos Civis, in sui accessus honorificè acceptetur. Alijs vero temporibus, quibus ardua non sunt tractanda, minor Judex videlicet pecuniarum continuabit terminos juridicos in domo sua habitationis, in judicandis & expediendis causarum negotijs.

T I T. III.

De processu ipsius Judicis, in causis coram eo emergentibus, & ubi appellationes suæ sedis fieri debeant.

Item: Primo & principaliter Judex pecuniarum, debet habere unum librum procere quantizatis papiri, in quo singule cause coram illo discutiendæ & discussæ juxta propositiones & responsiones Actorum sine diminutione conscribentur, cum sententia per ipsum Judicem lata, & si qua partium sede hujusmodi

II. T I T.

A' Pinznek bírója minden nagy dologban jelen legyen, és annak bizonyos helyéről és az ő házában való dolognak véghez viteléről.

A' Pinznek Bírója, avagy a' kis Bíró, minden nagy dologban és sullyos törvényben, az tizenkét tanáccsal edgyütt jelen kell lenni, annak penig helyének a' Fő Birónak jobb keze felől kell lenni, hogy így az tizenkét tanács előtt becsületesen tartassék. Más időben penig mikor kicsiny dolog occurrat, a' maga házában a' törvény napokon minden causákat revideálhat és exequálhat.

III. T I T.

A' kis Bíró előtt való causáknak processussáról, és appellatioról, hova kell transmutálni.

Elsőben az kis Bírónak edgy könyvet kell tartani, az mellyben minden ő előtté tőrtént dolgokat, causákat, discussiókat, propositionokat, és feleleteket az causásoknak minden véteknélkül bekelíratni, azon Bírónak sentenciájával edgyütt, és hogy valamelly fél, ugy mint

modi iudicio, per ipsum Iudicem pecuniarum facto, videlicet Actorum vel Incausam Attractorum se contentam fore renuerint, vel recusaverint, tunc poterunt appellare ad discussionem ac deliberationem Iudicis majoris, & duodecim Juratorum Civium, & nusquam ulterius, nisi quo ipsi decreverint, per omnia stari debebunt contenti.

TIT. IV.

Quibus & quot diebus habeat Judicari in hebdomada.

Item: Iudex pecuniarum debet habere tres terminos juridicos in singulis hebdomadis, videlicet secunda, quarta, & sexta feriis, exceptis duntaxat, si in ipsis terminis celebre festum aut quatuor tempora occurrerint, tunc in eis supersedere tenebitur, & nequaquam judicare.

TIT. V.

Quod minor Iudex habeat unum specialem Notariū, qui omnes causas in Librum conscribat.

Item: Iudex pecuniarum seu minor Iudex debet habere unum specialem Notarium, qui ipsas causas per ipsum, ut pro-

mint vagy az Actor, vagy penig az Incausam attractus azon deliberratio szerint való sentenciával nem lehet contentus; tehát akkor az sérült félte appellálhattya a' nagyobb ugy mint fő Biró eleiben, az egész Tanácsával együt, és onnan-olscán tovább nem appellálhattya; hanem azoknak discutálásához és deliberratiojához kell magát alkolmasztatni, és azzal contentusnak kell lenni.

IV. TIT.

Egy hétben hány napon kell törvényt tartani.

AZ kis Birónak kiváltképpen egy hétben egy hétben három napot kell tartani, ugy mint, hétfőre, szerdára és péntekre, az innep nap kívül, és ha történnék azon héten, hogy inneppek esnének, melly három napot tartana, azon héten törvény nap nem celebraltathatik.

V. TIT.

A' kis Birónak kiváltképpen egy Notariusának szükség lenni, az ki minden dolgokat az Könyvben leírjon.

AZ kis Birónak kívántatik, hogy egy Notariussa légyen mellette, a' ki az causákat szorgalmasan

ut profertur, discussas, suo modo in ipsum librum conscribere, sine diminutione aliquali valeat atq; possit, ne per negligentiam ipsius Notarij, causa vacillari valeant quoq; vomo.

TIT. VI.

Quòd Judex pecuniarum non judicet ultra summam

fl. 40. Auri.

Item: Quod minor Judex scilicet pecuniarum debita solum ad fl. 40. auri ab uno floreno incipiente, se extendentia valeat judicare, & non ultra, sive varia sint metalla cujuscunq; materiei existentia, ut predictum est sub fl. 1. auri, & nequaquam ultra.

TIT. VII.

De debitis inter Civem & Forenssem, & de modo ac

Termino solutionis.

Item: Si Forensis quispiam contra concives quiddam Actionis ratione debiti in praesentia Judicis habuerit, tunc Judex ipsum concivem in praesentiam sui advocare faciet. Si attractus fatebitur, vel si Literis efficacibus, aut testimonio sufficienti A. contra I. ap probare voluerit, tunc die tertio omnimodam A. tenebitur satisfactionem impen-

san bé jegyezze és írja, a' mint discutáltatik módgyával, edgy arra való könyvben minden fogyatkozás nélkül, hogy annak gondviselensége miat, az causanfoknak valami fogyatkozások ne legyenek valamiképpen.

VI. TIT.

Hogy a' kis BIRO fl. 40. fellette ne ítéllyen.

AZ kis Biró adótság dolgában fl. 40. fellyeb nem ítélhet egy forintval el kezdvén, azon fellyül semmi képpen nem, ha színtén akar minémű metallam legyen-is, és akar minémű marhája a' mint meg vagy on írva, tovább semmi képpen nem egy arany forintig.

VII. TIT.

A' Városbéli és idegen emberek között való adótságokról, és mint kell meg fizetődni.

HA valamely kül Földi és idegen embernek városbéli concivis emberrel, valami dolga lehet adótság véget a' város birója előtt, akkor az Biró az concivis embert eleiben citáltatya avagy hivattya. Ha az alperes meg nem tagadgya, avagy az Actor elegendő bizonyságokkal, avagy levelekkel meg bizo-

impendere, & si auro, argento aut pecunia caruerit, Juramento manu signum Sanctæ Crucis facto, se non habere juraverit, tunc Judex de mobilibus ipsius I. rebus satisfactionem impendere tenebitur. Par. 2. tit. 68.

TIT. VIII.

De modo & forma solvendi debita, & cum quibus solvantur.

Item: Si mobilibus rebus caruerit, de rebus immobilibus ipsius I. in Civitate existentibus ac habitis, satisfactionem impendere tenetur, juxta condignam æstimationem proborum virorum. Et si rebus immobilibus in Civitate caruerit, tunc itur ad Campum, & de rebus suis immobilibus, videlicet vineis, fœnetis, terris arabilibus, sylvis, & quæq; ipsa bona fuerint, semper juxta æstimationem condignam, satisfactionem impendi facere tenebitur; ita videlicet, quod in omnibus I. ad qua ostenderit, & qua æstimari voluerit, ipsa æstimentur, non ad libitum, & qua ipse recipere prætenderit, sed qua I. dare demonstraverit, salvo semper reservato Jure; lectisternia, vestimenta, & alia quæq; cultum muliebrem concernentia.

TIT. IX.

VIII. TIT.

Az adótságnak meg-fizetésének formája, mivel kellesek megfizetni.

HA ingó bingó marhája nem-lészen, tehát álló örökségéből kell lenni a' sententziának, arrarendeltetett emberféges igaz lelki ísméretű emberekkel képes árrán-meg bõcsülvén, és ha az vásárban álló öröksége nem lelegend, akkor ki kell menni az mezőre, és az mezőn lévő földeit, réteit, erdeit a' mig kietelvén az adótság képelesen becsülvén kellerik a' creditort contentalni: illyen képen penig hogy valamit az adós mutat, ahoz kezdgyenek bõcsülni, nem az creditornak avagy az actor akarattya szerint, hogy az mellyiket ő szeretné avagy kedvelné; hanem azt a' miket az adós mutat, még ki vévén mindenkor, az ágy ékecségét, ruháját, és Aszszony embernek öltözetit.

O 2

IX. TIT.

TIT. IX.

De debitoribus Judicialiter convictis, & se absentantibus à facie juris, & quomodo procedatur contra ipsos.

SI Actor in causam attractum videlicet in domo habitationis suae reperire nequierit, & si prius Judicialiter ipsum convenisse agnoverit, seqq. Incausam attractus à facie Juris absentaverit, tunc Judex ad petitionem Actoris de bonis & rebus Incausam attracti omnimodam tenebitur satisfactionem impendere.

TIT. X.

Quibus casibus Attracti solvere teneantur Actori, cum paratis pecunijs aut florenis.

Item: Si Actor & Attractus in praesentia Judicis constituti, ad petitionem Attracti, vel aliarum interpositarum personarum, ulteriorem terminum solutionis à facie juris excipiens postulaverit, vel postulare fecerit, se soluturum promittens, ex tunc ipsi termino adveniente, seclusis omnium rerum a estimatione, qualescunq; censentur, cum suo damno Attractus in florenis auri, vel moneta aequivalente pro tempore corrente solvere debet, & tenebitur, & ad ipsa perficienda Judex compellere tenebitur.

TIT. XI.

IX. TIT.

Az adósokról, a' kiket törvény szerint convincáltak, és a' törvény eleiben nem jövének, mint kellyen azok ellen procedalni.

HOgy ha a' Creditor, és az Adós mind a' ketten Biró eleiben állanak, és az adós vagy maga, vagy penig más jó akarói által kíván más terminust, az adóságnak megfizetésére.

X. TIT.

Micsoda okokból kellek az adósoknak köz pénzül fizetni.

HOgy ha a' Creditor, és az Adós mind a' ketten Biró eleiben állanak, és az adós vagy maga vagy penig más jó akarói által kíván más terminust, az adóságnak megfizetésére, csak most ne exequalhasa a' Biró, az adósnak marhájából, akkor osztán a' második terminus elközelgetvén minden Törvénybéli rendinek és exceptiok nélkül, tizra kész pinzel kellek megfizetni, és nem bőcsüvel, mellynek megfizetésére a' Biró compellalhatya, és reá erőltetheti.

XI. TIT.

T I T. XI.

Quibus terminis Attractus sit liber comparere contra

A. & quibus non, & qualiter amittitur causa.

Item: Si Judicis quispiam concivium aspectum accedendo proposuerit, quomodo alter concivis sibi in certa pecuniarum summa, sive florenorum auri debitorie obligaretur: semper intra praenotatam summam, fl. 40. auri. Tunc Judex Actori debet insinuare dicens: Etenim ipse est noster & tuus concivis, utiturque, aequè Libertate Civitatis, uti & nos, & per viam juris citare debes eum, videbimus si parebit ad primam citationem, si non, tunc ad secundam, si in secunda non, tunc ad tertiam. Si in tertia non parebit, tunc A. causam propositam obtinebit, ita duntaxat, ut si termini citati per A. in librum Judicis conscribi faciantur: si enim aliquem terminum inscriptum proatremiserit, & inscribi non fecerit, ipse terminus pro non citato reputabitur.

irattya, tehát az a' terminus nem citaltatott napnak ítélteik.

T I T. XII.

De termino respondendi, & de contumacia partium, ac modo & forma aestimandi bona mobilia & immobilia.

Item:

XI. T I T.

*Hány terminusokig vagyonszá-
badsága az I. az Actornak cita-
tiora való comparitiojában.*

HA valamelly Concivis, más Concivis felebaráttját Bíró és Tanács eleiben bizonyos adóssá-
gért hivatna, úgy mint ide alá meg
irt fl. 40. aranyul, hogy néki tar-
toznék meg-fizetni. Akkor a'
Bírónak így kell szólnani, mond-
ván: Jó Attyám fia, ez. is a' te
Concivis felebarátod: hasonló igaz-
sággal él a' Városban, törvény sze-
rint kell véle bánnod: citaltasd az
Nemes Tanács eleiben, meg-lát-
tyák ha compareal, az első termi-
nufon vagy nem, a' második ter-
minufon, ha akkor sem, az harma-
dikon sem compareal, tehát az A.
rajta keresetie meg nyeri, de úgy
hogy a' terminusokon való prote-
statioit, hogy nem comparealt, az
Bíró könyveiben beiratasson; mert
ha valamellyik terminust be nem

XII. T I T.

*A' meg-felelésnek terminus nap-
járól, és vakmerőségiről, és az
köz bősűnek mogyáról, és mitsoda for-
mán kellerik betsültetni.*

O 3

Ha

Item: Si I. in tertio termino paruerit, & si voluerit terminum respondendi ad proximum terminum juridicum recipere, valebit ipso termino re. Spondendi advenientis: si qua partium neglexerit, quam A. tam I. causam amittet, & de cætero silentium imponentur super causam ipsam in perpetuum; si A. venerint, tunc auditis partium propositionibus, & responsionibus, si A. actionem suam testimonio sufficienti approbare voluerit, tunc in spacio octo dierum, à die termini adjudicationis, omnimodam I. tenebitur Aëtori satisfactionem. Si autem argento, auro vel pecunia in ipsis octo diebus satisfactionem impendere nequiverit, tunc Juramento suo manu signum Sanctæ Crucis factò, jurare debebit, super eo, quod non habet, nec monetam auream vel argenteam nec aurum, nec argenteum, quibus sic peractis cum alijs rebus: primum cum mobilibus qua I. se datum exhibuerit, ipsa juxta estimationem fide dignorum Civium Aëtori satisfaciatis; Et si ipsis immobilibus rebus in Civitate caruerit, tunc itur ad campum, & qua ibi habuerit, ac qua ipse demonstraverit, simili juxta condignam & conscientiosam estimationem honestorum concivium, I. satisfactionem A. impendere tenebitur.

a' Városban avagy kívöl lévő álló örökségekből hasonlóképen, conscientiose meg-becsülván tehessenek contentatiot.

HA az Incausam attractus az Harmadik törvényi naponn compareal, és az meg felelésre más terminus napot kíván, a' meg engedtetik, de úgy hogy eljövén azon nap meg felellyen: Ha valamelly fél el-negligállya, akar az A. s' akar az I. kereséseket el-vesztik, és azon dolgot soha elő nem hozzahattyák, hanem örökké meg-holt kereset. Hogy ha penig elő jönnek, akkor meg-halgatván a' parfokat, propositiokat, és kereseteket, ha az Aëtor az ő keresetie élő vagy írásbéli bizonyságokkal megbizonyíthattya, akkor a' terminustól fogva nyolczadik napra az I. az Aëtor-nak tartozzik plenariá contentati-oval. Es hogy ha az nyolczadik nap allat, sem aranyul, sem ezüst marhával, avagy kéz pinzel az Aëtor nem contentállya, akkor az I. meg-kell esküdni, hogy sem aranya, sem ezüsti sem kéz pinze nincsen, hogy az Aëtor contentálhatná, így az után bizonyos ehez rendeltetett Esküttek, ingo és bingo marhájából valamellyeket az I. elő adhat, és mutathat, igaz lelki ismeretek szerint meg-becsülván exquallyanak. Hogy ha az által sem érné fel a contentatio, tehát akkor

TIT. XIII.

De Juramento præstando,
semper facto signo Sanctæ
Crucis.

Item: Si A. evidenti & sufficienti Testimonio caruerit, & Incausam attractus se debitorem negaverit, tunc Incausam attractus ad proximum terminum Juridicum se purgabit, solo suo juramento, facto semper signo Sanctæ Crucis.

TIT. XIV.

De Termino solvendi, pro
fl. 1. auri vel minùs & quod
semel tantum citentur.

Item: Si quispiam hominum Concivium, contra aliquem concivem pro fl. auri proposuerit, aut minus ipsum debitorem fore: & Attractus in primo termino citationis non paruerit, tunc A. causam obtinebit in ipso primo termino. Si autem I. paruerit & negaverit, A. carente sufficienti Testimonio I. se purgabit solo suo juramento, in proximo termino Juridico sequenti.

TIT. XV.

De æstimatione rerum immobilium in pignore positarum, & de præsentatione earundem in iudicio.

Si quis concivium, aut cuiuscunq; Status concivi civitatis, baltheum, pica-
ria

XIII. TIT.

Az Eskövéfnek tetelekkor a keresztnék jedzéséről.

HOgy ha az Aktor perese ellen semmi elegendendő bizonysága nem volna, és az I. adósságtagadná, tehát az Incausam attractus leg első törvény napon magá hitivel mentheti magát.

XIV. TIT.

Az egy forint adósság fizetésnek terminussáról, és hogy arra csak egyszer kell czitálni.

HOgy ha valaki valakit edgy forint erő avagy kevesebb adósságért a Biróhoz hivattya, és az I. a citált napra nem compareal, az A. kereseti az I. megnyeri. Hogy ha peniglen, az I. elő áll, és tagadángya és az A. tor-nak semmi bizonysága nem lévén az I. csak maga hitivel meg mentheti magát.

XV. TIT.

Az Zálogban vetett marhának meg becsüléséről, és azoknak törvényében való hozásáról.

HOgy ha valamelly városbéli ember, akar minémű állapot-béli

ria argentea vel deaurata, vestimenta, & alia, quæ de rebus mobilibus essentia, invadiaverit, & si ipsa vadia ulterius servare noluerit, tunc veniens ad Judicem pecuniarum, declarat per eum pro quantis florenorum auri, aut pecuniarum ipsa vadia ipsi sint impignorata. Et sic in Librum Judicis conscribi faciens, Judici debet solvere unum pondus denariorum, quod facit den. 7. Et Notario sedis pro suo labore duos denarios, similiter & secundo termino Juridico ipsum vadium simili modo exhibebit. Similiter in tertio termino, in quibuslibet terminis Judici totidem solvendo, videlicet den. 7. & Notario modo præscripto den. 2. Quibus sic peractis, Judex pecuniarum perse vel per suos familiares Concivi, cujus ipsa Vadia existunt, si incola Civitatis existat, tenebitur insinuare, & infra spacium quindecim dierum redimere curet, si non curaverit, tunc per fide dignos Cives illud Vadium conscientiosè aestimetur, & si superabundaverit summa, pro qua fuerit invadiata, ipsam summam excedentem, Actor in Judicio erga Judicem pecuniarum reponere tenebitur, quod restitutionem vadij invadiati, videlicet illi, qui illam rem invadiaverat.

TIT. XVI.

De prolongatione solutionis causæ obventæ, cum prolatione unius denarij, in signum satisfactionis cum promptis pecunijs.

béli légyen, pártá övét, ezüst pohárokat, vagy pedig selyem ruhát és egyéb aprólikot, ingo és bingomarháját valakinek zálogban ádd, és azt tovább magánál tartani nem akarja, akkor mennyen a' Biróhoz, és a' zálogot el-vévén magával, az Biró előtt meg-mondván, mennyi summa pinzt adott azokra a' zálogokra, és azt a' Biró könyvében beírassa, és az Birónak az bé íratásért tartozik, den. 7. és az Notáriusnak fáratságáért tartozik, den. 2. második terminuson is, és harmadikon hasonlóképen cselekedvén: akkor ha az adós concivis léfzen, tehát parancsollya-meg az adós-nak, hogy tizen-öt nap alatt válcsa-meg az zálogját, hogy ha penig nem cselekefzi, tehát a' Biró emberléges hites emberek által becsül, tessé-mega' zálogot, és ha az adós-ságnál fellyeb érő léend az zálog, a' földöt a' Biró adassa-meg az Incausam attractusnak, és az creditor az ő summájával légyen contentus.

XVI. TIT.

Az adóságnak sokára való megfizetéséről, és a' fel pinznek le-tételéről, hogy jóvendőben kéfz pinzel fizet-meg.

Item:

Ha

*Item: Si quis hominum contra quem-
piam Concivium quicquam actionis
ratione debiti in presentia Judicis pe-
cuniarum habuerit, & legitime per vi-
am juris citatus fuerit, prima, secun-
da, & tertia vice, Actore & Attractio
comparente. Et si A. summam debiti
denotaverit; in tertio termino, vel in
termino respondendi receptio I. non ne-
gante sed affirmante, tunc I. in spacio
octo dierum A. tenebitur satisfactionem
impendere, ipso octavo die adveniente
& occurrente. Judex vel specialis
suis familiaris, cui fides sit adhibenda,
ad domum I. debeat accedere, & ad
solutionem faciendam adstringere, qui
si pecunia caruerit, aliqua vadia dare
noluerit, tunc I. poterit dare den. 10.
per ipsum incurvatum, in signum va-
dy, & loco vera solutionis, quem dena-
rium A. exhibet trinitas in tribus ter-
minis Juridicis, proxime post sese se-
quentibus: quibus sic habitis, (Judici
tribus illis ponderibus pro den. 7. prius
solutis, & Notario fides in ipsis tribus
expeditionibus ut premititur, per eum
factis singulis, den. 2. datis & persolu-
tis) I. tenebitur A. & absq. rerum ulla
estimatione in paratis floreni auri aut
pecunia pro tempore currente equiva-
lente, quoad quantitatem summa per
A. proposita & declarata omnimodam
integram & indilatam satisfactionem,
& ad*

HA valamelly concivis más
Concivis felebaráttát a' Biró.
hoz hívattya adótságért, és törvény
szerint citáltak, első, második és
harmadik terminuson comparéal
mind a' két fél, és hogy ha meg
bizonyosodik az adótság, tehát
nyolcz nap alatt meg-kell az adós-
nak fizetni, az idő alatt ha meg-
nem fizet a' creditornak, tehát az
nyolcz napí terminuson a' Biró a-
vagy ahoz rendeltetett ember a' kl.
nek hitesznek kell lenni, házához
mennyeni az adósnak, és ugy erőlt-
tesse az contentatiora, és hogy ha
az adósnak pinze nem volna, és
zálagot sem adhatna, tehát az adós
azon emberek előtt továbbra való
meg fizetésnek terminusát ha kl.
vannya meg adatik nékie; de je-
lül és bizonyságul egy meg hajtot
pinzt kell adni, a' Birónak avagy
meg-hitt exetutornak előtte, két
avagy három ízben is az harmadik
terminus napon a' törvény előtt elő
kell mutatni, (akkor minden ter-
minuson pro. den. 7. és az Nota-
riusnak is pro. den. 2. le tévén)
az adósnak, annak utánna tisztá-
köz pinzel minden böcsűnek ki-
vűle, az minémű pinz jár akkor,
minden tovább hallasztás és excep-
tiók nélkül meg kell fizetni, a' Bi-
ró Uram

*& ad ea facienda, astringendus est per
Judicem pecuniarum, absq; ulla dila-
tione.*

TIT. XVII.

De redemptione rerum im-
mobiliū impignoratis, ac
de earum æstimationibus &
venditionibus.

*Item: Si quis hominum domum suam
invadiaverit, vigore Literarum Ci-
vitatatis aut testimonio sufficienti jura-
torum Civium, videlicet, quod ipse per-
sonaliter accedens in præsentiam Jura-
torum & literas hereditarias super ip-
sam domum habitas & emanatas in
signum invadiationis, ad manus pecu-
niam accommodantis assignaverit usq;
ad certum tempus, per partes delibe-
ratum, in quo ipsam domum redimere
debuisse, ipso termino elapso, si ipsam
domum redimere noluerit, aut non cu-
raverit, ex tunc Literas ipsius Civita-
tis super ipsam domum emanantes, quo-
rum vigore ipsa domus jure hereditario
fuit possessa, trinies in tribus terminis
in Judicio Judicis pecuniarum exhibe-
bilis; & pro qualibet exhibitione singulos
den. 40. Judici persolvat, Notario ve-
ro sedis singulos den. 4. pro sui intitu-
latione, quam facere debet in Librum
Judicis pecuniarum, persolvat. Qui-
bus sic habitis, Judex pecuniarum inti-
met, ut ipsa domus in tribus quindenis
dierum*

XVII. TIT.

*Az Zálogban vetett álló örök-
ségről vissza viteléről, és azok-
nak el-adásáról és becsültetésé-
ről.*

HA valaki házat zálogban ve-
ti, a° Nemes Tanács hírével
és engedelmeiből és azt be iratassa
meg bizonyittya hogy önnön ma-
ga az esküt bírók előtt compareál-
ván, és az háznak örök levelét ar-
ról az házról a° creditornak bizo-
nyos summában adta zálogul bi-
zonyos ideig, a° parfok között el-
végeztetvén mikor legyen annak
a° háznak eliberatioja. Azon ter-
minus nap elmulván hogy az há-
zat ki nem válttya az adós avagy
ki nem akarja váltani, tehát azon
házról vallozt örök levelet a° melly
törvény szerint a° Bírók előtt ema-
naltatott a° creditor, három ízben
a° törvény előtt meg mutassa pro-
ducallya, és minden productioere
az Birónak kell fizetni az creditor
által den. 40. az Notáriusnak pe-
nig den. 4. a° le. írásért, akkor az
Biró intimállya az adósnak és in-
cse rola, hogy három quindená
alat, ugy mint negyven öt napok
alat

dierum hoc est 45. dierum spacio in simul computatis, redimere debet: qua si faciet, bene quidem & ipsa litera invadiata super ipsam domū emanata redimendi restitutioni adju. dicentur. Si autem ipsi termini insoluti prateribunt, tunc ipsa domus, si est lapidea, cum Magistris Lapideis sive Lapididis conscientiosè aestimetur. Si est Lignea, per Magistros Carpentarios coassumtis certis Civibus aestimetur, & post aestimationem persona domum invadianti iterum tres quindena sunt pro termino consignando, ut intra illud tempus ipsam domum redimat, vel vendat. Si hoc facere noluerit vel nequiverit, tunc juxta aestimationem ipsius domus A. in dominium ejusdem, per duos Juratos Cives inducatur, & cui libet illorum Juratorum A. videlicet qui in dominium domus statuitur, solvet pro testimonio fl. 1. auri, residuitatem verò supereminentem summam, si quam aestimatione resultaverit, A. post statutionem in tribus quindenis I. attracto paratis in pecunijs deponere tenebitur. Si autem ipsam summam I. attractus levare recusaverit & contempserit; tunc eam ad manus Judicis pecuniarum assignabit. Si quis autem proximorum illius domum invadiantis ipsam domum redimere aut pro summa aestimatione emere voluerit, ipsam ipsa domus

alat ki váltsa a' házat: hogy ha ki váltja jó és azon örök leveleket az adós vizsgálja kérheti, holot pedig ki nem váltja, és az pinzét meg nem adgya, tehát az ház, ha kőház akkor az kő művesek által igaz lelki ísméreték szerint meg böcsültessék, és viszont ha az ház fából ipiterett, tehát az Acsokkal böcsültessék meg, és viszont az adósnak három terminus adatik, úgy mint három quindena hogy az alat vagy vizsgálja váltsa, vagy el adgya. Hogy ha azt meg nem cselekeszi, tehát az házat meg böcsültetvén a' creditornak két esküt polgárok által kézben adatik, és szabad uraságban adatik és az creditor azoknak az introducalo esküt polgároknak edgy edyy forintot kell adni aranyul, az Executionnak nagyob bizonyosságára: A' felül való summát melly az adósnál fellyeb volna, az adósnak három quindena alat kész pinzül kelleik meg-fizetni. Hogy ha pedig az adós az meg nevezet fellől való pénzt fel nem akarná venni, tehát adassék a' Biro kezéhez, és ha valami közel való Atya fja az adósnak a' házat magához akarja váltani, avagy meg venni annak ilteffék. Ha pedig szomszédgya, annak hasonló jussa

domus adjudicetur. Quibus si caruerit, si vicini ipsam habere voluerint, similiter ipsis pro summa aestimata adjudicetur.

TIT. XVIII.

De rebus immobilibus impignoratis absq; aliquo testimonio, & de processu eorum.

Item: Si quis domum absq; aliquo Testimonio simpliciter & de plano solum singulariter uni personae pro quadam summa pecuniarum invadaverit accommodans, nullum affectans habere in eo testimonium, confidens in prohibitione illius, cui ipsa summa accommodatur, praefixo per partes certo termino solutionis, accommodans pecuniam suam rehabere volens, ipse vero surda aure cui accommodaverit pertransiens, super eo verbis opprobriosis & contentiosis obvians & allegans; num habes aliquas expensas ullas nisi solum istas, optas tibi habere. Ego non habeo pro nunc, mediantibus quibus solutionem expendam, si vis expectare ego reddam tibi, sin autem procedens per viam Juris, accommodans accedens personam Judicis, proponet causam defacto de commissione Judicis attractus citatur, prima, secunda, tertia vice. Si attractus non comparuerit, A. ipso facto obtinebit. Si autem comparebit, & receperit terminum respondendi,

légyen a' bõcsû szerint való meg vételre.

XVIII. TIT.

Az álló örökségnek el-zálogításáról, melyről semmi bizonyosság nincsen.

Hogy ha valaki házat valakinek bizonyosság nélkül exconfidentia el-zálogosítja, bizván annak jámborságában, semmi levelet nem vészen róla, hanem csak ki adgya pinzét bizonyos ideig, és mikor az az idő alát semmi képen nem lehetne-meg a' contentatio, hanem Bíró eleiben kellenék menni, és há kérné-is a' creditor a' maga ki adót pinzét, az adós nagy haraggal és bosszúsággal illetné a' Creditort, ezeket mondván: Talám immár nincsen mit költened, hanem erre az énnékem kölcsön adott pinzre szorultál. Mellynek meg fizetésiben énnékem mostan módom nincsen, hanem várj egy kevés időt, há meg adhatom meg, adom, ha pedig meg nem adhatom, törvény előtted pöröly a' meddig szereted. Az Creditor ezekre nézve megyen a' Bíróhoz, a' Bíró mingyarást citálja, az adóst, egy elsőben, másodszor harmadszor, ha az adós

nem

ipso termino accurrente. Si I. negaverit, ex qua nullum Testimonium super eo habeatur solo suo Juramento I. in proximo Termino Juridico sequenti, se purgabit.

T I T. XIX.

De pecunia mutuò accommodata, super Literis hæreditatum rerum immobilium loco vadij, & per ipsum debitore negatis.

J Tem: Si quis Concivium accommodans aliquam summam, & in signum sua accommodationis Literas Civitatis super domo sua vel vinea, sonantes attulerit, dicendo: Ecce, do tibi pro tanta summa pecuniarum, & in signum restitutionis loco istas literas, præfixo termino solutionis, termino occurrente & insoluto permanente, & accommodans pecuniam Judicem adeundo declaraverit serialim causâ processum. Qui attractus citatus Actore ipsas Literas presentante proposito per eum, quia tantam pecuniam ei accommodasset, & in signum vadij ipsas Literas hereditarias sibi invadiatas fore declarat. Attracto autem respondente, quod non, sed ipsas literas sibi causâ conservationis & sub spe restitutionis eisdem assignasset, Actor debet suo Juramento affirmare præfatio in proximo termino

Juri,

nem compareal, tehát adatik nékitizen - négy nap meg felelésre, akkor az idő és nap eljövén, és tagadást téssen az adós, mivel a' creditornak semmi bizonyossága nincsen, akkor az Adós maga hitivel meg menti magát.

XIX. T I T.

Az álló örökségnek örök levélre való pinz adás, mellyben az adós tagadást téssen.

HOgy ha valaki valakitől valami örökségre, házra szöleire, pinzt kérne, ilyen formán, hogy édes jó akaró Uram, agyon énnékem bizonyos számu pinzt költsön, ihon házamnak örök levelét avagy szöleimnek, adom addig zálogban, bizonyos ideig, míg meg-fizetek, a' Creditor meg cselekedné, hogy azon levelekre adna pinzt. Jóveendőben mikor az idő eltelnék, kérvén a' pinzt, meg nem akarná adni, a' pinzt az adós: és e' miat Biró eleiben kelleznék mennick, a' Creditor ottis kívánná a' contentatort, és azon leveleket a' Biró és tanács előtt producálna bizonságul, az adós penig tagadná, és azt mondaná, hogy a' levelek nem zálogban, hanem csak hű kézbe eltenni adta volt a' Creditornak, ita' Tör-

P 3

vény

Juridico, quia ipse Litera per ipsam summam pro qua declarabat sibi fuisse & essent inuadiata. Tunc I. debet actori satisfactionem impendere.

vény a' Creditornak hitit talállyák, hogy a' kölcsön adott pinzre, és azért való zálogul lévén a' levelek meg esküdgyék, így az adófság meg kell az adófságot fizetni.

T I T. XX.

De rebus mobilibus ad conservandum datis, de quibus aliqua pars negatur & aliqua non.

Item: Si quis Concivium, aut quispian hominum certam summam pecunia seu alias quascunq; res mobiles causa conservationis & sub spe restitutionis alicui assignaverit, & ipsas successu temporum rehabere voluerit, & eidem partem restituerit, residuam verò partem negare pretenderit, tunc persona quam ad conservandum dederit, quantitatem illarum rerum suo juramento solo, quantafuerit affirmabit, & sic attractus vel conservator solvere tenebitur cum effectu.

T I T. XXI.

De rebus mobilibus ad conservandum datis absq; aliquo Testimonio.

Item: Si quis res suas quascunq; mobiles ad conservandum dederit, nullo fulcito testimonio sufficienti, partesq; per viam juris in praesentiam Judicis & Juratorum in termino Juridico com-

parne-

XX. T I T.

Az ingó marhát ha valaki ádd el-tenni, és annak ha edgy része el-tévelyednék, és némellyet el-tagadnának.

HOgy ha valaki másnak pinzt avagy ezüst marhát el-tenni hágy hű kézhez, hogy jövőendőben éppen minden fogyatkozás nélkül vizsgálja adatasték, és bizonyos időben elő kérvén, rész szerint meg adna, és némelly részt el-tagadna, akkor a' hű kézhez adó a' pinznek avagy egyéb marhának az Urának hitett kell vetni, hogy a' mennyi summa volt, meg esküdvén, a' ki-nél volt éppen róla contentállya.

XXI. T I T.

Ha az Ingó marhát valaki adgya másnak el-tenni, és bizony-sága nincsen.

HA valaki maga ingó bingó marháját adgya másnak el-tenni, semmi bizonsága nem lévén hogy nékie adta, és az vizsgálva kérvén marháját, Bíró Tanács előtt, és az I. tagadná,

paruerint, proposito per Actorem, quomodo certas res suas I. ad conservandum dederit, sub spe restitutionis I. negante, idem I. se purgabit in proximo termino Juridico solo suo Juramento, super eo, quod de rebus A. in sui facultate non habuisset neque haberet.

TIT. XXII.

Quod compositio Arbitrorum in suis viribus conservetur, non obstante quod aliqua partium contradixerit.

Item: Si quisquam Concivium vel cujuscunq; status hominum in praesentia Judicis vel Juratorum Civium, super certis rebus cujuscunq; materiei exstiterint, contenderent, & demum in Arbitros condescenderent, sopitis causis per Arbitros, & si qua partium ipsi arbitrario compositionem componere sive contrahere prætenderet, testimoniumq; illorum arbitrorum nullius valoris habere velint; Judex seclusis partium intentionibus Arbitros debet habere ad fidem eorum DEO debitam requisitos, de conditione & articulis ipsius arbitrarij compositionis, & prout conscientiosè retulerint in suis viribus Judex tenere debebit, & partes eas ad conservandum compellere & adstringere tenebitur.

TIT. XXIII.

gadná, tehát nagyob bizonyosságára hogy az I. semmivel nem tartozik az Actornak, az Törvény napon maga hitivel mentheti meg magát.

XXII. TIT.

Az Arbiterek előtt való végezésnek a' parsoknak meg kell azon meg állani.

HA valaki Városbéli emberek között, vagy pedig akarmi rendbéli ember Bíró Uram s' az Nemes Tanács előtt bizonyos marhájok vagy örökségek véget pörölnének, meg bősültervén elsőben azon marhájokat Arbiterek által: de ha valamellyik félnek nem teczenék az Arbitereknek végezéssék, sőt Bíró Uram s' az Nemes Tanácsnak tölt Relatiojoknak helyt nem akarnak adni, tehát az Bíró azoknak panaszát ne hallja, hanem az Arbiterek végezéssén álljon meg, és kényszerítse arra az Parsokat hogy elégedgyenek meg az Arbiterek végezéssével, és deliberatumával.

XXIII. TIT.

TIT. XXIII.

De vestimentis novis invadiatis; quæ per tineas & alijs modis fuerint destructa per conservationem vadij.

Item: Si quis vestimenta sua invadiaverit, & ipsa de novo sarcita fuerint, accommodans ipsa vestimenta viliter servando per tineas demoliri permiserit, per se vel per suam familiam ipsa ferendo destruxerit, quod se probare valuerit, accommodans tenebitur valores ipsius vestis qua Invadians fide sua mediante Deo debite retulerit, ex integro persolvere. Si autem approbari non potuerit, tunc accommodans solo suo juramento ipsa vestimenta suo modo fore, prout fuerit affirmare, & semper in proximis terminis Iuridicis sequentibus juramenta tenebitur facere; & sic invadians accommodanti tenebitur satisfactionem impendere plenariam.

TIT. XXIV.

De invadiante rem sibi ad conservandum datam, & demũ si per conservantem perditam fuerit, propter accumalationem usura.

Item:

XXIII. TIT.

Az zálogos ruhákról, melyek gondviseletlenség miatt, a molyról vagy egyéb dologtól el kezd vészni.

HA valaki az ő ruháját zálogban veti másnak, és azok még új ruhák volnának, az zálog a' kinél vagyon, hogy gondviseletlensége miatt reá nem vigyáztván, vagy moly által, vagy pedig más képen meg vesztegetődnék, avagy pedig cselédével hordoztatván meg-szaggattyák, és el-kopratyák, ha az zálogosító azt meg-bizonyítja, vagy hitivel, vagy élő bizonságokkal, azt a' ruhát, mi ért volna akkor új korában, az zálog tartónak meg-kellettik fizetni. Hogy ha penig meg nem bizonyíthattya, tehát az zálog tartó hitivel mentheti magát, hogy azon ruhák a' szerint voltak el-vesztegetve, és ujjak nem voltak mikor kezéhez atnáki, és így az zálogosító éppen tartozik a' kölcsön adott pénzt megfizetni.

XXIV. TIT.

Az el-tört marháról, az ki háznál hagyatott el-zálogosít és azonban el kezdene vészteni.

Vala:

Item: Si quis concivium rem alterius eidem ad conservandum traditam, invadaverit, si inter Christianos vel Judaeos, & ipsa res perita fuerit, per accumulationem usura, aut quibuscunq. causis intervenientibus: si ipsa partes concordare nequiverint, & super eo conscientiosè in praesentiam Judicis comparuerint, tunc persona qua ipsas res ad conservandum dederat, valore ipsius rei vel rerum in proximo termino Juridico sequentibus solo suo jramento tenebitur affirmare, & sic persona rea per Judicem compelletur, ad satisfactionem plenariam.

ván el vesztett, így az Incausamnak az Aðort plenarie kellek contentální, és a' Bíró reá erőltetheti.

T I T. XXV.

De rebus alicui assignatis, petens ut aliquam summā pecuniæ sibi super datis rebus interveniente.

Item: Si quis hominum certas res alicui concivium assignaverit, petens, ut ille in sui favorem certam quantitatem pecuniæ in signum vadij super ipsas res sibi exquirendo inveniret, & si ipsa res per quemcunq. modum deperderentur, & si partes suo modo fuisset fateantur, & super eo contentiosè in praesentiam Judicis accederent, auditis partium propositionibus & responsionibus

XXV. T I T.

Az olyan marhárol melyet valaki másnak ádd, és azon kéri hogy pinzt szerezzen neki reá.

HA valaki mást kér azon, hogy valami marhájára pénzt szerezzen kölcsön arra a' marhára, és az a' marha azonban valami módon meg vesztegetődőc volna, és az el zálogosító azt mondaná, hogy akkor mikor kezéhez vette volna úgy volt volna, és a' mija Bíró eleiben kerülőének, akkor a' bizonság halgatván az parsoknak felelereket, tehát

bus ut pramittitur factis. Tunc ipse res ex quo pro voluntate A. & ad petitionem sui fuerint invadiata, damnum illarum solus patietur, I. verò pronuntiabitur liber & absolutus. Si Actor nullum testimonium habebit, neq. ipsi solide per se fatebuntur, & per Actorem I. inculpabitur in eo; quia ipse easdem res non ad impignorandum sed ad conservandum dederit: Incausam attracto testante se ipsas res habuisse, sed de commissione ipsius A. invadiasse. Actor solo suo Juramento in proximo sequenti termino Juridico tenebitur approbare quia non ad invadiandum, sed ad conservandum eisdem dederit & assignaverit. Et sic I. ad satisfactionem compelli debet.

nem csak eltételre,
kárvallást meg- kell

tehát a^o mint az A. kérése, és akaratyából a^o marha adatott zálogban, tehát szenyvedgye azt a kárt önnön maga, mellyhez zálogosítanak semmi közű nincs és az T. abszolvaltatik immediate az A. keresetűl, hogy ha penig semmi bizonyságok nem lehetnek, ök-is magoktól meg nem vallják, és az A. öreá akarja az vétket vetni, hogy ő nem zálogosítani attá volna az marhát, hanem csak hű kézhez elcenni, az I. penig meg valya hogy nála volt, de az A. ötet arra kérte hogy valamely jó-akarójátul bizonyos summa pénzt kérjen reá, akkor az Actornak hitelt kell vetni leg első törvény napon hogy nem úgy attá hogy el-zálogosítsa, hanem csak eltételre, és így az Incausamnak minden fizetni.

TIT. XXVI.

De rogantibus ab aliquo argenteas res aut alia Clenodia concedunt, & in dolo circumvenienti ipsa venditioni exponunt.

Item: Si quis ex Civibus alterum Concivium adierit, proponens, quomodo certa nuptia celebrarentur, aut certos haberent hospites advocatos, quibus honorem deberet impendere, & ad ea indigeret de cuppis deauratis, piccarijs argenteis, vel baltheis, rogando obnixius,

XXVI. TIT.

Ha valaki mástól ezüst marhát avagy valami Clenodiot kér kölcsön, és el.adgya.

HA valamely Concivis más concivis felebarattyát a^o Biróhoz hivattya adósságért, és törvény szerint czitaltatik, első, második, és harmadik terminuson compareal mind a^o két fél, és hogy há meg bizonyosodik az adósság, tehát

obnixius, ut eos ei concederet, & per actis illis, ipsas suas res ipsa die vel die crastina representare vellet; Ille confidens de eo, & ut complaceret voluntati suae ipsas res tales quales haberet, eide ex charitate daret, sub spe restitutionis; Ille vero dolo circumventus, ipsas res venditioni exponeret, & omnibus modis ab eo alienaret, devenientibus ipsis in praesentiam Judicis, si se habuisse negaret, ex quo nullum testimonium affuerit ibi, solo suo juramento in proximo in sua negationis experimentum se purgabit, in proximo Judicio sequenti. Si autem se habuisse fatebitur, valorem ipsarum rerum solvere tenebitur, juxta conscientiosam declarationem accommodantis & propter ipsum ut praemittitur, perpetrato, in praesentiam majoris Judicis & Juratorum Civium deliberabitur, ita ut ceteris cadat in exemplum.

den böcsűnek kivőle, a' minémű pinz jár akkor minden tovább való halasztás és exceptiók nélkül meg kell fizetni, a' Biró Uram ereje és kényszerítése által.

TIT. XXVII.

De mercimonijs ab aliquo in credentiam habitis, deinde receptor mercimoniorum pro suis debitis solvendis alijs persolver.

Si quis civium certam quantitatem Rerum mercimonialium à suo Concivive ad certum tempus seu terminum in praesen-

hát nyolcz nap alatt meg kell az adósnak fizetni, az idő alatt ha meg nem fizet a' creditornak, tehát az nyolcz napi terminuson a' Biró avagy ahoz rendeltetett ember a' kinek hitesbnek kell lenni, házához mennyen az adósnak, és úgy erőltesse a' contentatoria, és hogy ha az adósnak pinzé nem volna, és zálogot sem adhatna, tehát az adós azon emberek előtt tovább való terminusát az meg fizetésnek ha kívánnya, meg-adatik nékie; de jelűl és bizonyságul egy meg hajtott pinzt kell adni, a' Birónak a' vagy meg hit executornak előtte, két ízben-is az harmadik terminus napon a' törvény előtt elő kell mutatni (akkor minden terminuson pro. den. 7. és a' Notáriusnak-is p. den. 2. letévén,) az adósnak annak utánna tizta köz pinzel minden

XXVII. TIT.

Háki más embertől marháat vészen-fel hitelben, és az maga adóssit contentálja véle.

Hogy ha valamely Concivis áros ember, valami Concivis áros. től, vagy akár idegen embertől

Qz

vészén

praesentia Juratorum Civium se solutum Literis mediantibus aut manifesta fassione facta promiserit, & ipsas res in sui potestatem receperit, & ab altero, cui ipse tenebatur, ab eo per viam juris obtento, in sui solutione habere potuerit. Id audiens creditor in praesentiam Judicis accedens, declarato per eum, quod ipse res fuerunt suae, & ipsi nulla satisfactio super eo foret facta; nunc altero creditore superveniente res meas per me sibi assignatas tollere nititur. Partibus comparentibus persona cui ipsa res fuerunt consignata correspondere. Domine Judex forum quod ego feci, ad certum terminum coram Juratis Civibus, qui terminus nondum venit, nunc ipse me in meis negotiis damnificare praetendit, supplico, ut ad praestolandum usque terminum per partes deputatum praestolari teneatur. Judex tenetur eundem ad observandum illum terminum solutionis adstringere, ex quo primum in praesentis Juratorum Civium per ipsas partes conclusum fuerit, & illi Creditori qui causam obtinuerat per viam Juris omnimodam de ipsis rebus impendere satisfactionem.

vészen marhát hitelben, és arról való adós Leveleket adnak edgy másnak, úgy hogy bizonyos időre meg adgya és fizeti az árrát; aző. ban más rendbéli creditora meghalván, hogy az ő adótságának mostan marhája légyen, és azt a' marhát az ő adótságában el. akarná venni tőle, akkor az a' Creditor, a' kié volt a' marha, a' Biróhoz menvén informállya a' Birót, hogy az ő marhát, noha ő hitelben attá cñek s' ennek, de mivel még annak az marhának az árrát meg nem atták, hogy hogy léfzen az, hogy az ő marhájával, más idegen adótságot fizessék. A' pársok a' Biró előtt cōpareálván az ő adótságs kinek marháját adta volt, meg halván a' Creditor beszéde szerint, igaz hogy meg nem adtam az árát, de Biró Uram, én ezzel az emberféges embervel és Creditorommal árut vertem, és terminusokra való fizetésről levelemer-is attam a' Birók előtt, melly terminus még elő nem jött, annak okáért engemet e' jelen való Creditor nem háborgathat és meg nem károsíthat, könyörgök

azért Biró Uram, hogy parancsollya meg kigyelmed hogy az végezéshez tartaná magát, várja. el az Terminust. Akkor a' Biró meg parancsollya hogy végezést a' Birák előtt emanált levelének continentiája szerint tárcsa a' terminushoz magát, a' másik Creditornak pedig, a' ki a' Törvénye meg nyerte, a' Törvénynek folyása szerint abból a' marhából contentatiót kell impendálni,

F I N I S.

I N D E X
T I T V L O R V M.

CAP. I.

De Electione centum personarum, ac Judicis & Juratorum.	Pag. 1.
II. De Electione Judicis, moribus, vita, & honestate Judicum &c. ibid.	
III. De Electione Plebani.	2.
IV. Quòd violentum descensum Domini non faciant.	ibid.
V. Qui sunt acceptandi in consortium Civitatis & qui non.	3.
VI. De acceptandis pro testimonio inter Cives.	ibid.
VII. De libertate testandi, quamvis absq; hæredum solatio decedat.	4.
VIII. De divisione bonorum, illorum qui sine hæredibus decedunt.	ib.
IX. De libertate fori, & de violentia non fienda per Officiales.	ibid.
X. De Nundinarum libertatibus.	5.
XI. De Testamento non judicando in foro Ecclesiastico, &c.	ibid.
XII. De Birsagio apperientis Sigillum Judicis.	6.
XIII. De præscriptionibus hæreditatum venditarum rerum immob.	ib.
XIV. Quòd bona fugientium pro causis criminalibus non devolvantur. ad Dominum terrestrem.	ibid.
XV. Quòd Cives non vendant possessiones ac domos forensibus.	7.
XVI. De fugientibus interfecta vel relicta Uxore, & in quot partes bona talium dividantur.	ibid.
XVII. De inventis cum falsis mensuris & eorum birsagio.	ibid.
XVIII. Quòd Cives non molestantur per Principes & Nobiles.	8.
XIX. Quòd nullus exerceat artem quam ignorat.	ibid.
XX. Quòd Cives non emant mercimonia extraneis hominibus.	9.
XXI. Quòd secreta consilia extra Prætorium non revelentur.	ibid.
XXII. Quòd Mercatores extranei non vendant ipsorum mercimonia aliis extraneis mercatoribus.	ibid.
XXIII. Quòd mercatores extranei non emant cutes, nisi ad certam summam.	10.
XXIV.	

I N D E X.

- XXIV. De telonij non solvendis per Cives. 10.
 XXV. Quod mercatores nō vendant infra valorem duarum Marcarū. ib.
 XXVI. Quod perpetrantes criminalia extra Civitatem & in Civitate re-
 perti, per Judicem judicentur. 11.
 XXVII. De venditione mercimoniorum in locis deputatis. ibid.
 XXVIII. De Judice, qui non facit justiciam forensibus. ibid.
 XXIX. De licentia danda mercatoribus ad consortium civitatis. 12.
 XXX. Quod mercatores forenses non vendant suo hospiti residuum
 mercimoniorum. ibid.
 XXXI. Quod peremptores non emant peremptoria in distantia decem
 miliariorum. ibid.
 XXXII. Quod hospes expressare debeat suo hospiti Jura Civitatis. 13.
 XXXIII. De Pellificibus falsificantes opus ipsorum, ibid.
 XXXIV. Quod Pistorum bonum & congruum panem faciant. ibid.
 XXXV. De Sutoribus, qui falsificant artem cum malis cutibus. ibid.

T R A C T A T U S I. SUPER FACTIS HÆREDITATUM.

T I T. I.

- De modo & forma, sub quorum fassionibus hæreditates possidendæ
 sunt perpetuales. 14.
 II. De præscriptionibus hæreditatum immobilium, &c. 15.
 III. Quod consanguinei primū admonendi in venditione, &c. 16.
 IV. De poena evectentium metas alicujus possessionis. ibid.
 V. De extractione terræ à vinea vicini ad vineam suam. 17.
 VI. De descensu aquæ pluvialis de vinea vicini ad vineam alterius. ib.
 VII. De poena illata damni per foveas factas ad capiendas feras. 18.
 VIII. Quod nemo semitas faciat per vineam sui vicini. ibid.
 IX. Quod nemo domum ampliet versus plateam sine licentia. 19.
 X. De canalibus imponendis ad tectum, &c. ibid.
 XI. De canalibus parandis inter duos vicinos. ibid.
 XII. De mensurâ terræ concedendæ versus plateam. 20.
 XIII. De cellariis fodiendis absque damno vicinorum, ibid.
 XIV. De terminis deputatis & conditionibus eorum in solutione. 21.
 XV. De

I N D E X.

XV. De revocatione fori facti, &c.	23.
XVI. Quòd hæreditates extraneis non vendantur, &c.	ibid.
XVII. De alienatione hæreditatum per executores post recessum orphanorum de patria propria.	24.
XVIII. De venditione hæreditatum orphanorum, &c.	25.
XIX. De fassionibus hæreditatum per vlm aut coactè factis.	26.
XX. De cultura vinearum per fratres indivisos vel divisos facta.	ibid.
XXI. De debitis vel aliis quibusvis rebus post mortem alicujus repertis.	27.
XXII. De teste nolente fassionem facere hæreditatum venditarum.	28.
XXIII. Quòd bona illorum qui sunt condemnati pro causis criminalibus, indemniter serventur hæredibus suis.	ibid.

T R A C T A T U S II. SUPER EFFUSIONE SANGVINIS.

T I T. I.

De verbis vituperosis simplicibus.	29.
II. De verbis vituperosis ex quibus fama detrahitur.	30.
III. De verberationibus cum livoribus & plagis, &c.	31.
IV. De longitudine & profunditate vulnerum, &c.	32.
V. De vulnere quod per vestimenta cooperitur, &c.	33.
VI. De vulnere quod per vestimenta non cooperitur, &c.	34.
VII. De evulsione barbæ alicujus ex rancore, & ipso bislagio.	35.
VIII. De evulsione capillorum capitis alicujus ex rancore.	36.
IX. De excussione oculorum, ac abscissione nasi, aut manus, &c.	ibid.
X. De perpetrato homicidio & ipsius processu, &c.	37.
XI. De præsentatione hominis interfecti ante prætorium, &c.	39.
XII. De mulieribus, Dominum & Maritum suum interficientibus.	40.
XIII. De mulieribus maritum suum interemptibus per intoxicationem veneni, & de pæna ipsorum.	
XIV. Quod Judex debet prosequi causam hominis interfecti, cui non sunt consanguinei, quærendo sanguinem interfecti.	42.
XV. De mulieribus filios adulteri interficientibus, &c.	43.
XVI. De abducentibus virgines aut juvenculas Dominas, &c.	ibid.
XVII. De adulterio commisso per legitimam mulierem, vel virum.	44.
XVIII. De	

I N D E X.

XVIII. De violentia facta honestis mulieribus in domibus ipsarum.	44.
XIX. De violatoribus Virginum, & de processu earum contra eos.	45.
XX. De violentia facta Virginibus ac honestis mulieribus in campis.	46.
XXI. De Virgine alicui consentiente, &c.	47.
XXII. De opprimentibus publicam meretricem potentionaliter.	48.
XXIII. De irrudentibus in aliquem in domo vel in vinea.	ibid.
XXIV. Quibus modis, & cum quibus probatur violentia, &c.	49.
XXV. De non custodientibus puteum ante domum fossum.	50.
XXVI. De pœna imponenda hospiti, si homines in eum ceciderint.	51.
XXVII. Quod si volens interficere aliquem in domo sua, & per Dominum domus interficietur, tunc interfectus perdet sui sanguinis effusionem.	ib.
XXVIII. De pœna interficientis aliquem in vinea vel possessione.	52.
XXIX. De latronibus & spoliatoribus ac ipsorum processu.	53.
XXX. De facientibus incendia segetum Domini sui.	54.
XXXI. De ponentibus signa incendii in domos aut horrea.	ibid.
XXXII. De incendio exorto de domo boni viri, &c.	56.
XXXIII. De mercenariis facientibus incendia, &c.	57.
XXXIV. De falsificantibus monetam Regni, & de pœna.	58.
XXXV. De furto in sacris rebus facto, & de pœna.	59.
XXXVI. De facientibus incantationes diabolicas cum Sacramento.	60.
XXXVII. De hæretica pravitate, consensa in parentalia, &c.	61.
XXXVIII. Qualiter sit procedendum contra homicidam fugitivum.	ibid.
XXXIX. De Viro legitimo, legitimam uxorem interficiente, & e converso.	62.
XL. De Actore vituperante aut verberante Attractum suum.	64.
XLI. Quod nemo possit res suas perditas & penes aliquem inventas, sua propria autoritate vi recipere.	65.
XLII. Quod si familiares vendiderint rem Domini suorum ipsi confisam in levi foro, tunc emptor non tenetur ad restitutionem.	ib.
XLIII. De mulieribus nutricibus, suffocantibus infantes, &c.	66.
XLIV. Quibus casibus Carpentarii judicentur, &c.	67.
XLV. De projicientibus lapidem ex vesaria propria & non coactus.	68.
XLVI. Quibus modis lapicidæ judicentur, &c.	ibid.
XLVII. De pœna sagittantium, si aliquis offenditur, &c.	69.
XLVIII. De famelicis furantibus panem in foro, &c.	ibid.
XLIX. De	

I N D E X.

<i>XLIX.</i> De pœna imponenda pueris, subtrahentium parvas res.	70.
<i>L.</i> De pœna subtrahentium ad valorem 50. den. auri.	71.
<i>LI.</i> De subtrahentibus rem ad valorem unius floreni.	ibid.
<i>LII.</i> De furto facto, ad valorem duorum vel trium floren. auri.	72.
<i>LIII.</i> De furantere valentem quatuor aureos florenos.	ibid.
<i>LIV.</i> De aperientibus seras cum falsis clavibus, & eorum pœna.	73.
<i>LV.</i> Quod si furantes animalia Civitatem intraverint, unusquisque possit eos cum animalibus furatis detinere.	74.
<i>LVI.</i> Quo re Jure mediante quis possit rehabere animalia ab eo furata.	76.
<i>LVII.</i> Quod Laniones non mactent animalia incertis temporibus.	67.
<i>LVIII.</i> Quod noctivagi detenti, per tormenta examinentur.	77.
<i>LIX.</i> De falsis Procuratoribus, se in causis ambarum partium intromittentes, ac de pœna ipsis imponenda.	78.
<i>LX.</i> Quâ pœnâ puniantur furantes fructiferas juveniles arbores.	79.
<i>LXI.</i> De pœna inferenda danti aliquid ad servandum, deinde ipsam rem fraudulentè & furtivè recipiendo exportaverit.	ibid.
<i>LXII.</i> De pœna inferenda vituperantis aut verberantis mulierem, ac de mulieribus se mutuo verberantibus.	81.
<i>LXIII.</i> Quod homicidium per plures perpetratum, non omnes sunt pro homicida retinendi: sed unus illorum tantum.	82.
<i>LXIV.</i> De Juramento imponendo illis, qui pro suspitione inculpantur pro causis criminalibus.	83.
<i>LXV.</i> Quod fugientes de captivitate pronunciantur culpabiles.	84.
<i>LXVI.</i> De Judice, qui homicidam voluntariè emiseric.	ibid.
<i>LXVII.</i> Quod Electio Judicis & Juratorum sit à Regia Majest. concessa.	ib.
<i>LXVIII.</i> De pœna, excedenti contra Judicem, vel Juratos, verbo.	85.
<i>LXIX.</i> De pœna, excedentis contra Judicem & Juratos, facto.	ibid.
<i>LXX.</i> Quod si Jûdex vel Jurati excesserint contra aliquem.	ibid.
<i>LXXI.</i> De inobedientibus Judici aut Juratis, &c.	86.
<i>LXXII.</i> De contemnentibus Sigillum Judicis.	ibid.
<i>LXXIII.</i> De solutionibus fiendis Judici, Notario sedis, ac Præconi pro ipsorum laboribus & usualibus proventibus.	ibid.

I N D E X.

T R A C T A T U S III.

DE DISPOSITIONIBUS TESTA- M E N T A R I I S.

T I T. I.

- Quòd unusquisque poterit res immobiles, quas suis laboribus acquisi-
vit, cui vult alienare, contra prohibitionem proximorum. 88.
- II.* Quòd hæreditates aviticæ & paternæ ad uxorem & proles conde-
scendunt. 89.
- III.* De Marito, dante Uxori suæ res immobiles in signum dotis, quòd
statim devolvuntur in uxorem jure hæreditario. ibid.
- IV.* De hæreditatibus uxori alicui legatis, ipsa poterit cui vult alienari
tam in vita quàm in morte. ibid.
- V.* Quòd hæreditates legatæ alicui viro, de ipsis facultatem disponendi
cui vult, habet. 90.
- VI.* Quòd res condescendentes in virum vel uxorem, æquanimiter
dividantur, exceptis utensilibus domûs. ibid.
- VII.* De divisione facta inter fratres nuptos, & in castitate manentes,
mortuo patre & vivente matre. 91.
- VIII.* Qualiter fiat divisio inter fratres conjugatos, quando parentes
intestati decesserint. ibid.
- IX.* Quæ sint utensilia domûs condescendentia de viro in uxorem,
& è contra. 92.
- X.* Quod quæcunq; in Literis hæreditatum conscribentur, æqualem
partem cû aliis ibidẽ conscriptis, jure hæreditario possidebit. 93.
- XI.* De prohibitione facta per Uxorem contra Virum suum testantem,
de bonis pariter acquisitis. ibid.
- XII.* Quòd bona relicta filiis vel filiabus dissolutam vitam ducentibus,
conscendant ad alios fratres aut proximos, &c. 94.
- XIII.* Quòd uxor fornicatrix non possit facere testamentum de bonis
suis; sed omnia ad maritum condescendunt. 95.
- XIV.* Quòd vilipendentes fidem Christianam, & laudantes fidem Paga-
norû & Schismaticorû, nō habeant aliquid de Paternis reb. ib.
- XV.* Quod

I N D E X.

- XV.* Quod filii naturales non habeant partem cum filiis liberis in hæreditatibus. 96.
- XVI.* Quod nullum Testamentum valeat, nisi principaliter Credit. coribus solvat. 97.
- XVII.* De Testamento facto dolosè præconcepto. ibid.
- XVIII.* Quod Parentes non possunt bonos & honestos filios ipsorum excludere ab hæreditate paterna. 99.
- XIX.* Quod honesti & boni filii remaneant in hæreditate paterna, quamvis cum noverca aut vitrico manere nèqueant. ibid.
- XX.* Quod vituperantes aut verberantes Parentes, excludantur à tota portione hæreditatum, &c. 100.
- XXI.* De homine sene obligante bona sua alicui, ut ab eo absq; contumelia vel derisione nutriatur. 101.

T R A C T A T U S IV. SUPER FACTIS DEBITORUM.

T I T. I.

- De Electione Minoris Judicis seu pecuniarum, & modo observato in electione.* 103.
- II.* Quod Judex Pecuniarum in causis ardūis intersit in Consilio, & de loco stalli ipsius, & quæ definiantur in domo sua. 104.
- III.* De processu ipsius Judicis, in causis coram eo emergentibus, & ubi appellationes suæ sedis fieri debeant. ibid.
- IV.* Quibus & quot diebus habeat Judicari in hebdomada. 105.
- V.* Quod minor Judex habeat unum specialem Notarium, qui omnes causas in Librum conscribat. ibid.
- VI.* Quod Judex pecuniarum non judicet ultra summam fl. 40. Auri. 106.
- VII.* De debitis inter Civem & Forenssem, & de modo ac Terminò solutionis. ibid.
- VIII.* De modo & forma solvendi debita, & cū quibus solvantur. 107.
- IX.* De debitoribus judicialiter convictis, & se absentantibus à facie juris, & quomodo procedatur contra ipsos. 108.

I N D E X.

- X.** Quibus casibus *Attracti* solvere tenentur *Actori*, cum paratis pecuniis aut florenis. ibid.
- XI.** Quibus terminis *Attractus* sit liber comparere contra *A.* & quibus non, & qualiter amittitur causa. 109.
- XII.** De termino respondendi, & de contumacia partium, ac modo & forma æstimandi bona mobilia & immobilia. ibid.
- XIII.** De Juramento præstando, semper facto signo Sanctæ Crucis. 111.
- XIV.** De Termino solvendi, pro fl. 1. auri vel minus, & quod semel tantum citentur. ibid.
- XV.** De æstimatione rerum immobilium in pignore positarum, & de præsentatione earundem in iudicio. ibid.
- XVI.** De prolongatione solutionis causæ obtentæ, cum prolatione unius denarii, &c. 112.
- XVII.** De redemptione rerum immobilium impignoratis, ac de earum æstimationibus & venditionibus. 114.
- XVIII.** De rebus immobilibus impignoratis absq; aliquo testimonio. & de processu eorum. 116.
- XIX.** De pecunia mutuò accommodata, super literis hæreditatum rerum immobiliu loco vadii, & per ipsu debitorẽ negatis. 117.
- XX.** De rebus mobilibus ad conservandum datis, de quibus aliqua pars negatur, & aliqua non. 118.
- XXI.** De rebus mobilibus ad conservandum datis, absq; aliquo Testimonio. ibid.
- XXII.** Quod compositio Arbitrorum in suis viribus conservetur, non obstante quod aliqua partiũ contradixerit. 119.
- XXIII.** De vestimentis novis invadiatis; quæ per tineas & aliis modis fuerint destructa per conservationem vadii. 120.
- XXIV.** De invadiante rem sibi ad conservandum datam, &c. ibid.
- XXV.** De rebus alicui assignatis, petens ut aliquã summam &c. 121.
- XXVI.** De rogantibus ab aliquo argenteas res, &c. 122.
- XXVII.** De mercimoniis, ab aliquo in credentiam habitis, &c. 123.

F I N I S.

DE STATVTORUM
nonnullorum Legumq; Mu-
nicipalium pro ratione Temporis &
Locorum vim Legis redolentium
necessariis ad Jus Civile su-
peradditamentis.

TITVLVS I.

De ratione Conscriptio-
nis Territorij
juxta plagas, ut jus proprietarium
maneant, & ædificandis pro sup-
portatione onerum Parachis & Casarmis.

Pro conseruatione Jurium possessio-
natorum penes Proprietarios præ-
sertim Agrorum seminabilium, Prato-
rum & Vinearum; Si quidem Orphani
per Usucapiones solerent potissimū da-
mificari; in usum sumptus prius Agris,
deinde continuā elaboratione usurobo-
rari ac per continuatorum Annorum
revolutiones à memoria hominum cujus
erant Agri elabatur, & quasi in propri-
etatem ejusmodi apprehensorum transi-
re solent, adeoque, ut in Librum ejusmodi
hereditatum de plaga ad plagas Agri cu-
jus sunt conscribantur, & quovis Anno
circa Festa S. Georgij & Michaelis, uti
in nonnullis Locis Civitatibusq; præsti-
catur, revideantur, reformenturq; re-
formanda; non sine exigentia justitie
statuitur: Pariter ut ad onera Cuius-
libet supportanda ad quamvis domum ubi
commo-

OLY STATVTUMOK,
kik az Város Törvényihez
űdöhez és helyhez képest rendel-
tettek az Nemes Magistrátustól,
az Városnak meg-mara-
dására.

I. TITVLVS.

*Az határ Conscriptiojáról, hogy Könyben
irattassanak, és Parakák Casarmák
az kő-fal-közt építtessenek.*

Az álló örökségeknek igaz bir-
tokában való meg tartásáért,
főképpen az szántó földeknek ka-
száló réteknek és művelt szőlőknek;
mivel az árvák az birangolók által
főképpen szoktattak meg - károstit-
tatni, Elsőben csak költsön vétés
alá vévén az földeket, az után min-
den elszendőn birván, az emberek
elméiből kimul kié volt az föld, és
mint egy mások öröksőfi léfznek,
azért hogy az örökség Könyvében
rendről rendre, az Tábla földek
Gazdájok neviről seriesben véte-
tessenek és fel irattattassanak min-
denűt, mint már is sok helyekben
és Királyi Városokban szokásban
ment, és hogy efféle dolgok reví-
sioja Szent György és Mihály In-
nepi tájban celebrattassék, és el-
igazít-

*commodè fieri poterit, Parachæ & Casar-
ma pro eorum ferendis oneribus, qui ido-
neum verò ad id Locum non haberent
intra murum adificentur, pro Militibus
intertenendis Casarmæ erigantur; quod
suberit revisioni Amplissimi Magistra-
tûs, & Arbitrio ad æquanimittatis bilan-
cem observandam, ut singuli onera pro-
portionate ad mentem Jurium Regni sup-
portent, justitiæ consentaneum visum;
quas Gazas & Casarmas proprietarij &
alij confluentes adificare quantocyns de-
beant, deciditur.*

portioval az köz terhet visellyék, és nem csak egy rend-
béli Ember a' Városban, de minden érezze az Præsidium
terhét az Ország Törvénye-is azt tartván, állandó képpen
el-végeztet.

T I T. II.

*Pro ratione Statûs Vicinitatis Incola-
rum limitatus.*

*Quantumvis tam Leges Regni quam
Reg. Civitatum Jura Municipalia
vicinis primam, exceptis Consanguineis,
Domos Domibus, hortos hortis, jugeraq;
jugeribus coemendi & acquirendi tribu-
erent facultatem, observatq; hætenus
consuetudine & praxi, validum sem-
per & legale jus apprehensionis habeant
vicini, in quo stare etiam in alijs possunt
& Cives, pro ampliacione Bonorum su-
orum deserviens. Quia tamen eodem
jure suo & prerogativâ nimium quam
plurimi abuterentur, præterq; necessita-
tem cum injuria aliorum Ampliatio &*

Coem.

II. T I T.

*Az időköz és helyhez képest az szomszé-
dokra nézve rendeltetett végezésről.*

*Jullehet az Ország Törvénye és
Jaz Várossok Rend tartása, is első
just és szabadságot tulajdonitnak az
szomszédoknak, az házak meg vé-
teliben szomszédóságokban, ugy
kerteknek szántó földeknek rétek-
nek szőlőknek: de mint hogy ta-
pasztalta az Nemes Magistratus en-
nek kárát, fűgvén szerentséje s' első.
menetele dolga az Várossi rendbe-
lieknek az több terh viselő polgárok
sokaságától, hogy az szomszédóság
jussával, házakat házakhoz meg
vévén nem jól élnek az szomszé-
dok,*

*Coemptio in Civitate Jurium possessiona-
riorum facta sit, ita ut Publico Bono &
Ampliationi Civium hanc Legem mul-
tum praedjudicasse evidenter appareret,
cum ob ius vicinorum plurimi domos ac-
quirere non possent, ingestioq; vicino-
rum damno Civitatis communi, quae ex
pluralitate Civium promotionem Boni
Communis, & supportationem onerum
Publicorum metiretur deserviret; Ex
eo novo hoc Titulo conclusum, quod oc-
casione venditionis Jurium Possessionari-
orum Censura & Judicio Amplissimi
Magistratus tanquam in hoc iudicio sub-
mittatur, an vicinus ejusmodi Bona in-
tra murum aut alter ad ampliationem
Civium & ferendorum onerum medio-
rum coemere & obtinere valeat ac possit; Adeoque observatio hujus Statuti quoque
praecipitur, sub amissione ejusmodi Domorum controversarum per vicinos, Con-
tradictionisq; eorum eatenus vigor impofterum ad Authoritatem Magistratus
prudenter rem disponentis referatur, deciditur.*

T I T. III.

Denon inferendis qualitercunque dam-
num & injuriam vicinis, derivatio-
ne aquae ex area, canalibus, sublatio-
ne prospectus & fenestrarum luminis
impedimentorum.

*Quandoquidem Lege quoque Divina
(dilige proximum sicut teipsum,) natureq;
(quod tibi non vis fieri, alteri
ne feceris,) innuentibus, damni & inju-
riarum proximo qualitercunque, non in-
ferendarum vim includentibus, cautum
esset Juraq; Corporis & Tractatus Civilis*

qua

dok, és az köz terh viselésben kárt
szerzenek hogy mások miattok az
házaknak vásárláshoz hozzá nem
juthatnak, a' végre rendeltetet,
hogy az ilyen ház vásárlása' szoms-
szédot illesseé vagy más Concivist,
annak megítélése függön az Nemes
Magistratustól, kinek az Contro-
vertalt ház el-vesztése alatt engedeli-
meskedni is kell, és tollaltatik az
Contradictio az terh viselés köz
javára nézve, mind addig miglen
az Nemes Magistratus az iránt való
el-végezése, ki tudgya mit hogy
kell jobban el-rendelni hozzá nem
járul; el-végeztetet.

Adeoque observatio hujus Statuti quoque

III. TIT.

*Hogy semmi - képpen kárt és injuriat nem
kell az szomszédoknak tenni, az ud-
var vize ki viteliről tsatornákról,
ablakok világossága ellen tört épüle-
tekről s' a' többi.*

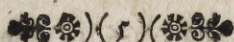
Mint hogy Isten törvénye hogy
szerefsük felebarátunkat, mint
magunkat, az természetnek törvé-
nye, hogy a' mit mástól te néked
tselekedtetni nem akarod, te se tse-
leked másnak, arra igazítanak hogy
szomszédnak kárt és rövidséget ne

§ 2

tegyen

quæ ad Tit. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. & 13.
 aliosq. passim pertinent indigitarent,
 quod ratio habenda sit sepium communi-
 um vel murorum inter vicinos erectio-
 nis, Canalum sine damno alterius posi-
 tionis, aquarum imbrium ex areis suis
 ne damnum domui proxime inferant
 derivationis, educationis, aut impedimen-
 torum umbrarumq. prospectus. & fene-
 strarum luminis sublationis; Et si pars
 negligens parti alteri damnum intule-
 rit injuriamque fecerit, de refusione
 damni, & injuriarum convinci debet
 semper ad adificationem, rectificationem,
 impedimentorumq. luminis fene-
 strarum & prospectus sublationem, penâ
 etiam debitâ per Magistratum imposita
 adigi. Prout ad nostra tempora A. 1700.
 ob sublationem luminis fenestrarum à re-
 tro Domus D. Georgij Ujsfalusi per ere-
 ctionem è diametro duarum Contignati-
 onum Domus causatam, D. Dominicus
 Caprani de injuria illata processualiter
 impetitus accordare debuit in fl. 110. &
 exolvere, è re visum Juri Civili per ex-
 pressum hoc identidem ne vicinos injuri-
 andi via pateat confirmare & renovare.
 Adhuc, si quis proximorum fenestrarum
 lumen quod dare non potest tollit, aquâ
 vicina domui damnum inferentem non de-
 rivat, Canales non rectificat, & noci-
 va vicinorum non tollit, refusioni dam-
 ni, penâq. notabili per Magistratum de-
 cidenda subiacet eo facto presentibus
 statutum.

tegyen Ember, és az Várossok tör-
 vényei is, a' mellyek az örökségek
 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. és 13. Titulus-
 sira néznek, azt tartják hogy gondi-
 gya légyen az szomszédoknak az
 köz sövényre, kőfalra tsatornára,
 udvara vize ki vitelre, és semmi
 ártalmára rövidségére való dolgot
 az szomszédnak tenni és okozni
 nem szabad, hogy azzal más há-
 zának pinczéinek kőfalának abla-
 ka világosságának ki tekintése al-
 kalmatlóságának ártson; Es a' mely
 fél szomszéd ezt el mulattya s' kárt
 rövidséget részen szomszédgyának,
 annak meg-fizetésén marad min-
 denkor, és fel-kell építeni az fo-
 gyatkozást, és el igazítani az aka-
 dált, arra kényszeritheti büntetés
 alatt a' Magistratus, a' mint a' mi
 üdönkben A. 1700-ban, Ujsfalusi
 György Uram hátsó háza ablaka
 ellenében két Contignacios házat
 építvén Caprani Damonkos Uram,
 hogy ablaka világosságának ártot,
 és az jó szomszédság ellen rövid-
 séget tölt, Törvényessen prosequa-
 latott de meg alkudot s' meg-fize-
 tet a' kár és rövidség tévő fél; azért
 szükségesnek tartván ezen Törvé-
 nyeket meg erősíteni, az Nemes
 Magistratus az polgári Törvényhez
 rendelte ezt is, hogy a' meg itt
 Törvények ellen valamelly szom-
 széd

széd szomszédgya ablaka világosságának s' prospectusának
árt, vagy Udvara vizével a' más házának romlást szerez,
köz tsatornát sövént és kőfalt fel nem épít, s' jól el. nem
rendel minden ártalmas dolgot, kiválcképpen meg. bűn.
tetetik az Nemes Magistratustól, és azonnal a' kárnak s'
rővidségértelnek meg. fizetésén marad, melly meg vétetik
rajta, &c.

T I T. IV.

De Statutis Cheharum.

Fvidens est & publicum, quod Con-
tubernia Cheharum suo indultu in
hoc nimium quantum abutantur. Quod
quavis Lex Prologialis Tripartiti es-
dem fundamento in Justitia permanente
pro eorum Opificij necessitatibus Statuta
condere posse indulserit; y tamen per-
sapè immemores homagialis obligationis
sue & obedientie erga Magistratum su-
um, à quo suam habent dependentiam,
ad sui placitum talia condunt Statuta,
aut etiam Chehalibus literis suis praju-
diciosè & per indirectum inseri faciunt,
quæ à rei veritate dissentanea, & Justi-
tie prerogativa contraria sunt. Conser-
vationi & ampliationi Civium nociva
nimis, & dum questio fit de contentis
earum manere logunt & explicant Qua-
re hanc licentiam excessivam Contuber-
niorum multo sapè labore correctam per
expressum presentibus tollit suus Magi-
stratus. & in ea solum parte permittit,
quod non liceat à modo imposterum sine
expressa ejusdem licentia condere, aut
quæ condita essent, nullius sint vigoris.

nisi

IV. TIT.

Az Chehessek végezésiről.

Szemlátomást és nyilván való do-
log lévén, hogy az Chehek az ő
nékik adatott engedelemmel viszá-
élnék. Melly engedelmet az Tri-
partitum Előljáró titulussal ugy tu-
lajdonosnak az Cheheknek az ő
Mesterségeknék folytatása szükségé-
gére, hogy azok az Igasság funda-
mentumán meg. maradgyanak; ők
pedig hités köteleltségekről meg
nem emlekezvén, mellyel az hely
Magistratusához tartoznak, és töl-
le fűgnek, olly retczések szerént
való Statutumokat végeznek, és
törvéntelenségével nem gondolván
Chehes levelekben. is gyakorta bé-
irattyák, a' mellyek az dolog igas-
ságától különböznek s' ellene van-
nak, sőt ártalmassok az polgár-
gyarapításának s' meg. maradásának,
és a' midőn Kérdés támad annak
értelmiről, tsonkán olvassák és ma-
gyarázzák. Azért ezt az rend fe-
let való, Chehek szabadságát, kic-
gyakorta sok bajjal orvosolt az hely

§ 3

Magi.

nisi ea per eundem Magistratum Auctoritate sua Casarea Regiaq. Majestatis Divorumq. Hungaria Regum Civitati concessa & attributa confirmetur & ratificentur.

Quare quacumq. Cheha abusivis Statutis & veritati prejudicis utitur, & se non conformat praesenti Edicto aut continentias aliter exequitur, insanog. sensu practicat, notabili arbitraria poena subiacebit eo facto per eundem Magistratum juxta delicti gravitatem infligenda & exequenda.

Qua occasione, ut Multas quoq. antiquas Chehales & novas juxta tenorem Privilegialium suorum in cera exactas offerant pro necessitate Altarium suorum, quod tenere ex ritu antiquo debent in Summo Civitatis Templo Cathedrali iungitur, nusquamq. in cera dari solitas, in pecunia exolveri permittitur, cui se & ritibus antiquis Cheha accommodare sub amissione Cheha noverint, debeantq. Secus non facturi.

Chéhes privilegiumok szerént viafzban adgyák az Nagy Templomban való oltárookra az Chéheknek, a' kit tartani tartoznak a' régi rendtartáshoz tartani magokat parantsolatik, és ez után soha pénzben afféle büntetést felvenni meg nem engedtetik de viafzban, a' kihez és az régi rendtartáshoz az Chéh társasága el vesztése alatt magokat szabni tartoznak, s' különbben se tselekedgyenek.

T I T. V.

De expurgatione Civitatis platearum & lapidibus subductione, cura que Caminorum.

Quando.

Magistratussa egyetessen elrontya, és csak azon részben engedi megvégezni valamit, a' menyiben hírvél léfzen és jó végre rendeltetnek és különbben semmi erei nem léfzenek, hanem ha azon Magistratus az Felséges Császártól és régi Királyoktól ez Városnak adatott s' tulajdonittatott hatalmával meg erősítettetnek és helyben hagyatnak. Azért valamelly Chéh efféle nem approbált Usufokkal végezésekkel élni fog, ez után nem engedelmeskedik ezen edictumnak és a' ki értelme ellen jár, s' vissza fordítja azt a' mit tart s' ugy praktikálja, kiváltképpen való büntetésben esik azonnal, a' melly meg is vétetik, az véték nagyob vagy kisebb voltához képest rajta, minden engedellem nélkül, és ezen alkalmatossággal, hogy az Chéhbéli régi és mostani uj büntetések ez után az &

V. T I T.

Az Város uczái ki tisztításáról, és kövekkel ki rakatásról, s' kémenyek gondviseléséről.

Mint

Quandoquidem tam ipsa sanitatis con-
servanda ratio, quam amor mun-
ditici suaderent, canosarum ac lutosarum
platearum, viarumq; expurgatio-
nem, tamquam boni communis ac ho-
nestatis moderamen inter cetera emolu-
menta in se continens. Ex eo statuitur,
ut ante suas domos quivis Civium &
Incolarum, ita rationem munditiei ob-
servet, viarum verò Suburbanarum,
Inhabitatores ijdem qui reparationes de
jure & ab antiquo facere solebant & ex
mandato Amplis. Magistratus teneban-
tur, curam habeant, ut si ad faciem con-
spectus Domorum attractorum Civium
& Incolarum Civitatis sordes & lutum
per Curatores munditiei inventum fue-
rit, ad seriamq; eorum tertiam admoni-
tionem exportari & mundari neglectum
fuerit, ipso facto pœna arbitraria Am-
plis. Magistratus infallibiliter desumen-
da obnoxius erit, hoc verò per expres-
sum & firmiter sub pœna flor. 12. deci-
ditur, ut quivis coram Domo sua viam
& pavimentum platearum ita rectifi-
care debeat, & lapidibus subducere, ut
pluvia imbresq; tamquam è canalibus
defluere, & lutositatem tollere valeant
ac possint, pristinaq; integritati & mun-
ditiei salubritatiq; Civitas restituatur;
Si etenim innuente Titulo 11. Tractat. 5.

Jurium Civilium vicinus potestatem ha-

bet adingendi vicinum ad communium murorum sepiumq; & laborum adifica-
tionem, parsq; negligens per incuriam damnum causatum & illatum refundere
debet.

Mint hogy az egészleg meg-tar-
tása oka és a' tisztság szerete-
te jóvallyá az sáros utaknak ki tisz-
títását, úgy mint köz jót az Város-
ban, azért rendeltetet hogy min-
den ember erre olly gondot visel-
lyen, az hostátiak pedig az utak-
nak meg-tsinálására, a' kik azzal
a' régi mód szerént tartoznak, hogy
ha sár lesz házok előtt, és azok ál-
tal a' kik arra rendeltettek meg in-
ternek háromszor, és szót nem fo-
gadnak s' ki nem hordattyák, ok
vetetlen a' Magistratus által meg-
büntetettek: hogy pedig a' pádi-
mentum ki rakattalék 12. forint
büntetés alatt, úgy hogy az első víz
le folyhasson, és a' régi tisztságára
jusszon az Város, parantsoltatik:
mert ha az 11. Titulussa szerént az
első résznek az szomszéd az köz
közfal, sövény és köz dologra szom-
szédgya meg incheri, és a' ki el-
mulattya a' kárt meg-fizetni tarto-
zik, annyival inkább, az köz uczára
ha ki háza előtt gondot nem visel
s' ki nem tisztította s' meg nem pá-
dimentumoztattya, büntetésb-
esik, melly az szomszédok kémé-
nyiről is, hogy tisztságáról meg-
intethernek érteik.

debet; à fortiori cura platearum refectionis si omittatur, pars negligenti
pœna debita imponenda obnoxia manebit. Quod & de cura expurgationis
Caminorum intelligendum est.

TIT. VI.

De fenestris evidenti & inevitabili ex ne-
cessitate domûs ad vicinitatem ex-
structis vel extruendis.

Quantumvis ad aream suam unicuiq;
liceat fenestras edificare, Lexque
communis Murariorum suadeat signa
relinquenda esse eisdem vicinis qui mu-
rum edificent, aut ut vocant cacas fene-
stras, nec liceat ex regula communi
prospectum ad vicinum sine consensu fa-
cere, ubi tameneo devenit, ut edi-
ficia promovantur, & non solum ordine
bisaria domus in suo fundo edificatur,
verum triplices, ex ea potissimum rati-
one, quod vicinus etiam ultra promo-
visset edificia, commoditatemq; luminis
fenestrarum subduxisset, cum non debe-
at beneficio luminis per positionem obje-
cti qui vis privari quod dare non potest,
omnibus enim æqualiter DEUS facit So-
lem exoriri. Ex eo concluditur, ut in
his occasionibus respectu evidenti & in-
evitabilis necessitatis cum consensu Ampl.
Magistratus, qui prævia revisione adju-
dicat rationem præmemorata inevitabi-
lis necessitatis admittenda est fenestra,
dum videlicet nullatenus aliter quâpi-
am lumen in suam domum ob prædicta
edificia inducere poterit, nec propter
alicujus vicini privatum commodum
debeat

VI. TIT.

Az kéntelen szükségből szomszéd felől épi-
tett ablakok dolgáról.

Jollehet a' maga Udvarára min-
dennek szabad ablakot építeni,
és az Kőművesek törvénye szerént
az építő részére vak ablakok ha-
gyatnak, de szomszéd Udvarára
által nézésre szükség kívül ablakok
nem tétethetnek; midőn mindaz-
által előb vittek az szomszédok há-
zok épületét, és a' világosságát
szomszédoknak elvették; mivel
a' Nap világátol, kit Isten minde-
neknek egy aránt szolgálni rendele-
meg foszthatnék valamely ház, az
ilyen okból rendeltetett, hogy az
Nemes Magistratus engedelméből
ki a' szükség dolgát meg. ítéli, ha
másként világosság nem szolgálha-
bé az házban, az szomszéd felől is
ablakot rendelhet, mert más hasz-
na miat nem foszthatatik meg va-
laki, az Isten közönségesen adta
Nap világosságátol; a' mint Cassan
fok helyt szomszédra ablakok van-
nak az ház világossága szüksége
miat építve, mind azon. által sürű
rostélt és erőstet vagy vas táblát kel-
építeni rajta, hogy az szomszédnak
kára

debeat beneficio luminis privari domus, prout Cassovia in multis locis ad exigentiam necessitatis inevitabilis videre est fenestras ad vicinum edificatas, cautum tamen erit, ut tales fenestre craticulis densis & fortibus aut tabellis subducantur, ne ansa vicino dari queat ad dam-

vificationem, quo in passu visa inevitabili necessitate domus haud dubium evadet, quod sub tali bona dispositione non hoc controversetur. Controversiam nihilominus idcirco exoriundam, ipse Magistratus pro ratione necessitatis evidenter dirempturus est, cui se partes accommodabunt.

TIT. VII.

De réparatione viarum, horarq; directione, ac rerum venalium limitando pretio.

Quamvis de subductione lapidibus ante portas Domus Civium Incolarum, quae platearum, non sine exigentia necessitatis ut eo magis puritati & munditiei prospiciat valeat sub alio Titulo actum sit, quod & nunc confirmatur, Per expressum tamen novâ hac Lege visum est è re superaddere, ut in locis necessarijs platearum transitus, viciniore domus etiam prospicere debeant de gradatim ad passum pedis ponendis lapidibus, uti & in alijs Civitatibus in plano ad instar hujus situtis (ne cum detrimento calceorum per lustrum transire debeant) ab antiquo extructi videntur. Cum & ipse Magistratus de viis, hora & pretio rerum observari solet, adeoque cura directionis horologij, pretij verò fororum adjustati ratione etiam habenda foret, ne excessivo pretio

VII. TIT.

Az utak meg. isinálásáról, orárol és szabásáról az el adandó Jókna.

Illehet már arról hogy az házak előtt meg. pádimentumoztassék, kövel az ucza rendelés Titulusban tétet, de hozzá adatik mostan az is, hogy az közeleb való házak az Gyalog Járásokra egy egy lépés. nire darab kövekkel az hun leg. szükségesebb járás vagy on ki építeni tartozzanak, hogy a' sár miat jobban való által járás lehetten, úgy a' kic illes az ora igazgatást is el nemulassa, az piaczon pedig fa, szén és egyéb el adni való jók, méltó árrán adattassanak, és meg limitáltassanak, úgy hogy sem szükség az Lakosoknak ne okoztassék, a' jó rend pedig mind hiet vásárokbán és sokadalmak idein meg tartassék, hogy így jó ut lévén az határban

§§

§ az

pretio ligna, fanum, aliaq; victualia, in
mundis & foris hebdomadalibus ven-
dantur, caristiag; in Civitate causetur,
qvo fiet, ut reparatis vijs, servatag; ad
ortum Solis & occasum hora directione,
rerumq; venalium appretiatione, Civi-
ta' is moderamen bonum per universos facile conspici valeat, abundantiaq; im-
pedimentis in Territorio viciarum amotis procul dubio extendatur.

T I T. VIII.

De suffragiis ex injuria & offensis pro-
latis.

EX qvo opus charitatis & fraternae ad-
vice dilectionis nemini esset ne-
gligendum; qvinimò & inimicis suis
bene velle Lex nova Evangelij dictaret,
qva in Civitate seu Civium unitate po-
tissimum efflorescere deberet; dari tamen
nonnullos inter Magistratum etiam Offi-
ciatos, qvi plurimum deviant, &
offensarum non obliviscerentur, qvin-
imò nacta occasione palam, clam, & ma-
nifeste in derogamen offensorum alteri-
us agerent, aliosq; inducerent, & per
amotionem, exclusionem (mutatorio ex-
istente statu Civili) vindictam sumere
niterentur; & non curata conscientia
integritate paragraphum opprobrij, &
dishonestationis adurerent, vexarent,
prostituere, alios. Ad evitandam
igitur in Repub. Christiana hujusmodi
viam repressulium, innixus Amplissi-
mus Magistratus precepto Divino Matt.
18. v. 15. Errantes erga aut deviantes
& offendentes alterum, concludit, pri-
mo

VIII. T I T.

Az neheztelesből tölt Főxokrol.

Mint hogy a' szerető munkáját,
& barátságos egy máshoz való
magunk jó akarattját senkitől el-
tagadnunk nem illik; holott még
az ellenségünk szeretet- is az E-
vangélium új törvénye parantsol-
lya, a' mellyek az Városok polgári
egyesülésében kiváltképpen szűksé-
gesek hogy ki viragozzanak és
tündököllyenek; adának mindaz-
által még a' Magistratus Tagjai kö-
zöttis a' kik mesze járnak az egyez-
ség Törvényétől, és a' meg- bántá-
sokrol el nem felekeznek; de mó-
dot vehetvén benne tükön és nyil-
ván másoknak kissebségére járnak,
és Tisztiből ki rekeszteni igyekez-
nek s' másokat is rá vesznek az el-
választáskor, (: váltkozó lévén az
Városi Tiszt :) és boszut állani ha-
lehet lelkek ismérési rontásával sem
gondolván igyekeznek, hogy mint
egy gyógyulhatatlan sebek esenek
és rő-

*intra Magistratum admonendū esse, & corrigendum talem, si se non emen-
daverit quispiam, extunc legali viā, si
res digna est procedendum esse, & à mo-
do impostum non liceat occasione re-
stitutionis Magistratus (cū nemo se
eligat) ex offensā privata, & sinē cor-
rectione relicta, exclusioni votum dare,
statuaturq; qd vel eo ipso qd in iuria,
tum agnoscat se eligens per aliquem eli-
gendum stare suffragium non posse, sed
ad Censuram totius Magistratus & Com-
munitatis ex passione vota ferens subji-
ci debeat, cū Charitas & Amor Concor-
diā Civium promoveant Rempubicā,
tolle verò amorem, & totus mundus
(qvi opinione regitur) peribit, cui se
accommodare, votorum verò suorum
omnes Rationes dare qvorum intererit
noverint.*

és rövidségek másoknak. Azért
az ilyen meg-tromfolásnak ez u-
tán az keresztyén Respublikában
való le tétele okáért az szent Má-
tának cap. 18. §. 15. le tört inté-
sége maga között a' vérdket első-
ben meg inteni tartozván minden
el-végezte törvényül, hogy az mást
meg-bántó fél elsőben meg-inte-
sék, és ha nem használ, ugy adat-
tassék az köz itéletre, és ha szót
nem fogad törvényes uton proce-
dallyon minden: és nem szabad
ez után a' választáskor (:mint hogy
senki magát nem választya tisztre)
a' meg- sértődést elő hozni s' bo-
szút állani, azért való Tisztból ki-
rekesztessék; sőt mihent a' Magist-
ratus észre vészi hogy valaki túr-
hetetlenségből meg-bántására néz.

ve szól, voxa meg ne álljon, sőt a' köz itelet Censurál-
lya-meg: mert az egyeslégt által áll. meg a' Respublika.
Vedd el a' szeretetet, és a' világ (:a' ki vélekedéssel igaz-
gattatik:) ottan fel-fordul, mellyhez minden magát al-
kalmaztassa és minden maga voxának okát adni tarto-
zik.

T I T. IX.

*De damnis in Campis, hortis, vineis
illatis, & quod vineæ ubi sunt æ-
dificentur.*

IX. T I T.

*Az mezőn kertekben szőlőkben való kár-
tételekről, és hogy a' bol szőlők van-
nak fel építtessenek.*

Commune bonum Juris Naturalis exigit proximo non esse inferendum damnum, cum & sibi nollet. Quicunque igitur in campis segetes, in fœnilibus aliterius herbam, in hortiis fructus, arbusculos seu insitiones, prout ex vineis etiam vastaverit, abstulerit, eradicaverit, & ipso facto testimoniis clarum evaserit, primò non ad damni pretium, sed quadruplum solvet, si secundario inventus fuerit, octuplum, si tertiario, præterquam florenos 12. deponet Magistratui, lictus fl. 100 sustinebit, ad damni gravitatem verò via juris quæ fur, Legi subiacet, decisum. Hac Lege etiam statuitur, Vineas ubi sunt edificandas esse, & pro Edicto stet, quod à non edificante ob jura montium Civitatis tollantur æstimate & alteri elocentur; ita tamen, ut expensis per proprietarios depositis restituantur, & ab eis non abalienentur.

Az természet Törvényének közjova kívánja, hogy másnak kárt senki ne tegyen, kit magának sem akarna tétenni. Valaki azért az mezei veteményt rongya, más réte fűvit el, hordgya, kerti gyümölcsit vagy oltványit, úgy az szőlőkben is ki állja, meg bizonyosodván, elsőben négy annyit, mely a' kár volna fizessen, másodszor nyolcz annyit, de ha harmadszorként merőképpen vét, azon kívül hogy 12. forintot ad az Magistratusnak száz pálcza fűtést nyér, és a' kár nagy voltához képest törvényessen ha ki rá keresi, mint lopó, úgy büntetetik: Ezen alkalmatossággal hogy az hol szőlők vannak fel építtessenek, hogy az hegy hasznából kárt ne vallyon az Város rendeltetett Ediktummal, mert a' ki nem építi, attól el-véterik és an-

nak a' ki fel-kéri adatik olly moddal hogy az után levén az örökös az költséget vissza nyeri, hogy az Vértől el, ne idegenítették.

T I T. X.

De renovatione omiffarum Devotionum.

X T I T.

Az el-mulatoit áitatóságok megújításáról.

Circa statum quoq; Cheharum reformationis piarum Consuetudinum tam quoad huiusmodi uti primitus in cera pro Altarium suorum (juxta Jura Civilia tenentur) necessitate desumendorū, quā et anniversariarum ad eadem destinatarum Devotionum renovatio, ut redintegretur, aboleatq; pietas reformetur, è re visum est firmo Statuto de eo etiam providere; Quare et Magistratus hic zelo motus ad Turrim ambigradualem Templi Basilica S. Elisabethae in Festo SS. Trium Regum antiquius solitam Solennitas devotionem restaurandam statuit; Pariter ad Excensia et diversas S. Matris Ecclesiae bono fine ordinatas Processiones et Visitationes locorum haecenus vigente alio Magistratu omittas renovat, et ad maiorem DEI Gloriam promovendam restorationem Cultus quoq; determinat; quo pro Regni Pace, Concordia Principum, S. Matris Ecclesiae Exaltatione, Inimicorum suorum humiliatione, suarum Majestatum, Regni Dominorum faustarum et armorum secundatione, naturarum Christiani nominis hostium, et haeticorum extirpatione, eadem Devotiones Anniversariae redintegrari valeant, ac possint, decernit; ac per expressum stabiliendo à modo imposteriorum confirmat; Cui se (quorum interest) accommodare noverint.

AZ Chéhesek állapottya iránt; hogy az régi viaszban szokot büntetések mint az előtt az ő oltárok szükségére viaszban adattassanak a' Templumba, ezen áitatos szokás-is meg . ujjitator az Város Törvénye szerént, úgy nem ok nélkül az esztendő által bé-vőtt és régi meg . avult áitatosságok gyakorlásáról is statuáltator, hogy az mint a' Cassai Magistratus a' két őszve járó Grádicsa Szent Erőber Nagy Templuma Tornyában lévő három Szent Királyok tisztességére építetett Oltárhoz e' naptól fogvást Esztendőnként való Isteni szolgálatott el-rendelt; úgy az Uj hold vasárnapl processiók és más szent helyek látogatására való Anya-szentegyház áitatosági meg-ujjitattván, kik ez előtt való Magistratustól el-hagyattattak volt, az Istennek nagyobb dicsőiségére, az szent hitnek és Anya-szentegyháznak fel-magasztaltatására, az keresztényen Fejedelmeknek egyetiségére, ő Felsőge Koronás Királyunk szerentséjére s' elő menetelire . az Ország békeisége meg-erősítetése, és az természet szerént való Pogány Elleniségnek és Eretnekségnek ki-irratására s' meg aláztatására, az Városloknak meg-maradása,

fokra, s' minden köz jóknak elő mozdításokra, és az köz
terheknek s' veszedelmeknek el-távoztatására, azon lste-
nes áiratosságok Esztendőnként follyanak ennek utánna,
világossan Edictummal rendeli; kihez azok (; a' kiket il-
let:) magokat alkalmaztatni tartoznak.

AD LECTOREM.

Sunt & Privilegia Civitatis specialia Juri huic Civili pro Cognitione & sui
directione quorum interest junctim vel scorsim addenda, & posthac inferenda
uti sequitur. Quibus interim bene utere, errataque corrige.

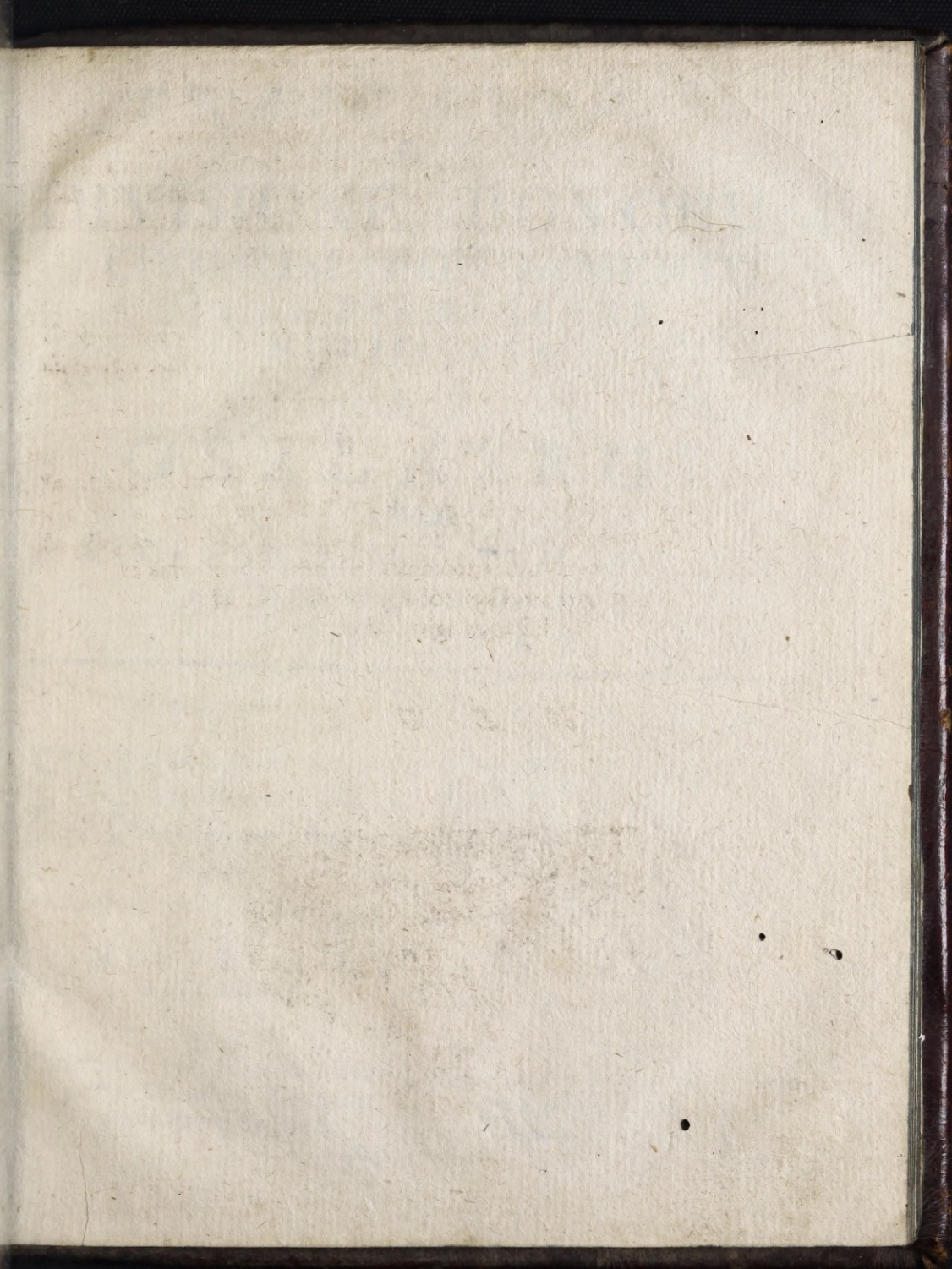
A Z O L V A S O H O Z.

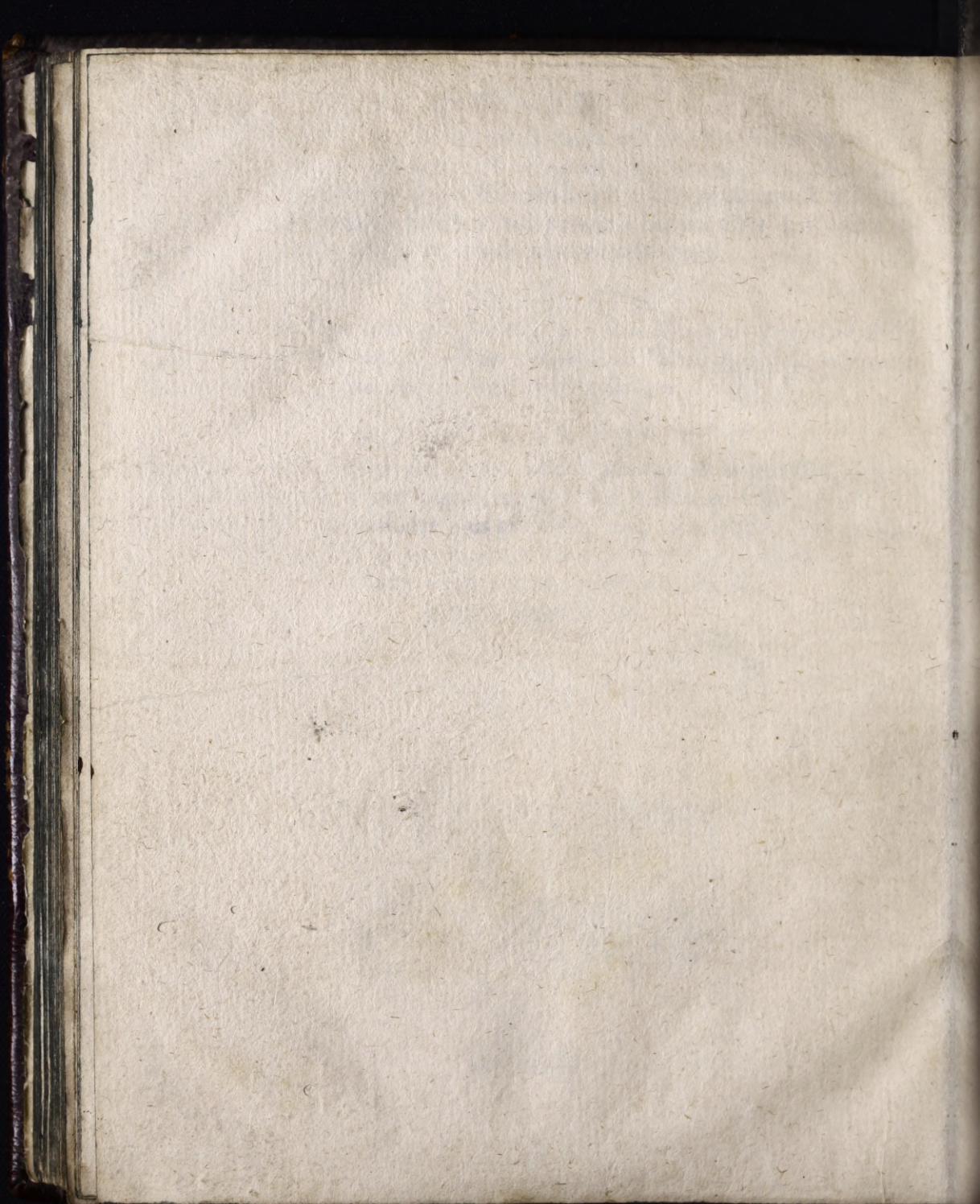
VAnnak még több kiváltképpen való szabadságis és privilegiumi a'
Városloknak, a' mellyeknek együt vagy külön ez után, a' kik ol-
vassák magok igazgatására; és a' dolog meg-ismérélére, ez polgári
Törvényhez ki nyomtatattak, a' mint következők:

Azomban ezekkel jól ély olvasó, és az
hibákat igazítsd.el.

V E G E.

TRACTATUS V.
DE
DIVISIONE BONORUM
CIVILIU FUNDAMENTO
IN RE PERMANENTE.
MODIFICATA.

A Z
OSZLASROL,

Melhy

A' RÉGI FUNDAMENTUM A' DOLOG-
BAN MEG-MARADVAN RENDBE
V E T E T E T.

PRÆFATIO.

ELŐL JARÓ BESZED.

Pradecessores nostri in
acqvisitorum seu in-
ventorum Bonorum
Divisione talem obser-
varunt
methodum prout sequitur.

Mi Attyáink az
kereset Jószág-
ák felosztásában
ilyen rendet
tartottak.

MEMBRUM I.
TITULUS I.

ELSŐ RESZ.
I. TITULUS.

Questio.

Concernitne pars Bonorum defunctas
proles viventibus Parentibus
prout veteres fingebant?

Respon-

Kérdés.

Illetli-e az meg-holt gyermekeket valami
Rész a' Jókban szüléjek éltekben a'
mint a' régiek tartották?

a

Felelet.

Resp.

Nulla. Super quo advertenda
dissertatio sequens.

Postquam matrimonio juncti Vir & Fœmella, Bona acqvisiverunt mobilia & immobilia, & è vivis exspirarunt eorum filij & filia vitâ adhuc Parentum superstite, in quos eadem jure Successorio si vixissent condescendissent; Emortuis heredibus Parentes in integra Possessione & adequato Dominio universorum Bonorum permanent.

Ratio est, quia teste etiam Scripturâ: Calam Celi Domino, Terram autem dedit filijs hominum duntaxat viventibus pro æconomia, mortuis verò pro sepulchro, ut revertantur in eum, ex quo creati pulverem, reditq; Jus omne mortuorum per veteres in Divisione pro eis excindi debere putatam in superstites Parentes, adeoq; putativa illa pars Bonorum defunctis atq; in Cælo aut Inferno existentibus personis olim divisa, veritati nõ est consentanea, quod in exemplotaliter demonstratur: v.g. ex fl. 432. duobus mortuis filiis, duobus verò viventibus & Parentibus superstitibus, factâ divisione in quatuor partes dividi nequit summa; sed in tres solum partes, Parentes quippe dua, una Liberos esse decem sine vel unica proles, concernunt; redit enim jus mortuorum filiorum & filiarum in coacqviores Parentes, æqualitq; inter hos Divisio, & non Con-

terminos

Felelet.

SEmmi. Minek utánna öszve házasult Férfi és Asszony ingó és álló jókat keresnek, és fiok leányok az ő éltekben a' kiket a' jók illetnének meg. hálnak, az szülék az jóknak egész birtokában maradnak.

Oka ez: mert az Isten az földet (: a' kinek az Egek Egei lakó helye:) az emberek élő Nemzedéknek s' maradékinak adta birodalma alá, és azon Jus vagy Rész a' jókban az kiket az holtaknak a' régiek hibásson ki osztanak vala, visza szál az Attyákra és Anyyákra, azért a' vélve való holtaknak régen ki osztani szokot porrio ki osztása nints az Igaság kívánsága szerént, az mint példában így mutatatik meg.

Két fial meg-holtanak egy embernek, kinek volt flo 432. forintya az Attyok éltekben, s' két fiok vagy Leányok élni maradtanak. Lásd hat személy volt de nem osztathatik négy részre, hanem csak háromra ha élnének is mind; mert a' két meg-holt fiok része viszsa szállott az szülékre, nem az edgy Test.vér Attyafiakra vagy távul valókra, és el osztatván, az harmad része illeti az két fiakat, az Attyáké 432. forintból, (: 144. forinton kívül:) a' két része, és csak az har-

mad ba

verinos fratres, sorores, proximos aut re- mad rész a' magzatokat illeti, úgy
motos Consanguineos. Tertia etenim mint, flo. 144.
solum pars est Liberos agvâ sorte concernens.

T I T. II.

II. T I T.

Q. Quomodo dividenda Bona acqvisita inter diverſi Thori liberos, poſtquam alterutrâ partium coacqviſitorum è vivis deceſſerit, novoque Connubio mediante iterum proles procreantur, ſi ſuam ratam occaſione mortis parentis aut matris (ne bona commiſceantur) extradanda ſibi aduſerint?

R. **D**icendum. Ex quorata prolium portio, ſit tertiâ in hoc caſu, diſiſionem quidem negari non poſſe, verùm prioris Connubij proliſus eſſi decem ſint vel unica, tertiâ pars extradanda, dua verò partes in ſuperſtitem coacqviſitorem tranſeunt, vitâ durante poſſidenda, ac jus latens ſeu ſucceſſorium in eis diſiſis Bonis ineſt prioris Matrimonij prolium, deſunctâq; utraq; coacqviſitorum perſona ſeu parentibus extinctis, jus coacqviſitiuum parentû repetere valent ab introducâ in eadem Bona perſona, & ex eis acqviſitis per parentem ſuum Bonis, ſecundarij voti hæredes tertiâ ſortem accipient, niſi alicui prolium per parentem quidquam plus & ultra legatum exſtiterit, quod à ſuo pender arbitrio, quæ non avitica, ſed acqviſita & eidem propria dicantur, adeoq; extinctis è vitâ Parentibus, acqviſita per ſuos Parentes præſtendere valent, & præter tertiâ

K. Miként ſzatatnak-e az külömb félle Gyermekek között az kereset jók, ha az kereső Attyák és Anyyák közöttül valamellyik meg-hal? és az élő máſt véſzen, vagy férhez menvén gyermekek léſznek? és az ſzitalyt kévânnayák hogy az jók ſzve ne elegyiteſſenek?

F. **K**ell azt mondanunk. Hogy mivel az maradványok része az harmad rész az jókban, ilyen történetben az ſzitalyt el-nem tagadhatni töllok, hanem az elſő élő gyermekek harmad részének, ha tizen vólnának is vagy egy, ki kell adattarni, ſzálván az két rész kereset jók, az élő kereső félre mig életben marad, de azon két részekben titkos és vérféges következő jussa ben áll, az elſő házafſágbéli maradványoknak, és ha mind az két kereső Attyák Anyyák meghalnak, az bé hozott Afſzonytól vagy Férjtől ha Gyermekei léſznek in. (: mint hogy ha gyermekei nem lenének, egészen ki vehernék Attyok Anyyok részét, kiſtől maſut tractaltatik:) ki kévânhattyák az ő Attyoknak Anyyoknak már ki ſztot javaiból őket illető részeket, mely-

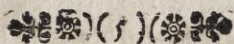
am partem in secundo Connubio introdu-
cta personae prolibus cedentem suas ratas
portiones obtinebunt.

Idem sentiendum etiam tum, dum
prima hac divisio omittitur, & confun-
duntur Bona, differturq; ad extremum,
ac multiplicantur acquisita, deniq; sua
rata à Parentibus suis propriis remansa,
portione frustrari non possunt heredes,
sequiturq; divisio ramum, & funda-
mentum Parentum; ac à quibus Paren-
tibus quae Bona erant acquisita, & quo
tempore, & ad secundarium aut tertia-
rium Connubium translata in duabus ra-
tis, ab eis prolibus abalienari non possunt,
jure quoq; natura Rei annuente; mor-
tuarum verò personarum ut praatta-
ctum est portio nulla; verumredit in
Parentes, & illis extinctis in heredes
legitimè à lumbis eorum progenitos
quoad duas partes; tertia namq; tertia
partis conjuncta cum exposita acquisitio-
rum portione & adinvicem computata
efficit iterum aequalitatem, & ratam
partem secundary Connubij liberis aequa
sorte dividendam & eosdem concernen-
tem. Si d ratio divisionis exigui per suc-
cessionem remonstrationem.

ből-is az bé hozott Afzszony vagy
Férfi gyermeki harmad részt vesz-
nek; hanem ha Attyok Annyok
azon kereset jókból többet Testá-
mentum szerént, mely jó-akarac-
tyokban áll hagynak nékiek; mert
ezen jók nem őstől maradtaknak
mondának, de tulajdonoknak,
mint kereső felekének; azért meg-
halván az ő Attyok Annyok, az
kereset jókban való részeket ki ké-
vánhattyák, és a' harmad részen-
kívül, mely a' bé hozott Afzszony
vagy Férfi gyermeki illeti az ő ré-
szeket meg nyerik és el-vézik.

Azont kell érteni ekkor-is, a'
mídon ezen első osztály el-mul-
vagy el-halad, és őszve zagyváltat-
nak az kereset jók, és az el-halasz-
tatik végre, és sok féle keresmény
jó gyűl egyben, akkor-is az ő At-
tyoktól maradt tulajdon jók részé-
ről, és jussától el-nem esnek, de
követi az osztály az ágat és nem-
zés fundamentumát, ki mellyik
Attyától Annyától való, és melly
Attyák Annyák mitsoda jókat szer-
zettek, és mitsoda időben s' miket
vittek az ő második vagy harma-

dik házasságokkal-el; mellyek két része illeti őket és harmadik
az ujjob házasságbéli maradványok el-nem idegenítethe-
tik tőlök, az Természete-is az dolognak magával hozza, az
meg-hóltaknak semmi részek nints a' mint már-is meg íratott,
de viszá szál az Attyákra, Annyákra, és azokra az ő ágyékibó
valól

való maradványokra; azért ezen harmad rész mellyet el vesz-
nek, és az ujjobban kereset jók két része, kik a' második házas-
ságbéli gyermekeket illetik öszve tévén annyit teszen, mint ha
egy aránt osztóznának az első és második renden lévő Gyermek-
ek, de az osztály rendi így kívánnya meg-mutatásáért.

T I T. III.

Q Quomodo dividenda Bona paterno
& materno acquisita inter coacqui-
sitorum parentum filios & filias?

U *Ni versa Bona mobilia & immo-
bilia in tres partes ratas divi-
denda: Patri una, altera Matri, tertia
Prolibus cedit, & si decem sint vel uni-
ca aut due.*

*Si autem divisione tali celebrata al-
terutra parentum duxerit, aut post mor-
tem Conjugij nupserit iterum, si enixis
prolibus moriatur, nulla facta de Bonis
alteri Coacquisitori Testamentaria dispo-
sitione, sed quod cedit juxta Jus Civile
illud deberet dividi, (ex sua etenim por-
tione tantum acquisita alteri Conjugi aut
proli potest aliquis facere Testamentum,
& non ex portione juris alterius.) di-
cendum. Quod hic vir aut hac uxor
respectu juris prioris acquisitionis, &
quidem ita, si habuerit proles, tertiam
partem accipit, duabus in antelatos ha-
redes redeuntibus, paterna namq. &
materna portio hos quoq. filios & filias
concernit in tertialitate, cum prolibus
praedecclaratis.*

III. TIT.

K. *Miképpen kell osztani az kereső At-
tyák Attyai és Anyjai javait azoknak
maradékai között?*

F. **M**inden álló és ingó kereset
jók három részre osztatnak-
el: Első az Attya második az An-
nya, harmad rész az fiak leányok
része ha tizen vagy ketten hárman
volnának is.

Ha pedig az szülék közöttől va-
lamellyik fél-házasság halála
után meg-házassul vagy férhez mé-
gyen, és nemzvéen viszontag má-
radékokat, meg-hal nem tévén az
kereset jókról Testamentumot, ha-
nem arra hagyván a' mi jut az Vá-
ros Törvénye szerént ez a' kereset
jókban bé hozot férfi vagy aszony,
mert csak a' maga részéből tehet
Testamentumot és nem a' más jús-
sából, csak harmados az ő Férjéről
álló jókban, és akkor-is ha gyer-
meki vagy maradéki lesznek, az a'
harmad rész illeti, két része pedig
az első kereső szülék maradékát
illeti, és azokra szólnak mind At-
tyai s' mind Anyjai jók, a' kiknek Attyokról Anykok-
ról állók, és egy aránt osztóznak ennek maradékival.

Attyai s' mind Anyjai jók, a' kiknek Attyokról Anykok-
ról állók, és egy aránt osztóznak ennek maradékival.

Quæritur? Si cum secundaria Uxore aut Marito acquisivissent huiusmodi Parentes Bona, quomodo dividenda eadem inter eosdem & priores hæredes?

Quod priusquam resolvatur considerandum quod necdum priori Matrimonio stante acquisita & divisa Bona dici possunt avitica, adeoque secundaria aut tertiaria Consortis portio, inherenter, & per consequens ab adverso lege innuente inter filios & filias reservata; habent etenim facultatem legandi & disponendi cui voluerint Viri suis Conjugibus & filiis & contra uxores maritis & liberis, cum propria seu proprietaria dicantur & non avitica. Quod respectu utriusque Conjugum intelligendum, nam & femina suo marito secundario & tertiaro ex similibus acquisitis & propria sua prioris, mariti aut consortis industria inventis, liberam habet disponendi facultatem.

Par ratio fœminarum quoque respectu coacquisitionis suæ si ad secunda vota transeant de prioribus acquisitis Bonis suis, liberam habent Testationem. Adeoque ex similibus acquisitis etiam suam ratam portionem tertiam obtinebunt liberi.

TIT. IV.

Quales obices olim ponebantur in Divisionis modalitate prævaricabantque ratam Divisionem ex ignorantia juris?

R. Dum

K. Ha az második házasságbeli Anyák Annyák ismét jókat keresnek, hogy osztatnak el azok az feni meg-írt maradvékokkal, az kiknek szüleiokről állottak az jók?

Az mellyre minek előtte felelés adatik meg kell gondolni, hogy az első házasságbeliek maradvékinak, az ő szüleiektől kereser jók még sem mondathatnak őstől valóknak, vagy hasonlóképpen az második harmadik házasságbeli nemzetet maradvékokat illető a jóknak; hanem az első házasságbelieknek tulajdon és nem ősi javainak, azért szabadságokban vagyon még ezeknek el-hagyása a' kinek akarják; melly dolog mind a' férfi s' mind az asszony iránt egy aránt érterik, mert az Asszony-is szabad az ő propriumának vagy tulajdonának el testálásával. Es hasonló karban áll Asszonyok keresménye iránt-is ha második vagy harmadik férhez megyen-is, az ő tulajdon javainak a' kinek akarja el-testálásával szabados, és az féle jókból is csak az őket illető harmadik részt veszik el az maradványok.

IV. TIT.

K. Mitsoda akadályok régenten téettek az igaz Osztaly rendiben az Törvény tudatlanságából, és miként hátrák által az igazságot az Osztásnak?

A' mi;

24. *D*um pars mortuis liberis excinditur, adeoque ex integro tertialis tas non extra dabatur contra manifestam juris exigentiam, quod correctum per Magistratum ex fundamento prius allato, quod Deus dederit terram viventibus, & absurda sequela esset, dum per portionem pro defunctis per viuentes excisam, alij viuentes deberent injuriam, damnumque pati manifestum. Contigit etenim saepius, quod abalienentur Bona à sanguine, & jure successorio; si enim senioris viri acqvisitoris filius ducat aliquam, quæ nullas enixa proles, jure tamen mariti sui acqvisitoris Bona apprehenderit, tenetque à mortuis medio tempore acqvisitoribus nubit alteri, jusque possessionarium abalienatur in tertium, quartum, quintumque gradum, à proprietario, & patitur justus, acqvisitorisque mortuis proprietarius Consanguinei partem abalienatam retrahere nesciunt; itaque per remotam condescensionem in alienis manibus in præjudicium verorum successorum manent eadem Bona.

Adeoque ut in recta linea & propagatione Bona ab acqvisitore condescensa maneat, invigilandum est Fisco Civitatis ne hujusmodi transderivatio illegalis usuroboretur, Jusque etiam caducitatis patitur: & à radice removeatur, necessarium porro non est longâ serie & exemplis hujus veritatem indagare, Novit enim Parens enutriens filios & filias,

F. *A* Midon rész a' még holtaknak leányoknak adacot és ki osztatott; és az igaz harmad rész az élőknek, az igaz Törvény kívánsága szerént ki nem adatott. Ez meg jobbittartott az Magistratus által az előb elő hozot fundamentumból, mert az Isten az földet az élőknek és nem az holtaknak adta, és rend-kivül való éktelen dolog következne abból, ha az holtaknak ki osztott rész miat, az élőknek kellene kárt vallani, és Törvényteleniséget szenvedni. Mert történhetnék, hogy az vértől a' kit illet el-idegenednék az Jóság és másra szállana, mért ha edgy vén jót kereső férfi el.vészén edgy személyt, nemzvéen maradékokat és birván az Jóságot, meghalván az jókat kereső Ura, máshoz megyen az Álszony az jókkal, és az jók elidegenednek az ő Ura első Gyermekeitől, harmad negyedik és ötödik Gráditsra, az örökös pedig szenved, ha ezen örökös maradékok is meghalnak és annak attyafiai nehezen vísza vehetik, az vértől elidegenedet jókat vagy Jóságokat; nem is mindenkor tudgyák meg, azért az illy első örököstől megszűnő el-ágazot jók az vér ellen, azon nem véreknél maradnak gyakrabban, az igaz véreknek nagy látható kárával. Azért

*lias, qvantis curis defendat, vesti-
proles; qvaliq. colat difficultate acono-
miam suorum successorum, ut hunc li-
beralis aut honeste Artis capacem red-
dat; aut fundamentum Bonorum suo-
rum immobilium pro eis ponere qveat;
qvibus medianibus postliminio suam
vitam disciplinamq. instituere valeant
posteris; & subsistentiam ea in arte &
parte aut qvastu alijsq. medijs fundare
possint. Curandum igitur in tempore,
ne sudores per decessorum inaniter &
sine fructu, ac solatio heredum & succes-
sorum aut qvos tangeret consanguineo-
rum in alienam transeant potestatem,
& jurisdictionem; & sui heredes &
non alij post vite sua cursum locupleten-
tur. Tractandum igitur de funda-
mento divisionis breviter, relicta abusi-
va & defectuosa antiquorum divisione.*

Azért hogy az egyenes lineábá
és az vérnek származása szerént ha
meg maradtak. é vagy nem az jók
s' nem szállottak. é magtalansággal
az Városra az Város Privilegiumi
szerént az Város Fiscusának vi-
gyázni kell, hogy az osztályban az
ilyen nem vérekre el ágazás erőtt
ne vigyen, és a' Törsoéktől el ne í-
degenedgycnek az jók, és Törvén-
telen szokás bé. vétellel meg ne
erősödgyék ez az vértől el. száрма-
zás, szükségcs pedig hosszú nagy
deductioval. is és példák világosítá-
sával, hogy az igazság meg ol-
talmazassék. Mert tudgyák az
Attyák Annyák fel nevelvén mag-
zatokat, mennyi gondal fáradság-
gal, költségcs éltecsék, ruházzák
tartsák, melly nagy gondal, házi
Gazdaságra, bölcsületes Mesterség.

re, vagy Deáki tudományra alkalmazottnak lenni segítsék, tud-
gyák melly nehezen vehetnek fundamentumot hogy álló örök-
segeket és Jószágokat nékik szerezzenek, a' kikből és a' kik ál-
tal holt s' meg. hült teremcs után maradéki éllyenek, emberse-
get vagy kereskedést tanullynak, miként ez gyarló vilagon.
bölcsületesen el. élhessenek. Idein azért gondott kell viselni
arról, hogy az ő véres veretéki haszonatlan gyümölcstelen, és
vigasztalás nélkül jóvendőben ne maradgynak, és az ő mara-
dékitől mint azoknak jussával való Véreéktől, másnak birodalma
alá ne essenek s' idegenek véle ne gazdagittassanak; azért rövi-
den az osztály fundamentumira térjünk, el. hagyván az régiek
hibás és méltatlan osztályok rendü.

MEMBRUM II.

Divisionis Tractatus, seu Fundamentum Divisionis.

TIT. V.

Quod dum duae ligatae personae per DEI benedictionem acquirunt Bona, haec redes eorum, si altera Conjugum mortua fuerit, donec vixerit superstes impetere non possunt Virum, ita nec Familiam, si non nubat alteri; verum in libero Dominio & potestate eorum manebunt acquisita Bona, & integram cui visum fuerit legandi vel testandi habet superstes facultatem.

Si autem duxerit aut nupserit pars aliqua, filij & filia Divisionem petere & celebrari curare poterunt vitā durante; è parentis aut matris duntaxat emortuae portione suam ratam id est tertiam partem excindi, siue unica proles sit siue plures. Et sic

Quaeritur: Quae sit paterna vel materna portio in acquisitis?

Respondetur: Tertia pars. Quod sic intelligendum: Quod matrimonio junctarum acquirentium personarum una, dum moritur, vivens pars ex mortui portione habet medietatem ut acquirat pars; item in altera medietate dotalesticam, id est tertiam, quae partes simul junctae, facient duas partes integras, tertia itaque erit paterna vel materna portio jure pleno successoris divisionem petentis per Arbitros, si amicaliter non convenient, excindenda.

meg alkhatnak,

MASODIK RESZE.

Az Osztaly Tractatusának Első Fundamentuma az Osztalynak az.

V. TIT.

Hogy a két házasság köteliben lévő személyek Isten áldásából keresvén jókat, és nemzvéni maradványokat, ha az Attyok vagy Annyok meg hal, az mellyik fél meg marad, minden jóknak egész hatalmában marad a mig él, és ha el akarja az kereset jókat Testálni szabad véle, és az ő maradványok arról nem teher.

Ha pedig mást vészen az Férfi vagy az Asszony férhez méggyen, az fiak leányok az ő Attyai vagy Annyai jókban lévő részeket osztaly szerént ki kívánhatták, az az harmad részt ha sokan volnának. Is az kereset jókban?

Kérdés: Mellyik itt az Attyai vagy Annyai Rész?

Igy értesed; az életben meg maradt az meg. holtak részében másodos úgy mint kereső fél; és az más hasonfelében harmados; az az hit része vagyon, az melly része ket ha öszve részi valaki tézen két egész részt, az harmadik rész lé. szen azért az Attyai vagy Annyai rész, a kit az ő successioja szerént tellyessen és egész jussal ki kell adni, a ki osztalyt kíván az Arbitereknek, vagy ha Attyafiságossan.

b

TIT. VI.

TIT. VI.

Q. Quomodo dividenda portio dotalistica seu ex jure paterno seu materno apprehensa, si vir ducat personam hanc portionem excisam habentem inter posteros? Et è cōtra si introducatur in talem portionem puella vel foemina inter eorum successores?

R. *Respectu cuius considerandum, quod & vir, ducens cum tali paterna & materna portione famellam, & puella introducta, in integra poss. sione partis dotalistica manent, neq. sub. sunt divisioni talia Bona cum successoribus prioris matrimonij vitā durante, si autem extingvatur introducens vel introducta in talem portionem persona moriatur, filij & filia utriusq. propag. nis aequali sorte in rata celebrare va. lent divisionem eatenus, ceditq. pariter ex materna & paterna dotalistica portione eisdem, sive ex priori sive posteriori marito aut uxore progeniti sint ydem posteri. Ratio est, quia eadem portio dotalistica seu paterna & materna, traxit originem per eorundem successorum patrem aut matrem, & ab ijs apprehensa, à qua esse habent, condescendit enim talis portio à pari patre & matre viventium*

TIT. VII.

Q. Quid si vir apprehendens cum conforte portionem talem dotalisticam moriatur, successor quotam respectu sui parentis apprehendet portionem, & è Contra, mulier in talem introducta si expirat, quotam ejusdem successor?

VI. TIT.

K. *Miképpen kell el-osztani az Attyai vagy Anyyai hit részből álló portiot, vagy jót az maradékok között ha Embert olyat véssen a' kinek ki adott hit része volt, vagy ha olyanhoz megyen férhez?*

E. *Ez iránt meg kel jól fontolni, hogy a' ki ki adott hit részt bíró személt véssen, vagy olyanhoz megyen férhez, addig mig élnek az ilyen Részt bíró személyek osztásra nem megyen az, hanem egész birodalmában maradnak, ha pedig meg. hal az ilyen hit részben hozott fél, mind a' két rendbéli maradékok egy aránt osztotznak véle, akár az első akár az második rendbéli házasságból születtek legyenek is azok; oka ez, mert azon Attyai vagy Anyyai hit részből álló jók, az ő eredeteket vőtték azon Attyáktól és Anyáktól a' kik által nemzettek mind a' két vagy három rendbéli élő maradékok.*

(posterorum.)

VII. TIT.

K. *Hát ha meg. hal az hit részt feleségé, vel bíró fér. fi, hanyadik rész illeti abból maradékot, ugy è Contra ha az Aszszony meg. hali hanyadik?*

R. *Quod*

R. *Quod cum jam talis portio dicatur
vitica & non acquisita, respectu
successorum; sextam habebit, haeres
verò à cujus predecessoris erat excisa
ista dotalistica, alias quinque partes ap-
prehendet, ex tali verò sextalitate ter-
tialitas vicissim excindi debet, & sic
cum priori remanente parte conjungi
& inter omnes successores aequaliter
dividi.*

*Si autem vir ante divisionem factam
moreretur, aut conjux, tum extincta
persona sextalitas excisa filijs & poste-
ris, ante aliorum Bonorum divisionem
extradanda venit, ex hac sextalitate
tertialitas residuis Bonis addi & sic a-
qualiter dividi.*

hoz tenni, és ugy egy aránt a' maradékok osztóznak véle.

*Quod & de divisis & indivisis Bo-
nis intelligendum, siquidem si divisa
non fuerint Bona, ex quibus tempore
conjugij integra dotalistica, id est, tertia
cedebat, post longum temporis quoque
tractum, cum debebit Divisio celebra-
ri, idem debet sequi.*

az osztály leszén, ugyan ezt kell el követni a' mit kellett
volna idein.

*Apparet ergò hic, qualiter dota-
listica portio respectu introducti viri,
vel femina dicatur avitica, & haer-
des ob manutentionem ejusmodi portio-
num, vigore hujus evocare non possunt
possidentes vitá eorum durante. Ra-
tio est:*

F. Mint hogý az hic rész öszi jó-
nak mondatik és nem ke-
reset jónak, azon Férfi vagy Afz-
szony az ő maradékra nézve ha-
tados leszén abban a' melly mara-
dékokra Attyáról vagy Annyáról
szállanak, Es ezen hatod részből
harmad rész ísmég ki vétetik, és
az előbbi osztót részhez tétetik, s'
ugy osztán az maradékok között
egy aránt osztol-el.

Ha pedig az férfi az hatod rész-
nek ki osztása és el-vétele előtt hal-
meg, vagy az ilyen hatodos Afz-
szony, tehát a' mikor az osztásra
jutnak, előb ki kell ezt az hatod
részt állítani, és abból az harmad
részt ki szakasztani s' az több jók.

Az melly az el-osztót s' el-nem
osztót jókrol-is értetik: mivel ha
fel osztattak nem voltak az jók az
mellyekből hic rész harmad rész
illette az ilyen házassók között az
mellyik élni maradot; az üdőnek
hosszú vontatása után-is az mikor

Meg.láczik azért itt miképpen
az hic részben hozot személynek,
akár az férfi, akár afzszony legyen
az a' hic rész öszi jóvának monda-
tik, és az maradékok el-osztására
az ilyen portionak azokat, a' kik
bírnák

*tio est: quia propago, & origo harum
portionum à suis Antecessoribus facta
est, contra quas Majores pugnare ne-
jās.*

birják nem kényszerithetik életkben
az ilyen hit részben hozot szemé-
lyeket, oka az mert eredetes nem-
ről nemre szállása, az ilyen hit
résznek az ő Elejektől lőtt, az mellyek ellen az maradé-
koknak tusakodni nem szabad.

T I T. VIII.

Q. Quali in casu habent Jushæredes, seu
Bonorum legitimi successores suos
Majores ad jus trahendi & evocandi,
propter remansa eorundem Bona?

R. *In his casibus juxta Jura Civilia
uti sequi-
tur:*

*Notandum primò. Dum moritur
introducitur vel introducta in Bona,
hæredes quâ suam hæreditatem ab eis
pretendere valent, & non obstante eo,
quod vir non duxerit aliam, aut fa-
mina non nupserit, verum nomen ma-
riti gerat, ex principio originis seu ac-
quisitionis Bonorum, quod Majores hæ-
redum acquisiverint, aut in eos ab e-
orum Majoribus descenderint, evocare
valent, præsertim si Divisio inter Præ-
decessores suos seu Majores non inter-
cessit, aut dum vitricus aut noverca est
in Bonis sine liberis possessis, eaq; ducta
progerminet non ejusdem linea, sed
procul hinc liberos ejici possunt; quia
eos jam non concernunt, nec quidem in
32. litate, adeoq; redit jus Bonorum
in Aviticorum seu Majorum successores
legitimos.*

VIII. TIT.

K. *Hát mitsoda okból - van hatalma az
maradékoknak az ő Elejeket Törvény-
ben fogni, az el-maradtjok iránt.*

F. *Illyen okokból lehet fel szolli-
tani az Város Törvénye sze-
rént őket.*

*Jegyezd meg elsőben. A' mi-
dön meghal az jókban bé vitt sze-
mély közül valamellyik, az mara-
dékok úgy mint az ő saját öröksé-
geknek ki osztását ki kívánhatták,
ha az férfi másod házasságban nem
lépik is, vagy ha az bé vit aszony
férhez nem megyen is, és ha az
Ura nevével viseli is, abból az funda-
mentumból, mert az maradékok
Elejéről vörtek azon jók eredetét,
főképpen ha az ő Elejek között
osztály nem volt, avagy akkor is
ha a' mostoha magtalanul vagyon
az ollyan jókban, és ha az illyen
személyt el-vévén más, magzato-
kat nemz, nem lévén azok azon
lineára néző jók, és az illyen mosto-
hák kiis vettethetnek efféle jók-
ból, mert őket már nem illetik har-
mincz*

mincz kettődik rész szeréntis, azért mert vizzá szálnak az Jók az régi ősfőktől származot igaz maradékokra.

Notandum secundum. Tandem ha-

bit jus heredes Divisionem petendi, quando vitricus vel noverca est in Bonis, quod Divisio v. g. fl. 27. ostendit, Tertia namq. pars dotalistica cedit feminae, siquidem in Dominio acqvisitorum erat hac introducta hereditibus flor. 18. remanentibus, & hac portio dotalistica ejusdem propria dicitur, si ergo in hanc portionem fl. 9. introducitur femina virum, viri portio erunt fl. 3. id est, Tertialitas, femina verò fl. 6. Quare hac restans summa florenorum sex, redundabit finitimè in hereditarios successores, extincta personâ introductâ, & quotquot erunt heredes, ex hac summa rata eisdem cedit portio, quia paterna dicitur.

maradékokra, és ha azon Aszony meg. hal valahány maradékok lésznek, azzal edgy aránt osztóznak, mert Attyai Jónak mondatik.

Si autem obtentâ portione suâ dotalistica flor. 3. iterum femina nubat, aut ducat vir. Ex florenis 3. habiturus vir tertiam partem, pariter & femina, duâq. redundabunt in Aviticos seu heredes Bonorum acqvisitorum posteros, & sic consequenter, ita ut demum pro divisione nil vel parum maneat, quod jus minimum antiqui jus mortuum seu 27. partem reputarunt.

Jegyezd-meg másodszor. Hogy akkor kívánhatnak osztalyt az örökös fiak leányok az mostohák maradékival, a' midőn meg. halván az örökösi mostoha Attya', vagy Anyya van az jószágban: Az osztalyban itten példaul tévén fl. 27. mellynek harmad része az bé. vit Aszszonyt illeti, ugy mint flo. 9. mivel az jóknak melyben bé vitett volt birodalmában volt, az maradékoknak két rész, ugy mint fl. 18. marad: ez a' hár rész az Aszszonynak tulajdonának mondatik, ha azért az férfi ezen kilencz forintban bé hozatik az Aszszonytól, az férfiat csak harmad része illeti, ugy mint három forint, mert az hat forintya vissza. szál az örökös

Ha pediglen birván ezt a' három forintos hitbéli részt az férfi mást véssen, vagy az aszony férhez megyen, ismét abban harmados, lészzen azon sz. mély, és a' két rész vissza szál az ősi maradványokra és így továbbis &c. ugy hogy végre osztalyra azon fundamentumból, kevés jó avagy semmi sem marad de el. oszték: ezt hívák a' just az

**régiék meg holt résznek avagy húszon heted Bordából vá-
lonak.**

Notandum tertio. *Quodsi vir habens domum Bonas, mobilia & im- mobilia, duxerit Virginem vel Vidu- am nullas habens proles, plenq, in Do- minio est suorum Bonorum, habuit ta- men & Mulier ponamus florenos 300. à marito levatos, conservatis verò pri- us possessis bonis vir, erogavit pecuniam, sed in pluribus Bonis quam equivale- rent reliquit eam, & ditavit, damnum verò nullum intulit. Eidem unam so- lum filiam enixa moritur, interim mortuo viro cum suis omnibus nupsit al- teri, & procreavit filios & filias, sicq, & mulier exspiravit, successit verò in o- mnifacultate Domus prioris mariti, vi- veis &c. introductus secundarius ma- ritus & ultra, moriua hac, ducet ali- am, à qua iterum procreantur liberi; mortuo viro prioris mariti heres ad qvā fl 300. spectabant, extraheret, dicetq, meum est optimum jus & here- ditarium, me ex integro concernunt fl. 300. neq, reliquarum mulierum pro- les participare potuisse pretendet, ex qvibus novissimus vir sextam habebat partem, reliqui verò, posterioris ma- riti successores filij & filia (in qvibus solum hos fl. 300. secum in matrimonio adductis proles avitici juris nomina- tur, & non aliorum virorum & fami- liarum successores,) ex sexta parte Ter-*

tiam

Jegyezd meg harmadszor, hogy ha valamely Férfi, semmi gyerme- ke nem lévén, el.vészen Afzonyt vagy leánt, maga uraságában lévén a' maga házának s' ingó s' ingat- lan javainak, és azon afzony vité magával valamelly Summa pénz- t, úgy mint flo. 300. Kezében adván Urának és ő el.költötte de több jók- ban hadta és gazdagította az fele- ségét s' kárt nem tévén meg. hal, az után pedig férhez megyen ez az Afzszony, és mind ezen jókban bé-hozza Urát, a' kitől születnek gyermeki, és ezen Afzony-is meg- hal, s' ez a' második Ura minden jókban marad, úgy mint az fele- sége első Ura házában, szölleiben &c. és egyéb javaiban, és marad egy Leány s' az második felesége is meg hal, s' az után ismét vélsen mást, a' kitől-is gyermeki lesznek, és ez az férfi is meg. halván, az ő előbbi felesége maradéka az Leány a' kinek az Anyját illette az három száz forint, az ő részét ki adatni kívánnya, azt mondván; az máso- dik és harmadik házasságbéli ma- radékát, a' mellyeknek Attyok csak hatodos volt nem illeti, add ki e- gészzen az enyimet, mert ősidmől maradt nékem, ezen állapotban csak

tiam juris portionem habentes, itaq; inchoatâ Divisione cum Virrici aut Noverca liberis, ex eo etiam principio integre extradari petet & obtinebit hos fl. 300. quod eorum beneficio conservata sint Bona, qsq; sint investita, & quantumvis Bona conservata concernant reliquos etiam successores, quos ex dote dotes habentes in aliqua praeper condescensionem introductarum personarum, quod non caruerint liberis, eo tamen non obstante, ex integro pecunia hae elocari debet ejusdem heredi à quo traxit originem: satis etenim est, quod è fructu seu conservationis Bonorum utilitate ceteri participant è tertiariorum vel quattuariorum Connubio procreati posteris. Et cò fortius tam capitalem summam quam & per tot annos conservatorum Bonorum fructus seu utilitatem praeenderent heredes, si introductarum personarum heredes ipsis introductis superstitis defuncti fuissent. Ratio est, quia jus sanguinis successorij defecisset, atq; in eam sortem rediisset, in qua introducta erant in Bona, sed eo tum fundamentum solum mediò heredum sperare licebat, quibus extinctis, patrocinio juris Regni dotem solum habuissent, Civilium verò jurium adminiculo obheredes quorum jus derivatum morte interveniente in parentes plus participant, id est, vigesimam septimam partem, & pecunijs alienis à se Conservatorum

csak az három száz forintot hozó Afzony maradékát illeti egészen, és nem az következő házasságbéli maradékokat; és az mostoha Anyok gyermekeivel el kezdvén az osztályt egészen ki adatik, mert a' több Jók ezen pénzzel tartattak meg és a' következő házasságbéli gyermekeknek semmi jussok ehez nincsen, mert az csak az elsőnek öszi jóvának mondatik, melynek ereivel mint hogy a' több álló jók is megtartattak és a' pénz azokra ruháztatot, azért az házban is és más jókban jöllehet az bé hozot aszonyoknak gyermekit is valami részske illeti, mert hatodos részből harmados volt az Attyok, (avagy a' régiek számlálása kénct huszon heredes) mind az által mind az pénzt egészen ez az ös leány nyeri-el az osztályban, elég lévén az hogy ezen pénzzel megtartatot jók gyümölsiből éltettek az bé hozot Afzfonyok maradéki, azért a' jók is reá szállanak a' hit részen kívül, nem lévén több jussok ezen maradékoknak, mint ha élt volna Attyok, de az Attyok csak hit részes volt, avagy hatod résznek harmadosa az Ország Törvénye szerént is, de az Városlók Törvénye szerént ugyan a' 27. Részt el veszik, mert az a' Jóság, a' állók idegen pénz

eorum Bonorum portionem accipient, s. e. vigesimam septimam partem, aut jus minimū, aqva Divisione mediante, nisi aliter conventum fuerit.

Notandum qvartò & hoc. Quod si persona aliqva suam pecuniam ad Bona Mariti vel Uxoris comportarit, aut investiverit, aut cum ijs conjunxerit ac ampliaverit Bona. Primum fundamentum ejusmodi acquisitionis juxta praallegata excindi debeat, occasione Divisionis, & exposit, solū ūberioris locupletationis pars excindi ei, cui proprium illa pecunia dicitur, sicq; Divisio aqva institui.

pénzel tartatott-meg; az az, 27^a részt avagy leg kisebb részt, igaz osztaly szerént, hanem ha másként alkudnának-meg.

Jegyezd meg negyedszer ezt-is. Hogy ha valamely személy, Férfi avagy Aszszony az ő summa pénzét felesége vagy ura pénzével osztve részi, és az Jószágát vagy örökségét meg, bőviti, az keresetnek mind azon, által fundamentuma lévén ez a' pénz, leg elsőben az osztalyban az ilyen pénz ki szaksztatik, és adatik annak részére való maradékoknak, a' melly részről állot az a' pénz, és az után a'

pénz után való bővebb kereset és Gazdaságnak Józágnak részei ugy osztatnak-el, és azon előb ki adatot pénzhez az ilyen Józágbéli részis oda adatik az ollyá maradékoknak, és ezek-is egy igaz részt vesznek.

Notandum qvintò. Ea etiam occasione possessores Bonorum minus principales, seu qvi non jure materno, pater, nove vel acquisitio tenent, evocari & trahi ad jus per proprietarios seu legittimos heredes possunt, ad suag, portionis rata extradationem compelli; dum videlicet introducta ad eadem persona nil prolium habentes dilapidant, aut perdunt, & non acquirunt, ac cum praedictis & injuria proprietariorum heredum se solū conservant, & utilitatem sine commoda eorum sibi appropriare satagunt; non considerantes, qvòd ratione

Jegyezd-meg örödfőzőr. Az ollyan állapotban-is az Jószág Birók ha nem Attyai Annyai ősi javok, vagy nem ő keresményeket birják, Törvényre fel szolhattatnak vagy vonattathatnak az örököfőstől, és az magok jussának ki mutarására kényszeritethetnek; midőn az béhozot Aszszonynak vagy Férfinak semmi maradékok nem lévén, vesztetnek nem szerzenek, csak az örököfősök kárával belőlle élődnek és hasznát vesznek, s' az jók gyűmölcsseit magoknak tulajdonitják, nem

Et bene Bonorum ejusmodi fructuumq; exinde perceptorum, quavis non nomine tutorio teneant Legitimis remonstratio, nem, seu Rationes de jure, nisi accedaverint, dare teneantur, heredemq; aut impuberem tempore suo exolvere debeant; adeoque ex hac etiam ratione non acquisitionis, sed quod erat in manibus eorum abalienationis, aut commutationis, non dicam cum dolo & fraude, quae nemini patrocinantur concambiationis, & qualitercunque dilapidationis, ac in alienam potestatem ac juris, dictionem translationis, Divisionem ex fundamento in hoc motu celebrandam adurgere poterunt, potissimum vero, si manifesti dilapidatores & defraudatores comperientur: Unde respectu harum Notationum & similium est re non alienarum quae ex jure erui possunt. Quaeitur ultra respectu debitorum uti sequitur.

nem gondolván azt meg, hogy ha nem Tutoris, de a' kezekben vör jóknak számadására vétetnek azok. tól a' kiker azok illetik, és számot kell adni ha meg nem alkuszna különben, és az örökös nevelerlent ki-kell fizetni; azért az ilyen jók el-idegenítéséért is ha nem keresnek avagy ha az örökös kárával (ne mondgyam,) tsalárdsággal elterélik a' jókot oszталyra vonattathatnak, mert a' tsalárdság senkinek nem kedvez, és akarmi uton módon más birtokban ejtsék az örökösnek javait, ebből az fundamentumból meg indulván, de főképen ha ki láczó szem látomást való az vesztegetés oszталy kévánharni; és e' jedzéssek kívül olly okokból is a' kik arra méltók és Törvénytől vétetnek el-indithatni az oszталy. Továb az adósságok iránt is miben

áll a' Várossók Törvénye im itten következik.

TIT. IX.

IX. TIT.

Q. Quis habet proximius jus ad apprehendenda quavis Bona avitica duntaxat & acquisita, defunctis ijs ad quos spectabant, an Hæredes vel Creditores?

R. Quod haec omnia praecedunt debita contracta & exolvenda; Atque advertendum, quo tempore eadem contracta sint, ut occasione Divisionis ex portione successorum ejusmodi debita contra-

K. Kinekvan közeleb való jussu az Jószágokhoz, azok bár össi Anyjai Anyjai, vagy keresettek legyenek is, ha az Jószágot bírók meg halnak, az örökösökneké? vagy az adóssoknak?

F. Mind a' fellyül emlitet Véreket és casusokat meg előzik az csinált adósságoknak megfizetése; de jól kell meg-gondolni mitsoda időben lőn az adósság, mellyik

*cedens pars, applicari debet in exoluti-
onem ejusmodi debitorum, quod enim
ab ejusmodi debitorum exolutione re-
maneret, id proprium Susanna quā ha-
redis legitima dicitur. Ex his demita-
que Mommi Bonis, Dominum Gnathonem
solum dozalistica, id est, tertia pars con-
cernit, Susannam vero quā materna
portio dua partes.*

nának; mert Gnathonnak csak hit rész jut, az az harmadik és
két rész úgy mint Annyai illeti Susánnát.

*Quo in passu bene advertendum,
quod ex Susanna paterna & materna
portione arvitica excisa prius pro Gna-
thone tertialitate, item, conjuncta alio-
rum Bonorum sextalitate, in una mas-
sa liberis Gnathonis excindendam ve-
nire.*

*Et consq. divisionem (ne haredes
legitimi injuriam paternorum & ma-
ternorum Bonorum patiantur, damnum,
que propter novercas & vitricos,
institui non posse; adeoq. prius omnium
personarum Bona apprehendendum est, &
excisa prius unicuiq. rata sua portione
ex proprijs uniuscujusq. per parentes
suos & predecessores contracta debita
exolvenda esse, ab eisq. quod remanebit
injs Dominus erit, aut ea manu tene-
re poterit, secus non.)*

*Apparet hic enim tam ex arviticijs
quam acquisitijs; Susannam si aequalis es-
set cum*

nak maradt Vig Juliával való, ha
Julia adófságot csinált? FEL. Az
Momus maradékát illető jókból ki
ki fizetődni, és ha abból ki nem tel-
ne, úgy az Juliáról álló három száz
forintból toldani: a' mi részére jut
az osztály rendi szerént, és azon
adófság ki fizetésétől a' mi meg-
marad az tulajdona léssen Susán-

Az melly dologban jól észre kel
venni, hogy az Susanna Attyai és
Annyai portiójából elsőben ki sza-
kasztván Gnathonnak hit részt, az az
harmadik részt, és a' más jókból
való hatod részével öszve téven,
az Gnatho maradéki között edgy
aránt kell osztani.

Es addig osztályt (: ne hogy az
jókból való igaz vérek kárt vallya-
nak az mostohák miatt:) nem tart-
hatni, és így kell az adófság tsiná-
lás ideit meg tartani s' kinek kinek
az ötöt illető részét ki szakasztani;
és abból az Attyoknak Annyoknak
reájok szállot adófságát ki fizetni,
a' mi osztán az ilyen adófságok ki
fizetésétől meg-maradhat, az lé-
ssen mind a' maradékoknak tulaj-
dona, és úgy azt bírhattya, kü-
lőmben nem.

Ki terezik itten hogy mind az
Attyai s' mind az Annyai jókban
Susán-

set cum Damitella prolibus, (qva divisio neutiquam admittenda est,) damnum debuisset pati, adeoq; ex pramemoratis florenis 50. solum tertia pars dotalistica heredes noverca concernit, id est fl. 166. 66. den. $\frac{1}{3}$.

Item: si Gnathonis debita ex Susan, ne uti heredis in fl. 300. & coacqvistita portione cum parente suo Momo, exoluta fuissent, quemadmodum saepe contingeret introductarum in paterna & materna Bona personarum heredes, qui respectu a vitica hereditatis tantum sex, tary essent, principalio rem partem Dominus ab intra lapidea, ab extra vero fructuosiore vineam, vel jugera, vel si ampliora sunt Bona, terras arabiles, allodiales exscindi, cò, qvòd hoc tempore praillorum manibus sint, atq; orphani heredes sub tutela vitricorum & novercarum existant, qvòd non est veritati consentaneum, Divisoresq; Arbitri multum à diametro veri aberrant, qvorum Errores per exempla tueri nefas, siqvìdem non Exemplo erronco judicare debet unusqvìsq; sed rectè judicare, sine respectu personarum, prout unicuiq; sors acquisitionis parentum tulit, & à quo fundus & origo acquisitionis ex literis, vel fide dignis testimonijs declarari potest, pro eorum parte & secundum gradus lineae condescendentis, (si convenire amicabiliter nequeunt.)

proce

Susánná há egyenlő volná az Dá misella maradékival az osztály, (mellyet soha még nem kellengedni,) kárt vallot volna, azért az említett flo. 50. ből csak hit része az mostohának maradékot illeti, úgy mint flo. 16. 66. den. $\frac{1}{3}$.

Ismég: Há az Gnatho adossága az Susánnának, úgy mint az három száz forintbá örökösnek ösfi és Attyával Momussal kereset portiojából fizetődnek még (: a' mint gyakorta történik, hogy az Attyai és Annyai Jókban szállot, és bé vitétet személyeknek maradéki, a' kik az ösfi Jókban csak hatodostok, hogy ha az job házat ben, kün pedig szállott és job szántóföldek, réteket ha bőveb az Jóság ki osztanak, azért hogy ezen időben az mostohák vagy azok maradéki keziben vannak, s' az árvák Tutorságok alatt lévén az mostoha Attyáknak Annyáknak, kárt vallanak. Ezen dolog azért nem az igazság szerint való volna, és az osztó Arbiterek meszsze el-tévelyednének az Igazságtól, és a' Város Törvényétől, az kiknek hibázásokat vagy tévelygő osztásokat rossz példával oltalmazni (: hogy másuttis olly osztás volt:) nem szabad, mert nem hibás példával kel itélni, de minden igaz itéléssel és osztással tartozik, szemelly

*procedendum est in Divisione Bonorum
& hereditatum atq; exolutione Debito-
rum.*

mélly válogatás nélkül ; a' mint ki-
nek kinek az maradékok közül az
ő Attyoktól Anyoktól kereset ma-

radott vagy szereztetett javoknak Rendi hozza magával, és a'
kiknek mint mutattya meg igaz Levelekből vagy hites bizony-
ságokból álló fundamentuma az Jók kezdetének és eredetinek
az ő részekre, és az ő Lineája, és reá szállot jók graditsa sze-
rént kell az osztályát el rendelni az jóknak, és örökségeknak,
ha meg nem alhatnak különben az vérek, ugy az adótságok
fizetésének-is.

T I T. X.

Q. An ex solo eodem fundamento,
quod filios & filias jure successo-
rio bona concernant Aviticorum
Divisionem vitâ parentum super-
existente, dum in senectute etiam
posteris suis cedere nollent, præ-
tendere valent, vel ex aliis etiam
rationibus ?

R. *Quandoquidem bona avitica etiam
ejusdem juris respectu Senectû
obvultorum parentum essent, ut in ne-
cessitatibus evidentibus præsertim si non
aluntur à posteris in sui sustentationem
jure Regni admittente abalienari, hy-
pothecario jure possint, ingrediuntur
tamen petendi divisionem alia etiam
considerationes, si præter necessitatem
sub specie imbecillitatis, senectutis, de-
bitorum, ed tamen ex motivo & contra
naturalem affectionem parentum, ne
secundum propagationem sanguinis hæ-
redes possideant ex malitia, odio, ran-
coreq; præconcepto, repugnantes juri &
præro-*

X. TIT.

K. *A' midõn Vénsegekben - is az Attyák
Annyák fiokat leányokat illetõ jókat
ki nem ereszti kezekbõl. csak abtõl a'
fundamentumból, hogy õket illetik ké-
vánhatyák ki, vagy más okokból - is
az örökös maradékok?*

F. *Mint hogy az õffi Jók olly
természerűek irántok, hogy
azokat is Vénsegekre nézve az At-
tyák Annyák utolsó szükségekben
látható nyavalyáságokban, főkép-
pen ha az maradékoktól nem táp-
lálatnak, az Ország Törvénye is
meg engedvén el. idegeníthetik
magok táplálására, főképpen zálog
képpen. Jönek bé néha mind.
azonáltal olly okok, és osztályt ki
kévánható fundamentumok, hogy
ha tudni illik szükség kívül a' vén-
segek színe alatt, vagy adótságok
fizetése formálásáért, de inkább az
Attyai*

prærogativa sua parentali abalienare, & consumere nituntur, hujusmodi rationibus visis & edoctis evidentibus testimonijs dictorum, factorum, fundamento jurium suffragante, Divisionem petere & celebrare, adjudicatis præsertim per Magistratum. præter casus captivitatis hostium, & alijs in Legibus denotatos, valens, Parentes etenim suis posteris acquirunt.

Attyal Vêrség ellen tusakodó Têr-
mészert ellen való gyűlöletéből,
hogy ne maradjon gyermekekre
vagy Vejekre menyekre, és arról
más ágra harag tartásból boszú-
ból-is, és Törvény ellen való igye-
kezetből el-vesztegetni, és meg e-
mészteni igyekeznek, melly okok
nap fényre jövéen s' meg bizonyít-
tatván, mint hogy a' Törvény fun-
damentumából az tsalárság senki

dolgát nem segítheti, az ország Törvénye a' melly Rabság
és Ellenség kezéből való szabadulást s' többet fel-
részen, ez okok is rá segítvén s' meg ítéltervén a' Magistratus ál-
tal, kényszeríthetik az oszталynak végben vitelire.

MEMBRUM III.

Divisionis.

TIT. XI.

Q. Legitimi hæredes Bonorum & portionum aviticarum, quomodo eludantur & damnificentur per introductos vitricos & novercas?

P. *Primò tunc, (prout dictum est,) quando non excinditur in primordio Divisionis unumquodque suum est, seu proprium, sed ex ijs debitarius solvuntur, impropria & impertinentia, seu non tempore Parentum suorum contracta.*

Secundo. Quando Vitrici & Noverca sub specie sustentationis ejusmodi Bona & hereditates dilapidant & committunt, nulla factâ reflexione super hoc, quod cetera Bona acquisita ex ijs aviti-

HARMADIK RESZE.

Az Oszталynak.

XI. TIT.

K. *Tovább miként az örökös vérek az öfői jókban szoktak meg károsítani és eludaltatni, az bé hozot mostoha Attyák-tól Annyáktól?*

E. Elsőben akkor, az midőn az Oszталy kezdetiben kinek kinek az ő tulajdon része ki nem osztatik addig, hanem elsőben az nem tulajdon adóságok, kik nem az ő Attyok Annyok ideiben tetteket fizettetnek-meg.

Másodszor akkor, a' midőn az Mostoha Attyák Annyák az árvák tartása színe alatt, az őket illető örökségeket és Jólágokat el vesztegetik, el-adgják el-cserélik, semmire nem

ei traxerint originem, fructusq; aviticorum dicantur quia pertinent directe ad orphanos filios & filias.

az ősi jóknak gyümölcseinek mondatnak, az melyek egyenesen illetik az árvákat.

Tertio. Dum Parentes licet cum defuncto Marito aut Consorte coacqvisti- ta Bona ducta aliā conjugē, aut nubendo alteri, (ne proprium antecessorum dicantur eadem Bona) quasi redimunt, commutant, distrahunt, aut Nomen Titulumq; priorum Bonorum dilapidatione priorum sibi conservationis gratiā illis imponunt, pridemq; propria Bona pauperum Orphanorum in vestes, escam, victum deniq; & amictum consumpta esse, jurejurando coram Arbitris etiam fateri & dicere non verentur, ut sic appareat manifeste potius Orphanos sustentasse, vitricos suos & novercas per diminutionem & defectum suorum Aviticorum, quā eosdem ex sanguini juncta compassione intenteruisse, cum tamen hi liberi & Orphani proprio labore manuum suarum illum bolum panis per eosdem eis datum, pro meriti sunt, hic itaq; censuranda etiam utilitas percepta educatorum Orphanorum, & non solum trutinandum quāvis in eosdem victus & amictus consumptum fuerit, & computando desalcandoq; ex abalienatis ceterum prae- tendere valent, ne injuria & damnum eidem Orphanis causetur.

nem gondolván azzal hogy a' több jók és szerzett örökségek abból vörtek eredetet, és az kereset jók,

Harmadszor. A' midőn az Atyák vévén más feleséget, avagy az Anyák más férhez menvén, az előbbi együtt kereset jókat, azért hogy az előbbi gyermekeknek tulajdoninak ne mondaßanak, mint egy az ő fel nevelések tartásoknak szükségétől kényszerítettvén, vagy ideig Zálogban adgyák, és mint egy a' magokéval meg váltják, és végre magokénak fogják, és olyan nevet Titulust adnak nékik, hogy régen az árvákra el-költ az övék, mert azt ők váltották - meg régen, (úgy mond) ruházatra ételre itál- ra ment az árvák része szegényeké; sőt esküvéssel is Arbiterek előtis vallyák, és nem szégyenlik mon- dani azt, hogy így ki tessék vilá- gossan az, hogy nem ők az árvá- kot, de az árvák mostohájokat az ő ősi Jóságok el-fogyatásával car- tották, és a' mostohák az Vérnek szeretettől nem viseltetvén épül- nek az jókkal, holot azon árvák az magok véres veréjékekkel, kezek munkájokkal, és mindenhez az mostoha Atyák és Anyák par- csolatryokból látásokkal meg-
demlet-

delelttek, mert mint szolgák voltak, azt az keservés kenyeret; itten azért az Arbiterek tekintsék-meg mitsoda hasznokat vőrték az árváknak az Mostohák, és mennyit költhettek ruházatyokra s' ételekre, és azt le-rován az el-vesztegeteret jókból a' többi elő kívánhatták, hogy kárt ne vallyanak általok.

Quartò. Causatur etiam damnum hereditarijs Orphanis, dum Parens aut Mater non considerato eo, quòd Orphanorum suorum Bona prae manibus remansa cum priori Consorte aut Marito defuncto acquisita superexstent, ducit tamen talem, aut nubit tali, qui habet à priori marito aut uxore Bona & liberos, Bonaq; confunduntur, & inventio non fit, valor non conscribitur ex ignorantia juris, verum per aliquod tempus medio taliter conjunctorum Bonorum vivunt, plusq; persapè acquirunt, quàm perdant, & demùm naturam cum novissima Coniuge Marito aut Consorte acquiritorum & mantentorum Bonorum normamq; imbuunt facillè, in casu etiam isto, legitimi heredes injuriuntur, quæ Divisores Arbitri advertere debent & distinguere. Evidentià enim clarum est, posterioris copula heredes prioribus damnum inferre, & ex Bonis proprijs eorum emancipare solere, ratio est & fundamentum, quia nullà reflexione habità, quòd Coniunctio Bonorum facta sit, dum nupsit aut duxit Parens, dicant hereditaria sua post posterioris copula successores se, aliterius; rejiciantq; à prætensione iusta,

Negyedszer. Kár tétetik és okoztatik az örökös Arváknak akkor is, midőn az Attyák Anyák nem gondolván azzal, hogy az ő Magzattyoknak előbbi házasságbéli kezekben maradt javai vannak, mást vévén, vagy férhez menvén olyanhoz, kiknek is gyermeki és jóvai örökségi lesznek, a' két féle jók öszve elegyítettnek, és a' jóknak Inventálását annak ideiben elmulattyák az Törvény tudatlanságból; és azon közben több jókat is és örökségeket keresnek hogy sem veszteneének-el, és végre az utoi bi felesíggel vagy férjzel való kereset jóknak Természetit és formáját vészik fel, s' nem az árvák jóvainak hívatnak. Gyakorta ilyen állapotban is az árvák injuriát szenvednek, melly dolgot az Arbitereknek jól észekben kell venni, mert világos dolog az, hogy az utolbi házasságbéli maradékok az első rendbéliek maradékinak kárt szoktak tenni, és a' tulajdonokból ki iktatni; oka ez és fundamentuma, hogy nem gondolják-meg, hogy az jók edgyűvé szerkeztettek akkor

*justa, dicentes: Vos altera genuit, no-
stra sunt Bona, ac si nihileorundem pa-
rentes acquiſiſſent.*

akkor mikor házasult Attyok vagy férhez ment Annyok, és azért az ucolbi házasfágbéli maradékok az elsőbeni árváknak azt mondgyák, mi nekünk örökünk ezek az jók, ti más Attyától vagy Annyától valok vadtok, és azokat az ő igaz jussoktól elvetik, mint ha az ő édes Attyok Annyok azon Jólzágbán semmit nem kerestek volna.

*Ad Objectionem verò illam, quod
si dicerent Orphani, habuisse avitica &
suos parentes, replicant, non nostra est
culpa si non sunt paria, verum per
vestros parentes dilapidata, nostra ma-
nutenemus Bona viâq; facti ut sua
in quibus mortuis parentibus existunt
nusquam dimittant, sed manuteneant,
quod tamen in passu non levius prioribus
hæredibus injuria aduritur.*

kézzel-is meg-tartjuk és néktek nem engedgyük felelnék, melly iránt nem kitsiny rövidsege esik az szegény örökös Arváknak.

*Quintò. Quamvis antememorata
Causalitas damnificationis potissimum
per viros fiat, contingit tamen, à parte
etiam mulierum v. g. si mulierum avi-
tica sunt Bona quæ habent proles, &
viri in eadem introducuntur, quasi
Tutoratum agunt, si bene æconomiam
non coluerit vir, hæredes Bonorum
Rationem desument, & quod ipse ac-
quisivit, etiam addere ad acquipollen-
tiam debet.*

adásra huzarván ideiben, a' mit magok keresnek-is gyak-
ran oda vesztik, míg egészen ki fizethetik őket.

*Et tunc vel maxime te juri sistere
faciunt*

Arra az Ellenvetésre ha mond-
gyák az árvák, volt a' mi Attyánk-
nak vagy Anyánknak-is örökségek
Attyai Annyai javok, ezek meg-
felelnék, nem a' mi vétekünk ha
azok meg nem oltalmaztattak, de
a' ti Attyátoktól vagy Anyátoktól
el. vesztegettettek, a' miénk meg
maradván a' kibén éltek Attyáink;
azt (: meg. halván ők :) kőrmős

Eőtdőszőr. Jollehet az elő
számlált mod. szerént való kár és
arváknak rövidsége tétele, főkép-
pen az férfiak által történnek, de
történik az aszonyok részéről, is,
ha az aszonyoké az őssli Jók, kika-
nek maradékok vagyon, és azon
jókbán bé szállittatnak az férfiak,
mint egy Tutorságot viselnek, ha
jól nem majorkodnak gazdálkod-
nak, az őssli fiak s' leányoktól szám

Es főképpen akkor Törvényre
foghas

facient Vir bone! si producta tua proles duxerint aut nupserint, totq; Impetitores, quot proles habebis.

Comparebit Gener, sua Consortis portionem excindendam adurgens.

Comparebit filius, & suas hereditates expetet, sibi suaq; Consorti & successoribus debitas.

Comparebunt adhuc & Consangvini prioris & posterioris matrimonij, si de jure ipsorum Avitico aliquid apprehendi, & insecundaria aut tertiaria vota derivasti, unamquamq; enim generationem quod suum est, (si in tempore Divisio Inventariog; non fiat, sed promiscue fructitia Bonaremancant,) suam ratam excindendam desiderant.

a^o jók, az ötlet illető igaz

Hac in ordine ad Arbitrorum directionem & dividendorum Bonorum methodum apposuisse & enucleasse satis sit.

MEMBRUM IV.

Divisionis.

TIT. XII.

Q. Quomodo dividenda Bona per Legationem & dispositionem Testamentariam Consangvineorum tamquam de propriis factam apprehensa inter filios & filias eorundemq; successores?

foghatnak téged jó férfi, ha az te gyermekid házasulnak vagy férhez mennek, és akkor annyi perldő társad leszzen a' mennyi gyermekid.

Elő áll az Vő, és az ő feleségének a' te leányodnak részét ki kívánnya.

Elő áll az fiad, és az is a' magját kéri, mert ötlet feleségét és gyermekit illetik.

Elő állanak még az első és utolbi házasságodbéli társadnak Attyafiai, ha az ősi Javokból valamit birsz, vagy a' második s' harmadik feleségedre gyermekedre valamit fordítottál, mert minden fél az ő Nemzetsége szerént, ha annak ideiben osztály nem volt és fel írása az jóknak, de őszve elegyítették portioját ki szakaszatni kívánnya.

Ezeket az Arbitereknek magoknak az osztályban való igazgatásokra, és az jóknak megkülömböztetélinek rendire nézve írni elég legyen.

NEGYEDIK RESZE.

Az Osztalynak.

XII. TIT.

K. Miképpen kell Osztani az Véreket és Attyafiak Testálásáról, és mint tulajdonoknak Testamentum szerént fiakra és leányokra, s' azok maradékira hagyot jókat?

Si femina in Bonis Testamentaria dispositione per Virum testatis & apprehensis habet solum dotalisticam, id est, tertiam partem, & eam legare alteri poterit, quin & plus superaddere cui vult, quia proprietaria portio dicitur.

Ceterum ejusmodi Viri Bonorum duas partes heredes concernunt prioris uxoris, quia per Testamentum eam portionem apprehenderat.

Si autem heredes non habuerit Vir, & sine Testamento defecerit, duas partes concernunt Consanguineos eisdem à quibus eadem Bona media testatione apprehendit, tertia verò Fiscum Civitatis, quod intelligendum est de eo etiam, ubi ejusmodi Testantis filius aut filia post mortem matris moritur.

mélynek fia vagy leánya az ő Attyának vagy Annyának halála után hal-meg.

Si etenim ejusmodi Bona apprehendentis, heredes prius defuncti sint quàm parentes, ejusmodi Bona caducitati ex integro substrata sunt, & non Consanguineos, verum Fiscum concernunt, prout & in simplici defectu personarum Bona acquiruntur Bona acquisita, si dispositio non intercedat.

De civitici verò dispositio per ultimum deficientem fieri non potest, cum sit elaso juris Fisci, verum in quantum Consanguineos concernunt defun-

Hogy az Aszony állatnak az Ura által testált javaiban, csak hit része harmad része vagyon, és azt a' hit részt viszont el hagyhattya, sőt keresetiből többet is hagyhat a' kinek akarja, mert tulajdonának mondatik.

Külömben afféle Ember Javainak két része illeti az előbbi felelősigének maradékát, a' melly Testá-lásból bírta.

Ha pedig maradék ezen Embertnek nem lesznek, és Testamentum tétel nélkül hal-meg, azokat a' Véreket illeti két része. a' kiknek Elejek Testamentum szerént hatta volt, de az harmad rész az Város Fiskusára szál, ezen dolog értetik akkor is, a' midőn a' Testáló szet

Mert ha afféle Testált jókot apprehendáló Embertnek maradék hamarab halmeg szülejeknél, afféle jók magva szakadás jussának egészen mondatnak, és az Város Fiskusát illetik és nem a' Véreket, valamint az egyenes másféle magva szakadt Emberek Jólzága, ha Testamentum tételek nem lesznek.

Az öffi jóknak pedig, a' melyekben magszakadás volna Testálás nem lehet az utolsó személytől, mert ez az Város Fiskusának rövidlő

figére

Harum personarum ejusmodi Bona, Arbitrari ratam excindere tenentur portio- nem, reliqua pro Fisco Civitatis appli- cabitur.

Prout & Magistratus haredum ejus- modi Bonorum necdum adultam aetatem attingentium Patrocinium & Tutora- tum (alijs non existentibus Consanguineis aut minus idoneis reputatis,) assu- mere, juxta Jura etiam Regni tenetur, isdemq; Testamentaria dispositione fun- damentum habentium Orphanis defun- ctis, pariter caducitatis vigore appre- hendentur per Fiscum.

Si vero Vir in pleno Dominio Con- sortis Bonorum per Testamentum appre- hendentis liberis procreatis manserit post decessum Conjugis, duxeritq; aliam in eadem Bona, relicta liberis, indu- ctq; ad similia Bona mulier nupsit, produxeritq; liberos & morietur, in- ductusq; vir supermanserit, & hic ducet aliam, hoc in casu statim prima mulieris liberi ad Divisionem citare valebunt hunc virum, & Bona appre- hendere, quia illos concernunt, & non introducti Viri liberos.

Queritur. Quota pars concernit in eadem Bona Testatione mediante ap- prehenso introducta mulieris liberos?

Resp. Tertia, Virum vero novis- sime introductum Tertia Tertia, id est, Nona

figére lenne és meg-tsalására, mely iránt ha az Véreket valamely ré- szetske illethetié, az Arbitereknek Isteneffen Portiojoknak el-intézés- fit, meg-irélik.

Mint szintén az Arvák Tutorsá- gának fel vétele s' oltalmazása tisz- tiben áll az Isten féldő Magistratus- nak, ha előb Attyok Annyok meg hal s' el-maradnak, még a' 12. esz- tendőt el-nem érik, ha mások nem léznek vagy alkalmatosoknak nem ítélternek Ország Törvénye szerént-is.

Ha az Férfi az ő Feleségének, melly Testámentumból álló jókat bír az ő halála után egész birodal- mában marad, és valamely sze- mélyt bé-viszen azon jókban, és maradéki születnek ennek, és az Férfi meg-hal, az Atzszony pedig ismét férhez mégyen, és viszont maradéki születnek, és ez-is meg- hal, és azon jókban bé szállot férfi viszont feleséget viszen, ezen Ca- susban az első maradékok mind- gyárt osztalyra és Törvényre ezt az utolsó férfiat foghattyák.

Kérdés: Hanyadik rész illeti ezen Jókban bé hozott Atzszony gyermekit?

Felelet: Harmadik. Az utol- szor ezen Jókban bé-szállot férfiat d 3 pedig

Nonā pars ex omnibus Bonis prius Testamento mediante legatis; alia partes vero spectant & concernunt primi Mariti liberos. Consequenterq; à secundo Viro superviventes proles, pari sorte capient suam ratam portionem æqualem. Quod è contra de liberis & uxore etiam introducta intelligendum est.

Quaritur Secundo. Inter Nepotes quæ distinctio potest concipi occasione Divisionis?

Resp. Nulla distinctio inter Nepotes ab eodem patre & matre progenitos; siquidem pariformiter tam paterna quàm materna Bona concernant.

Pariter etiam. Si solum paterna sint Bona, pariter concernunt nepotes, etsi decem sint, vel à decem matribus nati, ratio est, quia ipsis omnibus avitica esse dicuntur? cum sint ab eodem patre nati.

való öffi Attyai Jóknak mondatnak, mivel azon edgy Attyától származtak.

Pariformiter materna Bona, etsi à decem viris decem nepotes sint, eadem rata eisdem dividenda, quia pariter materno Avitica eorundem esse dicuntur.

Si autem ad nepotes condescendunt aliqua Bona Avitica, extinctis è vita eorum possessoribus, in tot pariter partes dividenda quot erunt Nepotes.

pedig az harmad résznek harmad része, az az, kilenczedik minden Testálásról álló jókban, és a' több részei illetik az első házasságbélinek és második házasságbélinek maradékát egy aránt való módon. Melly dolog viszont az áfzszonyok e' karban lévő maradékirol is hasonlóképpen értetik.

Második Kérdés: *Az Unokák között micsoda különböztetés lehet az osztályban?*

Felelet. Semmi nints afféle Unokák között, kik egy Attyáktól Anyáktól származtak, mert mind Attyai s' mind Anyai jók edgy aránt illetik.

Hasonlóképpen ha csak Attyai jók léznek, azok egy aránt illetik az Unokákat ha tizen léznek is, vagy tiz Anyáktól származtak: oka az, mert ezeknek edgy aránt

Es az anyai Jók iránt is, ha tiz férfi után való Unokák léznek is, egy aránt az ő anyai Jóságok között elosztatnak, mert szintén ugy Anyai öffi jóknak mondatnak.

Hogy ha pediglen valamely öffi Jók az Unokákra szállanak Elejek halálával, szintén annyi részre osztatnak, a' mennyin léznek az Unokák.

MEMBRUM V.

Divisionis.

TIT. XIII.

Q. Qualis differentia inter Nepotum
successionem viventibus Coaequi-
sitoribus Parentibus aut Avitica te-
nentibus?

R. *Ulm Vir & Famina progerminat
filios & filias, filij & filiae eorum,
nepotes, hi ducant uxores, ea verò nu-
bant, alterutra verò pars parentum
moriatur, neuter nepotum prætendere
portionem valet, quia vivit ramus seu
truncus Coaequisitor, cujus Bona propria
seu quæ avitica habet ex una, in alie-
ram partem jus condescendit, parij, sor-
tetenente nomen mariti, aut in vidui-
tate viro ducente vitam, nullam præ-
tensionem & acquisitionem habent Ne-
potes.*

vagy meg nem házasul nagy Attyok, és így semmi rés-
szek éltekben nintsen.

Queritur Secundò. Quid si Nepo-
tum aliquis moriatur erga eundem vitam
durante parentum, an successio per e-
jusdem filios prætendi possit?

Resp. Nulla, supersit alterutra
Parentum, verum si moriantur paren-
tes & vivant nepotis successores, suam
vitam acquirant.

Gyermeki, ezek egy más

Queritur Tertiò. Per mortem pa-
rentis aut matris si ex eodem stipite
conscendentium Nepotum unus mo-
riatur, vivant tamen filij & filiae, jus
ex ter-

ÓTÖDIK RESZE.

Az Osztalynak.

XIII. TIT.

K. *Misoda különböztetés lehet az Uno-
kák maradéki között, élvén s' bírva
szülejek az öszi és keresset jókat?*

F. *A* Midőn az Férfi és Aszony
nemzenek fiakat leányo-
kat, és azon fiok s' leányok Uno-
kát nekik, ha ezen Unokák meg
házasulnak vagy férhez mennek,
és az ő öreg Attyok vagy Anyók
meg hal, egyik Unoka sem kíván-
hatya ki maga részét; mert az a'
gyökér és ág él a' ki kereste az jó-
szágot, és a' kit az öszi jó illet, és a'
kinek tulajdoni, mert egyikről az
másikra szállanak, ha az ő Urok-
nak nevére viseli nagy Anyók, a.

Második Kérdés: *Hát ha valamel-
lyik Unoka meg hal, szülejek éltekben kire
száll jussa annak, ki kívánhatyák-e az
Unokák?*

Felelet: Semmi képpen nem,
szülejek éltekben, ha pedig meg-
halnak az ő szülejek, és élni ma-
radnak az meg-holt Unokának
között mind egy aránt osztóznak.

Harmadik Kérdés: *Az szülék ha-
lálával ha azon venden lévő valamellyik
Unokájok meg hal, élnek pedig fiai leányi
gyegek, az a' rész a' ki az maradványokat
illetti,*

ex tertialitate successores concernens,
in quem transeat, ad superstitemne pa-
rentem, vel nepotes superstites?

Resp. *Redit in Parentem supersti-
tem, & dum idem morietur nulla ex-
scisa pro demortuo nepote portione ex
tertialitate, aequaliter dividenda, tan-
dem omnia Bona avitica & acquisita in-
ter vivos aequali mensurá dividi debent,
vivente enim alterutra parentum in
integra Possessione & Dominio eorūdem
Bonorum sunt tanquam propriorum, &
nec dici potest, quod pars mortui nepotis
in alterum superstitem devoluta sit.*

dattathatik hogy valamellyik meg. holt unoka része,
az több unokákat illeti.

MEMBRUM VI.

Divisionis.

T I T. XIV.

Q. Quo in puncto & modo Generi in
Bonis succedunt? & quibus non?

R. *In eo puncto, si & dum Consort
avitica materna & paterna Bona
possideat, in qua Parens Consortis in-
duxerat & matrem Generi Consortis;
Quo in passu, si Parentes decedant Con-
sortis in aviticis Consortis succedit Gener.
Et Consortem ad successionis jus adigere
potest.*

*Sic enim loquitur Consort Matri suae:
Tu in Bona Parentis mei introducta es
mater, ergo mea avitica sunt, teq. so-
lum sextalitas concernit, cetera pars
porti.*

illeti, indni illik az harmad rész. kire párt,
az élő Nagy Attyáráé vagy Nagy Annyá-
ra a' mellyik él akkor, vagy a több élő
Unokákra.

Felelet. Vízra száll az élő Nagy
Attyókra, vagy Nagy Annyókra,
és a' midőn ez-is meg. hal az meg
holt unokára nézve semmi portio
ki nem szakaszthatván, mind Attyai
Annyai öffi és kerefet jők egyaránt
osztatnak-el az élők között, élvén
pedig valamellyik Nagy Attyók
vagy Nagy Annyók között, egész
birodalmában vannak az jóknak,
mint tulajdonoknak, és nem moni-

HATODIK RESZE.

Az Osztalynak.

XIV. T I T.

K. *Mitsoda punctumban és modban az
Vökre az jők szálnak? és mellyekbő nem?*

E. **A** Bban a' modban és pun-
tumban, ha az Felesége
öffi és kerefet Attyai és Annyai jó-
kat bír, a' kikben az ő Felesége Ata-
tya bé hozta vala az ő Annyát. is,
az illyen öffi Jókban succedálnak
az Vök, és jussokat maradékjoknak
ki kívánhattyak feleségek által szü-
léjektől, Attya halálával.

Mert így szól az ő Annyának:
édes Anyám, az én édes Attyám
jovaiban bé-hozattál, tehát azok
nékem öfsömről állók, és réged
tsak

portionis nostræ, igitur in quinque partes se ingerit Gener post Consortē & liberos.

Quæritur ergo hic Secundò. Quòd si unam solum habuerint prolem & huius Generi uxor postquam se in Bonis hæreditavit moriatur. Quid hic?

Resp. Tunc omnis pars una cum sextalitate, quia acquisita erant Consortis manebit penes Generum, & si vidua defungeretur, emortuo Genero in ejusdem Consanguineos condescenderent & abalienarentur à prima origine.

Özvegyiségben halála is meg, és szálnak az Vő halála után az Vő atyafiára, és el-idegenedniek az első származástól.

Pariter & introductarum Nurus foris æqualis in suo gradu & in suis circumstantiis, quia & in eas similiter condescendunt Bonis.

Quæritur Tertiò. Quid, si Generum uxores sine hæredum solatio existentes moriantur in huiusmodi Bonis paterno & materno aviticis?

Resp. Tertia pars munerum Paraphernaliorum Consorti datorum excinditur eidem per Consanguineos faminæ & eas suas vias eadem sortis remanentibus tamen intertialitate Genero per Conjugem oblati Paraphernalibus; ipsæ verò, quæcunq; dona sue Sponsæ tulerat, Vir ex integro retinebit.

Si autem liberos habuerint, & ita eorum Generi Uxores decessarint ut supra,

tsak hatod rész illet; Es az ör részében az Vők magokat bé-avattatyák feleségek és magzatok után.

Második Kérdés azért itten. Hogy ha tsak egy gyermeke leszen afféle Vőnek, a' kinek feleségének öröki az jók, és meghal az ő felesége a' ki által az jókban magát meg örökösiette, mint lesz dolga?

Felelet. Egészen bé-száll, az Jóságban és örökségben ezen Vő, és nem száll viszá az ő felesége szürléjire, tsak az hatod rész-is, mert kereseti volt az ő feleségének, ha; nem az Vő mellel maradnának ha

Hasonlóképpen vagyon az béhozott Menyeknek is sorfa az ő rendén és az ő környülálló dolgaiban, mert azokra is úgy száll az Jóság.

Kérdés Harmadizor. Hár ha az ilyen jóknak birodalmában való vőknek feleségi magtalanul halnak-meg, kik így öszi Anyai és Atyai jókat birtak?

Felelet. Harmad rész ki szakasztatik az jóságból az ilyen Vőknek az atyafiak által, és akár hová mehet az ő részével, de az Vőknek az el-jegyzésben adott ajándékok harmad része mellettek maradnak, a' mit pedig a' Vők Mátkaioknak adnak, egészen magoknál megtattyák.

Hogy ha pedig Gyermekei leszenek, és úgy halnak-meg az Vők Feleségi,

*præ, non tertialitatem, vel sextalitatem
solum apprehendunt uti & Nurus in sua
sorte, sed ex integro, quod & tunc in-
telligendum est, si post mortem Consortis
vel unica heredes proles vivat, & sic mori-
atur. Ratio est, quia ex Consorte tran-
sit jus in heredem Generi, & ex here-
de in Generum, qui si in viduitate mo-
reretur etiam, non rediret in Consortis
Consanguineos jus, sed in Generi Con-
sanguineos condescenderent omnia Bona.*

az ő Attyára vagy a' Vőre, az melly ha azon özvedgysigé-
ben halna is meg nem szállana viszá az ő felesége Attya-
fiaira, de az ilyen Vőnek Attyafiaira minden nyert Jó-
szága.

*Queritur Quartò. Quali adhuc mo-
do apprehendantur Bona Generi?*

*Resp. Dum Vir & Femina habent
mobilia & immobilia avitica Bona, he-
redes progerminant, virq; moritur, fa-
mella verò nubit; si duxerit aliquis ta-
lem personam, eadem parentis Bona
apprehendere valet, matremq; relinquen-
tem nomen mariti è Bonis ejicere.*

nak, és az ő Annját a' ki az ő Attyának nevé meg-
változtatta, a' jókból ki vetheti.

*Quod & de Nuribus in pari casu intel-
ligendum.*

*Queritur Quintò. Dum vir viduus
manet, filiamq; ejusdem ducit aliquis,
an æquali modo Gener apprehendat
Bona?*

*Resp. Differtur in hoc casu, sed
non perdit suum jus, postquam enim*

leségi, nem harmadoszok vagy há-
toszok maradnak az jószágban,
de egész birodalmábá jutnak mint
az Menyek is az ő forások szerént,
az melly úgy érterik, hogy ha fele-
sége halála után valamenyi ideig
élt is a' gyermekek és úgy holtak-
meg: oka az: mert Feleségéről az
jókból való jussá szállot magzat-
tyára, magzattyáról pedig meg-
halván a' Város Törvénye szerént

Negyedik Kérdés. *Mi módon még-
is szállnak be az Vők az Jószágban fele-
sége után?*

Felelet. Hogy ha az Férfiaknak
és Aszonyoknak álló és ingo ösfi
Javai lévén, magzatokat szülnek
nemzenek s' az férfi meg-hal, az
aszony pedig férhez megyen, ha
ilyen személyt vészen valaki fele-
siggül, Jószágában szállhat Attyá-

nak, és az ő Annját a' ki az ő Attyának nevé meg-
változtatta, a' jókból ki vetheti.

Az melly az Menyekről is ha-
sonló állapotban egy aránt érterik.

*Ötödik Kérdés. Midőn az férfi öz-
vegyül-él, és az ő Leányát valaki el-vesti
egy aránt szállé-bé az Vő az Jószágban?*

Felelet. Továbbra mul ugyan bi-
rása az Józágnak, de el nem veszté
azt.

moriatur viduus aut ducer, apprehen-
det Gener Bona avitica.

meg házassul, akkor a' Vő az őssi jókban való részét feleségé-
nek ki adatni kívánhattya s' kézhez veheti. Az Attyák pedig
kereset javakot az ő vénségekre vagy szűkségekre való nézve
szabadossan el adhattyák, ha azok nem lesznek, még őssie-
ket is magok táplálására, az Annyák is ugy.

Quaritur Sexto. Qualiter non apprehen-
dunt Generi post tractum etiam
temporis Bona?

Resp. Dum Mater Consortis non
nubit, sed nomen sui mariti ad dies vi-
ta gerit, tunc dispositionem plenam ha-
bet de aviticis, nec jure impeti potest
à Genero aut Nuru, quinimò hujusmodi
acqvisita Bona sua ob rationem senectutis
& imbecillitatis sua ac necessitatum
suarum libera vendere & consumere
potest, nec potest à Genero impediri,
pariter & de aviticis habet jus sibi at-
tributum per legem in evidenti extre-
mitate sua abalienandi, praesertim jure
redemptibili. Quam facultatem &
Viri habent.

el-idegeníteni, főképen hogy viszá válthassák. Melly
hatalommal az Férfiak is birnak.

Quaritur Septimo. Nullane ratione
apprehendere valet Gener aliquam porti-
onem mortua sua Consorte, & nomen
Mariti aut Uxoris retinentibus in vidui-
tate Parentibus Consortis, si Confors
sua mortua fuerit?

Resp. Si liberos habuit, & ijdem
post mortem Consortis sua defuncti sunt,
omnino non perdet suam ratam portio-
nem,

azt, mivel ha meg-hal az özvégy
ember, kinek leányát el-vőtte vagy

Kérdés Hatodszor: *Miképen az Vők*
idő múlva-is az jószágot nem apprehen-
dálhatnak?

Felelet: Midőn az Feleségnek
Annya nem megyen férhez de hol-
tig az Urának nevét viseli, akkor
az őssi jószág dispositioja felől tel-
lyes hatalma vagyon, s' törvényel
sem impetáltathattk az Vőtől vagy
Menyitől, sőt olyan kereset jó-
szágot az ő vénségére és erőtlensé-
gére, s' más szűkségére nézve sza-
badon el-adhat vagy el-költheti,
s' a' Vőtől nem impediáltathatik.
Hasonlo-képen az őssi jószág felől
törvényes hatalmok vagyon nyil-
ván való fogyatkozásokban, azt

Kérdés Hetedszer. *Nem vehetnek-e*
valamelly részt ki az Vők feleségek Attya
Annyáéliekben, és egy másnak nevek vi-
seleisében, ha meg hal az Vők feleségek?

Felelet. Ha maradványok lé-
szen a' Vőknek, meg halván felesé-
gek az Vőknek, az ő maradványok
e 2 részek

*nem, quia non defecit ejus semen, quin
redit jus filij aut filia in Generum ejus,
dem parentem, à quo esse habuit, adeoq;
talis pars eidem cedit, prout & reliquis
superstuitibus.*

*Queritur Octavo. Qualiter præca-
vendum, ut successionem non perdat
Gener?*

*Resp. Si Timorem Domini habu-
erit, talem duxerit quæ est hæres Bo-
norum? Benedictionem DEI ex hære-
dibus sperare poterit; quæ est hic, & lau-
dabimus eum. DEI enim Judicio ista
subjacent, sed à nobis abscondita sunt.
DEUS etenim faciet voluntarem timen-
tium se, secus etenim retributionem
peccatorumq; pœnam expectare licebit,*

*Quæ ut manifestius exponantur tam
respectu Arbitri Divisionem celebra-
tium, quàm & eorum quorum interest
è re visum taliter repetere, uti sequitur.*

logban forgo okok kívánniak, a' mint így ujjobban elő
számláltnak rövideden, válasz belőllek mint fundáld
dolgaiddat.

T I T. XV.

*Notationes; ultra quibus modis & ca-
sibus Generi locupletantur
in Bonis.*

*Primo. Dum Consors in hujusmo-
di natura Bonis jus habet successionis,
in quæ, ut supra dictum, & matrem pa-
rens ejusdem introduxerat, nulliq; Con-
trover.*

részek el nem vész, sőt az meg-
hólt fia vagy leánya része száll az
Vőkre vagy Menyekre, mint Ac-
tyokra Anyyokra a' kiktől nemzer-
tek, és annyi részek léfzen az jók-
ban mint a' több élőeknek.

*Kérdés Nyoltzadszor: Hogy kell vi-
gyázni, hogy az Jószágnak jussa el- ne
vesztessék az Vők által?*

*Felelet. Ha az Vőknek Isteni
félelmek léfzen, ha ollyat vesznek
a' kic ille az Jóság, Isten áldását
maradványokból remélhetik; de
kicsoda az illyen Vő, és dicsirjük
őtet, mindazáltal ezek Isten bölts
jületiben vannak, és ő az őtet fé-
lőknek akarattját tselekszi, külöm-
ben pedig az bűne meg. bűnteté-
sét várhattja.*

Mellyek hogy világossabban ki-
terjesztessenek mind az Osztó Ari-
biterekre nézve, mind azok ked-
viért a' kik Osztalt tartanak, a' do-

XV. T I T.

*Jedzések, tovább mi módon és mitsoda
történhető dolgokban jól járhatnak
az Vők az Jókban.*

*Elsőben. Midőn az Feleségé-
nek olly féle Jóságban vérsége s'
örökössege vagyon, az mellyekben
az ő Anyja-is a' mint fellyebbis
meg*

*proversia obnoxia sunt Bona, verum im-
mediate extinctis è vita parentibus ean-
dem, concernunt tam avitica quàm ac-
quisita, accessum hic proximum post
mortem habent & spem hereditatis con-
sequenda Generi.*

*Secundo. Dum è DEI Benedicti-
one generant Generi, & solatio prolium
benedicuntur à DEO, si etenim proles
post mortem Conjugis vel unicà horà in
viviis maneant, condescendit jus Bono-
rum è parentibus in Conjuges, è Conju-
gibus ad Proles, è Prolibus redit in Pa-
rentes seu Generum, ejusq; morte inter,
sedente non redeunt amplius ejusmodi
Bona in Generationem priorem, seu Cõ-
sanguineos Consortis, quia in ea defecit
eorum jus dum germinavit, verum in
Generationem Generi & ejusdem Con-
sanguineos, si viduus decesserit etiam.*

*Tertio. Dum Conjugis Generi
Pater & Mater Bona acquirunt, mor-
te tamen unius aut alterius ipsorum in-
tercedente, remanens pars ducit vel
nubit, eo namq; mortuo, respectu Bo-
norum aviticorum per Consortem Gener
Divisionem Bonorum petere valet, &
in Aviticis succedit Gener. Sic etenim
loquetur filia matri mortuo Parente:
Tu mi Mater honoranda, fateri cogor,
in Bona Parentis mei introducta es, er-
gò mea sunt avitica; teq; ex ijs solum
sexualitas concernit; cetera pars por-
tionis nostra; igitur in quinq; partibus
se inge-*

meg mondatot bé hozatot volt; és
semmi villongás nints lránta, sõtt
egyenessen meg halván szûléi, mind
õsli s' mind kereset jók õtet illetik,
leg közeleb való uttya és örökõsli-
tése az Vöknek lehet az Jószágbán.

Másodszor. Midõn az Vök lsten
áldásából nemzenek magzatokat,
mert ha az õ maradékja csak egy
orával is hal - meg felesige halála
után, az jók jussa Attyáról Annyá-
ról fiokra leányokra szállnak, s' a-
zokrol gyermekekre, és gyermekek
halála után az Attyokra az Vökre,
és ha õzvegyül halna is meg az vö,
már nem szállnak viszá felesigek at-
tyok - fiaira nemzetire, melly jus
el-fogyot már benne, de az Vök
Attyafiaira.

Harmadszor. A' midõn az jó-
kat keresõ Attyák Annyák közzül
valamellyik meg hal, de az meg
maradt fél mást vészen vagy férhez
mégyen, akkor ezen okbol osztalt
kévánhat az Vö, és az õsli Jókban
bé száll; mert így szõll az felesige
által az meg maradt meg házafult
vagy férhez ment Attyának Anyá-
nak. Te ugy mond édes Attyám
Anyám, tudod az Jószágbán bé-
hozattál, tehát enyim az Jóság, és
tégedet abbol csak hatod rész illet,
az õt része miénk, így azért az õt
részee

Se ingerit Gener post mortē per uxore & liberos, & quidē tam in aviticis quā ac-
quisitis.

Quod & respectu Nuruum in pari circumstantia intelligendum est.

Quarto. *succedunt etiam in aliqua parte tandem Generi in Bonis Consortē suam respicientibus paterno & materno aviticis & acquisitis, dum eo tempore vivunt adhuc sua Consortis aut proles ejus, dum moritur Consortis parens aut mater, alterutra parte in vivis permanente, ac hac pars in vivis remansa post obitum Generi Consortis aut prolium exigipoteſt, & jus habet aliquod ad Bonā. Ratio est, quia quantumvis vita Patris, aut Matris Consortis durante, dum alterutra pars eorum moritur, & in alteram partem remansam transit possessio Bonorum juxta Jura Civilia, petitio Divisionis non admittatur pro parte super-viventium attunc Consortis aut proliū, & facta non erat Genero potere; sed ad mortem usque expectare debebat Divisonem. per hocq. non perdidit jus suum; quia tamen hac occasione dum utraqve pars Parentum obisset jus indubitatum habuisset; illud jus respectu defuncte partis eorum pro attunc viventibus Consorte vel etiam proliibus pratendi & ex-olvi debet, latenter namque intererat inqve Generum condescendere debebat pars portionum, quod per taciturnita-*

tem

részében magát bé iktartya az Vő, az ő szüléi halála után felesége és gyermeke által, mind öſſi és együtt kereset jókban. is.

Melly a' Menyek iránt. is az ő hasonló környűl álló dolgaiban éretik.

Negyedszer. Akkor. is bé szálnak valami részében az Jónak az Vők feleségek után mind öſſi kereset Attyái vagy Anyaiakban, a' mikor élnek még akkor az ő felesége gyermekei, a' mikor egyik az ő felesége szüléi közül meg. hal, és a' másik élni marad; mert ezen meg holt attyáról vagy annyáról feleségit gyermekit illető jószág el nem veszhethet, sőt meg. halván a' más szüléje, jussa van az ő felesége gyermeke után az Jószágban a' Vőnek: oka ez: mert jollehet élni marad. van az edgyik az ő felesége szüléi közül élteben annak az meg holt. rol ötet illető Jószág részét ki nem kívánhatta az Város Törvénye szerént, reá szálván élteig jussa az Jószágnak, de miná hogy akkor, a' mikor meg holt az egyik fél, élt az Vő felesége gyermeke, de szabad nem volt iránta jussát ki kívánni az öſztályban, azért ezen elmulatás s' el-halgarással elűtem veszhette azon Jókban való tikkos és tagadharatlan jussát, hanem most a' midőn az Attyák Annyák között

rem eorum factam non perdidit, mora etenim temporalis inharens jus successorum non tollit; adeoque nunc illud jus dilatum ad mortem, adjudicabitur & consequetur, quia post mortem parentis unus e vivis decessit conjux aut proles, ratam partem non perdet, non obstante dilatione divisionis aequivalet in jure si viveret respectu juris sui e paternis aut maternis bonis ex obitu eorum prioritatem transderivata successione.

Törvényben, és annyit részen mint ha élének felesige gyermeki, Attyai és Annyai ösfi és kereset jókban része vagyon az Vöknök.

Ratio Nuruum in suis Circumstantiis par premiffis taliterq; hereditatem consequi eadem quoq; valent ut Generi.

T I T. XVI.

Q. In quibus casibus deficit ergo fors Generum & accquisitio seu successio in Bonis?

R. *Considerandum primo, quod Generi post Consortes suas succedant in Bonis si proles habebant, ut supra, at si sine semine deficiant vita parentum superstitie, solum Tertiam portionem apprehendent e Bonis Paraphernorum, quippe alia est ratio, quia munerum per Consortem tempore desponsationis Genero datorum, reddit Tertialitas per virum data, verò morte Conjugis interveniente sine heredum solatio, Viro manebunt, penes eundem & manutenebit, hoc in casu non ultra habet jus ad Bona.*

közül egyik sem él, prætendalhatya, az, meg-is ítélterik és el. nyeri, mert benne volt felesige gyermeke életével az meg. holt Attyáról vagy Annyáról őket illető igasága, és így az késedelme az Ofztalynak vérsége szerént való keresetitől el. nem veheti. Azért most azon más üdöre el. mulatot s' el. haladot jussát, mint hogy azon el. halgattással semmit el. nem veszhet az

Az Menyek iránt itt is hasonló az igaság.

XVI. T I T.

K. *Mitoda állapotban fogy hát. el az Vöknök a' Jóságokban bé. szállásának jussa?*

F. **M**eg-kell gondolni elsőben, hogy az Vöknök az Felesige után az Jókban jussa és bé. szállása, ha gyermekek születnek mint fellyeb ki teczik, de ha magtalanul hálnak-meg az ő szűléjek életkben, csak harmadosok lésznek az Jókban és a' két részei viszá. szállnak; de a' jegyben adot hozot Jók dolga külömböz, mert az Vöknök Mátkájok a' mit ad jegyben, meg halván vissza száll két része az Attyákra Anyákra, és csak harmados abban,

abban, de a' mit maga adott egészszén meg tartya kezénél ha
meg-hal felesige, és csak olly casusban van jussok tovább nincs
a' Vőknek a' Jókban.

*Secundo. Dum provectā etate Pa-
rentum Conjugis depauperantur & ac-
quisita vendunt, Lex etenim admittit,
facultatemq; habent Parentes vitā su-
perstite pro diluendis necessitatibus in
sustentationem sui abalienandi, praefer-
tim jure redemptibili Bona, quin al-
terutra partium in vivis permanente, si
nomen mariti tenet, & se honeste gerit
famula, aut vir in viduitate manet,
vendere omnia potest, & vitam se a-
lendo conservare.*

véle, és ezen pontban is el-fogy bé-állások jussa az Jók-
ban az Vőknek.

*Tertio. Deficit etiam Generum jus,
dum sine heredum solatio Consortis vitā
Parentum ejus superstite moritur, & si
alterutra parentum moriatur, & super-
stes duxerit aut nupserit, procreave-
ritq; filios aut filias, illo tempore etenim
illa Tertialitatis ratio quam è Bonis
Consortis parentum pro dote apprehen-
derat immutatur, & Sextam partem
solum habiturus Gener, redit etenim
pars Tertia Tertialitatis in emortui
Parentis liberos, & solum superreman-
sante parte qua proprio disponere poterit.*

Sic & ratio Nuruum.

Másodszor. A' midőn öregsi-
re jutnak az Vők felesige szüléi, és
a' kereset jókat el-adgyák, kic az
Törvény is meg enged nekik szük-
sige idein tápláltatásokra, sőt ke-
reset javok el-fogyván, az őssic is
főképpen Zálogban adni szabad,
ha az neveket edgy másnak meg
nem változtattyák s' özvegysigben
bőrszületessen élnek, hogy öregsi-
gekben életeket fent tartsassák, s'
magokat táplálhassák, szabadonlók

Harmadszor. El-fogy jussok és
reménfégék az Vőknek, ha mag-
talanul hal-meg felesige akkor is,
az Jóságban szállásra és magok bé-
iktatására nézve, a' mikor felesige
szüléi közül egyik meg-halván, az
életben maradt fél férhez megyen,
vagy viszont meg házassul, és nemz-
fiakat leányokat, mert azon har-
mad résznek harmad része, kic
megtalanul meg holt felesigére
nézve nyert vala az Jóságbol vi-
szá száll reájok és csak hatodos lé-
szen, mellyel mint tulajdonával
disponálhat.

T I T. XVII.

XVII. T I T.

Q. An recompensa in Divisione legaliter dari debeat & possit ijs, qui ex fundamento Bonorum Aviticorum acquirunt, & an rata pro eorumdem Parentum fatigijs per Generum aut posteros quos Bona iure successorio concedunt & apprehendunt, pars & remuneratio extradari debeat?

R. **D**e rigore juris & iustitia quidem non negari remunerationem sequi debere aliqualem, si rationes de perceptis fructibus darent, sed quia (ut super dictum,) acquisita Bona fructus aviticorum dicantur ex eo per Generos filiosque aut filios respectu nulum, raro hac re compensa Parentibus debita extradatur, quin imò cautum est exemplis, quare vitâ superfluitate acquisita praesertim Bona Generis suis elocare non debeant Parentes; cum decies benedicta sors sit qui habere poterit bonum Generum, & cui DEUS benedixerit in ijs, ut filij eorum & filiae in tertiam & quartam generationem condescendant, videantque senes Parentes sine amaritudine & injuria à Genero & Nuru perperis filios filiarum; Adeoque ex usu recepto conservant potius acquisita sibi, si aviticorum Divisio deberet etiam sequi ex legali ratione, noluntque hoc rerum statu ordinarie sua Bona in Generum transcribere iurisdictionem vitâ durante, nullamque dignam repartiri & subsequi recompensam, non expe-

K. Ha törvényessen meg jutalmaztatása lehet az Ösztyban afféle Attyáknak Anyáknak, kik az ősi jókból hasznos keresnek fáradságokért azon ősi maradványoktól, kiket azon jók illetik, és végre el is nyerik az Jószágokat?

F. **A**z Törvénynek és igazságnak erőssége szerént ugyan valami meg jutalmaztatásnak követni kellene úgy láczik őket, az ő fáradságokért, de mivel az ősi Jóknak gyümölcsei nek mondanak az kereset jók, mint fellyeb is meg írva; azért ritkán az Vők és Menyek által ez az jutalmazás meg adatik illendőképpen, sőt reá vigyázhat minden példából tudhatni, mint adgyák ki Eltek napig kezékből az vőknek menyeknek főképpen kereset javokat az Attyák Anyák; mert tisztelet áldás adásuk az jó Vőknek Menyeknek valakik arra tanálnak, hogy vigasztalással azokban lássák fiok leányoknak fiait leányit, de nem sok keletűt. geket boszut lássanak miattok; azért szokásban jött hogy ha valamely okból ki kell adniis életben az ősi jószágokat nekik, de megtartják az kereset jókat, mert láctyák hogy nem sok jó megjutalmazta-

*expectatumq; injuria pro bono & of-
fense propinam poculum, & dant remu-
nerationem incompetentem, non confi-
derantes, quod & y habituri si vivunt
post se alios, & senectâ affectos Paren-
tes mortificant, cujusmodi mortificatio-
nis & illatarum offensarum recompen-
sam & pari mensurâ fiendam retribu-
tionem ijs quoq; DEO sic disponente expe-
riri in futurum licebit.*

visza mérhetik az Vök Menyek nékik is azon mértékkel,
Isten engedelmeiből és bölts rendeléséből azon pohárt,
és meg kostonhattyák öksis.

MEMBRUM VII.

Divisionis.

TIT. XVIII.

Q. Qualiter dividenda bifaria Bona in-
ter bifarios hæredes? deducuntur
exemplis præmissa taliter:

*A*Nno 1609. Quidam domus &
ejus suppellectilium dives duxit
pariter habentem domum & alia neces-
saria faminam. Et conjuncta Bona, hic
Vir cum hac Consorte ex acquisitis com-
paravit duas Vineas, tres, ac insuper
edificia utriusq; domorum restaurarunt
simul, mobilibusq; nonnullis, insuper
Bonis litati.

szöllőt, és azon kívül ingó és ingatlan jókat, s' mind a'
két házat is épületben meg tartotta.

*Dum prius famina è vivis decessis-
set non quidem intestata, verum juxta
Jura Civilia Testamentum suo marito
condidisset, eidemq; legasset indifferen-*

maztatása legyen az ő fáratságok:
nak általlok, de nem várt nem ér-
demlet boszuság gyűlölség szitok,
s' a' többi, és olyan boszuság po-
hárát köszönik az vén szülékre az
jókért kit nem érdemlettek töllök,
nem gondolván meg azt, hogy
még nékik is ha élnek lehet Vejek,
Menyek, és a' mint most gyötrik
boszontyák Attyokat Annyokat,

HETEDIK RESZE.

Az Osztalynak.

XVIII. TIT.

K. Mikképpen kell két féle Jóságos
el osztani? Ezen elő számlált dolgok
példában így mutatattak:

*A*Nno 1609. Egy Gazda Em-
ber, kinek háza, és házi bu-
torja szöllei földi &c. voltak,
vőttel egy aszonyt feleségül, a' ki-
nek is minden Gazdasága háza és
más Jóságai örökségi voltak, és
már őszve hozták az két rendbeli
Jókat. Ezen ember az két féle Jó-
szág hasznából szerzet két három

Midőn az aszony hamarab holt
volna meg az ő Uránál, de Testá-
mentumát az Város Törvénye sze-
rént tőtt volna, Urának hagyván
min,

*ter omnia Bona acquisita, & à priori
possessa; quæ dum vir possedisset ex quò
filia Conjugis nupta viro superstes fuis-
set, alterius verò proles vixisset.*

minek előtte ez az Aszony férhez ment volna meg-hólt,
de élt az ő Leányának gyermeke.

*Intercedente morte famina, filia
ejusdem à vitrico, item proles alterius
filie suam ratam portionem divisionali-
ter extra dari pretendunt & adurgent.
Q. Quomodo bifaria Bona dividenda
forent per Arbitros?*

*Resp. Huic viro superstiti ex Con-
sortis suæ proprijs Bonis dotalistica por-
tio cedit, id est, pars Tertia, rata due
partes verò una filie famina, altera de-
functæ filie prolibus exscindi debet per
Arbitros, nullum etenim hæredem è
lumbis suis reliquerunt.*

s' azoknak kell ki adni az Arbitereknek; mert ez az Asz-
zony Urával semmi magzatott nem nemzet.

*Objicitur. Defunctæ filie hujus
Viro nuptæ per Procuratorem aut ipsum
se habere injuriam & pati nolle dimitti,
ed quod viri sinè hæredum solatio cum
Consortis suæ matris defunctæ, matre
convivendo, coacquirendo, & divisio-
ni fuerunt obnoxia, illa verò Bona quæ
habuit vir antequam duceret non sunt
divisa.*

ez az annyoka, javait a' kire számot tartot volna elő fér-
hez ment leányával együtt, az ő gyermekire; el-osztattak
javai, és jutott az ő Urának harmad rész, ő nekik két rész,
az férfi javai pedig el-nem osztattak, az ihellyekkel há-
zaság előtt birt.

minden Jőszágot minden meg kü-
lőmböztetés nélkül, őssit és más
Urával kerelettet, melytől volt egy
férhez ment Leánya, és más is ki

Azért történnén halála ezen-
aszonynak, az ő Mostoha Attyok.
tol kívánnják ki az ő részeket.

K. *Miképpen kell ez két féle Jőszágot el-
osztani az két maradékok között?*

Felelet. Ezen élő férfinak az ő
meg hólt felesége Jőszágából hic
rész harmad rész jut, (: mert nem
Testálhatott Vér ellen kiket illetet
az őssit Jőszág :) az két része pedig
első Urától való élő leányára, és a'
meg-hólt leánya maradékira száll

Contradical és objicial. Az meg-
hólt leánya maradékának Prokato-
ra vagy maga a' Vő, hogy néki rő-
vidsége vagyon, és kárt nem akar
vallani, mert láttya hogy az ő fele-
sége annya együtt élvén az emlitet
Gazda emberrel, kinek-is javai vol-
tak mint az ő felesége anyjának,
vagy nagy anyjának, meg.halván

Resp. Nullam passos esse injuriam & damnum, ab uno enim Coacquisitore in alium transferi videntur Bona quoad acquisita & stante matrimonio inventa, in ordine vero ad ante contractum matrimonium possessa, Vir sua dote frustrari non poterit, nec defuncta mulieris successores frustrantur suam ratam, dum excisa dote viro, duarum partium una uni heredi altera alteri distributa & divisa sunt. Proh pudor, talem incompetentem questionem movere per alios, nos à linea Generos & eorundem Factores! tollitur aspirandi ad aliena desiderij facultas per legem, unusquisque quoad rectam lineam eidem cedit, sit suam sortem contentus. Damnum reputare non debet, quod à viro, ejusdemque prioris matrimonij heredibus & Consanguineis post Consortem suam defunctam tollere non possunt, propria Bona mobilia & immobilia duntaxat aviticia & inventa.

Quare impudicis hujusmodi divisionem impertinentem sollicitantibus quibusvis objiciendum, satis esse quod stante matrimonio eorum defensa sint per virum Bona, sustentatio Novercis data, ultus & amictus suppeditatus, & repudiandi sunt à foro Arbitratus eorum.

Felelet: Semmi rövidséget nem szenvednek ezek az Vök; mert egyik keresetről az másikra szólnak az jók az kereset jókra nézve, kik az házasság ideiben keresetnek, az házasság előtt birt jók iránt pedig az férfi hit része el nem veszhet, és így az meg-holt aszonymak maradéki, az őket illető portiojok jussában semmi rövidséget vagy kárt nem szenvednek; mert a' két résznek egyike, egyikinek az másik, az másiknak ki adatot. Ah gyalázat szégyen ilyen méltatlan kérdéssel és disputatioval elő jöni az Vöknek, kik távol vannak az vér lineájától. El-vétezik itt szabadságok az tollók idegen jóknak kívánásától, és reá ohajtások az Törvénytől; mindenik Vér és Vő a' mi őtet Törvény szerént illeti, azzal elégedgyék meg, és ne tartsa rövidségnek kárnak hogy a' férjtől és annak elsőb feleségétől vagy anyyoktól maradt Gyermeki s' atyafiai portioját torkon verve az ő meg-holt feleségének gyermekire el nem veheti, mind az ősi s' mind az kereset jókból. Azért az szemtelen ilyen forma őtet nem illető Jóknak

el-olztását kívánóknak, Vöknek és menyeknek elejekben kell vetni, hogy elég az nekik hogy az házasság ideiben az férfi által az ő Anyyok vagy nagy Anyyok javai megtartattak, az mostoháknak eledell, és ruházatt adatot; és az
ilyen

Illyen villongo s' fundamentumon nem épült haszontalan kérdések inditol az Arbiterek forumatol amovealni kell.

Q. Quomodo fiant capaces ad hujusmodi objectiones quâ lege instructi Generi!

Resp. *Ex ignorantia Juris suppedi-
tata nonnullorum opinione, & volun-
tate desiderio, alterius Bonorum non re-
gulatis; dum Arbitri persapè (sic venia
verbo,) eos non competentia Jura possi-
dent, & ne ab eis viâ Juris avelli pos-
sint, nituntur exemplo Divisionis sta-
bilire erroneam suam opinionem, & sen-
tentiam, ut in Dominio malè appre-
hensorum & ipsi subsistere queant.*

az Ofztalybol származot törvéntelen példakkal gyámolít-
hassák az ő hibás vélekedéseket, és sentenciájokat, hogy
afféle példáknak gyámolításával ők is meg maradhasanak
az nem jó jussal való Jöszágokban és örökségekben.

*Cum autem penes directionem Juris
Civilis Objectio ponitur eundem & qua,
ritur quo jure & idem possideat, deno-
minatè aliquod jus possessionarium, Do-
mum, Agrum, Vineam &c. vox faucibus
haeret.*

*Satius itaq; semper est in Lege fun-
data Divisione uti, quàm approbata
exemplis Constitutione, praesertim ibi,
dem, inter quos voluntatem legi pra-
dominari advertitur, nisi; nam illa o-
pinio qua clamore sua sensu promoveat,
invitus defendere conatur ratione &
Lege positiva everti debet.*

K. *Kitől indittattak az illyen Vök az illy
haszontalan s' törvénytelen kérdésekre,
és méltatlan protensiók el-követésére?*

Felelet. Az Törvény tudatlan-
ságból és némellyek vakmérő véle-
kedésektől; kik nem az Törvény
regulájától de az szabados vakme-
rő akarattól származnak; midőn
az Arbiterek-is gyakorta (:köve-
tem a' kik nem ollyak:) olly Jó-
szágokat torkon verve birnak, a'
kik őket nem illetik, és hogy től-
lük el-ne essenek, igyekeznek hogy

A' kiknek midőn a' Törvény
igazgatása szerént való ellenverés
tétetik elejekben, és kérdés támad
rolla, ezt az örökséget szöhlött, vagy
földet mitsoda jussal birja, benn
réked a' torkában a' szó, nem felel-
het rolla, csak nyujtogattya nyakát.

Job azért mindenkor az Törvé-
nyen fundált oszlásnak Idejával
élni, mint valamely példának, és
abból származot végezés, és deter-
minationnak mértéklésével, főkép-
pen ottan, az hun, és kik között
lattyák az Arbiterek, az nagy aka-
ratott, hogy az Törvény rendinek

parántsolni igyekezni meg ísmérhetik, és a' maga szórá-
lan vélekedéjét nagy kiáltás bizonyításával, a' ki elő vinni,
s' gyökeret vetni igyekezik, az illyen nagy akaratnak és
vakmerő vélekedésnek, az okossággal és irt Törvényel ki
irtatni kell.

*Uti autem confusioni nulla suppedite-
tur materia ad eliciendam erroneam
Divisionem. Notandum (ut ad initiū)
mortuos nullam habere in terris portio-
nem, sed si benè se gessit, apud DEUM
bonam partem accipiet, sin malè, apud
pœna administratorios Spiritus assisten-
tes pravam.*

híttelenül, az gonosz
nek el.

Hogy pedig az vélekedésnek
öszve Zavarásnak semmi táplója ne
légyen, és fundamentuma: meg
kell azt kiváltképpen jedzeni (: a'
mint az előtt felvan írva:) hogy
az holtaknak az földön semmi jut.
sok nincs az jókban, de ha jól él-
tek menyben, ha rosszul pedig és
szolgáló lelkek által rossz részt vész-

T I T. XIX.

Q. Quomodo & quando juxta Jura
Civilia solvenda sunt debita activa
& passiva, undeque cognoscenda?

D. *Uti mors contrahentium interce-
dit, aut terminus adest, solvenda
esse. Si à primo viro aut uxore contra-
cta è Bonis ejusdem ordinis. Si à secun-
do, è secundi, si à tertia classe, è terti
ordinis acquisitis, exq. paternò & ma-
terno aviticis ejusdem remansis Bonis
exolvenda. Linea itaq. temporis ac-
quisitionisq. & mensura observetur, seu
quantitas debitorum, nec confundenda
activa cum passivis, quinimo primo di-
stinguenda, v. g. Tragus tenetur Do-
rotheæ florenos 200. Dorothea verò ac-
quisivit florenos 300. quis ergò distin-
guet inter ipsos debita, si plus acquisivit
quàm tenetur?*

XIX. T I T.

K. Míképpen és mikor kell az adósságo-
kat fizetni, az Város Törvénye sze-
rént?

E. **A'** Midőn azok halálok törté-
nik, az kik az adósságokat
szerzik vagy terminusla eljő, mind-
gyárt kell fizetni, nem jó halasztá-
ni, mert gyakorta kár követi. Ha
az férfi törté vagy az özöny [: ha
egy özények is:] azon rendről ál-
ló jókból holtok után kell fizetni,
a' ki törté az adósságot, ha az első
felelégével azon időben kereset
jókból, ha az második vagy harmad
rendbélivel, azoknak Attyai vagy
Annyai maradt javokból ha az ke-
resetből ki nem telik; azért igaz li-
neáját, ideit, Circumstanciáját nagy
vagy

Investigandum itaq̄ erit, quòd tam vagy kevés voltát az adósságoknak
acquisitio, quàm debitorum contractio jól meg kell az Arbitereknek fon-
quali tempore fuerit, taliter: tolni, és nem kell őszve zűnni za-

varni, sőt meg kell különböztetni böltsen azt, többel é
adós, mint néki adóssok legyenek mások. Példának
okáért, Dorkó kerestet flo. 300. de adós flo. 200. tehát
több az kerestet száz forintal, azért az el. maradt kereset-
ből kell mig fel éri ki fizetődni az adósságnak, ha fel nem
éri az után kell az ősszhez nyulni.

Arbitri exmissi, produci Literas ac-
quisitionales & contractuales debitorum
expetent, perlustrabunt, calculabunt,
tempora, errores observabunt, & de-
fectus in Arbitrativa discussione subin-
gredientes censurabunt, dolus enim &
fraus nemini patrocinantur, neq̄ pati-
antur heredem ut fontis contrahentis de-
bita, pro infontibus & impertinentia
imputentur eisdem, injuriaq̄ aduratur.

Az ki borsátott Arbiterek ké-
vannyák elő hozattatni leg először-
is az kerestéről való Leveleket; az
után az csinált adósságokrol valo-
kat, jól meg lássák calculállyák a-
zok ideit, az hibákat és fogyatko-
zásokat az dolgokban jól észre ve-
gyék, az kik az ő Biróságokat ille-
tik, és a' kik béjőnek vagy mások-
nak tartozókat és ne szenvedgyék
hogy annak a' félnek maradéki kárt rövidséget szen-
vedgyenek, kiknek attyok annyok vagy elejek nem csinál-
ták azon adósságokat: és a' rövidség tételt valamellyik
félnek árvának vagy mostoháknak el távoztassák, és így
meg különböztessék.

Sic ergò distinguenda forte mortalit-
um secum ferente & protimore Domini
secundum compromissi DEI longiori ex-
tate nonnullis à Domino ditatis existen-
tibus; si vir Bona prima, secunda,
aut tertia classis post diversas uxores
apprehendit, à singula quaq̄ liberos
progerminavit, sed & respectu necessi-
tatum suarum cum tempore jam majora,
jam interdum minora contrahit debita,

non

Az halandó emberek forsa hoz-
ván magával kiker Isten az ő félel-
miért az ő igéreti szerént, hoszab
vagy rövideb élettel meg-áll, ha
az férfi első, második harmadik fe-
leségéről álló jókban szál, és min-
deniktől született maradéki ma-
radnak, de az ő szükségiről visel-
tetvén mindenik feleségével na-
gyob vagy kisebb adósságban esnek,
mind

non tamen dilapidat, sed acquirit plures substantias, quam aequivaleant ea, interim una pars moritur, altera in Dominio acqvisitorum integro persistit, nulla distinctione facta, quia Bona quam concernunt Consortem, aut cujus classis & ordinis successores manutenendi, morte vero interventâ convulsis confusis Bonis aviticis & acqvisitis existentibus, Arbitri de plano cognitionem veritatis & differentiam sine Literalium instrumentorum perlustratione habere ac efficere non possunt, sed ordine & decenter à Trunco & primordio redigere debent in ordinem & classes omnium acqvisitorum originem à singula quâque seorsum facientes divisionem, dein cum sequentium ordinum portione conjungendam in redactione ad valorem, sicque finaliter iusta & proportionata uniuscujusque classis proliis elici poterit portio eundem juxta Jura Civilia concernens, & ex his eandem lineam concernentia debita solvenda.

Véreknek kell kiintézni, az melly illetheti az Város Törvénye szerént, és abból az ő részeket néző adótságot ki fizetni,

Si autem inter tot Gradus contractus matrimonij cum aliqua generatio prolium non fuit, ibidem acqvisitorum tertia pars cedit paterno & materno, Avitica verò redeunt, excepta dote, in Consanguineos à tali linea condescendentes, inter quos aliquando divisio intercessit, evenietque ordo solutionis debitorum.

mind azon által nem vesztegetnek, de azon adótságoknál több jókat szereznek, azomban egyik közülök meghal, akkor a' meg maradt személy az jók birodalmában marad, és akkor azt nem vizsgálja meg az férfi, mellyik feleségével vagy urával való adótság légyen; és azt, mellyik rendbéli jókból kell ki fizetni, az jók össze zurva zavarva maradnak, mind az ősi atyai anyaiak s' mind az keresettek; akkor az Arbiterek az Levelek nélkül bizonyos meg ísmérésire az igazságnak nem juthatnak, és jó meg kiálombóztatást nem tudnak tenni; Azért a' gyökeréről az Jóknak elkezdvén rendekre kell hozni mind jóknak eredetét, és úgy külön külön való osztást tévén, az után az következők rendek portióit bizonyos bősre és arra kell bősülni, és így végre igaz és kit kit illető részeket az maradványoknak és

Hogy ha pediglen annyi sok házasságok Gradusai, és maradványoknak nemzési nem voltak, az házasságbeli személyeknek, akkor harmada az előre szál az együt kereset, s' az ősi Jóknak summájából: mert azoknak az hit részen kívül vilza kell szállani ha magtalanok

latnok voltak az Vérekre , kiknek Elejéről állók voltak afféle
 öffi jószágok ha régenten köztők osztaly volt.

*Si enim Condiuisionales non fuerunt
 latens jus fisci nemo negare potest, ade-
 oque ejusmodi consanguineis remotis ni-
 hil cedit, Fiscusq; ratam debitorum exol-
 vere teneretur e Bonis apprehendendis.
 Attendendum verò Arbitrius super jure
 latente Fisci Civitatis, quod omnes elus-
 dere satagerent, ideoq; tot hiulcas qva-
 stiones & ambages ponunt. Quod
 (dicit) qui fuerunt uterini, eosdem rata
 similis concernit, transeat major, sed
 Petrus, Paulus, Catharina viventes,
 Susannaq; demortua fuerunt uterini,
 negari non potest, consequentia esset in
 forma quod par rata concerneret, sub-
 sumptum distinguitur, si viverent; er-
 go dividenda portio eidem etiam; Nega-
 tur Consequentia, quia jus mortua in
 reliquos viventes pari sorte dividenda.
 Prout illa disputatio nec est veritati co-
 sentanea, Juri Civili conformis, &
 Justitia, unicuiq; suum tribuenti, &
 administrari precipienti aequipollens,
 quinimò repudianda.*

ki mindennek az ő igazát ki adadni parancsollya nem egygyez;
 azért tellyességgel az ilyen

*Qua dum ulteriori stylo argumento,
 qvelucidiori & exemplis stabilita, Mo-
 dicator ex jussu Superiorum tali ordi-
 ne uti benevolus Lector videt, expressit,
 si singula tangere non potuit, non ejus-
 dem Errori, sed taliter ab Antiquis
 scripto, talitenore & sensu reperienti
 impu,*

Ha pedig nem volt Osztaly , ic-
 ten titkos jussa vagyon az Város
 Fiscusának az tagadhatatlan , és
 afféle attyafiaktól el esik az Jószág.
 Eszre kell pedig az Arbitereknek
 venni az Város Fiscusának az Civi-
 lis jókban titkon benn el-rejtett
 jussát, az mellyet mindenek meg
 előzni igyekeznek, és azért haszon-
 talan kérelkedésre vévő kérdéseket
 téstnek , hogy tudni illik: Az kik
 egyek voltak azokat hasonló rész
 illeti az Jószágban, de Pál Cathari-
 na, a' meg, holt Angalittal edgyek
 voltak, azta is nem tagadhatni, te-
 hát (: úgy. mond :) mindeniknek
 részét ki. kell adni; Ennek vége
 hibás , mert ha élne ugy lehetne
 ki osztani részét, de hogy meg-
 holt az ő portioja szállot az több
 attyafiakra, azért nem több jut egy-
 nek, mint másnak, mivel ez az
 disputatio és versengés sem az Vá-
 ros Törvényével sem az igazsággal
 hibás osztást el-kell távoztatni.

Az mellyekben ha bővebb írással,
 világosabb Argumentumokkal, és
 történhető példákkal , mint eddig
 az régieknél írásban voltak, az ré-
 giektől írásból az Tiszteknek, ugy
 mint Nemes Magistratúsnak paran-
 solattvából ilyen rendel a' mint
 lárod

*imputanda recommendat, clariori ca-
lamo premissa reiterantibus, si ea ma-
nifestò constabunt, & ipse subscribis.
Interim pro sua diligentia, & imprimen-
tis expensis impensis, dic DEO gratias,
& observa Poëta Energiam:*

Quicumq; innocuam verbis vult lædere
famam,
Hunc librum vetitum noverit esse
sibi.

ve szerkeztetésnek tulajdonítván, nékrek ajánlja: Ha vilá-
gossabban hasznosabban ezen Tractatust ki nyomozhatod, és
ki borsáttýátok, maga-is örömezt meg ísmérvén jónak lenni,
enged néki és követi. Azomban fáradságáért az Irónak és ki
Nyomtatónak tört költségiért mondgyad fogadgya Isten; és
tartsd meg az Poëta szavát, hogy a'ki méltatlan jó hirt nevic
embernek szokta bé mázolni kislebíteni, ezt a' Könyvet (tud-
gya meg) bűnn nélkül nem szabad lesz olvasni.

**DE USU UNIVERSALIUM PRIVILEGIORUM
CIVILIU, IN LEGEM POSITIVAM TRANSLATO.**

EX quo Articuli Prologiales etiam 2. 3. 10. 11. & alibi passim Tripartiti de Jure
Municipali Civitatum Liberarum conditi Facultatem Authoritatemq; tribu-
erent universis Locis Privilegiatis, usuq; & prærogativâ Juris Gladiorum firma-
tis, pro ratione temporis & opportunitate Boni Publici promovendi, Statuta con-
dendi vim Legis redolentia; Ex eo præsens Jus Civile Amplissimus Magistratus
penes Regni Constitutiones & Approbationem Typis mandari permittendo, refer-
vat illud imposterum quoq; pro exigentia Justitiæ & Conformitate ad Leges Regni
& Approbatas Consuetudines Locorum, juxta sanum sensum explicandi usurobo-
randique plenariam & omnimodam facultatem, inhærendo Authoritati suæ,
suæ Majestatis Sacratissimæ, Divorûq; quõdam Regum Hungariæ indultibus attri-
butæ, nisi evidenter cum jactura veritatis & Administrationis Justitiæ ea Consue-
tudo inveterata manutenta esse luculenter comprobaretur. Quo in passu comper-
tâ rei merâ veritate Idæam Justitiæ suum cuiq; tribuentis
stare sequiq; debere concluditur.

INDEX TITULORUM

TRACTATUS V. DE DIVISIONE. MEMBRUM I.

- TIT. I.** *Concernitne pars Bonorum defunctas proles aut personas.* pag. 1.
II. *Quomodo dividenda Bona acquisita inter diversi Thori liberos?* 3.
III. *Quomodo dividenda Bona paterno & materno acquisita inter Coacquisitorum Parentum liberos.* 5.
Ibidem: Quomodo dividenda Bona, cum secundaria aut tertiaria Consorte acquisita, inter duplicis, triplicis ordinis liberos. 6.
Et è contra cum Viro secundi vel tertij generis inventa inter multifarios successores. ibid.

- IV.** *Quales obices ponebantur olim in Divisione Bonorum ex ignorantia juris.* 7.
 MEMBRUM II.

- V.** *Quod acquisite Parentum alterutra pars in vivis remansa in Dominio Bonorum maneat.* 9.
VI. *Quomodo dividenda portio dotalistica inter liberos in eandem introducta, rum personarum.* 10.
VII. *Quota pars dotalistica partis Parentum concernit Liberos.* ibid.
VIII. *Quali in casu habent jus heredes suos ad divisionem trahendi parentes.* 12.
Notationes ibidem quinq; de eodem.

- IX.** *Quis habet ad Bona proximius jus apprehendendi, an heredes vel creditores.* 17.
Qualiter solvenda Parentum debita? Exemplo enucleatur. 18.
X. *An ex solo eodem fundamento quod liberos post mortem parentum concernant avitica Bona ad Divisionem attrahere possint, vel ex alijs etiam rationibus.* 22.

- MEMBRUM III.
XI. *Legitimi heredes & successores Bonorum Aviticorum, quomodo eludantur per Vitricos & Novercas.* 23.
Ibidem: Quinq; casus enumerantur. 26.

- MEMBRUM IV.
XII. *Quomodo dividenda Bona per Testatione possessa inter successores possessorum* 27.
Ibid. De jure latente Fisci Civitis, & qualiter eludere conatur caducitatem ejusde. 28.
Ibid. Quaestiones dua de Testatis rebus. 29.

- MEMBRUM V.
XIII. *Qualis differentia inter Nepotum successionem in Bonis viventibus parentibus.* 31.
Quaestiones tres ibidem.

MEMBRUM VI.

- XIV. Quo in puncto & modo Generi apprehendunt Bona Coniugum: 32.
Quaestiones ibidem quatuor. 33.
Item. Quo in puncto & modo Generi non apprehendunt Bona. 35.
Quaestiones ibidem tres. ibid.
 XV. Notationes de Generum sorte, quo medio succedere valent in Bonis. 36.
 XVI. Notationes, qualiter deficiat Generum successio in Bonis. 39.
 XVII. Dum heredes in Bonis Aviticis viventibus Parentibus succedunt, an re,
 compensa profatigys conservationis Bonorum cedat, & qualis dari soleat. 41.
 MEMBRUM VII.
 XVIII. Qualiter bifaria Bona conjuncta inter bifarios heredes dividenda, exem-
 plo demonstratur. 42.
 XIX. Quomodo & quando solvenda debita, & unde cognoscenda activa & passiva. 46.

MUTATO TABLAIÁ, az polgári Törvény szerint való Osztalynak,

ELSŐ RÉSZE.

- TIT. I. Illetie valamelly rész Jóság a' meg holt személyeket. fol. 1.
 II. Az külömb ágyból születet maradványok között az Attyák
 kereset javai hogy osztatnak-el? 3.
 III. Az kereső Attyák öffi Attyai s' Anyjai javai az ő magzatok
 között hogy osztatnak-el? 5.
 Ibidem: Az második harmadik férfival vagy aszszonnyal ke-
 reset jók azoknak külömb féle maradványi
 között hogy osztatnak-el? 6.
 IV. Mitsoda akadályok tétettek régenten az Osztalyban az Tör-
 vény tudatlanságból. 7.

MÁSODIK RÉSZE.

- V. Hogy az kereső Attyák közül egyik meg halván, az életben
 való a' Jóknak egész birodalmában marad. 9.
 VI. Az hit részben hozott személlyek maradéki között, hogy
 osztatik-el a' portio. 10.
 VII. Hanyad rész a' hit részből illeti az maradványokat. ibid.
 VIII. Mitsoda okkal kívánhatnak osztalyc az maradványok Tör-
 vényessen. 12.
 Ibidem: Eött Jedzéssék számlálatnak elő erről.

IX. Kinek van közelebb való Igafsága az Jókhöz el-foglalni, az
maradványoknak-é? vagy az adóssoknak? 17.

Miként kell az adósságokat fizetni holtok után az Attyáknak
Anyáknak, példában-is meg-mutattatik itten. 18.

X. Tsak abból az okbólé osztalysra az öszi jókért vonhatták az
maradványok az ő szüléjeket, hogy holtok után-is
őket illetik vagy más okokból-is. 22.

HARMADIK RESZE.

XI. Az igaz örököszi az Józsnagnak miképpen szokták az mostoha
Attyák Annyák által meg-károslittatni, a' jók iránt. 23.

Ibidem: Eözt rendbéli dolgok számláltatnak elő. ibid.

NEGYEDIK RESZE.

XII. Miként kell osztani a' Testámentum által birt jókat az Jó-
szág Birók maradéki közzött. 27

Ibidem: Az Város Ficsussának az Jókban való tickos Jussá-
rol, és mint szokták el-kerülni ezt. 28.

Ibidem: Két kérdések a' Testált jókrol. 29.

ÖTÖDIK RESZE.

XIII. Mitsoda kölmbözés vagyon az Unokák közzött, Nagy At-
tyok Annyok éltekben. 31.

Ibidem: Három kérdések meg-fejternek. ibid.

HATODIK RESZE.

XIV. Mitsoda mód és punctban járnak jól az Vök, és bé szálnak
feleségek Józsnágban. 32.

Ibidem: Négy Kérdések. 33.

Vilzont mikor nem szálnak bé az Vök az Józsnágban felesé-
ek után. 33. 34. 35.

Ibidem: Itten három kérdések meg-fejternek. ibid.

XV. Jedzéslek miként szálhatnak bé az Vök az Józsnágban. 36.

XVI. Jedzéslek ismég mikor nem szálhatnak-bé az Vök az Józsnágba 39.

XVII. Kérdés ha az Attyák Anyáknak lesze valami meg-jutalmaz-
tatása az Józsnág meg tartása fáradságokéért, mikor bé szál-
nak az örökösök az Jókban, és mitsodás szokot lenni. 41.

HETEDIK RESZE.

XVIII. Miképpen az öszve hozott két féle Józsnág az két féle maradékok közzött osztatik-el. 42.

XIX. Miképpen és mikor kell az Attyáknak adósságát fizetni, s'honnét kell meg ismérni,
kit illet az az adósság. 46.

INDEX RERUM & MAXIMARUM

TRACTATUS DE DIVISIONE.

- Vltà patris & matris superſtite, mortua proles nullam habent in Bonis portionem: quia DEUS terram viventibus dedit in hereditatem, & non mortuis.* pag. 2.
- Fily & filia in vita parentum jus latens ſeu ſucceſſionis habent in Bonis, quia parentes filijs acquirunt.* 3.
- Fuella à mortua uxore viri remanſa ex paternis Bonis tertiam partem acquireret.* 5.
- Mortuorum prolium portionis jus tranſit in viuentes parentes etiam ex Aviticis, ſi poſt mortem Coniugis proles è vita extinguantur.* 7.
- Ex paternis & maternis Bonis uterinos ſucceſſores tertia pars concernit, qua aequaliter inter eos dividetur.* 9.
- Ex paternis Bonis heredes novercis tertiam ſolùm in diſiſione dant partem, ſi caruit prole, ſi autem habuit, pari ſorte diſiſio cum illa etiam prole celebratur.* 10.
- Ab eodem patre & matre nati filij & filia, æqualem ſortem è paternis bonis accipiunt.* 11.
- Vir de Bonis acquiſitis à ſecunda vel tertia Coniuge apprehenſis liberè diſponit, de aviticis verò non, quod & è contra de feminis ſentiendum.* ibid.
- Mortua uxore viri, filij & filia nec paternam nec maternam apprehendere poſſunt à patre portionem, donec aliam non ducat, pariter femina, ſi non nubat.* 12.
- Proles, patre vel matre ducente vel nubente, mortua perſona remanſam portionem extradandam ſibi adurgere valent.* 13.
- Paterna vel materna portio ſolùm tertia pars.* 9.
- Ex acquiſitis Bonis cum mortua Conſorte, vivens habet ratam tertiam.* ibid.
- In dotaliſticam tertiam partem introducta femina filiorum & filiarum portio eſt ſextalitis & è contra viri introducti.* 13. 14.
- Ex indiviſè remanſa apprehenſa tertialitate Bonorum ſi vir ducat vel femina nubat huiusmodi introducta perſona, ex ſextalitis parte tertia cedit, reſidua prioris feminae prolium eſt.* ibid.
- Pro diſiſione aviticorum Bonorum, ſi parentum illa perſona ſupervixerit extincta alia, erga quam ſucceſſio vadit & deſcendit, ad jus trahi nequit, & diſiſio celebrari.* 31.
- Propter avitica materna ſi pariter heredum deceſſerit, proles diſiſionem celebrare valent, & è contra, ex quibus patri ſextalitis cedit.* 34.
- Ex Conſortis Bonis, viro viventi poſt mortem tertia pars cedit, ex ijs ſcilicet, qua femina à priore marito apprehenderat.* 43.
- Ante diſiſionem debita ſolvenda, ſed videndum à qua perſona ſint ea contracta, ut è liberis eorum cedente portione exolvantur, & non ex aliorum.* 46. 47.
- Generum ſors quando triumphat fol. 37. & quando deficit.* 39.
- Generi tertiam habent partem in Bonis, per Conſortem datis ſponſalitiis.* ibid.
- Quid ſit Bonum Paraphernale. Per Sponſum data extincta Conſorte ex integro redeunt.* 40.

AZ OSZTALY MUTATO

T A B L A J A.

- A**Z élő Attyák Annyák ideiben az meg-holt Fiaknak Leányoknak az Jóságban femmi részek nintsen; mert Isten örökségül az élőknek és nem az holtaknak adta az földet. folio. - - - 2.
- Az fiaknak leányoknak szüléjek éltekben az Jóságban csak titkos jussok vagy Vérésegek vagyon, mert az Attyák magzattyoknak keresnek. 3.
- Az más feleségétől maradott Leánya az Attyától az Attyai Jókban hit részt nyér. 5.
- Az meg-holt maradványok jószágbeli jussok az ő Attyokra szál, ha az feleségénél gyermekek fiaknak hamarab hal-meg. 6.
- Az meg-holt gyermekek örökségbéli Attyokra viszá szállot portiojokkal egy aránt osztznak az egy Testvér élő gyermekek. 7.
- Az Attyai s' Anyai jókból az egy testvér gyermekeket harmadik rész illeti, és egy aránt azzal osztznak. 9.
- Az Attyai jókból az maradványok mostohájoknak csak harmad részt adnak, ha nem volt gyermeke; de ha volt egy aránt azokkal osztznak. 10.
- Egy Attyától Anyától születet fiak és leányoknak csak hasonló részt adnak az Attyai jókból. 11.
- Az férfi az második feleségéről szállot kerefet jókkal szabadon disponálhat, az öffi jókkal pedig nem, melly az Aszonyokrol-is viszont ugy értetik. ibid.
- Ha az férfi felesége meg-hal, az maradványok mig mást nem vészen sem Attyai sem Annyai jókat el nem vehetnek, ugy a' mig az Aszony-is férhez nem megyen. 12.
- Ha pedig az Attyok vagy Annyok meg-hal, és az élő mást vészen vagy férhez mégyen, a' meg-holtrol álló részeket ki kívánhattyak az maradványok. 13.
- Az Attyai vagy Annyai rész csak harmad rész. 9.
- Az meg-holt feleséggel kerefet jókban az élő félnek harmad része vagyon. ibid.
- Az hit részben bé hozott személy maradéki része hatod rész; ugy a' férfié mint az aszonyé. 13. 14.
- Az el-osztatlan maradt harmad részből ha az férhez mégyen az Aszony, az illy jószágban bé hozott férfinak vagy aszonynak hatod részéből, az előbe

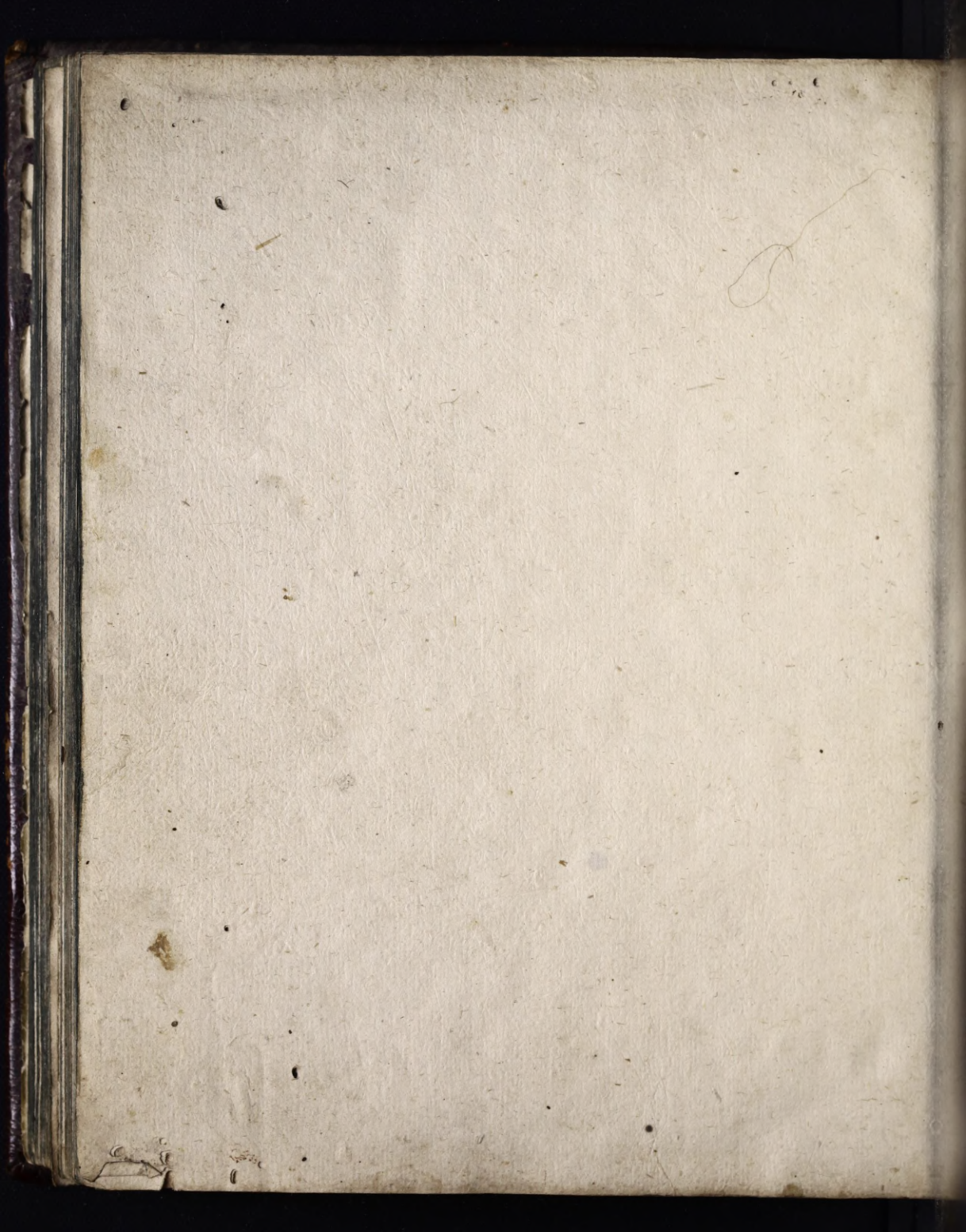
I N D E X.

az előbbeni gyermekeknek harmad rész jut.	28. 29
Az öffi jók Ofztallyára ha az a' személy él, a' kiről maradványokra azok szállának, Törvényre az élő Attya s' Anya nem szolittathatik s' ofztalyra.	31
Az anyai öffi Jókért ha az attya meg-hal az maradványoknak, ofztalyt kívánhatnak és viszont az attyai-ért-is ha az annya meg-hal, kikből hatod rész illik.	34
Az felesége javaiból az élő férfinak harmad rész jut, azokból tudni illik, a' kik más uráról állanak.	43
Az ofztaly előtt kell az adótságokat ki fizetni, de még kell látni mellyik személyről állanak, hogy annak maradékinak jutott jókból fizetessenek.	46. 47
Az Vök mikor járnak jól s' mikor nem?	37
Avagy mikor szál rájuk az Jószág s' mikor nem feleségek után.	39
Az Vöknek harmad rész illik az néki jegyben adott jókból, ha gyermeke nem volt.	39. 40
Mit téfzen az jegy ruha.	ibid.
Az Vök által mátkájoknak adott jók egészen (: meg halván felesége mag-talanul:) kezeknél maradnak.	ibid.

V E G E.

~~111~~

111

54

